הלכה · משנה תורה · מפרשים · הר המוריה · ספר עבודה

הר המוריה על משנה תורה, הלכות פסולי המוקדשין

רבי מאיר יונה ברנצקי

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

הר המוריה על משנה תורה, הלכות פסולי המוקדשין

רבי מאיר יונה ברנצקי

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/הר-המוריה-על-משנה-תורה-הלכות-פסולי-המוקדשין/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 9
הלכה א 9
הלכה ב 9
הלכה ג 9
הלכה ד 9
הלכה ה 9
הלכה ו 10
הלכה ז 10
הלכה ח 10
הלכה ט 10
הלכה י 10
הלכה יא 10
הלכה יב 11
הלכה יג 11
הלכה יד 11
הלכה טו 11
הלכה טז 14
הלכה יז 14
הלכה יח 14
הלכה יט 14
הלכה כ 14
הלכה כא 14
הלכה כב 15
הלכה כג 15
הלכה כד 21
הלכה כה 22
הלכה כו 22
הלכה כז 22
הלכה כח 23
הלכה כט 24
הלכה ל 24
הלכה לא 24
הלכה לב 24
הלכה לג 24
הלכה לד 25
הלכה לה 26
הלכה לו 26
הלכה לז 28
פרק ב 28
הלכה א 28
הלכה ב 28
הלכה ג 29
הלכה ד 29
הלכה ה 29
הלכה ו 29
הלכה ז 29
הלכה ח 29
הלכה ט 29
הלכה י 30
הלכה יא 30
הלכה יב 31
הלכה יג 33
הלכה יד 36
הלכה טו 37
הלכה טז 38
הלכה יז 39
הלכה יח 40
הלכה יט 40
הלכה כ 40
הלכה כא 40
הלכה כב 40
הלכה כג 43

הלכה כד 43
הלכה כה 45
הלכה כו 45
פרק ג 45
הלכה א 45
הלכה ב 45
הלכה ג 45
הלכה ד 46
הלכה ה 46
הלכה ו 46
הלכה ז 47
הלכה ח 49
הלכה ט 49
הלכה י 50
הלכה יא 54
הלכה יב 54
הלכה יג 54
הלכה יד 54
הלכה טו 54
הלכה טז 55
הלכה יז 55
הלכה יח 55
הלכה יט 56
הלכה כ 58
הלכה כא 59
הלכה כב 59
הלכה כג 59
הלכה כד 59
הלכה כה 60
פרק ד 60
הלכה א 60
הלכה ב 61
הלכה ג 61
הלכה ד 62
הלכה ה 62
הלכה ו 62
הלכה ז 63
הלכה ח 63
הלכה ט 64
הלכה י 65
הלכה יא 65
הלכה יב 65
הלכה יג 65
הלכה יד 65
הלכה טו 66
הלכה טז 66
הלכה יז 67
הלכה יח 67
הלכה יט 68
הלכה כ 68
הלכה כא 68
הלכה כב 69
הלכה כג 69
הלכה כד 69
הלכה כה 70
הלכה כו 70
הלכה כז 71
פרק ה 71
הלכה א 71
הלכה ב 71
הלכה ג 71
הלכה ד 71
הלכה ה 71
הלכה ו 72

הלכה ז 72
הלכה ח 73
הלכה ט 73
הלכה י 74
הלכה יא 74
הלכה יב 74
הלכה יג 74
פרק ו 75
הלכה א 75
הלכה ב 76
הלכה ג 76
הלכה ד 76
הלכה ה 76
הלכה ו 77
הלכה ז 77
הלכה ח 77
הלכה ט 77
הלכה י 78
הלכה יא 78
הלכה יב 78
הלכה יג 78
הלכה יד 79
הלכה טו 79
הלכה טז 79
הלכה יז 80
הלכה יח 80
הלכה יט 82
הלכה כ 82
הלכה כא 83
הלכה כב 83
הלכה כג 83
הלכה כד 83
פרק ז 86
הלכה א 86
הלכה ב 87
הלכה ג 87
הלכה ד 87
הלכה ה 88
הלכה ו 88
הלכה ז 89
הלכה ח 90
הלכה ט 90
הלכה י 90
הלכה יא 90
הלכה יב 91
פרק ח 92
הלכה א 92
הלכה ב 92
הלכה ג 92
הלכה ד 97
הלכה ה 97
הלכה ו 97
הלכה ז 99
הלכה ח 99
הלכה ט 99
הלכה י 100
הלכה יא 101
פרק ט 102
הלכה א 102
הלכה ב 102
הלכה ג 103
הלכה ד 103
הלכה ה 103
הלכה ו 108

הלכה ז 108
פרק י 109
הלכה א 109
הלכה ב 110
הלכה ג 111
הלכה ד 114
הלכה ה 116
פרק יא 116
הלכה א 116
הלכה ב 116
הלכה ג 116
הלכה ד 116
הלכה ה 117
הלכה ו 117
הלכה ז 117
הלכה ח 118
הלכה ט 118
הלכה י 118
הלכה יא 119
הלכה יב 119
הלכה יג 119
הלכה יד 120
הלכה טו 120
הלכה טז 120
הלכה יז 120
הלכה יח 120
הלכה יט 121
הלכה כ 121
הלכה כא 121
הלכה כב 121
הלכה כג 121
הלכה כד 121
הלכה כה 121
הלכה כו 122
הלכה כז 122
הלכה כח 122
הלכה כט 122
הלכה ל 122
הלכה לא 122
פרק יב 123
הלכה א 123
הלכה ב 123
הלכה ג 123
הלכה ד 123
הלכה ה 123
הלכה ו 123
הלכה ז 123
הלכה ח 124
הלכה ט 124
הלכה י 124
הלכה יא 125
הלכה יב 125
הלכה יג 125
הלכה יד 126
הלכה טו 130
הלכה טז 130
הלכה יז 131
הלכה יח 131
פרק יג 131
הלכה א 131
הלכה ב 133
הלכה ג 133
הלכה ד 133
הלכה ה 133

הלכה ו 133
הלכה ז 133
הלכה ח 134
פרק יד 135
הלכה א 135
הלכה ב 135
הלכה ג 137
הלכה ד 137
הלכה ה 137
הלכה ו 137
הלכה ז 137
הלכה ח 138
הלכה ט 138
הלכה י 138
פרק טו 140
הלכה א 140
הלכה ב 141
הלכה ג 141
הלכה ד 142
הלכה ה 143
הלכה ו 143
הלכה ז 143
הלכה ח 143
הלכה ט 143
הלכה י 144
הלכה יא 144
הלכה יב 145
הלכה יג 145
הלכה יד 145
הלכה טו 146
הלכה טז 146
הלכה יז 146
הלכה יח 146
הלכה יט 146
הלכה כ 146
פרק טז 147
הלכה א 147
הלכה ב 147
הלכה ג 148
הלכה ד 148
הלכה ה 148
הלכה ו 148
הלכה ז 149
הלכה ח 150
הלכה ט 150
הלכה י 150
הלכה יא 150
פרק יז 151
הלכה א 151
הלכה ב 151
הלכה ג 152
הלכה ד 152
הלכה ה 152
הלכה ו 153
הלכה ז 153
הלכה ח 153
הלכה ט 153
הלכה י 153
הלכה יא 153
הלכה יב 153
הלכה יג 154
הלכה יד 154
הלכה טו 154
הלכה טז 154

הלכה יז 154
הלכה יח 155
הלכה יט 155
הלכה כ 155
פרק יח 156
הלכה א 156
הלכה ב 156
הלכה ג 156
הלכה ד 156
הלכה ה 156
הלכה ו 156
הלכה ז 157
הלכה ח 159
הלכה ט 159
הלכה י 160
הלכה יא 160
הלכה יב 160
הלכה יג 161
הלכה יד 162
הלכה טו 162
הלכה טז 162
הלכה יז 162
הלכה יח 162
הלכה יט 162
הלכה כ 163
הלכה כא 163
הלכה כב 163
הלכה כג 164
הלכה כד 164
פרק יט 165
הלכה א 165
הלכה ב 165
הלכה ג 165
הלכה ד 166
הלכה ה 167
הלכה ו 167
הלכה ז 167
הלכה ח 167
הלכה ט 168
הלכה י 169
הלכה יא 169
הלכה יב 169
הלכה יג 170
הלכה יד 170
הלכה טו 170

פרק א

הלכה א

לשחוט קדשים וכו'. זבחים ל"א ב' תוספתא שם פ"ג ת"כ ויקרא פ"ד פרשה ד' יעו"ש ועיין לעיל פ"א מהל' ביאת מקדש ה"ו, ופ"ה מהל' מעשה הקרבנות ה"א.

מן הטמא וכו'. שם בזבחים דף ל"ב ע"א ובחולין דף ב' ע"ב.

חוץ לעזרה. דאם לא כן פשיטא דחייב משום ביאת עזרה בטומאה.

ושחט בעזרה. כוונתו דהשחיטה היתה בעזרה אבל ידיו היו מחוץ לעזרה דאם ידיו היו ג"כ בעזרה א"כ פשיטא דאסור בלא"ה וכמ"ש רבינו לעיל פ"ג מהל' ביאת מקדש ה"ח יעו"ש היטב וזה דלא כמ"ש הלח"מ והבן.

הלכה ב

הזבח כשר. זבחים ל"ב ע"א וחולין ב' ע"ב. ואף דלא אמר ברי לי שלא נגעתי דבבמה בעינן דווקא כן עי' תוס' חולין ד"ה דליתא וכו'.

כשר. עי' יומא מ"ב א' מ"ג ב'.

כשרה. עיי"ש ביומא שם ושם ועי' זבחים י"ד ב' ס"ח ב' מנחות ו' ב' ועי' ספרי חקת פסקא קכ"ג שסתם ג"כ כדעת זו להכשר יעו"ש.

הלכה ג

אלו פסולים. זבחים מ"ז א' מנחות ק"י א' חולין י"ג א' ל"א ב' ועי' תוס' זבחים שם ובחולין י"ג א' שם.

הלכה ד

שני ראשים וכו'. עי' חולין כ"ט א' ובתו"כ קדושים פ"א.

אלו כשרים. חולין שם ול' ב'.

הלכה ה

שוחטין בהמה וכו'. חולין ל' א'. ועי' מרן שהביא עוד ראיה ממשנה דשם ע"ב יעו"ש וכתב הלח"מ די"ל דהתם מיירי בדיעבד יעו"ש י"ל דמרן ס"ל מדאיתא שם שנים אוחזין בסכין ושוחטין וכו' משמע אפי' לכתחלה נמי וכן משמע נמי שם ע"א דקאמר הטעם דלא חיישינן שמא ידרסו זה על זה יעו"ש ואם אי' הו"ל לומר דלא חיישינן שמא דרסו זע"ז ומש"כ במשנה שחיטתו כשרה קאי זה על מש"כ אפי' אחד למעלה ואחד למטה נמצא דברי מרן עולים להלכה ומיושב קושיית הלח"מ. וראיתי להתוס' יו"ט שכתב שם בחולין פ"ב מ"ב וז"ל והשתא סיפא שנים אוחזין וכו' דלכתחלה דוקא בחולין וכמ"ש ברפ"ב דקדושין עכ"ל. במחילת כ"ת אשתמיטתיה מש"כ מרן כאן ומה שהביא ראיה

מרפ"ב דקדושין כוונתו שהביא שם בשם הר"ן דר' יהושע בן קרחה סבירא ליה דאין שנים שוחטין זבח אחד יעו"ש. והנה לולי דברי הר"ן הייתי אומר כי לא זו היא הדרך דהנה במכילתא פרשת בא פ"ה איתא זה הדרש דריב"ק ושם פ"ג דריש כן מדכתיב ויקחו להם וכי כולם לוקחין וכו' והתם לא שייך זה. הן אמת די"ל דה"פ התם ע"כ אין כלם לוקחין דכתיב ויקחו להם איש וכו' ועי' רש"י קדושין מ"ב א' אבל מ"מ אין נ"ל כן ומילתא דריב"ק בלא"ה ניחא דה"פ וכי מצוה היא על כלם שישחטו ועוד יש לדבר מזה. סוף דבר על התוס' יו"ט יש תמיה עצומה למה לא הזכיר את הסוגיא דחולין ל' א' דמבואר שם דלרבנן לכתחלה שנים שוחטין זבח אחד ויש לעיין בזה.

הלכה ו

אינו שוחט וכו'. עיין חולין דף י"ב ע"ב ועיין לח"מ ועי' מל"מ לקמן סימן ע"ד סעיף ב' ויש לעיין אם עומד עליו גדול ומלמדו ומזהירו עיי"ש בתוס' ובגיטין כ"ב ב' וביבמות כ"ד א' עיי"ש.

אין לו וכו'. עיי"ש בחולין ובירושלמי ריש תרומות יעו"ש היטב והובא שם בתוס' חולין.

אלא להחמיר. וגירסת הלח"מ אלא להכשיר ועיי"ש מה שהשיג על מרן יעו"ש היטב.

הלכה ז

שנשחטו בדרום וכו'. זבחים כ"ו א' ק"כ א' מעילה ב' א' ט"ו א' ועי' תוספתא זבחים פ"ג ומעילה פ"א.

הלכה ח

שחיטתו כשרה. זבחים כ"ו א' תוספתא פ"ו דזבחים תו"כ ויקרא פ"ו פרשה ה'.

הלכה ט

קבלתו פסולה. זבחים כ"ו א' ובתוספתא שם פ"ו ובתו"כ ויקרא פ"ו פרשה ה'.

הלכה י

כעומד בצפון. שם בש"ס ומיירי לענין קבלה וכמו שפירש"י שם דאילו לענין שחיטה כל שהכניס ידו לצפון די בזה כנ"ל. ובתוספתא איתא וז"ל הכניס ראשו ורובו לצפון ושחט כאילו נכנס כולו עכ"ל. ע"כ האי ושחט ט"ס הוא.

הלכה יא

כשרה. שם בזבחים ושם צ"ב ב' מסקינן אפי' הוציאה כשר ושם בתוספתא.

כשרה. עיין זבחים כ"ו א' צ"ב ב' שם כתב רש"י דהאי חזרה לאו דוקא אמנם לרבינו אתי שפיר כפשוטה ומיירי שפרכסה ויצאת לדרום קודם קבלה ולכן אי לא חזרה וקיבל

דמה בדרום פסולה לכן בעינן חזרה קודם קבלה דוקא והבן ועיי"ש בתוספתא. וכ"כ מרן ועיי"ש בתוס' ד"ה דילמא וכו' שכ"כ יעו"ש היטב.

וכן קדשים וכו'. לדעת מרן כאן התחלת הלכה י"ב וכן נראה.

שחיטתו כשרה. זבחים כ"ו א' ובתוספתא שם פ"ו ועיי"ש בש"ס ל"ב ב' וע"ע בתו"כ ויקרא פ"ד פרשה ד' ועי' בהלכה א' עדיפא מינה דאפילו לא הכניס ידו לפנים כלל רק היה ידו בחוץ ושחט בסכין ארוכה שחיטתו כשרה לפי פירושי שם בד"ה ושחט בעזרה.

הלכה יב

קבלתו פסולה. זבחים כ"ו א' ובתוספתא פ"ו.

הכניס ראשו וכו'. זבחים כ"ו ע"א ותוספתא שם פ"ו.

עבודתו פסולה וכו'. זבחים כ"ו ע"א איבעיא דאיפשיטא.

הלכה יג

כשרה שאפי' וכו'. שם בש"ס וכן משמע שם צ"ב ב' דאם פרכסה ויצאת לחוץ קודם קבלת דמה שהיא פסול וכ"ה שם כ"ו א' ובתוספתא פ"ו ועיין מה שכתבתי לעיל פ"ז מהל' מעשה הקרבנות ה"ג ד"ה או שיצאו.

כמו שיתבאר. לקמן הלכה ל"ב יעו"ש.

הלכה יד

הזבח פסול וכו'. שם כ"ו א' ורש"י פירש התם דלענין לכתחלה קמיבעיא ליה וכ"כ תוס' בד"ה דרך וכו' יעו"ש ולדידהו הא דהוא בפנים וציצתו בחוץ ודלעיל הלכה י"ב מיירי נמי לכתחלה ולא בדיעבד יעו"ש כן מוכרח הוא. אמנם דעת רבינו בין הכא ובין התם הנפק"מ הוא לענין דיעבד. וראיתי בחי' פנים מאירות שכתב דאם הכניס ראשו ורובו לפנים ועמד בחוץ דאה"נ דרק לכתחלה פסול ולא בדיעבד יעו"ש ונכון הוא. ועיין לחם משנה מה שכתב בזה. ומש"כ דאם כן למה נאדי הש"ס ולא אוקמה בשחיטה דחתך ואח"כ שחט כשר ולא חתך העצם רק חתך הבשר עד שהגיע לעצם יעו"ש אפ"ל דלדעת רש"י כשמסיק זה אה"נ דמיירי בשחיטה ממש אבל להלח"מ נ"ל דוחק לומר כן מדקאמר אח"כ קבל ואח"כ חתך פסולה ש"מ דם המובלע וכו' והו"ל שחט ואח"כ חתך וכו' א"ו משמע דתירוץ זה נשאר במסקנא.

הלכה טו

ואח"כ הוציאה וכו'. אזיל לשיטתיה בהלכה י"ד דבשחיטה בעינן כולה בפנים אף בדיעבד ולכן ליכא זה הדין רק בקבלה אמנם למש"כ שם בשם רש"י דהא דבעינן כולה בפנים בשחיטה הוא רק לכתחלה ולא בדיעבד א"כ שייך זה ג"כ בשחיטה וק"ל.

מגיע לעצם וכו'. אבל אסור לחתוך בתוך העצם דהוי בע"מ כדאיתא לעיל בפ"ז מהל' ביאת מקדש הי"א יעו"ש וכל שנחסר קודם קבלה ה"ז פסול כדאיתא לקמן הלכה כ"ט יעו"ש.

שמנונית הבשר וכו'. דמחמת הדם לא חיישינן כלל דדם המובלע באיברים לאו דם הוא ורק מפני השמנונית שהוא כבשר (ועיין במרן שהעתיק לשון רש"י בשיבוש ולפנינו בש"ס שם איתא כהוגן יעו"ש ובנ"א שכתב שם על הגליון ועיי"ש בצאן קדשים יעו"ש). ועיין בראב"ד שהשיג על רבינו דהא קי"ל דיוצא מטמא את הידים בפסחים פ"ה א' וקי"ל כרבינא בחולין ע"ב ב' דחבורי אוכלין כמאן דמפרתי דמי וא"כ מיטמי שאר הבשר מחמת הבשר שיצא ומסיק דלאו לאכשורי זיבחא קאמר לאכול את הזבח אלא לאכשורי שיעלה לכפרה לבעלים יעו"ש ויפה תמהו הלח"מ והמל"מ שהרי בפ"ח מהל' אבות הטומאה ה"ה כתב רבינו דאינו מטמא (ואפ"ל דהשגות הראב"ד היתה למש"כ שם המל"מ דנפק"מ לענין ספק ספיקא להחמיר יעו"ש וא"כ למה כתב רבינו בסתמא דכשר דמשמע דדבר פשוט הוא להיתר ואכתי הא ספיקא הוא ונפק"מ לענין ס"ס גם י"ל דקושית הראב"ד היא דא"כ נפשוט הספק מכאן ולמה נשאר שם בתיקו אבל י"ל דהש"ס לא רצה לפשוט מדברי אמוראים וע"ד שכתבו תוס' בשבת ע"ב א' ד"ה כי אתא וכו' וביומא י"ט ב' ד"ה מי איכא וכו' קדושין כ"ג ב' ד"ה דאמר וכו' ותוס' ב"ק פ"ו ב' ד"ה ביישו וכו' ותוס' ב"מ י"ז ב' בד"ה מן וכו' יעו"ש אבל י"ל דרבינו ס"ל דר' אמי א"ר אלעזר נמי ספוקי מספקא ליה וס"ל דמספיקא אזלינן לקולא לכן אמר כאן להכשר וק"ל).

ומש"כ הלח"מ להוכיח דרבינו לא ס"ל כרבינא מהא דכתב לקמן בהלכות קרבן פסח פ"ט ה"ב דעצם שיצא מקצתו קולף עד שהוא מגיע לפרק וחותך ומדלא פירש דלא היה בו כזית או כביצה אלמא דלא פסק כרבינא יעו"ש והשיב עליו המל"מ דהש"ס אזיל אליבא דהאי צד דאמרינן דיוצא מטמא את הידים יעו"ש אבל רבינו פסק האיבעיא להקל וא"כ לא מטמא כלל ואתיא שפיר כפשוטה יעו"ש היטיב ונכון הוא. אך אני תמה על שניהם דהא מסיק התם הש"ס דבפסח פשיטא ליה דלא מטמא את הידים וכמש"כ רבינו בפ"ח מהל' אבות הטומאות ה"ה יעו"ש וא"כ פשיטא דלק"מ ואולי יש להעמיס זה בכוונת המל"מ רק שסתם יותר מדאי והבן. ודע דמ"מ יש לעיין מהא דאיתא בפ"ג מהל' טומאת אוכלין ה"ה יעו"ש במרן די"ל דס"ל כרבינא יעו"ש היטב אך י"ל דהתם כוונתו דס"ל כעולא ולא כרבינא יעו"ש היטב.

ומש"כ המל"מ דרבינו לא פסק כרבינא משום דסוגיין דחולין קכ"ט א' אזלא דלא כוותיה יעו"ש הן אמת דהתוס' במנחות כ"ד ב' ד"ה כי נגע וכו' כ"כ יעו"ש והובא במל"מ פכ"ג

מהל' כלים ה"ט (ודע דמצאתי כאן מקום להעיר במש"כ שם המל"מ וז"ל ודע דמסוגיית פ' בהמה המקשה (ע"ב ב') מוכח דעולא פליג עליה דרבינא ולית ליה חילוק בין אוכלין לשאר דברים והיינו דקאמר בשלמא לעולא היינו דקתני חתכה כלומר דאי לא חתכו אינו מטמא משום דמגע בית הסתרים הוא אך אליבא דרבינא אני מסתפק אי מודה בדינו דעולא כלומר דהיכא דלא הוי אוכל דמקבל טומאה מאביו בשעת פרישתו או דילמא לא ס"ל לדעולא כלל עכ"ל. ואני בעניי ראיתי להתוס' בכריתות ט"ו ב' ד"ה בניתזין וכו' וז"ל בפרק העור והרוטב לא משני הכי כי פריך טומאת בית הסתרים היא (ר"ל דהו"ל לשנויי התם בשעת פרישתן מאביהן ובלא נתזין בכל כחו, כן נראה לענ"ד) וצ"ל פלוגתא דאמוראי היא בפרק בהמה המקשה דעולא ורבינא והכא אליבא דרבינא עכ"ל והנה או דיש ט"ס בדברי התוס' וצ"ל והתם אליבא דרבינא ולכן מקשה התם שפיר דהא אוכלא דמיפרת הוא לא שייך וכמש"כ התוס' חולין ע"ג א' ד"ה חיבורי וכו' (ושם במנחות לחד שינויא) ואי משום דבשעת פרישתן מאביהן וכו' רבינא לא ס"ל כן א"נ ס"ל דרבינא מודה לדעולא רק דבהכי פליגי בנתזין בכל כחו דלרבינא לא מטמא ולעולא מטמא יהיה איך שיהיה יש פלוגתא בין עולא לרבינא והתימה עליו שלא הביא זה אבל י"ל שלא היו למראה עיניו התוס' ישנים דמסכת כריתות (וכן משמע עוד לעיל בפ"ג מהל' תמידין ומוספין ה"ב ועוד דוכתי טובי) והבן (וע"ע בפסחים פ"ה א' ד"ה ולרבינא וכו' דמבואר שם דהסוגיא דכריתות אזלא אליבא דעולא יעו"ש וע"ע בתוס' חולין ע"ג א' דמחלקין בין בשר הפורש מאבר מן החי דהתם שפיר יש לטהר בניתזין בכל כחו אבל בהא דחולין לא שייך כן ואפילו בניתזין בכל כחן מטמא יעו"ש א"כ ה"ה בפסחים אין לחלק בין נתזין בכל כחן או לא ודלא כמש"כ בפסחים ובמנחות וכבר הרגיש בזה המל"מ בפכ"ג מהל' כלים יעו"ש היטב) והנה בכל זה יש אריכת דברים ולא רציתי להאריך עוד בזה.

ומש"כ הראב"ד עוד וז"ל ואח"כ חתך פסול מפני וכו'. א"א אפי' אחר זריקה אע"פ שיצא חוץ לעזרה שהרי נאכל בכל ירושלים עכ"ל. והנה אין לזה הבנה גם מדברי מרן ג"כ לא מצאתי נחת ועי' בלח"מ שתמה ע"ז יעו"ש. ואני אי לא מסתפינא אמינא שהראב"ד לא בא להשיג רק לפרש ודבריו נחלקים לשני דיבורים. והנה על מש"כ רבינו ואם קיבל ואח"כ חתך פסול מפני השמנונית שמבחוץ ע"ז קאי וכתב אפי' אחר זריקה ור"ל אפי' יצא אחר זריקה ולא חתך ג"כ פסול לפי שמה שנפסל ביוצא והדר אזיל השמנונית דרך הבשר שבפנים (ובזה י"ל דלעולם לא שייך אשמנונית פסול יוצא רק דהשמנונית מועיל לדם דלא אמרינן דמיא בעלמא הוא וי"ל דלזה כיון מרן בכ"מ יעו"ש היטב ודוק. ויש ליישב בזה מה שתמה הלח"מ רק שט"ס נפל בדברי מרן. והנה כיון שכן דוקא קודם

קבלה נפסל אבל אחר קבלה אה"נ דכשר מטעם דבשמנונית בלא דם לא שייך ע"ז פסול יוצא, והבן) ומש"כ הראב"ד אע"פ שיצא חוץ לעזרה וכו' קאי על מש"כ רבינו שבשר קדשים קלים שיצא קודם זריקה כשר ע"ז כתב אע"פ שיצא חוץ לעזרה וכו' אע"פ שזה פשוט מ"מ לא נמנע מלכתוב כן. וזה לא יהיה זר בעיניך דהנה מפשט לשון מרן והלח"מ מבואר דקאי על מש"כ שבשר קדשים קלים וכו' מבואר מזה שלפניהם היו כתוב זה על בשר קדשים קלים ולפי מש"כ לפנינו מבואר דקאי על מש"כ ואם קיבל ואח"כ חתך וכו' לכן נ"ל דהעיקר כמש"כ וכל אחד על מקומו יבא בשלום.

הלכה טז

פסולה שנאמר וכו'. שם בזבחים כ"ו א' ודוקא בקדשי קדשים פסול ולא בקדשים קלים וזהו בין לאביי בין לרבא שם ועי' מש"כ לקמן בהלכה י"ז בשם מרן.

הלכה יז

בקדשי קדשים וכו'. לפנינו מבואר שם דבנתלה ושחט בין לאביי בין לרבא כשר אמנם העיקר כמש"כ מרן דכצ"ל ברבינו היתה הבהמה בארץ ונתלה ושחט והוא תלוי באויר כשר. תלה הבהמה ושחטה באויר העזרה בקדשי קדשים פסול שנאמר על ירך המזבח עד שישחוט בארץ בקדשים קלים כשר עכ"ל ובזה מיושב היטב גם מה שהעירותי בהלכה ט"ז.

הלכה יח

פסולים שישנה וכו'. עיין פסחים ס"ג א' וב"ק ע"ב א' וזבחים ל' א' וחולין כ"ט ב' ושם ל"ו א' וקכ"ח א'.

הלכה יט

פסול שאין וכו'. שם בזבחים כ"ו א' ובין לאביי ובין לרבא הדין כן.

הלכה כ

ותלה המזרק וכו' שהגביה הבהמה וכו'. כ"כ רבינו לפרש הא דאיתא שם בזבחים תלה וקיבל מהו דקאי על הבהמה או על המזרק וכ"כ הלח"מ.

כשר שאויר וכו'. היינו כרבא אבל לאביי בקדשים קלים כשר ובקדשי קדשים פסול והלכה כרבא.

הלכה כא

כשר מין וכו'. ביומא נ"ח א' בעיא דאיפשיטא. ומפרש רבינו הא דאמר שם ת"ש דתני דבי ר"י ואת כל כלי השרת וכו' קאי זה על שני הלשונות דהאיבעיא שם. וכ"ה בתוס' סוכה ל"ז א' ד"ה כי היכי וכו' יעו"ש היטב. ובחנם נדחק מרן בזה דמשמע מדבריו

דהפשיטות קאי על לישנא בתרא וכ"כ הלח"מ מ"מ דברי התוס' הנ"ל מכריעים וע"ע בירושלמי פרק ה' דיומא ה"ד יעו"ש.

כשר מפני וכו'. כאיכא דאמרי שם דבדם כשר ובקומץ פסול.

הלכה כב

שם **כל אחד וכו'**. חגיגה י"א א' קדושין ל"ו ב' וזבחים ד' א' י"ג א' י"ד ב' ט"ו ב' ועיין מש"כ לעיל פ"ט מהל' ביאת המקדש ה"ו. ומש"כ בהולכת אברים לכבש וכו' עיין עירובין ק"ד א' פסחים ס"ה ב' חגיגה י"א א' יומא כ"ז א' זבחים ד' א' י"ד ב' כ"ד ב' מנחות י' א'.

בקמיצת המנחה. זה מבואר בפ"ט מהל' ביאת מקדש ה"ה ובפי"ב מהל' מעשה הקרבנות הכ"ג יעו"ש היטב (ודברי הלח"מ שלא בדקדוק) ובמליקה כיון שהזכיר שם בפ"ו ובפ"ז דבעינן שיהא על המזבח א"כ ממילא ידעינן דדוקא בכהן וכי תעלה על דעתך שזר קרב לגבי מזבח עי' מש"כ לעיל בפ"ג מהל' כלי המקדש ה"ט ד"ה אבל ליגע וע"ע בסוף פ"ט מהל' ביאת מקדש יעו"ש היטב (וכן משמע עוד בשם ה"ו דדוקא שחיטה כשרה ולא מליקה) ובזה מיושב היטב מה שהקשה בזה הלח"מ. וע"ע לקמן בהל' פסולי המוקדשין פ"ז ה"א, ופ"ג הט"ו ופי"א ה"א.

הלכה כג

אינה הולכה. בדבר זה יש אריכות דברים. עיין זבחים י"ג א' מחלוקת ר"ש ורבנן בחשב מחשבת פיגול או פסול בהולכה דלר"ש כיון דאפשר לבטלה לא הוי עבודה ולא פסלה ולרבנן הוי עבודה ופסלה יעו"ש ובתוספתא שם פ"א (ושם הלשון מגומגם וצריך תיקון יעו"ש היטב ודוק) ובתו"כ פרשת צו פי"ב פרשה י"ח יעו"ש היטב. והנה מפשט לשון המשנה משמע דדוקא בהלוך מרובה פליגי ומטעמא לפי שאפשר לבטלו ולשחוט בצד המזבח אמנם אם שחט בצד המזבח וזרקו ושם חשב עלה זה תלוי אם נימא דהילוך שלא ברגל הוי הילוך א"כ הוי הולכה מעלייתא ופסיל ביה מחשבה ואי לא הוי הילוך שלא ברגל הילוך לא פסלה ביה מחשבה וכן איתא שם י"ד א' ואת"ל סבר הולכה שלא ברגל לא שמה הולכה אין מחשבה מועלת כלל עכ"ל הגמ' מבואר מזה דמספקא ליה אי ס"ל הולכה שלא ברגל שמה הולכה פסל ביה מחשבה ואי ס"ל לא שמיה הולכה לא פסל ביה מחשבה כלל בהולכה. ולפ"ז רבנן דפליגי עליה ס"ל אפי' הולכה דאפשר לבטלה מ"מ הוי הולכה ופסלה ביה מחשבה. ולפי"ז י"ל דר"ש אולי ס"ל דאם לא היה הולכה כלל מ"מ לא מיפסל העבודה בזה דבלא הולכה נמי כשר ולרבנן י"ל ג"כ דבלא הולכה נמי כשר ומ"מ אם חשב בהולכה המחשבה מהניא לפסול. א"נ י"ל לרבנן דס"ל דהולכה

מעכבת ובלא הולכה כלל פסולה ולכן ס"ל כיון דא"א שלא בהולכה כלל הו"ל הולכה עבודה כשאר עבודות ופסלא ביה מחשבה, אבל יש סברא לומר ג"כ דהולכה על כרחך בעי לכו"ע ובלא הולכה כלל פסולה לכו"ע רק דבזה פליגי כיון דבאמת אי לא היה מוליך מ"מ יכולין לזרוק לא הוי עבודה חשובה דמביאה לידי אכילה לכן לא פסל בה מחשבה לר"ש אבל מ"מ בעי הולכה דמ"מ עבודה היא מדפסיל בה זר כדאי' שם ע"ב. והנה שם ע"ב בעו לה אי הולכה שלא ברגל הוי הולכה או לא ופירש"י וז"ל ופסלה בה מחשבה לרבנן או אם עשאה זר פסולה או לא שמיה הולכה ולא פסלה ביה מחשבה עכ"ל.

ולכאורה יש לעיין בזה למאי נפק"מ כ"כ דאם הוי הולכה פסלה ביה מחשבה לרבנן ואמאי לא פי' דפסלה בה מחשבה לר"ש נמי ועוד אמאי לא פי' דאם נימא דהולכה היא העבודה כשרה ודי בזה ואם לא שמיה הולכה בעינן דיחזור ויתקן וליבעי הולכה אם יש לו תקנה ואם אין לו תקנה נפסל בכך. והנה בתוס' שם לפי גירסת הצאן קדשים איתא שם כך וז"ל פירש"י ליפסל בה במחשבה וגם בזר דאי שמה הולכה מחשבה שלא לשמו או פיגול פוסלת בה או אם זר מוליך אפילו בהושטת ידו פסולה ואינו יכול לתקנו להחזירה ולהוליכה כהן ואי לאו שמה הולכה אינו קרוי עבודה וצריך להחזירה לאחוריו ולעשות הולכה ברגל וגם אם עשאה זר אין בכך כלום ויכול לתקנה בכהן בהושטת יד דכהן יעו"ש היטב. והנה לא העתיקו דפסלה בה מחשבה לרבנן דוקא ויכול להיות דמיירי נמי לר"ש וכתבו נמי דאם לאו הולכה היא מחוייב להחזיר ולהוליך ומשמע לכאורה דזה הוי לכו"ע ועל כרחך צריך להוליך וכן משמע נמי מהא דפשט הש"ס מהא דיושב ושמאל פסול הא עומד דומיא דיושב כשר ופשיט מינה דהוי הולכה אף שלא ברגל יעו"ש. ומינה מבואר דאם נימא הולכה שלא ברגל לא הוי הולכה הוי עבודה פסולה אף בעומד מבואר מזה דהולכה היא דבר המעכב את העבודה וא"כ כי מסיק דהולכה שלא ברגל לא שמה הולכה וע"כ צריך לחזור ולהוליך ברגל וא"כ יש לעיין אמאי ס"ל לר"ש דלא פסלא בה מחשבה הא כיון דאפי' אם עומד בצד המזבח ושוחט וזורק על כרחך מוכרח לעשות הולכה ברגל וא"כ לכאורה צ"ל דס"ל לר"ש דהן אמת דבעינן ארבע עבודות מ"מ עבודה דאינה מוכרחת להיות רק מחמת גזיה"כ ולא מחמת עצמה אינה חשובה ליפסל במחשבה אף כי באמת דחוק היא כיון דבעינן ע"כ הולכה ברגל א"כ עבודה חשובה היא ולא אפשר לבטלה ולמה לא פסיל בה מחשבה.

ולכאורה היה נ"ל לומר כי לר"ש מספקא ליה לעיל י"ד א' אי ס"ל הולכה שלא ברגל שמי' הולכה ופסלה ביה מחשבה אי לא שמיה הולכה ולא פסלא ביה מחשבה וס"ל דלא בעי כלל הולכה אבל לרבנן י"ל דשפיר בעי הולכה והולכה מעכבת לכן פסלה בה

מחשבה. ובזה יש ליישב מאי דכתב רש"י בד"ה שמה הולכה ופסלה בה מחשבה לרבנן וכו' דאילו לר"ש פשיטא ליה דלא שמה הולכה דאם שמה הולכה א"כ אמאי פסיק ותני במשנה דאין מחשבת הולכה פוסלת במזבח החיצון דאפשר לשחוט בצד המזבח וזורק והא אכתי מחוייב להושיט ידו ולזרוק על המזבח וא"כ המחשבה פוסלת אז אלא ודאי דלר"ש ס"ל דלאו הולכה היא ואינה מעכבת כלל. אך יש לעיין קצת דא"כ אמאי אמר שם י"ד א' ואת"ל סבר הולכה שלא ברגל לא שמה הולכה וכו' דמשמע דספוקי מספקא ליה ואמאי לא פשיט ממתניתין מדס"ל דאין הולכה פוסלת במחשבה אלמא דהולכה שלא ברגל לא שמיה הולכה. והיה אפ"ל דממתניתין אינו ראיה כ"כ דלעולם י"ל דבעי ר"ש הולכה והולכה שלא ברגל לעולם לאו שמיה הולכה והנה ת"ק ס"ל דאם חישב בהולכה מחשבת פסול הוי פסול ולית ביה שום תיקון אמנם ר"ש ס"ל באמת דהולכה בעינן והולכה שלא ברגל לא שמיה הולכה וס"ל דבחטאת החיצונה לא פסלה מחשבה משום דאפשר לבטלה ואי משום דבקרוב למזבח הא התם מחוייב לעשות הולכה ברגל ואי הוא עביד שלא ברגל לאו הולכה היא כלל ולא פסלה בה מחשבה ומחוייב לעשות הולכה אחרת ברגל ואי חשיב אז י"ל דשפיר פוסלת מחשבה בה רק ר"ש מיירי מאותו הילוך דמיירי ביה ת"ק וס"ל דמחשבה פוסלת וע"ז קאי ר"ש ואמר דאין מחשבה פוסלת אבל יש ג"כ מחשבה שפוסלת בהילוך לר"ש אבל ג"ז דחוק מאד דמשמע דכללא כייל ר"ש דאין מחשבה מועלת בהילוך כלל והנה בכ"ז צריך עיון רב.

שוב איתא שם ט"ו א' הולכה שלא ברגל מחלוקת ר"ש ורבנן (דלר"ש לאו עבודה היא מדלא פסלה בו מחשבה ולרבנן הויא עבודה) ובעי שם למימר דבהולכה רבתי כו"ע ס"ל דפסלה בה מחשבה כי פליגי בהולכה זוטרתי (ופירש"י בהולכה ברגל כו"ע ס"ל דעבודה גמורה היא ופסלה ביה מחשבה ולא פליגי רק בהולכה שלא ברגל ועיין במל"מ שהאריך טובא בזה. והנה פי' השלישי שהביא דיש לפרש הש"ס הכי דהולכה רבתי וזוטרתי מיירי בהולכה שלא ברגל וה"ק בהולכה רבתי שלא ברגל כו"ע לא פליגי דפסולה ולא מיירי במחשבה אלא מצד עצמה פסולה כיון שאין דרכה לעשותה שלא ברגל כי פליגי בהולכה זוטרתי דהיינו שוחט בצד המזבח לר"ש לא שמיה הולכה ופסולה, לרבנן שמיה הולכה וכשרה ומשו"ה פסלא ביה מחשבה. ואין הכוונה דר"ש מיירי בשוחט בצד המזבח וזורק בהושטת יד דלא פסל ביה מחשבה שהרי כבר כתבנו דפשטא דמתניתין איירי בהילוך שנעשה בהכשר ולפי פי' זה על כרחך לומר דלר"ש אפי' שוחט בצד המזבח בעינן הילוך ברגל דהא כי פליגי הוי דומיא דלא פליגי וכיון דלא פליגי כתבנו דמיירי בפסול מצד עצמו ולא בפסול מחשבה כי פליגי הוי נמי בפסול מצד עצמו ולא

בפסול מחשבה אלא דבמתניתין מיירי בשכבר הלך ברגל ואצל המזבח הושיט ידו וזרק דלר"ש הולכה שלא ברגל לא שמיה הולכה ומשו"ה לא פסל ביה מחשבה ומינה ילפינן לשוחט בצד המזבח ולא הלך ברגל דנפסל הזבח משום דלא קיים מצות הליכה ולרבנן פסל בה מחשבה משום דהליכה שלא ברגל כהאי גוונא דדרכה בכך מיקרי הליכה ומינה לשחט בצד המזבח דלא בעינן הילוך משום דהליכה שלא ברגל שמיה הליכה עכ"ל. ושוב כתב וז"ל הפי' השלישי דהליכה רבתי וזוטרתי הוי שלא ברגל לא ניתן להאמר משום קושיית הגמרא דפריך ובהליכה רבתי לא פליגי והא כי פליגי בהליכה רבתי פליגי ואי אמרת דהליכה רבתי דקאמר היא שלא ברגל א"א לומר דבהא פליגי ר"ש ורבנן דהא טעמא דר"ש הוא לפי שהיה יכול לשחוט בצד המזבח ועוד דליכא למימר לפי האמת לרבנן הליכה שלא ברגל שמה הליכה אפי' שלא כדרכה עכ"ל.

והנה זה הפי' שדחאו המל"מ בשתי ידיו, קיימו חי' בעל פנים מאירות בשתי ידים ותורף דבריו דהילוך שלא ברגל דומה להולכה שעשאה זר דמסקינן דלר"ש פסול אף דלאו עבודה היא ליפסל במחשבה מ"מ עבודה היא למיפסל בזר וה"נ לענין שלא ברגל ומתחלה ה"ק דהולכה שלא ברגל פלוגתא דר"ש ורבנן דלרבנן דס"ל דעבודה חשובה היא ולא איפשר למיבטלה לכן פסולה ג"כ שלא ברגל אבל לר"ש דס"ל דלאו עבודה חשובה היא ואפשר לבטלה לכן כשר ג"כ שלא ברגל זהו תורף כוונת הש"ס.

והנה רצה הש"ס לפרש כוונתו כן דבהולכה רבתי כו"ע לא פליגי דפסולה (ר"ל עד שיתקן או פסולה ממש ואין מועיל תיקון דאע"ג דלעיל אסיק בתיובתא למ"ד דלא אפשר לתקונה מ"מ כאן רוצה הש"ס לומר כמ"ד דלא מועיל לה תיקון יעו"ש היטב. ולקמן אי"ה יבואר עוד בזה) אם הוליך שלא ברגל ואף דס"ל דלאו עבודה חשובה היא ולא פסלה בה מחשבה משום דאפשר לבטלה, מ"מ לענין הילוך שלא ברגל הוי כהוליכה זר דלענין זה שפיר מיקרי עבודה וכי פליגי בהולכה זוטרתי פליגי דהיינו ששחט סמוך למזבח והוליכה שלא ברגל לרבנן הוי עבודה גמורה כיון שדרכה בכך ופסלה בה מחשבה ור"ש ס"ל דאע"פ שא"א לבטלה מ"מ לאו עבודה היא כיון שהוליכה שלא ברגל ולא פסלה בה מחשבה דס"ד דר"ש מכשיר בהילוך דלא פסיל מחשבה בכל הולכות הן ברגל (ובהולכה רבתי) או שלא ברגל בהולכה זוטרתי ופריך ובהולכה רבתי לא פליגי ר"ל אם אמרת הולכה שלא ברגל מחלוקת ר"ש ורבנן על כרחך בהולכה רבתי פליגי אם מותר לעשות שלא ברגל, דלרבנן הוי עבודה פסולה דאסור להוליך שלא ברגל ולר"ש כשרה להוליך שלא ברגל דלאו עבודה היא, דקתני אפשר שלא בהילוך שוחט בצד המזבח וזורק ש"מ דפליגי בהולכה שאפשר לבטלה, אבל שוחט בצד המזבח דא"א לבטלה מודה ר"ש

דפוסל מחשבה וע"כ ש"מ אם נאמר דהולכה שלא ברגל פלוגתא דר"ש ורבנן על כרחך בהולכה רבתי פליגי ולרבנן דהוי עבודה אסור להוליך שלא ברגל ולא פסלה מחשבה שלא ברגל ולר"ש דלא הוי עבודה מותר להוליך שלא ברגל אבל בעבודה דא"א לבטלה פסלה מחשבה אליבא דכו"ע, ולמאן דגרס בהולכה זוטרתי כו"ע לא פליגי דלא פסלה טעמא דלאו כלום הוא ואין שם הולכה עליו לא פסלה מחשבה אלא פליגי בהולכה רבתי אם עשה שלא ברגל דלרבנן פסולה דהוי עבודה ואסור להוליך שלא ברגל אבל לר"ש כשרה ומטעם דלא הוי עבודה דאפשר לבטלה, אבל אי לאו מטעם דאפשר לבטלה מודה ר"ש דאסור להוליך שלא ברגל דהולכה שלא ברגל לא שמיה הולכה ולכך בהולכה זוטרתי אליבא דכו"ע כשרה כיון דהולכה שלא ברגל לא שמיה הולכה וא"כ אף דא"א לבטלה מ"מ לאו כלום היא ואין שם הולכה עליו ולא פסלה בה מחשבה וכולה צורך זריקה היא יעו"ש היטב.

ולפי"ז שפיר אזדא ליה קושית המל"מ מאי דהקשה והא פריך הש"ס ובהולכה רבתי לא פליגי וכו' ועל כרחך התם מיירי בהילוך ברגל ומטעם דאפשר לבטלה יעו"ש אה"נ דהמשנה מיירי דבהולכה ברגל פליגי וס"ל לר"ש דמטעם דאפשר לבטלה אה"נ דלא פסלא בה מחשבה ומטעם זה גופיה ס"ל לר"ש דהולכה שלא ברגל שמיה הולכה כיון דלאו עבודה חשובה היא ואפשר לבטלה וכנ"ל. גם מש"כ עוד המל"מ וז"ל ועוד דליכא למימר דלפי האמת לרבנן הליכה שלא ברגל שמה הליכה אפילו שלא כדרכה עכ"ל. וע"כ כוונתו אהאי דאסקינן דכי פליגי בהולכה רבתי פליגי וא"כ ס"ל לרבנן דאפילו הולכה רבתי הוי הולכה שלא ברגל הולכה וע"ז כתב דליכא למימר הכי והיינו משום דהוא מפרש דדומיא דקאמר כי פליגי בהולכה זוטרתי היינו דלר"ש לא הוי שלא ברגל הולכה ולרבנן הוי הולכה ה"נ כדמסיק דפליגי בהולכה רבתי ה"נ כן הוא דמיירי שהוליך שלא ברגל ולרבנן דפסלה בה מחשבה משום דס"ל דשמה הולכה ור"ש ס"ל דלא שמיה הולכה ולכן לא פסלה בה מחשבה וע"ד קושייתו הראשונה. אמנם הרב פנים מאירות בחי' רוח אחרת עמו דמפרש דכי קאמר דפליגי בהולכה זוטרתי היינו שהוליכה ברגל וס"ל לר"ש דכיון דכשרה בלא הולכת רגל לאו עבודה היא ולכן אף שהוליכה ברגל לאו שמה עבודה ואינה פוסלת בה מחשבה ולרבנן דס"ל דשמה הולכה ולכן פוסלת מחשבה בה וה"ה אם הוליכה שלא ברגל פסולה לרבנן דגם הולכה זוטרתי שמה הולכה ועבודה חשובה היא ולכן בעינן ברגל דוקא. וכדמסקינן דבהולכה רבתי פליגי אה"נ דה"ק דמתניתין מיירי בהוליכה ברגל ולרבנן דס"ל דעבודה חשובה היא ופסלה בה מחשבה לכן לדידהו אם הוליכה שלא ברגל פסולה אבל לר"ש דס"ל דאף אם הוליכה ברגל לא

פסלה בה מחשבה והיינו מטעם דלאו עבודה חשובה היא כיון שאפשר לבטלה ולכן ה"ה אם הוליכה שלא ברגל לא פסלה וא"כ לרבנן הולכה שלא ברגל לאו שמיה הולכה ולר"ש שמיה הולכה.

והנה לפי"ז בהולכה רבתי ס"ל לר"ש דלא פסיל מחשבה וס"ל דכשר אף שלא ברגל ולרבנן פסול שלא ברגל בהליכה רבתי ובהליכה זוטרתי שלא ברגל פליגי בזה שתי נוסחאות ולחד לישנא דכו"ע פסלה ולחד לישנא לכו"ע לא פסלה עיי"ש ברש"י. והנה לפי"ז אתיא דברי הש"ס דהתם י"ד א' דבהולכה רבתי מכשיר רש"י ובהולכה זוטרתי ג"כ מסתפקא ליה איך ס"ל לר"ש אם סבירא ליה הולכה שלא ברגל לא שמיה הולכה א"כ לא פסל מחשבה כלל בקרבנות החיצונים לר"ש ואם ס"ל כיון דא"א לבטל א"כ הולכה חשובה היא ובין אם ס"ל הולכה שלא ברגל שמה הולכה פסלה או דס"ל דבעינן דוקא הולכה ברגל ולכן פסלה ביה מחשבה. וע"ע במל"מ שפירש עוד שתי פירושים בהא דקאמר בהולכה רבתי כו"ע לא פליגי דפסלה כי פליגי בהולכה זוטרתי. הפי' הראשון דה"ק בהולכה ברגל כו"ע לא פליגי דפסלה בה מחשבה כי פליגי בהולכה שלא ברגל דלרבנן שמה הולכה ופסלה בה מחשבה ולר"ש לא שמה הולכה ולא פסלה ביה מחשבה (ודוקא בקרוב למזבח ס"ל לרבנן דשמיה הולכה אבל ברחוק ממזבח והוליך שלא ברגל גם רבנן מודו דלאו שמיה הולכה ולכן קאמר הש"ס דבהולכה זוטרתי פליגי והיינו שהיה קרוב למזבח דוקא יעו"ש היטיב). והנה אם שחט בצד המזבח ולא הוליך ברגל לרבנן ודאי כשר ופסלא ביה מחשבה אבל לר"ש בשוחט בצד המזבח אם בעי הילוך ברגל יעו"ש שלא העלה דבר ברור בזה.

ופירוש שני פירש דה"ק דבהולכה רבתי ברגל כו"ע לא פליגי דפסל ביה מחשבה ודאי כיון שעבודה חשובה היא וא"א לעשות בלא הולכה כי פליגי בהולכה ברגל בהולכה זוטרתי והיה יכול לזרוק בהושטת יד לבד בלא הולכה ברגל ואיהו עביד הולכה ברגל לרבנן שמיה הולכה ופסלה ביה מחשבה כיון דאפילו אי היה עביד בלא רגל ג"כ שמה הולכה ופסלה ביה מחשבה כ"ש השתא דעביד ליה ברגל דשמיה הולכה ופסלה ביה מחשבה ור"ש ס"ל כיון דאי בעי היה עביד שלא ברגל ולא היה פוסל ביה מחשבה דלאו שמיה הולכה עכשיו נמי דעביד ביה ברגל ג"כ לאו שמה עבודה ולא פסלה ביה מחשבה.

(**ויש** לי מקום עיון קצת בדבריו דמתחלה כתב בפשיטות דלהכי נקט הש"ס דפליגי בהולכה זוטרתי משום דדוקא בהולכה זוטרתי ס"ל לרבנן דהולכה שלא ברגל שמיה הולכה אבל בהולכה מרובה כו"ע מודו דלא שמיה הולכה יעו"ש ושוב בהחזרת הפירושים כתב דיש לספק בזה אם בהולכה שלא ברגל בהילוך מרובה ס"ל לרבנן

דשמיה הולכה או לא וכתב דזה תלוי בשינוי הנוסחאות אם גרסינן דבהולכה זוטרתי כו"ע לא פליגי דלא פסלה א"כ כולל הליכה זוטרתי אף הילוך מרובה אבל אם נימא דהגירסא כו"ע לא פליגי דפסלה ועל כרחך משום שא"א לבטלה והיינו דוקא בכדי הושטת יד וא"כ מעיקרא כי אמר דבהליכה זוטרתי פליגי היינו דוקא ג"כ בהושטת יד ויש לעיין בזה).

וכתב עוד דבין פירוש הראשון ובין פירוש השני אי גרסינן דבהולכה זוטרתי כו"ע לא פליגי דפסלה א"כ אין נפק"מ לענין דינא דלשני הפירושים על כרחך כו"ע ס"ל דבהילוך זוטא שלא ברגל הוי הילוך דאל"כ אף בהילוך ברגל באותו הילוך זוטרתי כדי הושטת יד לא פסלה לפי' השני. אמנם אי גרסינן דכו"ע לא פליגי דלא פסלה הנה לפי' השני הוא ה"ק דאם הוליך ברגל בכדי הושטת יד ס"ל לכו"ע דלא פסלה ומטעם דהיה יכול לעשות בלי הילוך ברגל כלל רק בהושטת יד גרידא. ולפי פי' הראשון הא רבנן ס"ל דבהושטת יד הוי שמיה הולכה ופסלה ביה מחשבה.

ומעכשיו נבא לבאר דברי רבינו דמש"כ דהולכה שלא ברגל אינה הולכה וס"ל דאם נתן בהושטת יד לא הוי הולכה כלל ופסולה משום דס"ל דרבנן ס"ל דהולכה שלא ברגל לא שמיה הולכה וס"ל דגרסי' דבהולכה זוטרתי כו"ע לא פליגי דלא פסלא (וכגירסתינו בש"ס) וכ"כ הלח"מ והמל"מ ועי' במל"מ שהאריך קצת בזה יעו"ש היטב. ומעתה נאמר דבהולכה זוטרתי כו"ע לא פליגי דאסור להוליך שלא ברגל כיון שא"א לבטלה ול"פ רק בהולכה רבתי ומשום דאפשר לבטלה ומ"מ הלכה כרבנן דאף באפשר לבטלה מ"מ בעי הילוך ברגל דוקא. ובזה ניחא מש"כ רבינו בפי' המשניות דרבנן ס"ל דאפי' באפשר לבטלה מ"מ עבודה היא קאי על הילוך רבתי דוקא אבל בהילוך זוטרתי כו"ע ס"ל דבעינן הילוך ברגל ולפי"ז לא צריכה למימר דהתוס' ורש"י פליגי על רבינו ז"ל בזה וכמש"כ המל"מ. דאינהו מיירי בהילוך רבתי והבן היטב. ומעתה אתי שפיר פסק רבינו כעולא בשם ר' יוחנן דהילוך שלא ברגל לא שמיה הילוך כלל ולא חילק בין הולכה רבתי לזוטרתי. וע"ע בירושלמי פ"ה דיומא ה"א יעו"ש היטב. ולא רציתי להאריך עוד בזה ואי"ה במקו"א יבואר עוד מזה.

לפיכך כהן שקיבל וכו'. כצ"ל ותיבת גדול ט"ס.

הלכה כד

יחזור לימינו. זבחים ל"ב א' מנחות כ"ו א'.

נפסל הזבח. שם ועיי"ש עוד צ"ו ב' וסוטה י"ד ב' ומנחות פ"ב ב' וע"ע תוספתא דזבחים פ"ג ובתו"כ ויקרא דבורא דחטאת פ"ב ובצו פי"ח ובמצורע פ"ג יעו"ש.

יחזיר לכלי וכו'. זבחים שם וע"ש ל"ד ב'.

הלכה כה

ואספו כשר. יומא מ"ח א' זבחים ט"ו א' ל"ב א' תו"כ ויקרא פ"ד פרשה ד'.

נפסל הזבח. יומא שם זבחים ט"ו א' כ"ה א' ועיי"ש ל"ד ב' צ"ב ב' ופסחים ס"ה א' ומנחות כ"ו ב' ובתו"כ שם ועיין לעיל פ"ח מהל' מעשה הקרבנות ה"ו יעו"ש.

הלכה כו

ה"ז כשר. עי' זבחים ל"ב א' ולקמן הלכה כ"ח ולקמן פ"ב ה"י יעו"ש היטב וכ"ש הכא דלא עשה שום מעשה לגריעותא ועיין בתוספתא פ"ג דזבחים יעו"ש היטב שהלשון שם צריך תיקון יעו"ש ואף דלכתחלה צריך לקבל כל הדם כמבואר לעיל פ"ד מהל' מעשה הקרבנות ה"ח מ"מ בדיעבד כשר כמש"כ מרן וכן מבואר בתוס' ל"ד ב' ד"ה למעוטי וכו' וכ"מ שם בהא דממלא מדם התערובת יעו"ש והא אינו מקבל כל הדם וכ"ה ביומא נ"ו ב' דקאמר התם דילמא אשתפיך יעו"ש היטב ועיין תוס' זבחים ס"ו ב' ד"ה ואלא וכו' וכ"ז פשוט וברור ועיין לעיל בהל' מעה"ק שם (ובאמת הראיה מדם התערובת והא דיומא שם יש לדחות דמ"מ בשעת הקבלה קיבל כל הדם ושוב נשפך אמנם מהנך דוכתי מוכח להדיא). ועיין בתוס' מעילה ה' ב' ד"ה אמר רב וכו'.

לא דם וכו'. יומא מ"ח א' זבחים כ"ה א' ל"ה א' פסחים ס"ה א'. ובתו"כ ויקרא דבורא דחטאת פ"ב שם הגירסא מדם הנפש לא מדם הבשר ולא מדם התמצית יעו"ש ובקרבן אהרן (ומכאן יש ליישב קצת על מה שהשיגו האחרונים מכאן על הט"ז ביו"ד סוף סימן כ"ג שכתב דבעור אין דם והקשו מכאן דקאמר ולא מדם העור יעו"ש וי"ל דגירסת הט"ז היה כגירסת התו"כ).

הלכה כז

אחד מן וכו'. זבחים י"ד ב' ט"ו ב' וע"ע מנחות ו' ב' וע"ע תוספתא פ"ג דזבחים וע"ע לעיל בפ"א מהל' מעשה הקרבנות ה"א ודוקא שזרקו כהלכתו אבל אם זרקו שלא כהלכתו לא נפסל הזבח כמו שיתבאר אי"ה לקמן בפ"ב ה"י יעו"ש היטב ועי' במרן שכתב שני לשונות בזה. אמנם נראה לענ"ד מטעם שכתבתי דלשון זה עיקר. ומש"כ רבינו דווקא בהולכת הדם ולא כ"כ בהולכת איברים לכבש וכבר העיר בזה המל"מ אפ"ל דרבינו דמיירי בפסול הזבח ואילו בהולכת איברים לכבש הזבח לא נפסל כיון דהקטרה לא מעכב, ועוד י"ל דהא שמאל כשר בהולכת איברים לכבש וי"ל דה"ה שאר פסולין כמו שיכור ואונן (עיין זבחים כ"ד ב') ורבינו כולל כאן כל פסולי עבודה לכן נקט הולכת דם אי נמי י"ל דבהולכת איברים לכבש מהני בה תקנה להחזירה לאחוריו ועוד י"ל כיון

דלא מעכבא כפרה אינו פסול רק לכתחלה ולא בדיעבד ועיין רש"י זבחים י"ח א' ד"ה אי מהתם וכו' יעו"ש היטב דמשמע שם כן מלשונו הזהב ויש לעיין עוד בזה.

יחזיר לכשר. זבחים י"ד ב' ל"ב א' ומיירי שלא הוליכו כלל אלא מעשה איצטבא בלבד הוא דעבד עי' רש"י שם י"ד ב' ועיי"ש ל"ד ב' תוס' ד"ה וליהוי וכו'.

שהוליכו הפסול וכו'. דבזה א"א לתקן כמ"ש רבינו בסוף דבריו ויש נפק"מ בין הולכה שלא ברגל דמסקינן שם ט"ו א' דאפשר לתקוני וכמש"כ מרן לקמן פי"ג ה"ח יעו"ש ועיין בלח"מ ומל"מ מש"כ בזה. וראיתי בחי' בעל פנים מאירות שכתב שם וז"ל הוליכו זר וכו' פליגי בני ר' חייא ור' ינאי וכו' מר סבר לא אפשר לתקוני וכו' ואע"ג דאתותב לעיל ר"ל האי מ"ד סבר הולכה שלא ברגל שמיה הולכה אבל לעולם לא אפשר לתקוניה עכ"ל. וכוונתו דמאן דס"ל דלא מהני תקנה בחזרה ה"ה בהולכה שלא ברגל לא מהני חזרה ואי משום קושייתו ס"ל דהאי תנא דמתניתין ס"ל דהולכה שלא ברגל שמיה הולכה יעו"ש היטב. אבל באמת בלא זה לק"מ כי יש לחלק בין הולכה שלא ברגל דמהני תקנה ובין הוליכה זר וע"ע שם. והבאתיו למעלה בהלכה כ"ג בפי' השלישי יעו"ש היטב דמדמה הולכה שלא ברגל להוליכה פסול יעו"ש היטב אמנם באמת יש לחלק ביניהם וק"ל.

שהוליכו הכהן וכו'. כן דעת רבא שם ולקמן בפרק י"ג אי"ה יתבאר זה.

הלכה כח

חוזר הכשר וכו'. זבחים כ"ו ב' ל"ב א' תוספתא שם פ"א ופ"ג יעו"ש.

עושין הדם וכו'. עיין מעילה ה' ב'.

כמו שבארנו. לעיל פ"ד מהל' מעשה הקרבנות ה"י ופ"ז מהל' תמידין ומוספין ה"ד יעו"ש.

נפסל הזבח וכו'. עי' בהשגת הראב"ד שכתב ע"ז וז"ל א"א סבור אני שטעה בזה שהוא סבור כשאמרו כוס עושה חבירו דחוי או שיריים בקבלה בלבד אמרו אפי' בלא זריקה ואינו כן שאין השאר לא דחוי ולא שירים עד שיזרק מן הראשון ואפילו קיבל הכשר תחלה וכ"ש פסול עכ"ל. ובאמת כן הוא במעילה שם והא קמ"ל דפסול עושה שיריים אע"ג דקביל פסול וזרק וקיבל כשר וזרק לאו כוס היא מ"ט דשיריים נינהו עכ"ל הגמ' ומשמע דוקא דזרק הפסול הא קיבל ולא זרק לאו שיריים נינהו וע"ע זבחים כ"ו ב' וליהוי דחוי דתנן וכולן שקיבלו חוץ לזמנו וחוץ למקומו אם יש דם הנפש יחזור הכשר ויקבלו קיבלו אין זרקו לא מ"ט משום דהוי דחוי לא משום דפסול במחשבה וכו' לא תימא זרקו לא אלא אימא שחטו לא וע"ע שם ל"ד ב' וברש"י שם ובתוס' ד"ה פסול וכו' אמנם כבר כתב מרן דגם דעת רבינו כן וחיליה מהא דלקמן פ"ג מהל' מעילה ה"י יעו"ש היטב

דמבואר שם דפסול אין עושה דיחוי בזריקה מיהו שם מירי בעושה שלא במקומו אבל במקומו שאני וראיה דהתם לא מפליג בין טמא לשאר פסול וכמש"כ התוס' זבחים כ"ו ב' בד"ה הב"ע וכו' יעו"ש היטב. ומטעם זה יש לעיין קצת על מש"כ התוס' בזבחים ל"ד ב' בד"ה פסול וכו' וז"ל ומיהו למ"ד שלא במקומו כמקומו דמי מוכח לעיל דה"ה בזרק הפסול שיחזור הכשר ויקבל עכ"ל ולפי הנ"ל לא מוכח מידי מזה רק באם שנתן שלא במקומו אבל אכתי בנתן במקומו לא שמענו וי"ל דהבעיא היה באם נתן הפסול במקומו ויש לעיין בזה ועי' לקמן פי"ד ה"ב מש"כ בזה.

הלכה כט

נפסלה. זבחים כ"ה ב' כ"ו א' בכורות ל"ט ב'.

הלכה ל

זורק את וכו'. זבחים שם וק"ט ב' פסחים ע"ט א' מנחות ט' א' כ"ו א' בכורות שם מעילה ט"ו ב' תוספתא פסחים פ"ו וזבחים פ"ד ועיין תו"כ ויקרא פ"ד פרשה ד' ובספרי תצא פיסקא ע"ח יעו"ש.

מן האימורים וכו'. שם בפסחים ובזבחים ק"ט ב' ובמנחות שם ושם ובמעילה ובתוספתא שם ושם.

הלכה לא

לא הורצה וכו'. דבפחות מכזית כמי שלא נשאר כלום דמי ואפילו בדיעבד לא עלתה לו זריקה עי' פסחים ע"ח ב' וכן משמע מהדין דלאחר זה דדוקא באיתנהו להבשר בעולם אם זרק הורצה משא"כ בחסר וליתיה בעולם ועי' זבחים ק"ד א' וברש"י שם ועי' לקמן פי"א ה"כ.

זרק הורצה. פסחים ל"ד ב' ע"ז ב' זבחים ק"ד א' תוספתא דזבחים פ"ד ובירושלמי פ"ז דפסחים סוף הלכה ה' יעו"ש וע"ע פסחים ע"ט א'.

הלכה לב

שיצא חוץ וכו'. עיין זבחים כ"ו א' ושם פ"ט ב'.

והבשר בחוץ וכו'. עיין זבחים צ' א'.

לשרפו אבל וכו'. ספ"ק דמעילה ז' ב' ח' ב' והראב"ד כ' דבשר קדשים קלים שיצא חוץ לעזרה מותר באכילה ג"כ יעו"ש ובמרן ועיין מש"כ בזה לעיל פ"ז מהל' מעשה הקרבנות ה"ג ד"ה או שיצאו יעו"ש היטב מש"כ בזה.

הלכה לג

אימורי קדשים וכו'. זבחים פ"ט ב'.

והם בחוץ וכו'. שם צ' א' מימרא דרב פפא והכא לאו בדרך דחיה קאמר רק לקושטא דמילתא אמר משא"כ לקמן בפי"ז הי"ט כתב מרן דבמנחות מ"ז ב' אמר ר"פ בדרך דחיה יעו"ש היטב וה"ט דהכי איתא שם במנחות מתקיף לה ר"פ וממאי דכי איתנהו אבראי פליגי דילמא בדאיתנהו אבראי דכו"ע לא פליגי דאין זריקה מועלת ליוצא וכו' יעו"ש ומדקאמר דילמא אלמא דלדחיה בעלמא קאמר משא"כ הכא אמר בדרך החלטה גמורה ומה שהקשו כאן מהא דמנחות ה"ק איך פריך התם דיש לדחות כן והא הכא קאמר בפשיטות להיפך ופשוט וק"ל ולא ידעתי מה היה קשה לו לבעל הלח"מ בזה.

גם מש"כ מהא דרבינו פסק כרב גידל ולרב גידל על כרחך מוכרח הוא דלא פליגי באיתנהו בגוואי כמבואר במנחות מ"ז ב' יעו"ש היטב הנה כבר קדמו מרן גופיה בזה לקמן פרק י"ז יעו"ש היטב בתירוץ השני.

ומה שהקשה על תירוץ הר"י קורקוס שהובא במרן בפ"ג מהל' מעילה ה"ג יעו"ש אפ"ל דהר"י קורקוס כתב זה לתרץ דברי רבינו דפסק כרב גידל בחדא בהא דאינה מביאה לידי פיגול אבל בהא דאינו מוציא לא פסק כוותיה משום דבמעילה דף י"ב מייתי סייעתא לדרב גידל להא דאינו מביא לידי פיגול יעו"ש היטב ובתוס' ד"ה הפיגול וכו' יעו"ש ובד' ו' א' ושם ע"ב ובתוס' ד"ה שלא כתיקונה וכו' יעו"ש היטב והא דקאמר הש"ס דלא איתותב רב גידל וכו' היינו בניחותא או דהש"ס דמנחות לא נחית לחלק ביניהן וכמש"כ התוס' במנחות מ"ז ב' בד"ה ולאו וכו' יעו"ש היטב ועי' במרן לקמן בפרק י"ז ובפ"ג מהל' מעילה שם וע"ע בתוס' מנחות ע"ט א' ד"ה והדר וכו' ואי"ה במקו"א עוד יבואר מזה.

החזירן מקטירין וכו'. הראב"ד השיג ע"ז ודעתו שאינן נקטרין ולענ"ד נראה דרבינו הוציא זה מהא דאיתא בספ"ק דמעילה כי אמר ר' עקיבא זריקה מועלת ליוצא לשריפה יעו"ש ברש"י שפי' דלענין שלא ליבעי שריפה לאלתר רק בעי עיבור צורה יעו"ש והתוס' בד"ה כי אמר וכו' השיג ע"ז יעו"ש וי"ל דרבינו מפרש לשריפה ר"ל להקטרה משא"כ באכילה. אבל לכאורה לא משמע כן בהלכה ל"ב אבל י"ל בזה כי אה"נ כוונת רבינו כן לשרפו היינו להקטירו וע"ע בתוס' יו"ט פ"ק דמעילה מ"ג בד"ה מועלין בהן וחייבין וכו' ובפ"ג מ"ב ד"ה ובלינה וכו' יעו"ש היטב ובתוס' חדשים שם.

חייבין עליהן וכו'. זבחים צ' א' מנחות מ"ז ב' וכר' עקיבא ואליבא דרב פפא דס"ל כן ועי' מעילה ו' ב' וכר"ע ועיי"ש ברש"י בדר"ע יעו"ש.

הלכה לד

זורק את וכו'. פסחים ס"ב א' ע"ז ב' ע"ט א' תוספתא פרק ו' דפסחים ופרק ד' דזבחים יעו"ש (ועיין בלחם משנה מה שהקשה על מה שכתב רבינו לקמן פרק י"א ה"כ דאם

נשרפו השירים והקטיר הקומץ הורצה בדיעבד ומש"כ מרן שם שכ"ה בתוספתא פ"ד דמנחות יעו"ש יפה תמה עליו בלח"מ ששם לא הזכיר נשרף ונאבד יעו"ש ובאמת כן איתא ג"כ בש"ס גבי בשר וכמו שגליתי מקורו לעיל הלכה ל"א ד"ה זרק הורצה יעו"ש. והנה הלח"מ לחלק יצא בין מנחות לזבחים וכתב שמקור דברי רבינו מהסוגיא דפסחים ע"ח ב' יעו"ש היטב ופי' שזה קאי רק על מנחות ולא על זבחים יעו"ש היטב ונכון הוא. וכן פירש"י שם בפסחים ע"ח ב' בד"ה אלא וכו' שסיים וכתב וז"ל ור' יוסי אפי' נשרפו או אבדו שיריה קאמר אם הקטיר קומצה כשרה עכ"ל אלמא דגם הוא פי' כן דלא קאי רק על מנחות ולא על זבחים וע"כ הטעם כמו שפי' הלח"מ משום דבזבחים אתי שפיר בתירוץ הראשון דה"ק כמו שנחלקו בזבחים כך נחלקו במנחות, והבן).

זרק הורצה. עי' לעיל הלכה ל"א ד"ה זרק הורצה במה שציינתי שם.

כמו שביארנו. לעיל פ"ד מהל' ביאת מקדש ה"ז.

זורק את וכו'. עיין בלח"מ מש"כ בזה ובאמת דבריו דחוקים קצת מה שחילק דר' יהושע ס"ל הציץ אינו מרצה על אכילות רק ביחיד אבל בצבור מרצה על אכילות ג"כ ור' יוסי ס"ל דאין מרצה על אכילות אפילו בצבור גם כן ודחוק הוא ועי' במנחות ט"ו א' דמשמע שם מאן דסבירא ליה (כאן חסר בכת"י).

הלכה לה

נפסל הזבח וכו'. עי' פסחים פ"ב א' זבחים כ"ז ב' פ"ב א' פ"ד א' צ"ב א' ק"א א' ק"ט א' פ"ט ב' מעילה ז' א' תוספתא פ"ד דזבחים.

הלכה לו

אינו מקבל וכו'. וכרב בפסחים ט"ז א' נדרים י"ט א' ע"ז ל"ז ב' ועי' מרן מש"כ ע"ז מזבחים מ"ו א' יעו"ש ולא הבינותי דהתם לא קאמר רק שאינו חייב משום טומאה אבל שאינו מקבל טומאה לא שמענו ועוד דהתם מיירי בטומאת הגוף ופטור מכרת יעו"ש מ"ה ב' וביומא ס' א' ברש"י ד"ה חד למעוטי וכו' ובחולין קי"ז ב' ד"ה מטומאה וכו' וכ"מ שם בתוס' ד"ה חד וכו' ובזבחים מ"ו א' ד"ה חד וכו' וביומא שם ד"ה חד וכו' וכ"פ רבינו שם בזבחים ועי' לקמן סי' פ"א סעיף י"ז יעו"ש. (וע' תוס' גיטין נ"ד א' ד"ה דם וכו' וצע"ק שכתב שם דיש איסור דאורייתא וי"ל דשם כ"כ אליבא דר"מ ולדידיה דס"ל דטומאת משקין טומאת עצמן מדאורייתא וא"כ ה"ה בדם קדשים יעו"ש בפסחים ורבינו פסק כר"פ שם י"ז ב' ודו"ק וע' מרן שהקשה ממה דאיתא בפסחים פ' ב' הציץ מרצה על טומאת הדם וכו' יעו"ש ועיין תוס' זבחים כ"ג ב' ד"ה לאו וכו' ועי' תוס' שם צ"ב א' בד"ה שלנה וכו' ועיין פסחים פ"ב ב' ברש"י ד"ה בדם וכו' אמנם עיי"ש ל"ד ב' ע"ג ב'

דפי' דלא קאי אטומאה יעו"ש.

והנה הלח"מ יישב זה דהתם מיירי מדרבנן יעו"ש ובאמת גם הוא גם מרן קצרו בתירוצם דגזזי למילתייהו דהכי משנינן שם בפסחים מדרבנן ודלא כיוסי בן יועזר יעו"ש מבואר דליוסי בן יועזר טהור לגמרי אפי' מדרבנן ולהכי לא אייתי רבינו דין דם שנטמא וזרקו דהובא שם בפסחים וביומא ז' א' וביבמות צ' א' וגיטין נ"ד א' וזבחים מ"ה א' ומנחות כ"ה א'. והתימה דנעלם משני השליטין הללו מש"כ רבינו בפ"ח מעדיות וז"ל והואיל והדבר כן כל מה שבא במשנה מזכרון טומאת דם הקדשים ודאי אמרו אותו קודם עדות זה שהעיד בה ר' יוסי שמשקה בית מטבחיא טהור וכן יתבאר כולן עכ"ל. הרי שכתב בעצמו דהמשניות הללו נשנו קודם עדותו של ר' יוסי בן יועזר אבל לפי עדותו והלכה כמותו טהור אף מדרבנן. והבן.

ומקבל טומאה וכו'. בפסחים ט"ז א' כ' א' כ"ב א' חולין ל"ג א' ל"ו ב' איתא זה על הכשר שאינו מכשיר יעו"ש ולא לענין טומאה והנה ז"ל רבינו בעדיות שם והעיד שאותן המשקים טהורים ואינם מקבלין טומאה מן הטומאות בשום פנים ובטומאת משקין מחלוקת בין החכמים שיש מי שסובר שהיא דאורייתא ויש מי שסובר שהיא מדרבנן ובזה משא ומתן גדול ועוד נבאר אותה בעיקריה במס' טהרות אבל אפי' מי שאמר שטומאת משקין היא דאורייתא משקה בי מטבחיא דכן הלכתא גמירי לה וכמו כן אותן המשקין אינם מכשירים לטומאה לא הדם ולא המים שמשתמשין בו מאותו המקום והוא אמרם לא דיין שהן דכן אלא שאין מכשירין ועל דרך הדחייה אמרו בגמרא שהדם בלבד אינו מכשיר ונתבאר אח"כ שהוא כדם כלומר משקה בית מטבחייא כולן אין מכשירין ואמנם היות דם הקדשים לא יכשיר סמכוהו לזה שנאמר בדם על הארץ תשפכנו כמים אמרו דם שנשפך כמים מכשיר וכו' יעו"ש היטב. והנה למדנו מזה הרבה דברים דזהו אליבא דמ"ד טומאת משקין ליטמא הוא מדאורייתא ומ"מ כאן לא מיטמא אפילו מדרבנן ועיין לקמן בפ"ז מהל' אבות הטומאות ה"א דפסק בהדיא דטומאת משקין מדאורייתא יעו"ש ומ"מ פסק כאן ובפ"י מהל' טומאת אוכלין הט"ז דמשקה בי מטבחייא טהורין והיינו כרב פפא שם בפסחים י"ז ב' וגם במה שאמרו שם ע"ז א' דמים מכשירין אפי' דבית המטבחיים מ"מ אינה הלכה וכמבואר שם כ' א' ועיי"ש בתוס' ד"ה לא וכו' ובחולין שם. והכתוב הזה הוא אסמכתא בעלמא אבל באמת הלכתא גמירי לה וכיון שטומאת משקין מדאורייתא א"כ הך אשר ישתה בכל כלי יטמא קאי לטומאה ממש ואהכשר ליכא אלא חד קרא ומוקמינן ליה במחובר אבל בתלוש אינו מכשיר רק מדרבנן ובמשקה בי מטבחייא אוקמה אדאורייתא ואפילו אי נימא דתלושין ומחוברין נפקי ליה

מחד קרא וכמש"כ התוס' בחולין ל"ו ב' וע"ע בפסחים כ' א' בתוס' שם מ"מ כיון דהלכתא גמירי לה תו לק"מ ועי' בלח"מ מש"כ בזה והתימה שלא הביא דברי רבינו מש"כ בעצמו בזה. וכיון שכן דאסמכתא הוא לכן הסמיך רבינו האסמכתא ג"כ לענין טומאה וק"ל.

הלכה לז

נפסל הזבח וכו'. עיין לעיל פ"ד מהל' מעשה הקרבנות ה"א.

לא הורצה. עיין זבחים פ"ב א' והוי דינו כיוצא לעיל פ"א מהל' מעשה הקרבנות ועיי"ש מש"כ בזה.

פרק ב

הלכה א

כיפר וכו'. עיין מש"כ בזה באורך בפ"ה מהל' מעשה הקרבנות הי"ז יעו"ש היטב ועי' בתוספתא פ"ו דזבחים איתא שם חיסר מן המתנות אפילו אחת פסולה יעו"ש היטב ושם מיירי בחטאת החיצונה וצ"ע בזה דהתם בפ"ד מבואר להיפך יעו"ש ועי' תוס' זבחים ע"ה א' ד"ה ואם נתן וכו'.

הלכה ב

שנאמר ודם וכו'. מה שיש להקשות בזה כבר הארכתי לעיל בפ"ה מהל' מעשה הקרבנות הי"ז יעו"ש היטב ולא באתי להוסיף רק לבאר דברי מרן התמוהים שכתב כאן וז"ל מיהו בהא איכא למימר דאע"ג דמאן דיליף וכו' ס"ל כר"ע אפשר דר"ע לא ס"ל כוותיה עכ"ל. ובאמת לכאורה דבריו אין לו שחר וכבר עמד בזה הלח"מ שם וכאן ולמען שלא יהיו דבריו כ"כ תמוהים אמרתי אפשר ששיעור דבריו כך הוא בתחלה הקשה אמאי לא יליף מחטאת וכבית הלל ושוב הקשה משום די"ל דפסק כר' עקיבא דיליף לה מודם זבחיך כדאמר הש"ס דמאן דיליף מודם וכו' ס"ל כר"ע וכיון דר"ע היה אחר ב"ה ויליף לה מודם זבחיך וכו' לכן תפס רבינו כשיטת ר"ע א"כ יקשה למה פסק דאם נתן הניתנין בזריקה בשפיכה יצא כיון דפסק כר"ע והוה תרתי דסתרי אהדדי וע"ז כתב דאפשר דר"ע לא ס"ל כוותיה דהך קרא דודם זבחיך וכו' קאי להורות על מתנה אחת שכיפר רק יליף לה ממקום אחר וי"ל דס"ל לר"ע כב"ה ונמצאו שני הפסקים הללו אינם סתורים ויכול להיות אף דנתנן במתנה אחת כיפר והיינו דילפינן זה ממקום אחר מ"מ הניתנין בזריקה שנתנן בשפיכה יצא ילפינן זה מפסוק ודם זבחיך וכו' וע"ז הקשה כיון דר"ע ס"ל הניתנין בזריקה שנתנן בשפיכה לא יצא אמאי לא פסק כוותיה וע"ז תירץ בשם הר"י קורקוס יעו"ש וכיון שכן שפיר עביד רבינו שפסק דלא כר"ע בזה ומ"מ במה שפסק בנתן מתנה

אחת כיפר ג"כ שפיר עבד כנ"ל דמוכח זה ממקום אחר אבל קשה קושיא הראשונה דא"כ למה מייתי קרא דודם זבחיך וכו' הו"ל להביא לימודא דב"ה ע"ז תירץ דכן דרך רבינו להביא סמך מקרא אע"ג דעיקר הראיה היא ממקום אחר ובאמת עיקר הראיה היא מחטאת וכו' והבן היטב. כן י"ל ע"צ הדוחק בכדי שלא יהיו דברי מרן כקופה שאין לה אזנים כלל.

ואם נתן הפסח בזריקה לא יצא. ועיין בשעה"מ לקמן בפ"ג מהל' קרבן פסח ה"ט מה שהשיג על המהרש"א יעו"ש היטב.

הלכה ג

לא כיפר. זבחים ל"ו ב' ושם ל"ט ב' כל הסוגיא ושם מ' א' מ"ז א' נ"ב ב' יומא ס' ב' ועיין מנחות כ"ז א' ועי' תו"כ ויקרא דבורא דחטאת פ"ו ובפרשת אחרי פ"ד פרשה ד' ובתוספתא פ"ג דיומא ובזבחים פ"ד ופ"ו ובפ"ו דמנחות יעו"ש.

הקפיד על וכו'. עיין בלח"מ ועי' בפי' המשניות לרבינו בפ"ד מזבחים יעו"ש היטב. ויש ליישב כי רבינו גם כאן כיון לזה.

הלכה ד

ישלים ארבע וכו'. זבחים ל"ח ב'.

הלכה ה

השלש בלילה. שם.

הלכה ו

חייב משום וכו'. שם ועי' לעיל בסי' נ"ג סעיף י"ג ועי' זבחים ק"ז א' ברש"י ושם ק"י א' ברש"י שם.

הלכה ז

ונקטעה ידו וכו'. זבחים ט"ו א'.

הלכה ח

בין בחטאת וכו'. כ"ה בתוספתא פ"ו דזבחים יעו"ש היטב.

בשאר קדשים וכו'. כ"ה שם בתוספתא פ"ו דזבחים ולא ידעתי מה הוא שינה בקרנות לא כאן ולא בחטאת ויש לעיין בזה.

הלכה ט

מן הקרן וכו'. הכל בתוספתא שם ועיין בתוספתא פ"ג דיומא. והכוונה דהיזה רחוק מן הקרן חוץ לאמה מן הקרן עי' לעיל פ"ה מהל' מעשה הקרבנות ה"ז יעו"ש היטב.

הלכה י

שנתנו למטה וכו'. זבחים כ"ו א' וכשמואל שם ע"ב והטעם נ"ל משום דבתו"כ אחרי פ"י פרשה ח' איתא כוותיה יעו"ש היטב ועיין בתוספתא פ"ח דזבחים דאם קיבל בשני כוסות ונתן מכוס אחת למטה דהשני כשר יעו"ש היטב. ועיין לקמן הלכה כ"א יעו"ש. ועי' תוס' זבחים כ"ב ב' ד"ה אותה וכו' ובצאן קדשים שם.

שנתנו על וכו'. ועיין תוס' שם ע"ב בד"ה אמר שמואל וכו' דנתן החיצונים לפנים כו"ע ס"ל דלאו כמקומו דמי יעו"ש היטב. אבל מדברי רבינו כאן מבואר דאינו כן והטעם י"ל דרבינו מיירי בשאר קרבנות ולא מיפסל בפנים רק בחטאת כמו דאיתא לקמן סעיף י"ג יעו"ש ותוס' מיירי שם בחטאת ועיין תוס' יו"ט פ"ב מ"א ד"ה פסול וכו' יעו"ש. והראה מקום לפ"ג מ"ב ואני לא מצאתי שם שידבר מזה.

על הכבש וכו'. גם בזה פלפלו התוס' שם בארוכה ועי' זבחים ל"ו א' יעו"ש היטב ודוק.

אבל אם וכו'. שם בזבחים ל"ב א' וכדאוקימנא שם כ"ו ב' ועיין תוספתא שם פ"ג.

קבל הכשר וכו'. כ"ש בקיבל הפסול וזרק שאין עושה דחוי וכמבואר לעיל פ"א ס"ד הלכה כ"ח יעו"ש רק דדרכו להעתיק מה שמבואר בש"ס בהדיא ושם מיירי בכה"ג כמש"כ רבינו בפי' המשניות בפ"ג דזבחים יעו"ש היטב וע"ע בלח"מ כאן ודבריו נכונים.

הלכה יא

דם בדם וכו'. עי' זבחים פ' א' וברש"י שם ואע"ג דמסקינן שם פ"א א' ב' דבכוסות מיירי יעו"ש היטב. והיינו משום לשנויי אליבא דרב אשי דס"ל לר"א אין בילה אמנם לרבנן דס"ל יש בילה כדאי' שם פ' א' ובתוס' ד"ה בשלמא וכו' ושם ע"ב א"כ בכל גוונא מיירי כיון דיש בילה ועיין בר"ה י"ג ב' י"ד ב' דבדבר לח יש בילה ועי' בפ"ט מהל' פרה אדומה ה"ח במרן שם.

יתן הכל וכו'. בכוס אחת יתן מתנה אחת ועולה לשניהם אם אין צריכה שיעור (ועי' תוס' פ' ראב"ד בד"ה בל תוסיף וכו' ועי' זבחים ע"ה א' ותוספתא פ"ח ובירושלמי יומא פ"ה סוף ה"ד ועיין לקמן סימן ע"ז סעיף י' יעו"ש) ואם נתערבו כוסות בכוסות יתן מכל כוס מתנה אחת וכן במתן ארבע דינא הכי יעו"ש היטב כל הסוגיא.

יתן הכל וכו'. כאן מיירי בין חטאת בחטאת וכמ"ש רש"י בעירובין ק' א' ובין מתן שתים שהן ארבע במתן שתים שהן ארבע וכמש"כ רש"י בזבחים שם.

שתים שהן וכו'. ולא במתן ארבע שהוא חטאת דא"כ הו"ל נתערב של מטה בשל מעלה וכמש"כ התוס' בעירובין שם ובר"ה שם ובזבחים שם פ' ב' ופשוט. ועי' בלח"מ מש"כ בזה. ודברי רבינו מדוקדקים היטב הדק (ודין זה ישנו ג"כ בתוספת' זבחים פ"ח).

הניתנין למעלה וכו'. שם ע"ט ב' ובתוספתא שם.
שירי החטאת וכו'. הכי ס"ל לר' יוחנן ואיתימא ר' אלעזר בזבחים פ"א א' והנה רבינו דפסק לעיל בפ"ה מהל' מעשה הקרבנות ה"ו דשפיכת שירים טעון גג יסוד והיינו איצטבא וא"כ התחלת מקום עולה שהוא למעלה מהאיצטבא לאו היינו מקום שירים וכדאיתא הכא בש"ס אבל באמת אין מזה הכרע דשם כוונת רבינו על האיצטבא וי"ל דכוונתו שם ג"כ על הקיר הזקוף מעל היסוד וכמש"כ התוס' שם נ"ב א' ד"ה גג וכו' יעו"ש היטב. אך מ"מ לפי האמת דפסק הכא דמקום שירים לאו מקום עולה היא א"כ מבואר מזה דגג היינו איצטבא ופשוט וק"ל.

הלכה יב

ה"ז כשר. ושניהם כשרים כיון דיש בילה ועי' רש"י שם דמשמע מלשונו דרק העליון לבד כשר יעו"ש וי"ל דהתם קאי לר"א דס"ל אין בילה ומיירי שנתן למטה כשעור התחתון ועוד יעו"ש היטב ע"ב כל הסוגיא ודוק היטב.
ואלו ואלו וכו'. זבחים פ' ב' פ"א ב' ובתוספתא פ"ח (ויש שם ט"ס וצ"ל אלו ואלו עלו לו יעו"ש היטב) והנה שם פ"א ב' מקשינן מינה למ"ד דמקום שירים לאו היינו מקום עולה א"כ אמאי יתנו למטה ומשני דמיירי שנתערב דם חטאת החיצונה בשיריים הפנימיים יעו"ש היטב. וא"כ רבינו דפסק לעיל הלכה י"א דמקום עולה לאו מקום שיריים הו"ל לפרש דהכא מיירי בכה"ג דוקא ומשייטיה דלישניה משמע דקאי על דם עולה שנתערב בדם חטאת. והנה פקח ה' עיני וראיתי בלח"מ שהקשה זה.
ולכאורה עלה בלבי ליישב זה על פי מה שכתבו התוס' לעיל כ"ו ב' בד"ה ואי וכו' למ"ד שלא במקומו כמקומו דמי א"כ אמאי צריך לרבנן ליתן עוד למטה יעו"ש. וי"ל דזה היה קשה לרבינו ג"כ ולכן פי' דע"כ הוא נותן לשם שיריים וא"כ נותן הכל על איצטבא והוי שיריים וכל הסוגייא דלקמן פ"א מיירי למ"ד דשלא במקומו לאו כמקומו דמי ור' יוחנן אזיל לשיטתיה דס"ל שלא במקומו לאו כמקומו דמי והנה לפי"ז ניחא הא דחטאת ועולה דעולה בלא"ה אינה נאכלת אבל אם היה חטאת וקרבן אחר מהנאכלים א"כ אין הבשר נאכל כנ"ל בהלכה י' והו"ל לרבינו לבאר זה. ואף גם בעולה לכאורה לא ניחא כיון דבשר הזבח פסול א"כ אינו נקטר ע"ג המזבח רק נשרף בבית הדשן שבעזרה כדאיתא, בפ"ז מהל' מעשה הקרבנות ה"ג יעו"ש. והו"ל לרבינו לבאר זה. ואולי אפ"ל דעל כרחך נפסל הזבח משום דעבר אמימרא דרחמנא ונתן שלא במקומו אבל כאן דנתן למעלה משום דם החטאת שנתערב בתוכו אף הזבח כשר וצ"ע בזה ולקמן אי"ה ידובר עוד בזה (ועיין מש"כ לקמן הלכה י"ג מזה מתוס' פ"א ב' ד"ה נתן וכו').

ועוד היה אפ"ל לכאורה כי מפני טעם שיריים אין לנו לפסול דם העולה ויש ליתן במקום העולה וע"ד שכתבו התוס' פ' ב' בד"ה כגון וכו' יעו"ש היטב. אבל זה לא ניתן להאמר חדא דהא הוכיחו מכאן דמשום שיריים יש לפסול יעו"ש היטב. ובאמת יש לעיין ג"כ על סברת התוס' דמייתי ראיה מכאן דחוששין משום שיריים ומאי ראיה הוא דהא לרבנן דס"ל יש בילה וא"כ אכתי כי יתן תחלה במקום דם העולה ואח"כ יתן במקום שיריים א"כ יש בם ג"כ מדם החטאת ואכתי ליכא בזה שום ריעותא מחמת השירים אלא ודאי טעמא דרבנן משום דאסור ליתן דם החטאת במקום דם העולה ולא מחמת שלא יהא עוד שיריים לחטאת ואי משום שיחסר השיריים הא חסרון השיריים לא מעכב אפי' למ"ד דשיריים הפנימים מעכבי כדאיתא שם פ"א ב' אלא ודאי עיקר הטעם משום שנותן דם חטאת במקום העולה ולא משום שאינו נותן שירי החטאת כתיקונם. ועוד אינם מובנים לי דבריהם דהם כתבו אליבא דר"א דס"ל אין בילה ומייתו ראיה דל"ח משום שיריים משום דלא מעכבי וא"כ מאי פרכי מהא דמקום שיריים הוא איצטבא דהתם קאי אליבא דרבנן והתם אין החשש כלל משום שיריים דמעכבי רק משום שנותן דם החטאת שלא במקומם אבל לר"א לא נחוש לזה דזהו במקום מים בעלמא ורק דהחשש שלא ישארו השיריים והבן. סוף דבר דבריהם נפלאו בעיני עטלף כמוני. וה' יגלה עיני ויאירו במאור תורתו.

עוד זאת ראיתי לבאר דבר אחד אשר קשה לי. והנה על מש"כ התוס' פ"א ב' בד"ה הא אוקימנא וכו' וז"ל וקשה דלרבנן דאמרו יש בילה והויא לה עולה כשרה ויש דם עולה שנשאר למטה וראוי לזריקה עכ"ל. ביאור דבריהם בקצרה הוא כי הקשו על מאי דמקשה הש"ס והא אוקימנא ההוא ברובא עליונים וקא יהיב למעלה שיעור תחתונים ועוד ונמצא דהעולה לא מתכשרא כלל וכל דם הנשאר הוא משירי החטאת וקא יהיב למטה משום שירי חטאת ואי משום שמא דם עולה מעורב בו להכי לא חיישינן לר"א דנותן משום מים וכפירש"י יעו"ש להכי מקשו אכתי לרבנן דאסרו ליתן שלא במקומו והכא קתני דאלו ואלו עלו לו ונמצא שמתכשרים העולה והחטאת וא"כ אי נימא דמקום עולה לאו מקום שיריים הוא אכתי קשה האיך יתן למטה במקום שיריים כיון דלאו מקום עולה הוא והוי דם עולה כשר ואין ראוי ליתנו שלא במקומו במקום שיריים ואי משום שיתן תחלה במקום העולה הא נמי פשיטא דליתא דא"כ יתן דם החטאת שלא במקומם הראוי להם אלא ודאי מוכח מינה דמקום שיריים מקום עולה הוא. ופשוט וברור דזהו כוונתם. ולא יכולתי לעמוד על סוף דעת הצאן קדשים שכתב שם וז"ל דבריהם אינם מובנים לי דהא אפילו לרבנן דס"ל דיש דם עולה שנשאר למטה ועולה מיתכשר נמי לא

ש"מ מקום עולה מקום שירים דאפשר דס"ל דיהיב מתחלה למטה לקיר הזקוף לשם עולה ואח"כ יהיב ע"ג היסוד ממש באיצטבא לשם שיריים של חטאת ומקום עולה לאו מקום שיריים עכ"ל. והנה לפי דבריו לא הבנתי כלל איך יפרש לנו כל הסוגיא דשם והמחלוקת אי מקום עולה מקום שיריים או דשיריים צריכין איצטבא הא מ"מ יתן תחלה במקום עולה ואח"כ יתן על האיצטבא אלא ודאי דזה ליתא מטעם דאסור ליתן דם חטאת הנשאר במקום דם עולה ודבריו תמוהין וצע"ג.

והנה אם נימא דלרבינו הוקשה לו ג"כ קושיית התוס' דאכתי לרבנן מאי איכא למימר והונח לו מאיזה טעם שיהיה דלפי"ז גם לרבנן ניחא ואף דרשאי ליתן למטה ושניהם עלו לו אף דבאמת אין מקום עולה מקום שיריים א"כ היה אתי שפיר פסק רבינו אבל אנחנו לא נדע עד יאיר ה' עינינו. דבאמת אף שנתן כבר למעלה מ"מ דינו כעת כמו שנתערב שירי החטאת בדם עולה דלעיל הלכה י"א ואין לחלק דהתם עדיין לא התחיל לתת מן התערובת משא"כ הכא דכבר נתן למעלה מן התערובות לכן הותר לו לתת ג"כ למטה במקום העולה ולכאורה היה קצת סברא בזה אבל א"כ יקשה מאי מקשה הש"ס מכאן על מ"ד דמקום עולה לאו מקום שיריים והבן היטב וצ"ע (וע"ע בחי' פנים מאירות שם על תוס' פ"א ב' בד"ה הא וכו'. ולכאורה דבריו מגומגמים שכתב וז"ל ר"ל אף באין בילה נמי דילמא משנה די"ל שנשאר כל הדם התחתונים למטה מ"מ הוי ספק שינוי בדמים ולא פסלינן בשביל ספק שינוי כמו בספק בל תוסיף דפי' התוס' לעיל עכ"ל והבן היטב כי מגומגמים המה).

ודע עוד דמש"כ לעיל דמסקנת הש"ס דהברייתא מיירי שנתערב חטאת חיצונה בדם שירי חטאות הפנימים יעו"ש. לכאורה יש להקשות והא אכתי אין השיריים דומין זה לזה לפי ששירי הפנימיים נשפכין ליסוד המערבי כדלעיל סימן ל"ט סעיף י"א ושירי החיצונה נותן ליסוד דרומי יעו"ש סעיף י'. ובאמת רש"י כתב שם דאתיא כר' ישמעאל או כר' שמעון דס"ל דשיריים מאלו ומאלו ניתנים הכל במקום אחד יעו"ש וממילא לדידן לית הלכתא הכי יעו"ש אמנם לפי מש"כ התוס' שם ע"א בד"ה אבל סוף וכו' דשירי החיצונים שניתנין ביסוד דרומי כיון שאינו מן המקרא אינו מעכב יעו"ש א"כ יש ליתן ביסוד המערבי. ודע דלשון התוס' שם דהשיריים נשפכין על קרן מערבית דרומית ולכאורה הוא שלא בדקדוק דהשיריים לא היה ניתנין כלום בצד המערב רק בדרום ומתנת עולה ניתן על הקרן בשני הצדדים ויש לעיין קצת בזה וצ"ע והבן היטב.

הלכה יג

ישפוך הכל וכו'. זבחים פ"א ב' ובתוספתא פ"ח.

הכל כשר. הכל שם במשנה יעו"ש היטב ובתוספתא כאן דברים זרים מאד ומבולבלים וט"ס יעו"ש היטב וע"כ צריך להג"ה בענין שיסכים אל זה שכתוב כאן ובש"ס. גם מש"כ שם דאם נתן בחוץ יחזור ויתן בפנים הוא ג"כ תמוה יעו"ש היטב וה' יאיר עיני.

כשר. עיין לח"מ שהביא בשם התוס' (פ"א ב' ד"ה נתן וכו') דמיירי שנתן הפנימים בחוץ לשם מים יעו"ש שנשארו בקושיא דא"כ למה אם נתנן בפנים ואח"כ בחוץ פסול הא לא פסול אא"כ הכניס להתכפר דוקא יעו"ש ועי' בתוס' יו"ט פ"ח מ"ט ד"ה ואם וכו' ומשנה י"א ד"ה נתן וכו' שהקשה מכאן אדבור תוס' שם כ"ו ב' ד"ה ואי וכו' שכתב דלרבנן לית להו רואין כאלו הן מים יעו"ש שכתב דבאמת לא קשיא דלא אמרו אין רואין אלא לכתחלה ובנמלך אבל בנתן לשם מים מהני הכא והתם יעו"ש היטב (ומטעם זה ליכא ליישב דברי רבינו בהלכה י"ב דפסק דיתן למטה ואלו ואלו עלו לו דהיינו שמלמדין אותו שיתן במקום עולה לשם מים דזה אינו דא"כ אם נתן תחלה למטה דהדין דישפך לאמה כמו שמבואר בתוספתא וברש"י פ' ב' יעו"ש בד"ה נתן למטה וכו' ובד"ה יחזור ויתן וכו' יעו"ש הו"ל ללמד אותו שיתן למעלה לשם מים ולכתחלה נמי שאם בא לשאול האיך יעשה הו"ל להזהיר שיתן למעלה ויכוין לשם מים בתחתונים וכן כשיתן למטה יכוין בעליונים לשם מים אלא ודאי דבנמלך לא מהני זה וכמש"כ התוס' יו"ט בעצמו).

ומדברי התוס' דכאן ראיה לכאורה למש"כ בהי"ב ד"ה ואלו ואלו דאם נתערבו הדמים ונתנן שלא במקומן דכשר הקרבן דאל"כ תיפוק ליה דכאן מיירי דנתן הפנימים בחוץ לשם מים דאל"כ דכבר נתכפרו א"כ פסול הבשר מלאכול ואמאי תנא במשנה דכשר אם נתן בתחלה בחוץ ואח"כ בפנים דמשמע דכשר לגמרי ויש לעיין בזה.

וראיתי בחי' משניות לרבינו עקיבא איגר שהקשה על קושיית תוס' הנ"ל שהקשו כיון שנתנם לשם מים אמאי בפנים וחזר ונתן בחוץ פסול הא בעינן לכפר יעו"ש והקשה א"כ הו"ל לאקשויי אירישא אמאי מודה ר"א בנתערבו ניתנין בחוץ בניתנין בפנים שישפכו לאמה והטעם דא"א ליתן בפנים ואח"כ בחוץ משום חטאת ואשם יעו"ש והא כיון דס"ל דרואין כאלו מים בעלמא ולא נכנסו לכפר יעו"ש היטב. והיה נראה לי להמליץ בעד התוס' דהנה באם לא כיפר מתחלה בחוץ והכניסן לפנים משמע דכונתו ליתן בפנים לשם כפרה ואע"ג דבעת נתינתו רואין אותו כאילו הם מים מ"מ הו"ל כאילו הכניסן לכפר ולא כיפרו דפסול לר' אליעזר כדאיתא התם פ"ב א' ובתו"כ צו פ"ח יעו"ש משא"כ אם נתן מתחלה בחוץ ואח"כ בפנים א"כ בודאי לא הכניסן ע"מ לכפר ולכן כשר ולכן הקשו אליבא דרבנן ולמ"ד דכל שלא כיפר כשר והקשו שפיר והא דלא הקשו ברישא

ואליבא דרבנן זה לק"מ דרבנן לא ס"ל דרואין כאלו הן מים לכתחלה ובנמלך וכמש"כ לעיל ובשם התוס' יו"ט כן נראה לענ"ד.

הנאכלת אסורה וכו'. עיי"ש פ"ב א' ובתו"כ צו פ"ח. וכתב מרן דגי' רבינו היתה להיפך אין לי אלא חטאת ציבור חטאת יחיד מניין ת"ל כל. ויש לעיין בזה דהכי איתא שם אין לי אלא חטאת יחיד חטאת צבור מניין ת"ל כל חטאת ואין לי אלא חטאת זכר חטאת נקבה מניין ת"ל וכל כלפי לייא אלא ה"ק אין לי אלא חטאת נקבה חטאת זכר מניין ת"ל וכל חטאת עכ"ל וכתבו התוס' וז"ל תימה כיון דכבר ריבה חטאת צבור איתרבי ליה חטאת זכר דאין נקבה בצבור ואי הוה גרסינן איפכא ניחא עכ"ל ור"ל ה"ג חטאת זכר מניין ת"ל כל ואין לי אלא חטאת יחיד חטאת צבור מניין ת"ל וכל (וכ"ה בצאן קדשים) והנה לרבינו דגורס איפכא אין לי אלא חטאת צבור חטאת יחיד מניין ת"ל כל א"כ מאי מקשה שוב אין לי אלא חטאת נקבה חטאת זכר מניין וכו' כיון דחטאת צבור טפי פשוט ליה לאיסור וזהו חטאת זכר וא"כ למאי מגיה הברייתא אין לי אלא חטאת נקבה אם לא שנאמר שכן היה גירסתו אין לי אלא חטאת צבור חטאת יחיד מניין ת"ל כל אין לי אלא חטאת נקבה חטאת זכר מניין ת"ל וכל כלפי לייא אלא ה"ק אין לי אלא חטאת זכר חטאת נקבה מניין ת"ל וכל. וצ"ע בזה.

יובא דרך וכו'. כרבא שם בזבחים פ"ב ב' ועיין בלח"מ שהביאו להקשות למה לא הביא רבינו דין דרבא דאם חשב להכניס לפני ולפנים ולא הביא רק בהיכל דאינו נפסל יעו"ש. ויש ליישב לענ"ד דכל ההכרח של רבא מהברייתא דדריש פנימה קאי על הלפני ולפנים ואל הקדש קאי על ההיכל יעו"ש והיא בתו"כ שמיני פ"ב והוא אליבא דר' יוסי הגלילי דדריש מהכא חטאת החיצונה שנכנס דמה לפנים פסול יעו"ש. אמנם רבינו ס"ל כר"ע דנפקא ליה מפסוק וכל חטאת אשר וכו' כדאיתא לעיל בהלכה זו והא דכתיב התם פנימה עיין פסחים פ"ב א' ותוס' ד"ה בקדש ובזבחים פ"ב ב' תוס' ד"ה כיון וכו' יעו"ש היטב. ודע דמה דאיתא בפסחים שם שמא נכנס דמה לפני ולפנים וכן איתא שם פ"ג א' חטאת שנכנס דמה לפני ולפנים מניין וכן הא דאיתא בזבחים פ"ב א' חטאת שנכנס דמה לפני ולפנים וכן בזבחים ק"א א' יעו"ש היטב הוא לענ"ד ט"ס וצ"ל לפנים וקאי על ההיכל ועי' רש"י שם בכל המקומות יעו"ש. סוף דבר דברי רבינו יש להם מקום. אבל י"ל דהש"ס מיירי אפילו אליבא דחכמים וס"ל דהא דשאל שמא יצאתה חוץ לקלעים נפקא ליה מדכתיב בקדש והאי אל הקדש פנימה קאי אלפני ולפנים ואהיכל אמנם רבינו קאי כשיטת רש"י דפנימה אתי להוציא שלא יצאת חוץ לקלעים ואכתי צ"ע בזה ועיין בסמוך מה שאדבר עוד מזה בעז"ה. ועוד י"ל כיון דבעינן כיפר דוקא וכמש"כ לקמן הלכה ט"ו

וט"ז א"כ פשיטא דאם הכניס בפנים ולא זרק דכשר ולא צריך רבינו לכתוב זה והש"ס דפלפל בזה הוא אליבא דר"י הגלילי דלא ס"ל דבעינן לכפר דהא בההוא קרא דלא הובא וכו' לא נזכר דבעינן לכפר והבן.

הלכה יד

נפסל שבמקום וכו'. זבחים פ"ב ב' בעיא דנפשטה באת"ל ולפ"ז אפשר לפרש ברייתא דפוסל קדשי קדשים בזה האופן וקאי על פר ושעיר הנשרפין (ואף דכתיב אצל חטאת ר"ח שהיא חיצונה מ"מ כיון דמיירי מדין חטאת שהובא דמה לפנים ממחיצתה מרמז נמי דין זה). ורבא דתירץ לעיל לענין דאם חשב להכניס לפני ולפנים אינו פסול בהכנסת פנים לפי שבעי בזה ולא רצה לפשוט כן. אמנם לדידן כיון דפשיט לן כן אין צריכין לחדש לעיל דין אחר (עיין לעיל הי"ב ד"ה יובא דרך) (אף שהאי את"ל משמע דרבא עצמו אמר כן מ"מ י"ל אולי פי' כן מתחלה קודם שנפשט לו הבעיא והבן) ולפ"ז אתי בפשיטות למה לא הביא רבינו דין זה והבן היטב ועיי"ש בצ"ק שהקשה ג"כ כך על הש"ס דמאי קשיא לימא דאיצטריך על פר ושעיר של עכו"ם שהובא דמן לפני ולפנים יעו"ש היטב ונהניתי.

נפסל ואינו וכו'. שם בעיא דאיפשיטא באת"ל והנה רש"י פירש שם לאחר שהזה כל הזיות שבקדש הקדשים יצא להיכל ושוב נכנס לקדש הקדשים נפסל מלהזות ממנו להיכל וכן כתב הראב"ד. והיה אפ"ל דדעת רבינו היה דאם כבר הזה כל הזיות שבקדש הקדשים יצא ושוב נכנס לקדש הקדשים אינו נפסל מטעם שנכנס לפנים כיון דבעינן שיכנס לכפר ויכפר כדאיתא בהלכה ט"ו וכאן נכנס שלא לכפר כיון שכבר כיפר מתחלה כל ההזאות שבקדש הקדשים לכן מפרש שבאמצע ההזאות יצא ושוב נכנס לכפר יתר ההזאות. אבל יש לעיין אמאי נפסל מלגמור ההזאות שבקדש הקדשים כיון דעדיין לא כיפר. ואולי י"ל כיון שאם יגמור יהיה פסול ויעשה בפסול לכן לא יגמור רק ישחוט קרבן אחר ויתחיל בתחלה כל ההזאות שבקדש הקדשים כדלקמן סימן פ"ז סעיף ה' יעו"ש ודם הראשון כשר ממנו לעשות ההזאות שבהיכל אבל אם יגמור בדם הראשון יפסל לגמרי ויפסל מלעשות ממנו עוד ההזאות שבהיכל וגם ההזאות שיגמור יהיו נעשים בפסול כנ"ל לפע"ד לפרש דברי רבינו והראב"ד הבין שמטעם יציאה נפסל הדם וכן הביא מרן יעו"ש. ולכאורה יש לעיין דהא סופן לצאת חובה וא"כ אמאי פסול בו יציאה וכדלעיל פ"א הלכה לב יעו"ש. והנה לעיל פ"ז מהל' מעשה הקרבנות ה"ג שם הארכתי בזה מענין זה בסופו לצאת חובה יעו"ש היטב ויש לעיין בזה.

אינו גומר וכו'. עיין לח"מ שהקשה הא בש"ס איתא הזה דמן על הפרוכת והוציאו למזבח ורבינו כתב הוציאן מהיכל ולחוץ יעו"ש ואני אומר כי כוונת הראב"ד להשיג על זה ג"כ לכן האריך להביא כל הסוגיא ולפרשה יעו"ש היטב והבן. וליישב זה אפ"ל לכאורה כי רבינו מפרש והוציאו למזבח היינו מזבח החיצון והא דנקט למזבח להוציא את האולם דרבא לטעמיה דס"ל ביומא מ"ד ב' דקדושת היכל ואולם חדא היא לכן נקט למזבח להוציא האולם. אבל באמת זה דחוק מאד חדא דהוו"ל למימר לעזרה ועוד למה נקט שמה הזה דמן על הפרוכת והו"ל לומר הזה דמן בהיכל כלשון רבינו ועוד כמה עיקולי ופשורי יש בזה והיה נ"ל עוד כי באמת תמוה הוא מש"כ אינו גומר הזיות שבהיכל כיון שיצא הדם חוץ למקומו נפסל כיון דהבעיא לא נפשט הו"ל לפסוק להקל בדיעבד כדרכו בכל האיבעיות וכמו שתמה ע"ז מרן בשם ר"י קורקוס ומש"כ לתרץ וז"ל ואפשר דסבר רבינו דרבא הוא דאסקה בתיקו ומיהו גמרא משמע התם דלא מספקא ליה וכן נראה שם בברייתא דריה"ג גם בפרשת טבול יום נראה כן גבי חטאת אהרן שמא בחוץ היתה בקדש היתה וקדש היינו היכל משמע שכל שיצא מן ההיכל נפסלה עכ"ל. (ועיין בלח"מ מה שתמה ע"ז) והנה לא הבנתי דבריו כלל כי שם היה חטאת ר"ח והיא חטאת החיצונה ושאל שני שאלות שמא נכנס לפנים ושמא יצאת חוץ למחיצת' והיינו חוץ לקלעים וע"ז השיב כי לא הובא דמה פנימה גם לא יצאת חוץ לקלעים דהיינו שאמר בקדש היתה ר"ל בעזרה לפנים מן הקלעים וכן הפי' בפסחים פ"ב א' ובתו"כ שמיני פ"ב ולא ידעתי מאי ראיה היא זו.

לכן נ"ל שלא העתיק רבינו כלל הא דבעיא שלישית ולכן כתב דין בפ"ע באם יצא מהיכל ושוב נכנס להיכל דזה ודאי יציאה מיקרי ובהא לית מאן דפליג דהוו"ל יציאה והבן ורק דלכאורה קשיא אמאי השמיט רבינו בעיא השלישית והו"ל להביאה לענין לכתחלה. ואולי אפ"ל כי רבינו ס"ל דהאיבעיא הזאת אזלא אליבא דמ"ד הקפה ביד והיה עומד הכה"ג מחוץ למזבח ומזה ביד. אמנם למ"ד הקפה ברגל א"כ היה נכנס בין המזבח והפרוכת בשעת הזייה א"כ לא היה נפסל בודאי ולא מסתפקא ליה כלל בזה לכן השמיט הבעיא השלישית והביא אחרת תחתיה ועיין מה שדברתי מזה אי בעינן הקפה ביד או ברגל לעיל פ"ה מהל' מעשה הקרבנות הי"ד יעו"ש היטב ואכתי יש לעיין בזה.

הלכה טו

הפנימי כשר וכו'. זבחים פ"ב א' ותוספתא שם פ"ח ותו"כ צו פ"ח וירושלמי פסחים פ"ז ה"ט.

החיצון פסול וכו'. שם ושם ושם. ולר"י הגלילי כשר כמבואר שם והטעם דאזלי לשיטתייהו לר"י הגלילי דנפקא ליה מדכתיב הן לא הובא את דמה בעינן כולה דם, אמנם לרבנן דנפקא להו מדכתיב וכל חטאת אשר יובא מדמה מרבינן אפי' מקצת דם (ודע שבתוספתא שם שנוייה בט"ס וצריך להגיה שם כמו שאיתא בש"ס ובתו"כ יעו"ש היטב וק"ל).

הלכה טז

במזיד פסול. עיין במרן מה שהקשה שהוא נגד מסקנת הש"ס שם פ"ג א' וכתב בשם ר"י קורקו"ס וז"ל שטעם רבינו משום דמסיק שם (ל"ו א') תרי תנאי ואליבא דר' יהודה פי' דתנא דההיא ברייתא דמוכח מינה לר' יהודה דדוקא בכופר פליג אההיא מתניתין וגם מתניתין דפ' התערובת מצינן לפרושי כההיא דכל הפסולים ובדלא כיפר מיירי ומעתה הדין עם רבינו שלא נסמוך על אותה פשיטות ולהניח משנה דכל הפסולים ולא דחינן ברייתא מקמי מתניתין ומפרשים בלא כיפר עכ"ל וכתב ע"ז מרן וז"ל ודבריו אלה צ"ע עכ"ל ולא ביאר למה ואמרתי לבאר רמיזת מרן. דהנה שם ל"ה ב' איתא דר"י ס"ל דאם חשב בשעת שחיטה ע"מ להניח את דמו או אימוריו למחר דפסול ומפרש שם הטעם (ל"ו א') דכיון דאם הניחן למחר פסול לכן אם חשב להניחן למחר ג"כ פסול והקשה א"כ למה לא פליג בחישב על הניתנין בחוץ ליתנן לפנים ג"כ יפסל ומשני קסבר ר"י דבעי' שיהא המחשבה במקום משולש יעו"ש ופריך ומי אית ליה לר"י האי סברא והא אית ליה לר' יהודה דלא תזבח כל דבר רע ריבה חטאת ששחטה ע"מ ליכנס דמה לפנים ופריך ומי לית ליה לר"י דאם שחט ע"מ להכניס דמה לפנים דכשר והא ס"ל דאם הכניס בשוגג כשר ומיירי בכיפר והשתא התם עיולי עיילא אי כיפר אין אי לא כיפר לא הכא דחשיב חשיבי לא כ"ש ומשני תרי תנאי אליבא דר"י יעו"ש היטב והעולה מזה דהמשנה דכל הפסולין ס"ל דאם חישב ע"מ להכניס לפנים שכשר לא ס"ל כההיא ברייתא דכל דבר רע וס"ל כהמסקנא דשם פ"ג א' דאם עיולי עיילא אינו פסול רק בשכיפר ולא בלא כיפר אבל הברייתא דכל דבר רע פליגא אמתניתין דכל הפסולים ואמסקנא דהכא וא"כ אית לן למיפסק אליבא מסקנא דהכא דהיא מוכרחת מהברייתא דאייתי הש"ס הכא והובא בתו"כ אחרי פ"ו פרשה ה' יעו"ש. ומש"כ הר"י קורקוס דלא דחי ברייתא למתניתין וכו' אדרבה הא במשנה מבואר כהברייתא דתו"כ ולא כהברייתא דדבר רע וצע"ג בזה ולפ"ז גם דברי הלח"מ תמוהים מאד עיין עליו (לבד מה שיש הרבה ט"ס בדבריו כמבואר למעיין בהם).

ולפי שלא יהיו דברי רבינו תמוהים כ"כ. נ"ל ליישב כי באמת לכאורה קשה מנ"ל לר"י

לחלק בין שוגג למזיד וכמו שתמה הלח"מ וע"כ ס"ל דבמזיד קנסוהו מדרבנן ובשוגג אוקמוה אדאורייתא ומדאורייתא אין חילוק בין שוגג למזיד (ולכאורה יש ראיה לזה מהא דשם ק' א' דשאל אותן שמא הכניסו דמה לפנים והו"ל למשאלינהו שמא בשוגג עיילינהו ומשום מררייהו איתניסו אלא ודאי דמן התורה אין חילוק בין שוגג למזיד) ור"י קאי על פלוגתא דר"ש ור"א וס"ל כר"א במזיד ומטעם קנס ובשוגג ס"ל כר"ש. ולכאורה משמע כן מלשון המשנה דשם פ"ב א' (אף דבתו"כ פרשת צו פ"ח לכאורה לא משמע כן ועיי"ש בקרבן אהרן) ושיעור דברי הש"ס כך הוא הא מזיד פסול. ור"ל מדשנה בשוגג כשר מבואר מינה דבמזיד פסול אף שלא עשה פסול גמור מדאורייתא. ובעי הש"ס בשכיפר או בשלא כיפר. ר"ל איך ס"ל לדינא לר"י באיזה אופן מה"ת פסול אם בשכיפר דוקא וכר"ש ולפ"ז יהיה הפי' הכי דאם לא כיפר בשוגג כשר ובמזיד פסול או בשלא כיפר וס"ל כר"א רק כל שהכניס לכפר ה"ז פסול מה"ת ולפ"ז הא דמכשר בשוגג קאי על שלא הכניס לכפר ע"ז קאי ומחלק בין שוגג למזיד ומסיק דס"ל כר"ש ומשו"ה בעינן בשוגג כיפר דוקא ובמזיד פסול אפי' לא כיפר ועל דרך זה יפורש נמי הך דשם ל"ו א' והבן היטב.

הלכה יז

כשרה. זבחים פ"ב ב' וצ"ב ב'.

מדמה ולא וכו'. שם פ"ב ב' ועי' בלח"מ מש"כ בזה ומה שהביא ראיה מלישנא דש"ס מדכתיב שם מדמה י"ל דרש"י ז"ל מפרש הכי הרי הוא אומר מדמה דמה ולא בשר ור"ל מדכתיב מדמה וכתיב ג"כ דמה אלמא למעוטי בשר אתי והוכרח רש"י לזה דאל"כ לרבנן דפליגי עליה דר' יוסי הגלילי וס"ל דבמקצת דם בפנים נמי פסול א"כ מאי מוכח מדכתיב מדמה ולא מבשרה דלמא ה"ה בשר ומאי דכתיב מדמה ה"ק דבדם אפי' מקצת נמי פסול משא"כ בבשר בעינן כולה בשר אלא ודאי מדכתיב תרי זימני ודעת רבינו כיון שלא נזכר בהדיא לפסול מהיכי תיתי לפסול בבשר ופשוט. אך לכאורה יש להקשות כיון דאיכא ק"ו לפסול בבשר מה שפסול ביוצא כ"ש שפסול בנכנס לפנים וכמו דאיתא שם בש"ס. ועיין תוס' שם ד"ה דמה וכו' שהקשו ל"ל תיפוק ליה מדכתיב לכפר וכו' וי"ל דהברייתא הזו קאי ג"כ אליבא דריה"ג ואיהו לא ס"ל דבעינן לכפר דבפסוק הן לא הובא וכו' לא נזכר לכפר ועי' מש"כ לעיל הי"א ד"ה יבוא דרך ולכאורה י"ל דרבינו תפס רישא דפסוק וכוונתו על סיפיה דכתיב לכפר. והנה לפי מש"כ דהברייתא מיירי אליבא דריה"ג א"כ לא גרס בש"ס מדמה רק דמה בלחוד דאיהו לא ס"ל כלל מפסוק אשר יובא מדמה וכו'

וכמו דאיתא שם פ"ב א'. ועי' לעיל סימן מ"ד סעיף ג' דמהתם מבואר דמותר לאכול בשר החטאת בהיכל והו"ל לאתויי מהתם. ויש לעיין קצת בזה.

הלכה יח

כשרה. שם צ"ב ב' ובתוספתא פ"ח.

הלכה יט

ה"ז ספק וכו'. זבחים י"א א' צ"ב, ב'.

הלכה כ

ה"ז ספק וכו'. זבחים צ"ב ב'.

הלכה כא

נשפכין לאמה. יומא נ"ז ב' זבחים ל"ד ב' קי"ב א' תמורה כ"ב ב' תוספתא זבחים פ"ח יעו"ש ירושלמי פ"ה דיומא ה"ד יעו"ש (ומבואר שם דת"ק דר' אלעזר בר' שמעון הוא רבי ולכאורה לא משמע כן בתמורה שם יעו"ש היטב) ועי' תו"כ ויקרא דבורא דחטאת פ"י יעו"ש (ומה שסיים שם בדברי ראב"ש וז"ל הא כיצד היא נשפך ליסוד והן נשפכין לאמה עכ"ל על כרחך הוא ט"ס ונשתרבב מדברי הת"ק יעו"ש היטב) ומבואר מכאן דכוס עושה את חבירו דחוי והיינו דוקא בכוס כשר אבל כוס פסול הוי כאדם פסול ולא מיבעי דאינו עושה חבירו דחוי אלא אפי' שיריים לא הוי כמבואר בזבחים שם ועי' לעיל ה"י ד"ה שנתנו למטה ובמש"כ שם בשם התוספתא.

הלכה כב

פסול. זבחים ע"ח א' חולין פ"ז ב'.

כשר. שם בזבחים ע"ז ב' חולין שם ועי' תוספתא פ"ח דזבחים שם יעו"ש היטב.

לא יזה וכו'. שם ע"ח ב' במשנה ושם בחולין. ובתוספתא איתא שם כך וז"ל דם שנתערב במים רואין אותו כאלו הן יין נתערב ביין רואין אותו כאילו הם מים נתערב בדם הבהמה או בדם החיה רואין אותן כאלו הן יין ובמים אם בטלו מראיה פסול ואם לאו כשר עכ"ל ודברי התוספתא אין להם שחר ועל כרחך הוא ט"ס וצ"ל כמו שהוא במשנה והבן.

והנה במש"כ רבינו דאם נפל ליין משערין אותו כאילו הן מים יש מקום עיון בזה והוא דשם ע"ח ב' מקשה על הך דר"ל דס"ל דמין במינו ברובא ולא בטעמא מהך משנה דהא יין בדם הוי מין במינו ומשערין כאילו הן מים וה"נ לענין מין במינו יש לשער כאילו הוי מין בשאינו מינו ומשני תנאי היא דתניא דלי שיש בו יין לבן או חלב והטבילו הולכין אחר הרוב ר' יהודה אומר רואין אותו כאילו הוא יין אדום אם דיהה מראהו כשר ואם לאו פסול ונמצא ר"ל ס"ל כרבנן דמין במינו ברובא ומשנתינו אתי כר"י ופריך ורמינהו

דלי שהוא מלא רוקין והטבילו כאילו לא טבל מי רגלים רואין אותו כאילו הן מים מלא מי חטאת עד שירבו המים על מי חטאת מאן שמעת ליה דאית ליה רואין ר"י וקתני דסגי ליה ברובא אמר אביי ל"ק הא דידיה הא דרביה (ופירש"י דס"ל מין במינו לא בטיל וא"כ מחמיר נמי במין במינו דרואין אותן כאלו הן דם. אמנם לדידיה דמיקל וס"ל דמין במינו בטל מיקל במין באינו מינו ומראיהן שוין דבטל ברוב יעו"ש) רבא אמר בדלי שתוכו טהור וגבו טמא עסקינן (ולרש"י קאי נמי זה על הא דמי חטאת לכן סגי ליה ברוב יעו"ש היטב) נמצא העולה מזה לשיטה זו דהך מתניתין דזבחים אתיא כר' יהודה ולרבנן יין שנפל לדם אזלינן בתר רוב ולקמן בפ"ג מהל' מקוואות הי"ח פסק במי חטאת דאזלינן בתר רוב יעו"ש. ולכאורה הוי תרתי דסתרי אהדדי דכאן פסק כר"י ושם פסק כרבנן גם שם ה"ט פסק בדלי מלא יין לבן או חלב דאזלינן בתר רוב יעו"ש והיינו כרבנן.

ולהתוס' שם בד"ה הא דרביה יש גירסא ושיטה אחרת וגרסי מי רגלים רואין אותן כאלו הן יין והיינו ממש כר' יהודה והקושיא שם על המשנה דבמשנה ס"ל לר"י מין במינו לא בטל ובמי חטאת דהוי מין במינו פסק דבטל ברוב ורבא משני דלעולם ס"ל לר"י דמין במינו לא בטל והא דפסק במשנה במי חטאת דבטל ברוב יעו"ש ה"ט משום דטומאתו אינו אלא מדרבנן יעו"ש היטב וכ"ה שיטת הר"ש בפ"י דמקוואות מ"ו יעו"ש היטב ועי' בלח"מ שכתב שרבינו מפרש כשיטה זו יעו"ש היטב וצ"ע הא לשיטת התוס' גרסינן מי רגלים רואין אותו כאילו הוא יין ורבינו גריס שם בהדיא מים יעו"ש בפ"ג מה' מקוואות.

ועוד קשה הא מסיק שם רבא ע"ט א' דמין במינו בטעמא וכתבו שם התוס' סד"ה אמור רבנן וכו' דזה דלא כמתניתין יעו"ש ורבינו פסק בפט"ו מהל' מאכלות אסורות ה"א כרבא ולמה פסק כאן כמשנתנו. ואין לומר דרבינו ס"ל דמדרבנן מיירי משנתנו ומדאורייתא בטל ברוב זה א"א לומר דא"כ כיון דמדאורייתא בטל ברוב איך יחמירו חכמים להזות על המזבח דבר דמדאורייתא בטל ברוב ועוד דא"כ מאי מקשה שם ע"ח ב' אריש לקיש ממשנתנו לימא דמשנתנו מיירי מדרבנן ואיהו קאמר דפטור ממלקות יעו"ש ועיי"ש בתוס' ד"ה ונשער וכו' ועוד קשה דהתם בין לפירש"י ובין לפי' תוס' אמאי לא הקשה תיכף מהאי משנה דהכא אמשנה דמי חטאת דמאי שנא דהתם ברובא בטיל וכאן רואין כאילו הוא אינו מינו.

לכן נראה לענ"ד משום דבאמת כתבו התוס' בסד"ה הא דרביה וכו' והובא ג"כ בלח"מ דלאו בכל מקום רואין דהא באיסור לא אמרינן רואין רק בקדשים ומקוה אמרינן כן והנה מתחלה מקשה על ר"ל כיון דבקדשים מחמירין מן התורה דאינו בטל דם ביין עד כדי מראה ומשוינן מינו לשאינו מינו ה"נ כן ומשני דבדם נמי בטל ברוב ומקשה והא במקוה

קאמר ר"י בהדיא בברייתא דאינו בטל ברוב וכיון דחזינן דר"י ס"ל כן במקוה ה"ה דס"ל כן בקדשים ולפי שזה לא נמצא במשנה רק בברייתא דבמשנה לא נזכר בשום מקום מזה דרואין כאילו הן מים לכן מייתי מברייתא ומשני דתנאי היא ור"ל ס"ל כרבנן ומתניתין אתי אליבא דר"י ופריך א"כ קשיא דר"י אדר"י דבלא ברייתא לא הוי קשה מידי ממשנה אמשנה די"ל מקוה לא דמי לקדשים אבל השתא דתלית טעמא דקדשים במקוה א"כ קשה דר"י אדר"י ומשני אביי הא דידיה והא דרביה ורבא משני תירוץ אחר דכו"ע ס"ל דרואין כאילו אינו מינו וגם רבנן ס"ל כן הכא בדם קדשים (וכן לענין דם כיסוי בחולין פ"ז ב') והא דפליגי בדלי מלא יין לבן וחלב מיירי התם בדלי שתוכו טהור וכו' ולכן אקילו גבה ור"י פליג בכה"ג נמי וס"ל דרואין כאילו הן יין אדום והא דגבי מי חטאת י"ל דאתיא כרבנן דהם נמי אית להו רואין ורק דהכא אקילו לפי שזה ג"כ מעלה מדבריהם עיי"ש בתוס' והוי בכלי שנטמא אחוריו במשקין ואתי כרבנן ולא אתי כר"י לפי שאסיקנא דגם רבנן ס"ל רואין א"נ י"ל דבמי חטאת לפי שזה חומרא בעלמא וכמש"כ התוס' זה קיל טפי מכלי שנטמא אחוריו במשקין ושוב אמר רבא ומסיק למילתיה דבמין במינו זיל בתר רובא וא"כ לק"מ על ר"ל אבל בחזותא אזלינן בתר מראה ואמרינן רואין ונמצא דלא פליג רבא על המשנה כלל וזה ראיתי ג"כ בחי' פנים מאירות שכ"כ על התוס' הנ"ל שלא נ"ל כדבריהם. באופן שכנוגה יצאו דברי רבינו. ור"א דפליג על ר"ל לא פליג רק מטעם שאין איסורים מבטלים זה את זה אבל מטעם דלא בטל ברוב לא פליג ובהיתר אה"נ דבטל ברוב ועכשו תבין דברי רבינו במש"כ בפ"ג מהל' מקוואות הי"ח י"ט יעו"ש היטב שהך דינא דהיה דלי שתוכו טהור וכו' כתב זה בדין דלי שהיה מלא יין לבן או חלב יעו"ש היטב בזה השגת הראב"ד שם ודוק היטב.

או יאמר כי פשט לשון המשנה מורה כי חכמים ס"ל דרואין הדם והיין כאילו הם מים ור"י פליג וס"ל דדם בדם לא בטל אבל בהא דרואין כו"ע ס"ל הכי ולכן מקשה בפשיטות על ר"ל ומשני תנאי היא דתניא וכו' ור"ל דריש לקיש כהת"ק דברייתא אבל באמת משנתנו מוכרחת לפרש דרבנן ס"ל דרואין וכו' וכמבואר כן מהתוס' ד"ה הא דרביה וכו' יעו"ש. ונמצא דרבינו פסק כסתם משנה ולא פסק כברייתא דמחלוקת יש בדבר ותמיד אמרינן רואין במין בשאינו מינו ולא פסק כר"ל והא דכתב הטעם לקמן בסי' פ"א סעיף כ' הטעם משום שאין איסורין מבטלין זה את זה ולא כתב הטעם משום שרואין כאילו מין בשאינו מינו י"ל דכ"כ אפי' באם הריבוי היה עד ס' והא דאיתא שם ע"ב א' וניבטל ברובא יעו"ש י"ל דלאו דווקא נקט אלא לפי דאיתא שם אפילו א' ברבוא ימותו כולן ולכן מקשה התם דליבטל ומ"מ הראשון יותר נכון.

ודע דמה דאיתא שם ע"ט א' דילמא חייס עלייהו ולא מבטיל ליה וכו' אף דבדקתי בהרבה דפוסים והוא כן מ"מ נ"ל כי ט"ס הוא וצ"ל לא מבטיל ליה וכן משמע ברש"י יעו"ש היטב שוב ראיתי שכן הוא בהגהות ר"ב רנשבורג ז"ל ונהניתי ועדיין יש לעיין בסוגיא זו וה' יאיר עיני.

הלכה כג

פסולי המזבח וכו'. כן מפרש מאי דאיתא שם ע"ח א' שנתערבו בדם פסולים יעו"ש ובזה אפי' ר"א מודה כדאיתא שם ע"ט ב' וכ"ה בתוספתא שם פ"ח יעו"ש היטב.

ישפך לאמה. זבחים ע"ט ב' ושם ע"ז ב' ובתוספתא שם.

פסולין היינו שתעובר צורתן ויצאו לבית השרפה עי' לקמן פ"ו הי"ט יעו"ש היטב וצריכין להביא כפרתן על ספק ולהתנות בנדבה ואי"ה יבואר זה במקום אחר ובזה אזיל מש"כ הלח"מ יעו"ש.

בדם התמצית. זבחים ע"ח א' ובתוספתא שם.

כשר. אזיל ג"כ אדם פסולין דכל עיקר הטעם משום גזרה לכן בדיעבד כשר ודע דכ"ז מיירי באם היה דם הכשר כ"כ בענין שאם דם הפסול היה מים היה מראה דם הכשר נראין בהן וכנ"ל סעי' כ"ב.

הלכה כד

האמורין ואיברי וכו'. כ"ז מבואר במנחות כ"ו א' ובתוספתא זבחים ספ"ק ובתוספתא מנחות ספ"ד יעו"ש היטב שיש שם קצת ט"ס וז"ל ר"א ור"ש אומרים וכו'.

ודע דשם בש"ס איפליגו תלתא אמוראי. ר' יהודה בריה דר' חייא ס"ל דהא דמכשיר ר' שמעון אם לא קידש הקומץ בכלי שרת היינו אם מעלהו בימין אבל אם מעלהו בשמאל פסול ובעינן כלי אם עובד בשמאל ור' ינאי ס"ל דלית לן בה ושרי אפילו במקדה של חרש ורב נחמן בריה דר' יצחק ס"ל דגם ר"ש מודה דקומץ בעי קידוש כלי ולא פליגי רק בהקטרתו רבנן ס"ל דבעינן שיקטירנו בכלי שרת דוקא ולר"ש שרי לעשות ההקטרה ביד. ופריך שם על ר' יהודה בריה דר"ח מהברייתא דתני בהדיא הקומץ והלבונה והקטורת שהעלן בין ביד בין בכלי בין בימין בין בשמאל כשרין וביאור זה דשם לא הוזכר כלל אם קומץ בעי קידוש כלי או לא ומ"מ מכשיר ביד בשמאל והנה לרב נחמן בר יצחק י"ל דזה אתי כר"ש ומיירי לאחר שנתקדש הקומץ בכלי אמנם לרב יהודה דאיהו ס"ל דלא מפליג בזה וס"ל דאו בעי כלי לגמרי עד ההקטרה ובשמאל או ביד ובעי ימין והא הכא מבואר דביד ובשמאל כשר ומשני לצדדין קתני. והנה הא דקומץ מוכרח דאתי כוותיה דר"ש דאילו לרבנן הא אינהו ס"ל דבעי הולכה למזבח ולהעלות עליו בכלי שרת דוקא כדאיתא

בברייתא לקמן שם ועיי"ש בתוס' ד"ה הקטר וכו' יעו"ש היטב והבן. והנה זה פשוט לרבנן בעי העלאה בכלי שרת דוקא ואפי' בדיעבד פסול כדאיתא שם וז"ל קמצו שלא בכלי שרת וקידשו שלא בכלי שרת והעלו והקטירו שלא בכלי שרת פסול וזה הלשון מבואר דמיירי אפי' בדיעבד וכ"כ רבינו לקמן פי"א ה"ו בהדיא וז"ל היתה המנחה שלא בכלי שרת או שהיתה קומצה שלא בכלי שרת או שהעלהו למזבח שלא בכלי שרת וכו' יעו"ש וא"כ יש לתמוה מש"כ רבינו כאן והקמצים כיון שלקמן כתב בהדיא איפכא.

לכן נ"ל ברור דט"ס הוא וצ"ל והעצים וכמו שהוא בברייתא שם ובתוספתא ודלג הקומץ וכתב במקומה מנחות הנשרפות וכמו שהוא בתוספתא דזבחים שם וזה שכתב רבינו לעיל פי"ג מהל' מעשה הקרבנות הי"ב וז"ל ונותנו ע"ג האישים מכלי שרת עכ"ל ובדווקא כ"כ והא דאיתא בסוטה ט"ו א' בכלי שרת מקטיר ליה אלא אימא מעלהו בכלי שרת להקטירו ה"פ מדנקט ומעלהו ומקטירו בכלי שרת דמשמע שנותנו ע"ג האישים עם הכלי שרת ביחד וגם הכלי נותן בתוך האש ומשני לא אלא ה"ק דמעלהו ע"ג המזבח עם הכלי שרת ונותן מתוך הכלי ע"ג האש (ועיין תוס' פסחים ס"ה ב' ד"ה אטו וכו' יומא ס"ז ב' בד"ה אטו וכו' ויש ליישב דבריהם ג"כ למש"כ אולם דברי התוס' ישנים שם ביומא דכתבו להדיא דמעלן במקדה של חרס ובהמיינו לגבי המזבח צ"ע בזה) ואחר כל הדברים הללו תראה שאין מקום למש"כ הלח"מ כאן ובמחכ"ת אשתמיט מיניה מש"כ רבינו לקמן בפרק י"א גם דבריו בפ"ז מהל' מעשה הקרבנות ה"א שהבין מש"כ שם בפ"י הי"ב לאו לעכובא הוא יעו"ש ודבריו לא יתכנו יעו"ש היטב. שוב מצאתי בספר המאור בפסחים שם וז"ל במגיס מקטיר להו פי' הא קי"ל דהולכת אימורין ואיברים בידו של כהן הוא ואין שם כלי ובפי' רבינו שלמה ז"ל לא נתכוונה שמועה זו לפי שעלתה בדעתו ללמדה ממנחה ואין זה דומה לזה דהתם מדם ילפינן לה במס' סוטה ומפרש הוא שטעונה כלי אבל באימורין ואיברין אין שם כלי לעולם אלא בידיו היה הכהן מוליכו למזבח והיינו דקא מתמיהין במגיס מקטיר להו ודוגמתה במסכת יומא דתנן קרען והוציא את אימוריהן נתנן במגיס וכו' אבל במסכת סוטה בענין קומץ מנחה דתניא מעלו ומקטירו בכלי שרת התם לא גרס בכלי שרת מקטיר לה שהרי מצותו בכך אלא הגי' הנכונה כך היא מקטירו ס"ד והא בעי מליחה עכ"ל. והנה אף במה דהחליט דבאימורים ואיברים אינו מוליכן רק בידו אין דעת רבינו כן וכמו שנתבאר לעיל פ"ז מהל' מעה"ק ה"א וכן מצאתי בספר תמים דעים להראב"ד שהשיג עליו בזה (ונדפס כעת בש"ס דפוס ווארשא יעו"ש היטב). אמנם במה דכתבו דגבי מנחה בעינן כלי דוקא בזו מצאתי און לי וכן הראב"ד הסכים לדבריו (וכן מצאתי להראב"ד שפירש בסוטה כמו שפירשתי ות"ל

שכוונתי לדעתו הרמה) ועיין בספר הישר לר"ת סימן רס"ה שכיוון לדעת המאור יעו"ש היטב ונתתי שמחה בלבי שכוונתי לדעתם הרמה.

הלכה כה

בקערה בין וכו'. ז"ל התוספתא ספ"ק דזבחים וכולן שנסכו בקסווה ונסכו בהין כשר ביד ובכלי חול פסול אחד ניסוך המים ואחד ניסוך היין שנסכו בין בהן בין בהן בקרקעות בין בקסווה בין במניקות הרי אלו כשרין עכ"ל (וט"ס וצ"ל בין בהין בין בקערות וכו').

הלכה כו

איברים שסידרן וכו'. מנחות כ"ו ב' ועיין לחם משנה מה שתמה בזה. ויש ליישב קצת דהא במנחה לא נזכר כלל שיתן על העצים רק דכתיב והקטיר המזבח ומ"מ מיבעיא ליה אם דרך הקטרה בכך אם לא וא"כ גבי איברים באת"ל קמיבעיא ליה אפילו את"ל שדרך הקטרה בכך מ"מ הכא חמיר טפי מטעם המבואר שם וכיון שלא איפשיט ליה הבעיא דדרך הקטרה בכך (דכל את"ל שאינו מפורש בש"ס לית הלכתא כוותיה ולא איפשיטא הבעיא כידוע וכמש"כ הב"ש באהע"ז סימן קכ"ב ס"ק ז' וסי' קל"ז ס"ק ו' יעו"ש) לכן תפס רבינו צדדי הספק הזה וכולי האי ואולי.

פרק ג

הלכה א

כאילו שחטן וכו'. זבחים נ"ח א' תוספתא שם פ"ז ועיין מכילתא יתרו פי"א יעו"ש.

הלכה ב

בראש המזבח וכו'. זבחים פ"ד א' ועיין תוספות שם פ"ה א' ד"ה ומאי וכו' תוספתא פ"ט.

ששחטה למטה וכו'. תוספתא זבחים פ"ט ובחנם נדחק מרן בזה.

ומוריד הקרביים וכו'. בתוספתא זבחים פ"ט ובש"ס פ"ה א'.

ומעלה אותן וכו'. כ"ה בתוספתא שם ומזה מבואר דמיירי בכשרה דאי בפסולה הא אם ירדו לא יעלו וכמבואר שם בזבחים בסוגיא הנ"ל דאסור להעלותן והא דמדיחן היינו טעמא שלא יהיו קדשי שמים מוטלין כנבילה יעו"ש היטב בסוגיא הנ"ל.

ומוריד העור וכו'. כ"ה בתוספתא שם וכן מוכח בש"ס שם פ"ה א'.

הלכה ג

מפשיט ומנתחן וכו'. כ"ז שם בתוספתא יעו"ש היטב ששם מבואר כ"ז.

עולה שהיא וכו'. זבחים כ"ז א' ותו"כ צו פ"א (ועיין תוספתא שם פ"ט וז"ל הדם כדברי רבן גמליאל זורקו ע"ג האישים נסכים נותנו לספלים עכ"ל הוא ט"ס וצ"ל הדם כדברי ר"ג זורקו ע"ג המזבח וכו') והטעם שפסק כר' יהושע עיין מרן ולחם משנה.

הלכה ד

חיה לראש וכו'. זבחים פ"ד א' ותוספתא שם פ"ט.

הלכה ה

שלא נתקדש וכו'. זבחים פ"ג ב'.

ירדו לפי וכו'. זבחים כ"ז ב' פ"ד א' ושם כל הסוגיא נדה מ' ב' תוספתא זבחים פ"ט תו"כ צו פ"א.

הלכה ו

אם עלתה וכו'. זבחים כ"ז ב' תוספתא שם פ"ט תו"כ צו פ"א ופסק כרבי יהודה דהלכה כמותו לגבי ר"ש כידוע ודוקא ביצא דמה אבל יצא בשרה אה"נ דאם עלה לא ירד כדאיתא בזבחים נ"א א' ס"ח ב' פ"ד ב' ובמנחות ו' ב' (ועיי"ש בתוס' דדם אם נזרק נמי לא יתקנח ועי' בתוס' זבחים פ"ז ב' יעו"ש וע"ע שם פ"ד ב' ד"ה הגה"ה יוצא וכו' ושם כ"ז ב' ד"ה לאו וכו' ושם ס"ח ב' ד"ה ונילף וכו' סד"ה שם יעו"ש היטב) ולפ"ז צ"ל כאן או שיצא דמה וכו'.

ועיין בתוספות זבחים כ"ה א' (הנמשך מכ"ד ב' בד"ה והרי וכו') וס"ח א' ד"ה מלק בשמאל וכו' ושם פ"ד ב' בהג"ה יוצא וכו' יעו"ש היטב ובמנחות י' ב' בד"ה והרי וכו' דדוקא בבהמה ס"ל לר"י דאם עלו ירדו אבל בעוף מודה לר"ש יעו"ש היטב. וה"נ ס"ל לרבינו כן וכמבואר לקמן סי' ע' סעיף א' וכ"כ שם הלח"מ וזה שדקדק וכתב כאן בהמת קדשים וכו' לאפוקי עוף וכו' וכן ראיתי להתוס' יו"ט בפ"ז מ"ה יעו"ש וע"ע בחי' פנים מאירות זבחים ס"ח ב' יעו"ש.

והנה בדברי התוס' ראיתי שערוריה כי בדף ס"ח א' ד"ה מלק וכו' לא הכריעו בזה וכן שם פ"ד ב' ומשמע שם דדעתם נוטה יותר לאוקמה האי משנה דס"ח א' אליבא דר"ש יעו"ש היטב וכ"כ שם ס"ח ב' ד"ה אמר וכו' דהמשנה אתי כר' שמעון אבל לר' יהודה מליקת לילה מטמא בבית הבליעה וכ"כ שם בפשיטות דמלקה זר ובע"מ תרד לר"י יעו"ש וכ"כ עוד שם בד"ה אלא לרב וכו' דמליקת לילה תרד לר"י יעו"ש והא דאינה מטמאה ע"כ לר"ש יעו"ש היטב וכ"כ עוד שם ס"ט א' בד"ה מליקת זר וכו' יעו"ש היטב וע"ע שם ד"ה ואין דנין וכו' שכתבו וז"ל וא"ת א"כ מליקת חולין בפנים וקדשים בחוץ נילף נמי ממליקת שמאל ולילה דהוי שלא בהכשרו משלא בהכשרו וי"ל כיון דאם עלה לא ירד

הכשרו קרינא ביה עכ"ל.

ולכאורה כ"כ לר' יהודה דאיהו בעל הברייתא הזו מנין ליוצא וכו' וכתב דאם עלה לא ירד לדידיה אלמא דמודה במליקת לילה דלא תרד אבל י"ל דכ"כ לר"ש והא דמייתי הש"ס הך ברייתא משום דעל כרחך ר"ש מודה בה וכמש"כ התוס' לעיל ס"ח ב' בד"ה ונילף וכו' יעו"ש היטב וע"ע תוס' נדה מ' ב' בד"ה פרט וכו' ובד"ה והנתנין וכו' ואי"ה עוד יבואר מזה.

הלכה ז

קדשים שלנו. זבחים כ"ז ב' תוספתא שם פ"ט יעו"ש היטב ושיעור דברי רבינו כך הוא אבל קדשים שלנו ומפרש היינו שלן הדם או הבשר או האימורים כל אחד מהם שלן אם עלה לא ירד ופשוט.

הואיל וראויין וכו'. כ"ה לשיטת רבי יהודה שם בזבחים פ"ד ב' יעו"ש ועיי"ש בתוס' ושם ס"ח ב' בתוס' ושם בנדה בתוס'.

ושנתן דמו וכו'. שם פ"ד א' הנתנין למעלה שנתנן למטה או הנתנין למטה שנתנן למעלה ול"פ ר"י רק בהנהו תלתא דהיינו שנשחט בלילה ושנשפך דמה ושיצא דמה חוץ לקלעים ועיי"ש בנדה ועי' בזבחים כ"ז ב' איתא בהדיא דל"פ ר"י ע"ז יעו"ש היטב. אמנם רש"י במעילה ב' ב' כתב דר"י ס"ל בנתנין למטה שנתנן למעלה או להיפך ירד יעו"ש ותמוה הוא ועיי"ש בתוס' ד"ה ורבה ובזבחים פ"ד א' ד"ה והנתנין וכו' ובנדה מ' ב' ד"ה והנתנין וכו' וע"ע בזבחים ל"ו א' ושם כ"ז א' תוס' ד"ה ואי שלא וכו' דר"י ס"ל דשלא במקומו כמקומו דמי מ"מ הזבח פסול כדאיתא לעיל סי' ס"ה סעיף י' וא"כ בחישב ע"מ ליתן הו"ל ג"כ להיות פסול ואין לומר משום דאם עלו לא ירדו הא כל הפסולים שבקדש כמו בחישב חוץ לזמנו וחוץ למקומו ומ"מ פסול וי"ל דלא דמי דלא פסלה מחשבה רק דומיא דחוץ לזמנו וחוץ למקומו דהתם הזבח פסול ואינו מרצה אבל כאן דהזבח מרצה לכן לא פסלה ביה מחשבה וכן משמע מרש"י ל"ו א' ד"ה ר"י לטעמיה וכו' יעו"ש היטב ושם כ"ז ב' כתב רש"י דר"י ס"ל שלא במקומו כשלא במקומו דמי ועיי"ש בתוס' ד"ה לאו וכו' שכתב לשיטתו דהא דר"י ס"ל שם ל"ו א' כמקומו דמי היינו שלא נפסל במחשבה וכו' אבל לעולם לא כיפר וכו' יעו"ש היטב וזה נגד מש"כ רש"י שם ל"ו א' בד"ה ר"י לטעמיה וכו' יעו"ש היטב ובכל ענין א"א ליישב דבריו במעילה שפי' בפשיטות דר"י אית ליה דהנתנין למעלה שנתנן למטה או להיפך אם עלה ירד שזה נגד סוגיית הש"ס דשם כ"ז ב' וראיתי בצאן קדשים שם שמחק זה מרש"י יעו"ש היטב ועי' מה שאכתוב לפנינו מזה אי"ה.

שנשחטו בדרום וכו'. כבר תמה ע"ז מרן וז"ל דהא במעילה ב' ב' מבואר דלר' יהודה ירדו יעו"ש. והנה הלח"מ כתב דבאמת פליגי הסוגיות אהדדי כי הסוגיא דמעילה ס"ל דר"י פליג ג"כ בניתנין למעלה שנתנן למטה וכן להיפך אולם רבינו קאי בשיטת סוגיא דזבחים כ"ז ב' יעו"ש היטב ובהכי אתי שפיר דברי רש"י דמעילה הנ"ל ועי' מש"כ לעיל בפ"א מהל' בית הבחירה ה"ג דרבינו גורס כגירסת הספרים הישנים דמייתי התוס' בזבחים ק"כ א' והבאתי שם ראיה דהגה"ה בדף י"ד א' ד"ה הג"ה תוך עזרה וכו' ס"ל ג"כ אותו גירסא יעו"ש היטב ומפרשים דלא מיירי במשלה בהן האור יעו"ש היטב א"כ אתי שפיר דברי רבינו בפשיטות ולפ"ז יתכנו דברי מרן שכתב דהיה לרבינו גירסא אחרת במעילה בזה ועיין במל"מ כאן ה"ו שכתב דרבינו גורס כגירסת רש"י ולענ"ד אינו כן.

וי"ל עוד בפשיטות דרבינו ס"ל דהן אמת בתחלה היה ס"ד דשחיטת דרום גרע טפי והראיה מדס"ל לרבה דאף לר' שמעון תרד אמנם לבסוף כדאסיק רבה בתיובתא ומטעם המבואר במשנתנו זבחים ס"ו ב' דשני במליקה או דשני במיצוי דהוי כשחיטה כמש"כ התוס' בזבחים פ"ד ב' ובנדה מ"א א' ומ"מ ס"ל דאינו מטמא בבית הבליעה והש"ס מדמה זה לשחיטת דרום במעילה שם א"כ סתם לן תנא דהלכה כר"ש בזה ויכול להיות דגם ר"י מודה לזה ואף אם נאמר דפליג ע"ז מ"מ הלכה כר"ש דסתם משנה אליביה והטעם דר"י מחמיר בשחיטת דרום י"ל כמש"כ התוס' בזבחים פ"ד א' ד"ה פרט וכו' משום דדריש לא תזבח כל דבר רע א"נ דהוי כמו שחיטת חוץ יעו"ש ובנדה מ' א' בד"ה זאת וכו' ובזבחים ס"ח ב' בד"ה אמר רב וכו' ובהג"ה שם יעו"ש היטב. ובזה לית הלכתא כוותיה ואי משום דהמשנה לא סתמה רק בעוף ולא בבהמה ובעוף קיל טפי כמש"כ לעיל ה"ו זה אינו דא"כ אמאי מסיק הש"ס בתיובתא על רבה לימא אנא דאמר בבהמה ולא בעוף אלא ודאי פסיקא ליה לש"ס דבזה דמי בהמה לעוף או משום דהוי כשחיטת חוץ או משום דכחנקינהו דמי ובזה שוין עוף ובהמה. אמנם דעת התוס' בכל אלו המקומות דפסול לר"י ותרד שחיטת דרום יעו"ש ומשום דפסקו כסתמא דש"ס דמעילה ודעת רבינו כמש"כ וע"ע לקמן בסי' ע' סעיף ט' יעו"ש היטב ודי בזה לעת עתה עוד נדבר מזה אי"ה.

וע"ע בלח"מ מש"כ בזה שפסק רבינו במעילה בשחט קדשי קדשים בדרום דמועלין רק מדרבנן יעו"ש ואי"ה זה יבואר בהל' מעילה בעז"ה. ועי' בהג"ה שתמה על רבינו שהשמיט הא דר' חנינא סגן הכהנים שהיה אומר דוחה היה אבא את בעלי מום מע"ג המזבח ובפירושו פסק הלכה כמותו ואם חזר בו היה לו להביא דברי ר' עקיבא דמכשיר במומין ר"ל בדוקין שבעין עכ"ל ולא ידעתי מה התמהון הזה כיון שכתב רבינו בהלכה ה' וכל איסורי המזבח שעלו ירדו לפי שאינן ראויין מתחלתן עכ"ל א"כ גם בע"מ בכלל

וזה פשוט וברור. שוב ראיתי בתוס' יו"ט שגם הוא כ"כ בפ"ט מ"ג שרבינו לא העתיק דברי ר"ח יעו"ש ולא ידעתי למה כ"כ ואולי קושייתם להתירוץ דשם פ"ה ב' דר"ח ס"ה ס"ל דדוחה כלאחר יד יעו"ש והוקשה להם דהו"ל לרבינו להודיענו דין זה אבל גם זה לק"מ דס"ל כתירוץ קמא דהתם והבן.

הלכה ח

הקדש מקבלו. לכאורה משמע שם פ"ד א' דזה לדברי ר"ש יעו"ש וא"כ רבינו שפסק כדברי ר"י בהלכה ו' לא הו"ל להביא זה הכלל ועיי"ש ב' אולם בתו"כ פרשת צו פ"א ובזבחים כ"ז ב' ובנדה מ' ב' משמע לכאורה דר"י ג"כ ס"ל זה הכלל רק דממעט הני תלת דסעיף ו' ועי' בזבחים פ"ט ויש ליישב דגם ר"י ע"כ ס"ל האי כללא והכי משמע בתוס' ס"ח א' ושם כ"ה א' ובמנחות י' ב' יעו"ש והא דקאמר ור"י יליף טעמיה מפני מה לן בדם וכו' היינו לומר שמטעם זה הוא פסולו בקדש מיקרי והבן ופשוט.

לא יעלו. זבחים מ"ג א' פ"ד א' ק"כ א' ועיין בתוספתא פ"ט שמסיק וז"ל כשם שאם עלו לא ירדו כך אם ירדו לא יעלו ואם עלו ירדו עכ"ל ודע דהתוס' בזבחים פ"ד א' ד"ה זאת וכו' הקשו לר' יהודה דס"ל דכל הרצפה כשרה א"כ כולן עלו וכו' וי"ל כגון שיש הפסק בין הבהמה לרצפת העזרה עכ"ל וכ"כ בנדה מ' א' ד"ה זאת וכו' יעו"ש וכ"כ באם ירדו לא יעלו דהיינו דשחט על הרצפה ואח"כ נתן על הדף או ירדו בלשכה או באולם יעו"ש י"ד א' בד"ה הג"ה תוך וכו' אמנם שם פ"ז א' ד"ה כבש וכו' כתב דשמא רצפה לא מקדשה רק כשרין ולא פסולין יעו"ש וכ"כ עוד במנחות נ"ז ב' בד"ה כבש וכו' יעו"ש היטב.

הלכה ט

יעלו שנייה וכו'. זבחים מ"ג א' פ"ה ב' ועיי"ש ק"כ א' בתוס' יעו"ש ועיין במל"מ לעיל ה"ו שהוכיח מכאן דה"ה בהנך פסולי דקחשיב לעיל סעיף ו' דאם עלו ירדו ה"ה ג"כ דאם משלה בהן האור לא ירדו יעו"ש ויש להסתפק בהנך איסורי המזבח דמבואר בהלכה ה' דאם עלו ירדו איך הדין אם משלה בהן האור אם ירדו או לא ועיין זבחים פ"ה ב' דשם מבואר דהעצמות וקרניים שפירשו דלא מהני בהן משלה בהן האור יעו"ש היטב וצ"ע הדברים הללו למי הן דומין. גם כתב המל"מ דהיכא דאם עלו לא ירדו התם הוא דאמרינן בשמשלה בהן האור אם ירדו יעלו אבל בהנך דאמרינן אם עלו ירדו ומשלה בהן האור התם לא מהני משלה בהן האור רק לענין שאם עלו לא ירדו אבל לענין שאם ירדו יעלו לענין זה לא מהני וצ"ע בכ"ז.

הלכה י

יעלה כולו. כ"ה זבחים מ"ג א' ויש בזה מקום עיון גדול לענ"ד אחר העיון שם בסוגיא היטב, דהנה שם אמר עולא קומץ פגול שהעלהו ע"ג המזבח פקע פגולו יעו"ש היטב דמסיק התם לענין שאם ירד יעלה ובשמשלה בהן האור יעו"ש היטב. ושוב איתא התם ב' א"ר יצחק א"ר יוחנן הפגול והנותר והטמא שהעלן לגבי המזבח פקע איסור מהן ומסיק דמיירי בשמשלה בהן האור יעו"ש. והנה בכריתות י"ד א' מקשה הש"ס אמאי לא חשיב נמי פיגול ומשני בחדא בהמה קמיירי ובשתי בהמות לא קמיירי וכו' אלמה לא משכחת לה כגון שהעלה אבר פגול לגבי מזבח דפקע פגולו והו"ל נותר וכדאמר עולא קומץ פיגול שהעלה לגבי מזבח פקע פגולו והו"ל נותר ומשני באבר אחד קא מיירי וכו' ופריך אלמה לא משכחת לה כגון שהעלה אבר פגול ע"ג מזבח דפלגא מנחה ע"ג מזבח ופלגא מאבראי דמזבח יעו"ש היטב. והנה לכאורה תמוה טובא הא על כרחך מיירי בשמשלה בהן האור וא"כ גם נותר וטמא לית ביה וכדאר"י א"ר יוחנן ועוד אמאי מקשה שם מעולא דלא אמר למילתיה רק גבי קומץ ולא מקשה מהך דאר"י א"ר יוחנן.

לכן נ"ל דעולא ודר' יצחק א"ר יוחנן לא דמי אהדדי כלל וכל חד הוא מילתא בפ"ע. עולא קמ"ל דקומץ פגול שעלה לגבי מזבח פקע פגולו ממנו ומטעם דקאמר דאם אינו מרצה לא היה מביא אחרים לידי פגול יעו"ש. ולכאורה מטעם זה משמע דאף שלא משלה בהן האור וטעם זה לא שייך רק גבי פגול ולא גבי נותר ולא גבי טומאה ופריך למאי פקע פגולו אם לענין שאינו חייב משום פגול הא בקומץ לא שייך זה דבלא"ה לא שייך ביה שאכילתו משום פגול והו"ל להשמיענו בשאר פגול ואי קמ"ל דאם עלו לא ירדו הא משנה מפורשת היא ולאו דוקא בפגול אלא ה"ה בכל פסולו בקדש ואי קמ"ל דפגול שאני דמטעם זה אפי' ירד נמי יעלה משום דכבר עלה וקלטתו מזבח ונעשה בכשר והא איפכא שמעינן לה בהדיא ואי מיירי הכא במשלה בהן אפי' במקצתו וקמ"ל דהעלאתו שהועלה כבר קלטתו ופקע פגולו ונעשה ככשר והא איפכא שמעינן לה בהדיא בשאר איסורין ג"כ. ומשני לעולם בשמשלה בהן האור ולכן מיירי כאן דוקא בהעלאתו דאל"ה לא היה מהני דלא דמי לאבר דהתם מחובר הוא ומהני משלה בהן האור לכוליה אבל הכא דמיפרת לא מהני ולכן בעינן העלאתו כאן ובהעלאתו לבד לא היה סגי כיון דכבר מפורש במשנה פ"ד א' דאם ירדו לא יעלו ולכן מוקמינן לה במשלה בהן האור. נמצא שהמשנה התם מיירי בלא משלה אבל במשלה בכל ענין ירדו יעלו באיברין משום דהן מחוברין ובקומץ משום דמהני לה העלאתו קמייתא דפקע פגולו (אבל בשאר פסול כגון שנטמא הקומץ לא מהני בו משלה בו האור רק מה שנדלק באור אבל השאר אם ירד

לא יעלה וכן במנחות הנשרפות שנעשו נותר אי נטמאו וירדו לא יעלה רק מה שמשלה בהן האור) וקאמר התם רב אחאי הלכך כיון שבאמת לא מחובר הוא רק שמה שהועלה ע"ג מזבח בפעם ראשונה מועיל לו אם משלה האור במקצתו כאילו היה כשר ולכן גם בפלגא נחית אארעא ולא הועלה שנית ע"ג המזבח רק פלגא ומשל בו האור מתחלתו מסקינן אידך פלגא נמי שמהני ליה מה שהועלה בראשונה כולו.

אמנם ר' יצחק אר' יוחנן מיירי באופן אחר והוא שהעלה ע"ג המזבח פגול או נותר או טמא ומשלה בהן האור ונעשה כמקוה טהרה ואזיל מיניה כל שום איסור דהוי כאילו הוקטר כבר לגמרי ואין כאן לא איסור פיגול ולא נותר ולא טמא משא"כ בהא דעולא דלא מהני רק לענין פיגול ולא לשום דבר והתם בכריתות מיירי כדומיא דעולא דעלה ע"ג המזבח ולא משלה בהן האור כלל ולא מיירי שירד ואח"כ עלה אלא בפעם ראשונה שהעלהו לגבי מזבח ופקע פגולו ממנו ולכן לא יכול לאתויי מר"י אר"י ולכן לא פקע רק פגול וכטעמא דעולא אבל נתותר עליו איסור נותר (והתם לא מיירי כלל ממשלה בהן האור דעד כאן לא בעי עולא בשמשלה בהן האור רק לענין אם ירדו בשיעלו פעם שניה וכנ"ל. אבל התם מיירי בפעם ראשונה ואי קשיא דא"כ בלא"ה אינו חל עליו איסור פיגול זה אינו דעד כאן לא חל איסור פיגול רק בקומץ ומשום דהוא עצמו מתיר וכדאי' בזבחים מ"ג א' אבל התם בכריתות מיירי בבשר פיגול והתם יש לו מתיר אחר והוא הדם וכדאיתא בזבחים שם) ועיין תוספתא זבחים פ"ט וז"ל הפיגול והנותר והטמא שנתן ע"ג האישים חייבין עליהם משום פגול ונותר וטמא עכ"ל וצ"ע ואולי צ"ל אין חייבין וכו' ובהכי ניחא נמי מה שהקשו התוס' בכריתות שם ד"ה אמר עולא וכו' אמאי לא הקשו מהא דאמר עולא אם משלה בהן האור אם ירדו יעלו יעו"ש כיון דהוכחתי דמיירי כאן בלא משלה בהן האור כלל וגם התם אין הטעם משום דפקע פגולו דהתם הטעם דנעשה לחמו של מזבח ושייך כן בכל האיסורים והבן. ועיי"ש בתוס' ד"ה פקע וכו' שג"כ כתבו דהא דהקומץ דמחית פלגא אארעא וכו' מיירי בשעלה בפעם הראשון על המזבח כולו יעו"ש וכ"כ עוד בזבחים מ"ב ב' ד"ה הקומץ וכו' יעו"ש היטב וכן נ"ל דברי רבינו דמיירי בהכי ולכן כתב זה אחר דין הקודם דמיירי בעלו וירדו וע"ז קאי ג"כ דין זה דמיירי בכה"ג.

וצ"ע על רש"י בזבחים מ"ג ב' ד"ה פקע וכו' שכתב וז"ל איסור פיגול לכדאמרן שאם ירד יעלה ואיסור נותר וטמא נמי להכי פקע שלא יתחייב האוכלו מידי עכ"ל וצ"ע אמאי לא פי' לענין פיגול ג"כ דמיירי לענין אכילה דבשלמא לגבי קומץ ליכא נפק"מ לענין אכילה דבלא"ה אין שם חיוב אכילה משום דהוא גופיה מתיר משא"כ הכא בבשר וצ"ע. ונשאתי עיני וארא מה ידברו בזה מפרשי המסכת וראיתי בצאן קדשים שהרגיש ג"כ

באיזה דברים שהרגשתי וכתב ע"ד שכתבתי רק שקיצר בזה יעו"ש היטב ועיין מש"כ על רש"י ד"ה פקע יעו"ש שראיתי כן בחי' פנים מאירות שכתב כך ליישב ג"כ קושיית התוס' כריתות שם כמש"כ והתהלה לאל שנחני בדרך אמת לכוין לדעת הגדולים הנ"ל.

ובהכי יישבתי דעת רבינו שכתב לקמן בפרק י"ט הלכה כ"א דפגול ונותר וטמא שהעלן לראש המזבח משמשלה האור ברובן פקע איסורן יעו"ש ולמה כתב שם רוב דוקא היינו טעמא דהעלאת המזבח לבד אינו מעלה ולא מוריד ולכן בעינן ברובן דוקא דהוי רובן ככולן או מטעם שנחשבין כאילו הוקטרו כדאיתא במנחות כ"ו ב' ואף דכתב שם פגול ובפגול מהני העלאת המזבח לבד י"ל דנפק"מ שאם היה עוד שום איסור עם הפיגול כגון שם שהיה נותר ג"כ האור מפקיע כל איסור מהן ובזה א"צ למש"כ המל"מ בזה ומה שהעלה דטעם דר' יצחק אר' יוחנן הוא מטעם דעולא יעו"ש כבר כתבתי דליתא דטעם דעולא לא שייך כ"א בפגול ולא בשום דבר אחר (אבל זה אין להקשות אמל"מ כיון דעולא קאמר ק"ו שלו אם אחרים מביא וכו' ומיירי בענין שמשלה האור ברובו וא"כ איך למד מזה במשלה האור במקצתו לענין אם ירדו שיעלו לק"מ דזה שאמר ק"ו אם אחרים מביא וכו' מיירי לענין דליפקע מאיסורו ובעינן רוב אבל לענין שיעלו אם ירדו די בזה במשלה במקצתו ולא מדמה להדדי רק כמו דהתם מהני החיבור כך לענין זה נמי כמחובר דמי וק"ל).

והנה לפי מש"כ דהכא מיירי בעלו וירדו ניחא נמי הא דהכא אפילו פלגא מחית אארעא מסקינן ליה ומ"ש דבכריתות איתא דאם היה מקצת אבר חוץ למזבח לא קדשו המזבח יעו"ש משום דהתם מעולם לא עלה על המזבח מתחלה ובזה אזדא מש"כ המל"מ יעו"ש היטב ועיין ברש"י זבחים מ"ג א' ד"ה תנינן וכו' שכתב וז"ל דבלאו עלה נמי אין חייבין עליו עכ"ל וכתב עליו בעל הפנים מאירות וז"ל יש לדקדק דהא התוס' הביאו (שם מ"ב ב' בד"ה הקומץ וכו') קושיית רש"י ותירצו דמתניתין מיירי שמשלה בהם האור וע"כ מתניתין נמי מיירי שעלה וע"כ קושייתו היא דלמה ליה הק"ו תיפוק ליה בלא זה כטעמא דמתניתין עכ"ל. ולכאורה אין קושייתו כלום דהתם כתב רש"י דמיירי שמשלה האור ברובו והוא אכל את הנותר שלא עלה מעולם ע"ג המזבח לכן בעינן טעמא שהוא עצמו המתיר אבל כאן מיירי שעלה לגבי מזבח ועולא מיירי מאותו שעלה לכן מקשה שפיר ל"ל טעמא דעלה אפי' אכל אותו שלא עלה פטור מטעם דהוא עצמו הוא מתיר, והבן.

גם מה שהוכיח המל"מ דלדעת התוס' שכתבו דכאן מיירי בשעלו כבר פעם אחת והכריח דעל כרחך הכא מיירי דמשלה בהן האור אחר שירד דאם משלה בהן האור קודם שירד אף אם ירד כולו יעלה וכ"ש בכה"ג דפלגא אמזבח יעו"ש היטב לפי מש"כ

אין שום ראיה דהא דאם משלה האור קודם שירד יעלה אפי' ירד כולו היינו דוקא בדבר המחובר דקדשינהו האש לכולו משא"כ בסלת דמיפרת ובשאר איסור לבד מפיגול אה"נ דאם ירד לא יעלה דהעלאת המזבח לא מעלה ולא מוריד כלל וזהו דחדית עולא דבפיגול מהני ג"כ בסלת דאם משלה האור בקצת ממנו והשאר ירד דיעלה ועיין רש"י במעילה ג' ב' בד"ה אמר ליה וכו' דמיירי במשלה בהן האור מקודם שירד יעו"ש היטב. אך י"ל דרש"י לשיטתיה דכתבו התוס' בזבחים מ"ב ב' ד"ה הקומץ וכו' בשמו דמפרש לה להא דרב אחאי בעלייה ראשונה וקמ"ל דבעלייה ראשונה נמי יעלה אם מחית פלגיה במזבח ופלגיה אארעא וזה דוקא בכה"ג אבל בעלייה שנייה מיירי שעלה מחצה ומשלה בהן האור אח"כ וכמש"כ המל"מ (וע"ע ברש"י בזבחים מ"ג ב' בד"ה הלכך וכו' יעו"ש היטב) אך מ"מ י"ל שפיר כמש"כ לעיל. אך אי קשיא הא קשיא דמאי מוסיף רב אחאי אדעולא כיון דעולא ג"כ קמ"ל דאם משלה האור במקצתו ושוב ירד כולו דכולו יעלה ומטעם דאהני ליה עלייתו בפעם הראשונה ומאי מוסיף ר' אחאי אם פלגיה מחית בארעא דיעלה אם משלה האור במקצתו קודם שירד המחצה לארץ ומצאתי בחי' פנים מאירות שהרגיש בזה ומשמע מדבריו שיש לחלק בין אם ירד כולו דאף שמשלה בהן האור אותו מקצת ג"כ ירד דעדיף טפי דבזה ודאי יעלו ובין אם לא ירד רק אותו מקצת שלא שלט בהן האור והו"א דמיגרע גרע ולא יעלה קמ"ל רב אחאי דאפ"ה יעלה יעו"ש היטב. אבל אם נימא כסברת המל"מ דהכא מיירי בשמשלה האור אח"כ לאחר שירד אתי שפיר ומדוקדק טפי לשון רבינו במש"כ ומקצתו בארץ (ולפי מה שפרשתי מיירי ר"ל שירד) ומקצתו משלה בו האור דמשמע שמשלה האור לאחר שירד והבן ויש לעיין בזה.

אמנם המל"מ היסב דעת רבינו למש"כ התוס' שם בשם ר"ת דקומץ עדיף מאיברים יעו"ש א"כ יש לעיין למה נתלבט בתחלה לחלק בין הא דהכא ובין מש"כ רבינו לקמן סימן פ"א סעיף כ"א דשם הוצרך רבינו להיות משלה בהן האור ברובו משא"כ הכא והאריך טובא בזה יעו"ש היטב הא בפשיטות ניחא דבסלת שאני והתם מיירי באיברים וצ"ע בזה (וסברת ר"ת משום דמושך על כרחך משום דאל"כ הוי קומץ חסר (וכדלעיל סימן מ"ז סעיף י"ד) לכאורה יש לעיין א"כ במקטיר חצי זית אימורין לימשך לאידך דאל"כ אין הקטרה פחותה מכזית ועיין כריתות י"ד א' בגליון שם דאינו כן אך י"ל דבהקטרת איברין שאני דאין הקטרת אימורין מעכב וכמש"כ תוס' ועיין בפ"ה מהל' איסורי מזבח ה"ב ד"ה ואין הקטרה שתמהתי על פי' הגירסא יעו"ש היטב.

הלכה יא

מקטירין אותו וכו'. שם פ"ו א' וכרבא משום דלא קיבל מן רבה ועיין במל"מ לעיל פ"א מהל' תמידין ומוספין ה"ג ובמש"כ שם.

הלכה יב

כמזבח. שם פ"ח א' אסיקנא בתיקו וכתב מרן ז"ל דמשום דמספקא לא ירד ויש לעיין בזה דילמא אזלינן לחומרא ואמרינן דלא יקריבם (ועיין לקמן הלכה י"ז יעו"ש ותראה שהעיקר כדברי מרן) ועיין בתוס' שם כ"ה ב' בד"ה זאת אומרת וכו' וע"ע שם כ"ו א' דאויר עזרה כעזרה דמי וע"ע שבועות י"ז א' תוס' ד"ה תלה עצמו וכו' ועיין מל"מ לקמן פי"א מהל' שגגות הי"ד יעו"ש ותראה שיש ראיות לדברי רבינו.

קדשים קלים וכו'. וכ"ש קדשי קדשים כדמוכח בש"ס פ"ה א' ועיין תוס' שם פ"ד א' ד"ה וחוץ למקומו וכו' ועיין מעילה ז' ב' מוכח ג"כ דה"ה בקדשי קדשים וע"ע בתוס' מעילה ז' א' בד"ה תשובה וכו'.

שהרי נעשו וכו'. עיי"ש פ"ג ב' פ"ה א' ב' מעילה ז' ב' ועיין בתוס' זבחים פ"ג ב' ד"ה למעוטי וכו' דזה הדין הוא ג"כ לר' יהודה יעו"ש וזהו דעת רבינו וכן מוכח מההיא דמעילה יעו"ש היטב דאל"כ מאי מקשה מההיא דעולא דילמא ס"ל לר"ע כר' יהודה אלא אפילו לר"י איתא להך דעולא יעו"ש היטב ודוק.

הלכה יג

שני אשמות וכו'. מעילה ז' ב' וכ"ש שני חטאות וכדפי' רש"י שם והובא במרן וכ"כ תוס' שם א' ד"ה תשובה וכו'.

של א' וכו'. ר"ל האימורים של אותו שלא נזרק דמו כלל כמש"כ רש"י שם ותוס' שם וכ"כ הראב"ד.

הלכה יד

והנסכים ירדו. כ"ה בזבחים פ"ז א' ואמרינן שם פ"ד א' נסכים הבאים עם הזבח לד"ה ירדו לדברי ר"ג לא ירדו ולית הלכתא כר"ג ועיי"ש בתוספתא פ"ט ובתו"כ צו פ"א.

הבאין בפ"ע וכו'. שם פ"ד א' נסכין הבאין בפ"ע לד"ה ירדו לדברי ר"ש ור"ג לא ירדו יעו"ש ולית הלכתא כוותייהו ועי' לעיל סעיף ג'.

הלכה טו

לא ירד. זבחים ס"ט א' יעו"ש וצ"ע קצת הא זה דוקא למ"ד דיש עופות בבמה אמנם למ"ד אין עופות בבמה אה"נ דמלקה זר תרד ולכאורה משמע הסוגיא דזבחים קי"ז דאין עופות ומנחות קרבים בבמה עי' לעיל סימן א' סעיף ג' שהארכתי בזה ויש לעיין לכאורה

היטב בזה. עיי"ש בתוס' ד"ה מליקת זר וכו' שכתבו דזהו אליבא דר"ש אבל לר' יהודה תרד כמו לילה ויוצא ודרום יעו"ש היטב ועי' מש"כ לעיל ה"ו וה"ז דדעת רבינו אינו כן ועיין כאן בלח"מ מש"כ בזה.

לא נתקדש וכו'. ר"ל זר שקמץ הוי כאילו לא נתקדש הקומץ בכלי שרת שפסול כדאיתא לקמן סי' ע"ד סעיף ו' יעו"ש (ועי' מש"כ לעיל סי' ס"ה ס"ק נ' יעו"ש) ומפרש דזהו מאי דאיתא שם בש"ס אלא אימא אין קידוש בכלי שרת במנחה בבמה ור"ל דהתם אין קידוש במנחה בכלי שרת לכן כשר בזר משא"כ הכא דבעי כלי שרת לקדש הקומץ ובזר לא נתקדש כלל ויש לכוין גם דעת רש"י לזה יעו"ש היטב וע"ע מנחות ז' א' רש"י ד"ה שיקדשו פסולין וכו'.

שאר הפסולים. והטעם כיון דילפינן מליקת זר מבמה אה"נ דה"ה כל הפסולים כדאיתא בתוספתא פרק בתרא דזבחים והבאתיו למעלה בסי' א' סעיף ג' יעו"ש היטב.

הלכה טז

מותר העומר וכו'. עיין זבחים פ"ה ב' תוס' ד"ה ומותר וכו'.

שאינן מחוברין וכו'. אבל אם הם מחוברים עיין לעיל סימן מ' סעיף ב' דיעלו ועיין בתוספתא בפ"ט דזבחים וז"ל העצמות והגידים והקרנים והטלפים שעלו לגבי המזבח ונמצאו פסולין הרי אלו לא ירדו עכ"ל ומיירי ע"כ בדלא פירשו ופשוט הוא.

ירדו. עי' מש"כ למעלה סימן מ' ס"ק ג'.

הלכה יז

שמצה שמנו וכו'. עיין בהשגת הראב"ד ועיין בפי' רש"י ותוס' שם במנחות כ"ג א' ועיי"ש בתוס' ד"ה חרב שנתערב וכו' ועיין בלח"מ כאן.

הלכה יח

שאינן ראויין וכו'. זבחים כ"ז ב'.

קטרת זרה וכו'. שם וה"ה קטורת שאין זרה תרד כדלעיל סעיף ט"ז. וי"ל דקמ"ל רבותא דהוי"א דקטרת זרה של יחיד ראוי למזבח החיצון כדאשכחן בנשיאים עיין במנחות נ' ב' יעו"ש היטב ועיין בתוספתא פ"ט דזבחים וז"ל אין לך שמקדיש במזבח החיצון אלא את הראוי לו עכ"ל ומינה הא מזבח הפנימי מקדש אפי' שאין ראוי לו נמי.

קומץ מנחה. משמע דכ"ש קטרת דראוי לו הוא יעו"ש בש"ס דזבחים כ"ז ב'.

הכבש ושאר וכו'. עיין זבחים פ"ו א' פ"ז א' ועיין תו"כ צו פ"א ועיין מש"כ בזה לעיל סי' א' ס"ק ל"ג ועיין מל"מ לעיל סעיף י"א שכתב בשם התוס' דאם לנו בכבש וכן בסובב אין לינה פוסלת יעו"ש ועיין בתוספתא דזבחים פ"ט וז"ל איברים שלנו בעזרה מעלין אותן

כל הלילה שעל גבי הכבש שבראשו של מזבח מעלין אותן לעולם עכ"ל והא דרבינו לא מייתי דין זה י"ל כיון שכבש בכלל מזבח בזה וכבר כתב דין זה במזבח בסעיף י"א וכמש"כ המל"מ ובסובב י"ל דרבינו לא ס"ל כן דהוא גורס לעיל סי' נ"ה סעיף י"ג סודרין אותן בכבש כנגד הסובב וא"כ אין הדין כתוס' בזה ועיי"ש מש"כ בזה.

באיסורי המזבח. לעיל סי' ל"ג סעיף ה' יעו"ש וע"ע לקמן סעיף י"ט.

הלכה יט

מקדשות את וכו'. זבחים פ"ח א' מנחות ח' ב' י"ט ב'.

כמו שביארנו וכו'. לעיל סי' ט' סעיף ט"ז י"ז.

מקדשין דם וכו'. עיין זבחים פ"ז א' ב' דבעי מיניה ר"ל מר' יוחנן ופשיט ליה דמקדשין ליקרב ודחי לה יעו"ש ופירש"י שם דבעי לה אם קיבל הדם בכלי שרת מהו שיקדש שמותר להקריב את האימורין הפסולין לכתחלה יעו"ש היטב ועיי"ש בתוס' מה שפי' בשם ר"ת דאדרבה דר"י פשיט ליה דאסור לכתחלה להקריב אעפ"י שנתקבל בכלי שרת כדין יעו"ש היטב ובתוס' מנחות ז' א' ד"ה אין וכו' יעו"ש היטב ועיין כריתות כ"ד ב' ובתוספות שם ד"ה קסבר וכו' ועיין במרן ולח"מ שחלקו בין דם לשאר דברים יעו"ש ובזה י"ל דלזה כיון רבינו בסעיף י"ח שכתב וכן כשיגיע לכלי שרת כל דבר הראוי לו מתקדש ולא יפדה לעולם וכו' ור"ל דלזה דוקא מתקדש לענין שלא יהא נפדה אבל לא לענין שיקרב אבל הכא לענין דם כשרין ליקרב וק"ל וע"ע תוס' זבחים כ"ז ב' בד"ה האי רצפה וכו' יעו"ש היטב שכתב בפשיטות דאין כלי שרת מקדשין ליקרב.

אבל יש לעיין דאכתי תקשה א"כ אמאי פסק לקמן סימן ס"ז סעיף י"ט דאין הלכה כר' יוסי משום דס"ל דכלי שרת מקדשין את הפסולין ליקרב כדאיתא בכריתות כ"ד ב' וכמו שהקשה הלח"מ ותירץ הלח"מ אין שייך כיון דבדם פסק דמקדשין הכלי שרת להקריב ועיי"ש בפי' המשנה לרבינו דכתב וז"ל ואין הלכה כר' אליעזר ולא כר' יוסי לפי שר' יוסי אומר כלי שרת מקדשין את הפסול ליקרב וכל העומד לזרוק כזרוק דמי וכל זה נדחה עכ"ל והנה בזה י"ל דמשום הכי לא פסק כרבי יוסי משום דר"י ס"ל כר"ש דכל העומד ליזרק כזרוק דמי ובזה לא פסק רבינו כוותיה אבל במאי דס"ל לר"י דכ"ש מקדשין הפסול ליקרב בזה שפיר הלכה כמותו אף שלשונו בפי' המשניות אינו במשמע כן מ"מ י"ל דכאן חזר בו ובזה ס"ל הלכה כר"י ויש לעיין במנחות ק"ב ב' דשם מסיק דאין הטעם דר"י משום דס"ל דכל העומד ליזרק כזרוק דמי רק דטעמו משום דכ"ש מקדשין את הפסולין ליקרב יעו"ש היטב וכן יש לכוין הש"ס דכריתות הנ"ל וזה לכאורה דלא כפי' רבינו בפי' המשניות דטעם דר' יוסי משום דס"ל דכל העומד ליזרק כזרוק דמי יעו"ש

ולפירושו איצטריך לר' יוסי לתרווייהו טעמי משום דס"ל דכ"ש מקדשין פסולין ליקרב וס"ל דכל העומד ליזרק כזרוק דמי רק דס"ל דבטעמא דכ"ש מקדשין פסולין ליקרב בהא לחוד סגי וא"כ פירוש רבינו בפי' המשניות לכאורה נגד סוגיא דמנחות הנ"ל ויש לעיין בזה וע"ע בהל' תרומות פי"ג ה"ו ובהשגת הראב"ד שם וע"ע לקמן פ"ד ה"א דמשמע שם דמספקא ליה אם אמרינן כזרוק דמי או לא.

אולם יש ליישב דברי רבינו דס"ל דהא דאין הלכה כרבי יוסי הוא מטעם שכתבו התוס' בכריתות כ"ד ב' וז"ל ורבנן דאמרי ישפך לא קשיא די"ל דכי נמי בעלמא מקדשי ה"מ משום דהוו קדשים אך אירע בהן פסול אבל הכא דנמצא שהיה חולין אין כ"ש מקדשים אלא קדשים פסולין עכ"ל וזה טעם רבינו להלן בסי' ס"ז. והנה נשאתי עיני וראיתי כי כבר הלכו בו נימושות עי' באהע"ז סימן קכ"ד בחלקת מחוקק ס"ק א' שם הקשה דמוכח מדברי רבינו דס"ל דכל העומד ליזרק לאו כזרוק דמי יעו"ש שהוכיח כן מהא דלקמן סימן ס"ז יעו"ש היטב והב"ש השיג עליו ואמר כי אישתמיטתיה הש"ס דכריתות יעו"ש היטב. ותמה תמה אקרא כי לענ"ד לא אישתמיטתיה כי נמשך אחר פירוש רבינו במשנה (וכ"ה דעת הרע"ב בפ"ו דכריתות) כי ר"י ס"ל להני תרתי טעמי ומשום דס"ל דכלי שרת מקדשין פסולין ליקרב הו"ל ככשרים ושוב הו"ל עומד ליזרק וכזרוק דמי יעו"ש ובהא דכ"ש מקדשין ליקרב פסק כוותיה א"כ לא נשאר הטעם דלא פסק כוותיה דר' יוסי רק מטעם דס"ל דכל העומד ליזרק לאו כזרוק דמי ושפתי החלקת מחוקק ברור מללו. רק דלפ"ז יש לעיין איך יבאר לנו רבינו הסוגיא דמנחות הנ"ל ואין לומר דס"ל דלא כסוגיא דמנחות משום דבכולי תלמודין קי"ל דר"ש ס"ל העומד ליזרק כזרוק דמי ועיי"ש בתוס' ע"א ד"ה דאי בעי וכו' יעו"ש היטב עם כל זה לא ניחא דכיון דהש"ס דמנחות ס"ל דמטעם דר"י דס"ל דכלי שרת מקדשין פסולין ליקרב וכו' דזה לחודיה די דנימא דהדם יזרק והבשר יאכל ורבינו ס"ל ג"כ דכלי שרת מקדשין ליקרב הדם ואמאי פוסק לקמן בפ"ד דלא כר' יוסי ואי משום שס"ל דכל העומד ליזרק לאו כזרוק דמי הא מ"מ בטעם זה לחוד דכ"ש מקדשין הפסולין ליקרב דבזה לחודיה סגי דנימא דהדם יזרק והבשר יאכל והטעם דכיון דמקדש פסולין ליקרב א"כ ע"כ יזרק הדם לבסוף ולכן הוה כאילו נודע אחר זריקה. ובאמת יש לעיין למה פסק לקמן בפ"ד דהדם ישפך דע"כ הדם יזרק ואף אם נימא דס"ל דלאו כזרוק דמי ולכן הבשר ישרף אבל מ"מ אמאי לא יזרוק הדם כיון שנתקבל בכלי שרת וצ"ע בזה.

והנה מצאתי בספר נר תמיד על כריתות שם כמה דברים ממה שכתבתי ונהניתי. ובזה מה שתמהתי לבסוף מצאתי שם שכתב בשם ס' מ"ח וז"ל ותירץ דוקא לר' יוסי דסבר כל

העומד ליזרק כזרוק דמי וא"כ לדידיה באם נימא דכלי שרת מקדש הפסול ליקרב והוי כזרוק וא"כ הבשר יאכל אמרינן שפיר והדם יזרק משום דכלי שרת מקדש הפסול ליקרב אבל לדידן דלא ס"ל כל העומד ליזרק וכו' ממילא הבשר ישרוף וא"כ ממילא אין הדם בזריקה אלא ישפך דהא קי"ל כר' יהושע דאם אין בשר אין דם וכפירוש הרמב"ם פ"א מהל' פסולי המוקדשין שאם נפסלו הבשר והאימורים אף שהדם כשר דהדם ישפך ולכך הכא דלא אמרינן כזרוק דמי והו"ל ידיעה בשעת סליחה וא"כ הבשר בשרפה וממילא הדם ישפך ולא קשה כלל ויתורץ מש"כ התוס' בכריתות מה מיבעי נימא דלא כרבי יוסי וכו' די"ל דדוקא הכא באם כ"ש מקדש הפסול ליקרב גם הבשר יהיה מותר באכילה א"כ מקדש שיהא מותר לזרוק הדם אבל היכא דבשרו ואימוריו נפסלין ממילא אין לזרוק הדם ואיתא בפסחים ע"ח דר"י ס"ל אם אין בשר אין דם כר' יהושע והא דמיבעיא כ"ש מהו שיקדש אימורין ובזה בוודאי אין מקדש כדמוקי בגמרא או או קתני שקבלו פסולין אף שזרקו כשרים את הדם אם עלו לא ירדו וכיון דלכתחלה לא יקרב וכיון שאין בשר אין דם וממילא אין לזרוק הדם עכ"ל.

אבל לא עלה ארוכה לקושייתי דהא במנחות ק"ב ב' מסיק דלא ס"ל כלל הא דעומד ליזרק כזרוק דמי ומ"מ מטעם דכלי שרת מקדשין פסולין ליקרב בזה בעצמו יש די שס"ל שהדם יזרק והבשר יאכל ועוד יש לעיין א"כ באיזה אופן כתב רבינו כאן דכלי שרת מקדשין דם הפסול ליקרב כיון שאין הבשר נותר. אבל בזה י"ל דאה"נ דמיירי כאן כגון בדם של קרבנות הנאכלים דהדם נפסל ושוב עלה הדם בכלי שרת דאז גם הבשר כשר לאכילה אף שהאימורים לא עולים ע"ג המזבח מ"מ כיון שהבשר כשר לאכילה גם הדם כשר לזריקה וצ"ע בזה וה' יאיר עיני.

הלכה כ

אלא במקדש. עיין זבחים פ"ח א' במשנה ובש"ס שם ועי' פסחים ס"ג ב' בתוס' ד"ה מידי וכו' ועי' סוכה נ' א' תוס' ד"ה ואי וכו' ועיין מה שכתבתי לעיל בפ"ה מהל' תמידין ומוספין ה"ז יעו"ש.

אלא מדעת. סוכה נ' א' מנחות ז' א' ע"ח ב' צ' א' וע' סוטה י"ד ב' ועי' מל"מ מש"כ כאן על הא דחזקיה דסוכה שם ופשוט.

אלא מתוכן. זבחים פ"ח א' ובתוספתא שם פ"ט ועי' בלח"מ מש"כ בזה.

אלא שלמים. שם במשנה ניקבו אם עושין מעין מלאכתן.

אלא מלאין. שם ובתוספתא שם ועיין במנחות ח' א'.

חסרות אלא וכו'. לכאורה משמע מזה דמזרקות מקדשות חסרות ודומיא שכתב בהלכה י"ט וצ"ע דהא יליף לה מדכתיב שניהם מלאים סלת והתם כתיב אצל מזרקות וכן תמה הלח"מ שם. ונראה לענ"ד דכצ"ל ואין מקדשין אלא מלאין המדות ואין מקדשות חסרות. וכוונתו בכדי שלא נטעה לומר דאם קידש חצי עשרון בעשרון דאינו קדוש כיון שאין הכלי מלא ועי' ברש"י שם לכן כתב דה"ק שיהיה מלא המדה שרוצה לקדש אף דהכלי אינו מלא ופשוט וק"ל ודברי מרן כאן במש"כ וז"ל ומדברי רש"י נראה שיש בנוסחא דידן בגמרא חסרון לשון המדבר בענין המדות עכ"ל ויש לעיין בכוונתו ואולי כוונתו דבש"ס נאמר סתם מלאין ויש לטעות דבעינן שיהיה הכלי מלא ולכן כתב דמרש"י משמע דיש להיות זה בש"ס וכמו שהוא במנחות יעו"ש היטב דשם מבואר דקאי על המדה שרוצה להקדיש וכולי האי ואולי.

להפסל אבל וכו'. עי' מרן ועיין בלח"מ וכדברי הלח"מ נראין מדלא כתב רבינו זה לעיל בהלכה י"ט גבי אין כלי לח מקדשות את היבש וכו' ודוקא בהך הוא דמקדשין ליפסל אבל בהא דאין מקדשין אלא במקדש ומדעת ומתוכן משמע דאין מקדשין כלל וכדמוכח בסוכה נ' א' ובתוס' שם וכ"מ במנחות ז' א' וכ"כ המל"מ.

הלכה כא

להפסל אבל וכו'. יומא כ"ט ב' מנחות ק' א' ודוקא בלילה אבל קודם לזה בדבר הקבוע לו זמן אינו קדוש ליפסל כמבואר שם בש"ס ועי' לעיל בפ"ה מהל' תמידין ומוספין ה"ז שהארכתי בזה.

הלכה כב

נפסלו כל וכו'. זבחים נ"ט א' ועיין סוכה ל"ג א' תוס' ד"ה נקטם וכו' ותוס' מנחות נ"ט ב' ד"ה כל שבידו וכו'.

הלכה כג

בע"ח נדחים. עיין לעיל פט"ו מהל' מעשה הקרבנות ה"ד יעו"ש.

הלכה כד

אינו דיחוי. עיין בלח"מ מה שכתב מזה. והנה לפי מש"כ בפט"ו מהל' מעשה הקרבנות ה"ג ד"ה קדושת דמים דהיכא דדחה בידים ס"ל לרב דהוי דחוי אף בבע"ח יעו"ש והכא מיקרי דחה בידים כיון שהקדיש כשהיה המזבח חרב ולא דמי לנפגם המזבח אחר שהוקדשו לכן כתב שפיר רבינו האי דינא כיון דדחוי מעיקרא אף בדחה בידים לא מיקרי דחוי והבן וע"ע לקמן פ"ד הכ"ד יעו"ש היטב ומיושב שם ג"כ קושיית הלח"מ שם.

הלכה כה

והמזבח פגום. זבחים ס' א'.

וה"ה לקדשים קלים וכו'. יליף לה מברייתא דר' ישמעאל והובא ג"כ במכות י"ט א' ובתמורה כ"א א' ובתוספתא סנהדרין פ"ג ובספרי ראה פיסקא ק"ו. ועיין לח"מ שהקשה דהא בתמורה אוקמינן להך דינא דר"ע דס"ל דבכורות שבאו מחו"ל אין קרבן כתנאי דר' ישמעאל דאוקי להקישא להך דהכא דאין נאכל בשעה שאין מזבח א"כ ס"ל דאם באו קריבין יעו"ש היטב מש"כ בזה. ונראה לענ"ד מדאמר ר' יוסי משם שלשה זקנים שלש דברים הללו משמע שס"ל בזה ככולם וס"ל שאין היקש למחצה ואף דהני תנאים פליגי אהדדי אבל ר"י ס"ל ככל הני תלתא ולכן פסק רבינו כמותם. ועיין לקמן בפ"א מהל' בכורות בלח"מ ה"ה שכתב שם דברים זרים שכתב שם שרבינו גורס לעולם קסבר לא קדשה לע"ל יעו"ש וזהו היפך האמת והיפך ממש"כ כאן ועיין מש"כ לעיל פ"ו מהל' בית הבחירה הט"ו יעו"ש היטב ויתר דבריו שם יתבאר אי"ה במקומם.

פרק ד

הלכה א

ולד חטאת וכו'. עיין תמורה ט"ו א' ט"ז א' י"ז ב' ושם כ"א ב' כל הסוגיא. ועי' מעילה י' ב' ועי' הוריות ו' ב' וע"ע פסחים צ"ז ב' ושם א' זבחים ה' א' ע' ב' קי"א ב' קי"ב א' נזיר י"ב א' כ"א ב' כ"ד א' כ"ה א' ב' יומא נ' א' נ"ה ב' ס"ה ב' ס"ו א' שבועות י"א א' ב' י"ב א' מנחות ד' א' ב' פ' א' קדושין י"ג ב' נ"ה ב' בכורות ט"ז א' גיטין כ"ח א' ב"ק ק"י ב' ועיין בתוספתא פ"א דתמורה ופ"ב ופ"א דמעילה ובתו"כ שמיני פ"ד.

והנה מבואר מהא דנזיר י"ב א' ומהא דיומא נ"ה ב' ומהא דקדושין י"ג ב' ומהא דגיטין כ"ח א' דגם בעוף הדין כן וא"כ יש לעיין לכאורה על מש"כ רש"י בנזיר כ"א ב' ושם כ"ב א' דבבהמה דוקא תמות הא עוף לא יעו"ש היטב ועיין ברא"ש קינים פ"ב מ"ה יעו"ש היטב ועי' תוס' מנחות ד' ב' בד"ה לא יביאו וכו' ועיין תוספתא פ"א דתמורה יעו"ש היטב וצ"ע טובא בזה. שוב מצאתי בספר שער המלך שהאריך קצת בזה יעו"ש היטב.

אחר שכיפרו וכו'. כרבנן דס"ל הכי בפסחים צ"ז א' (ועי' זבחים קי"ב א') מנחות פ' א' תמורה כ"ב ב' (ועיי"ש כ"א ב' ובתוס' ד"ה ולד וכו' ובמעילה י' ב' תוס' ד"ה ולד וכו' ובתוספתא פ"ב דתמורה ועי' ירושלמי פסחים פ"ט ה"ו יעו"ש ובקרבן העדה שם).

קודם שיזרק וכו'. תמורה כ"ב ב' וכלישנא קמא.

ונועל עליהם וכו'. מרן הראה מקום מנזיר כ"ה א' (וכ"ה בתמורה י"ז ב') והראה עוד מקום מע"ז פ"ק (והוא י"ג ב' וכ"ה עוד ביומא ס"ו א' ובבכורות נ"ג א') וע"ע בקדושין נ"ה ב' יעו"ש היטב וע"ע בפי' המשניות לרבינו בספ"ד דתמורה יעו"ש ולקמן פ"ו הי"ח.

ודברים אלו וכו'. עיין נזיר כ"ה א' ותמורה ט"ז ב' י"ח א' ובכורות ט"ז א' ועוד דוכתי טובי דקאמר חמש חטאות המתות הלכתא גמירי לה.

חטאת צבור וכו'. הוריות ו' ב' ותמורה ט"ו א' ט"ז א' ב' ופסק כרש"י וכן פסק בפי' המשניות שם והטעם דבתמורה ט"ו א' ס"ל לת"ק כוותיה דר"ש ועי' בהג"ה שנדפסת במנחות ק"ח א' על גירסת רש"י והוא תמוה יעו"ש היטב.

זכרים. עיין לעיל פ"א מהל' מעשה הקרבנות הלכה ט"ו.

כמו שיתבאר. לקמן פ"א מהל' תמורה ה"א.

מתים. עיין הוריות ו' א' ב' תמורה ט"ו ב' ט"ז א' ועי' ב"ב קט"ו ב' דאפי' שבטא לא כלה יעו"ש ועי' בפי' המשניות לרבינו בתמורה שם שכיון לזה.

הלכה ב

ירעו עד וכו'. יומא נ' א' ס"ה א' הוריות ו' א' ובשבועות י"א ב' י"ב א' ועי' בתשובות בנו של רבינו (ס' ברכת אברהם) סימן ט'.

הלכה ג

האחרת תמות וכו'. כרב הונא אמר רב בתמורה כ"ג א' והא דלא פסק כרבי אבא שס"ל דהכל מודים בנתכפר באינה אבודה שאבודה תמות לא נחלקו רק אם נתכפרו באבודה יעו"ש היטב כתב מרן משום דמסתבר טעמיה דר"ה ועוד דאתיא אליביה סתם מתני' כדברי הכל עכ"ל וכוונתו למה שהקשו שם על ר"א רישא רבנן וסיפא ר' ועוד הקשה שם מהך מתניתין דיומא ס"ב א' והוכרח לפרש דקאי כרבי אבל לר"ה אתי כד"ה ומיירי בשמשך יעו"ש בתוס' ד"ה וטעמא דצבור וכו' יעו"ש היטב (וע"ע בתוס' שם ע"ב בד"ה הא מא' וכו' שכתב דהש"ס הדר ביה מהסוגיא קמייתא וס"ל דהמשנה אתי ככו"ע ומיירי בכל ענין ועי"ש היטב) אמנם מהך משנה דיומא אתי שפיר אליבא דר"ה משום דלפ"ז אתיא מתניתין כפשטיה לרבנן וכ"כ התוס' יו"ט ויש להעמיס זה בכוונת מרן ג"כ דקאי אליבא דמשנה דיומא והבן. וע"ע בתוס' שם כ"א ב' בד"ה ולד חטאת וכו' שכתב דהסוגיא דפסחים צ"ז א' והסוגיא דמנחות פ' א' לא אתי כר"א יעו"ש היטב דלר"א מאי קושיא התם בפסחים ובמנחות הא כיון שנתכפר בשאינה אבודה גם רבי מודה דתמות האבודה ולפ"ז אתיא שפיר דברי שמואל כפשטא וחדא קתני ולא הוצרך לשנויי דשמואל כר"ש ס"ל יעו"ש היטב ושם ועיי"ש בצאן קדשים. וע"ע שם כ"ב ב' בתוס' ד"ה אפי' אבודה

וכו' (וע"ע בתוס' זבחים קי"ב א' בד"ה הא מני וכו' שהסוגיא דהתם אזיל אליבא דר"א וכו' יעו"ש היטב וצע"ק והבן) ודע כי רבינו בפי' המשניות העתיק דברי ר' אבא ועיי"ש בתוס' יו"ט מ"א שהעתיק מנוסח ארץ ישראל שהביא רק הא דר"ה יעו"ש היטב.

תמימה תקרב וכו'. תמורה כ"ד א' בכורות ל"ג א'.

קודם שיזרק דם התמימה מותרת אחר שנזרק דמה אסורה בהנאה. כצ"ל וכ"כ מרן והלח"מ וכת"ק דהתם בתמורה ובבכורות שם ועיין בלח"מ.

ימכרו שתיהם וכו'. בתמורה כ"ב ב'.

הלכה ד

שלשתן עומדות וכו'. מנחות פ' ב' ומה שתמה מרן למה פסק כר' זירא ולא כאביי וכו' עי"ש בתוס' דתלה זה בפלוגתא דשבת ע"א א' ובמנחות כ"ד ב' יעו"ש היטב והנה שם פליגי בזה אביי ורבא והלכה כרבא ועיין לקמן פי"א הל' כ"ו כ"ז ופי"ב ה"ט ובהל' שגגות פ"ו הי"א ופ"ז ה"י יעו"ש היטב ועי' מש"כ בחי' לשבת שם. וע"ע כעין זה בפ"ג מהל' מתנות עניים הי"ז יעו"ש היטב.

הלכה ה

לאחריות מתכפר וכו'. פסחים צ"ז ב' יומא ס"ה א' זבחים קי"ב א' מנחות פ' א' תמורה כ"ד א'.

הלכה ו

מעוברת וילדה וכו'. יבמות ע"ח א' תמורה י' א' כ"ה א' מנחות פ"א א' ועיין לח"מ שכתב להקשות הא שם בתמורה כ"ה אסיק בתיובתא על ר' יוחנן דס"ל שייר משוייר ולמה פסק כמותו ותירץ דבתר הכי אוקמה כתנאי ור"י כרבנן יעו"ש היטב, אבל לא ידעתי מאי הועיל בזה כיון דמוכח מהא דאמר לשפחתו הרי את שפחה וולדך בן חורין אם היתה עוברה זכתה לו וכו' דמוכח מזה דשיירו אינו משוייר עובר ירך אמו. אבל באמת לק"מ כי רבינו פסק בפ"ז מהל' עבדים ה"ה וז"ל הכותב לשפחתו מעוברת הרי את בת חורין וולדך עבד דבריו קיימין הרי את שפחה וולדך בן חורין לא אמר ולא כלום שזה כמי ששחרר חצייה עכ"ל והנה בזה פסק דבאמת לא זכתה לו ובהא דאת בת חורין וולדך עבד וכו' מוכח דס"ל דשיירו משוייר אך יש להקשות ל"ל טעמא בסיפא דהו"ל כמשחרר חציו תיפוק ליה דשיירו משוייר וא"כ אין עבד זוכה מיד רבו בעד עבד אחר וכדאיתא התם בש"ס וכן השיגו שם הראב"ד יעו"ש היטב ועיי"ש בלח"מ (ועיין תוס' ב"ק מ"ז א' ד"ה מ"ט וכו' ותוס' חולין נ"ח א' ד"ה והלכתא וכו' וע"ש בר"ן יעו"ש היטב ועי' יבמות ע"ח א' ד"ה בעלמא וכו' וד"ה אלא וכו' ותוס' גיטין כ"ה ב' ד"ה מ"ט וכו') וא"כ אתי

שפיר טעמא דרבינו (וע"ע בתוס' סנהדרין פ' ב' בד"ה עובר וכו' וזבחים קי"ד א' ד"ה וקסבר וכו' והבן וע"ע תמורה י"ט א'). גם מש"כ לתרץ דלעולם ס"ל לרבינו דשיירו אינו משוייר ורק דהטעם משום דאדם מתכפר בשבח הקדש יעו"ש היטב גם זה נכון דאע"ג דהתוס' כתב שם בתמורה לחלק בין תודה לחטאת וכ"כ התוס' במנחות פ' א' בד"ה מאי קמ"ל וכו' יעו"ש היטב מ"מ אסקו התוס' במנחות שם בקשיא מהא דשם פ"א א' יעו"ש היטב והבן.

ודע דהא דהקשה הלח"מ על הטעם הראשון דטעם רבינו משום דשיירו משוייר ועובר לאו ירך אמו הוא מהא דכתב פט"ו מהל' מעשה הקרבנות ה"א היא שלמים וולדה עולה וכו' הרי וולדה שלמים והיה לו לומר ה"ז שלמים יעו"ש היטב תמהתי על תמיהתו דבשלמא בתמורה שם כ"ה א' דאיתא שם ה"ז ולד שלמים (עיי"ש במשניות) שפיר קשה ליה להש"ס דהו"ל למימר ה"ז שלמים אמנם רבינו כתב הרי ולדה שלמים ור"ל ולד שלה הוא שלמים ולא ולד שלמים ואתי שפיר דברי רבינו דאזיל לטעמא דאם שיירו משוייר (ועי' מש"כ שם בהל' מעה"ק יעו"ש היטב) ודוק.

הלכה ז

תרעה עד וכו'. פסחים צ"ג א' יומא ס"ו א' תמורה כ"ב א' יעו"ש ועיי"ש בתוס' ד"ה אמר לך וכו'.

ותמכר ויביא וכו'. עיין בפסחים צ"ז א' בתוס' ד"ה ורועה וכו' יעו"ש היטב.

ונפל בה וכו'. תמורה כ"ב ב'.

הלכה ח

אע"פ שנמצאת וכו'. מלשון זה משמע דריבוי ריעותות גרע טפי וכדעת רש"י בתמורה כ"ב א' וכ"א ב' ובמעילה י' ב' אבל באמת אכתי לא ניחא הלשון כלל דא"כ כיון דריבוי ריעותות מביאות לידי מיתה א"כ אמאי תרעה הא מכיון שנתכפרו הבעלים אח"כ ס"ל לרש"י ז"ל דתמות ואמאי כתב רבינו דתרעה ועוד הא כתב רבינו אח"כ נמצאת אחר כפרה אע"פ שנמצאת בע"מ או עברה שנתה וכו' משמע דריבוי ריעותות מעלי טפי לכן מחק מרבינו אע"פ שנמצאת בע"מ או עברה שנתה וכו' הראשון ועי' ג"כ בלח"מ וס"ל כפי' התוס' ומ"מ היכא דנמצא אחר כפרה תמות ולא דמי לאבדת לילה וכדמחלק הש"ס שם בתמורה כ"ב א' דלילה לא חזי לא לגופה ולא לדמי משא"כ עברה שנתה ובע"מ דלדמי מיחזי חזי (וכדאיתא הלכה ז) ועיין תוס' שם כ"א ב' בד"ה ולד וכו' יעו"ש היטב ובמעילה שם יעו"ש היטב.

וזה תלוי בחילוף הגירסאות שבין רש"י ותוס' בתמורה כ"ב א' דגירסת רש"י והיא

גירסתנו מוכח דריבוי ריעותות מביאות לידי מיתה אמנם גירסת התוס' שם בד"ה אי תניא וכו' מבואר דריבוי ריעותות מביאות לידי רעיה יעו"ש היטב ועיי"ש עוד בד"ה ומי אמר וכו' ועיי"ש עוד בתוס' ד"ה אמר לך וכו' שמשמע שם דאדרבה כשיטת רש"י דאבודין לחוד קיל טפי מהיכא שאבדה ונמצאת בע"מ יעו"ש היטב ועיין בצאן קדשים שהביא בשם ברכת הזבח שהרגיש בזה והעולה מהצאן קדשים הוא כך דרבא ס"ל דאבדה לחוד ונמצא לאחר כפרה מתה והא דנקט במשנה ונמצא בע"מ לרבותא הוא דנקיט וכמש"כ שם כ"א ב' ובמעילה י' ב'. אמנם ר"ל ס"ל דעברה שנתה רועה וה"ה באבדה לחוד דתרעה ודוקא בנמצאת בע"מ אז אמרינן היכא דנמצאת לאחר כפרה תמות יעו"ש היטב והדברים מתמיהים הא שם כ"ב ב' איתא בהדיא דאבדה ונמצאת אחר שכיפרו בעלים תמות לרבנן וכי בכל מקום נפרש לר"ל דמיירי בנמצאת בע"מ ועוד הא רבינו פסק בהלכה ז' כר"ל ומ"מ ס"ל באבדה לחוד ונמצאת אחר שכיפרו בעלים דתמות. ולפענ"ד נראה דהתוס' לא כתב רק ליישב אליבא דשיטת רש"י ז"ל דס"ל דריבוי ריעותות מביאות לידי מיתה אמנם התוס' לשיטתייהו י"ל דמפרשים הכי דהש"ס מקשה אליבא דר"ל דס"ל שעברה שנתה רועה והא מבואר מהתם דיומא דדחוי מתה ומשני דעל כרחך צריך אתה לחלק בין הדחויים לאבודין דבאבוד כל שנמצאת קודם הכפרה רועה לרבנן ואילו בדחוי אע"פ דישנו קמן מ"מ מת וה"נ איכא לחלק בין דחויין לעברה שנתה והבן היטב.

והא דקתני אלא תרעה עד שיפול בה מום מיירי בנמצאת תמימה אבל בנמצאת בע"מ הא מסתברא וקיימא וכדאי' בתמורה כ"ב א' שם א"נ דמיירי בנמצאת בע"מ עובר וכמש"כ התוס' במעילה שם בד"ה ואם עד וכו' ואף דהש"ס מקשה עלה בתמורה דא"כ ישמור מיבעיא ליה יעו"ש יש לומר דהיינו דוקא בדס"ד דלא קאי רק באבדה ונמצאת בע"מ אבל לבסוף דמסקינן דקאי נמי באבדה ועברה שנתה והתם ע"כ רועה עד שיסתאב דהתם לא שייך שימור להכי נקט רועה והבן וכן מצאתי שם בצאן קדשים.

ודע דיש לקיים הנוסחא זו שלפנינו ברבינו וס"ל לעולם כדעת התוס' דריבוי ריעותות מביאות לידי רעייה רק דלא נימא כיון דנמצאת בע"מ או עברה שנתה הוי כדחויין וכדס"ד דש"ס בתמורה שם לכן כתב אע"פ שנמצאת בע"מ או שנמצאת אחר שעברה שנתה מ"מ לא הוי כדחוי ובסיפא קמ"ל דלא נימא דריבוי ריעותות מביאות לידי רעייה אע"פ שנמצאת לאחר כפרה וכנ"ל.

הלכה ט

אלא תרעה. תמורה כ"ב ב'.

אבדתה בלילה וכו'. פסחים צ"ז א' תמורה כ"ב א' ב'.

הלכה י

אלא רועה. שם כ"ב ב' מימרא דרב פפא.

הלכה יא

דמיהן לנדבה. כיון דכבר קרב החטאת שנתחייב בה לכן יפלו דמיהן לנדבה ועיין רש"י שם ד"ה נקטינן וכו' ועיין תוס' פסחים צ"ז א' ד"ה ורועה וכו' ופשוט ועיין לקמן פ"ה ה"ט ועיין בפ"ב מהל' שקלים הל' ה' יעו"ש היטב.

הלכה יב

אפילו בסוף וכו'. תמורה כ"ב ב' בעיא דר"פ ולא איפשיטא.

הלכה יג

בסתר המדרגה וכו'. שם כ"ב ב' מימרא דרבי יוחנן וס"ל דסתר המדרגה הוא כאחורי הדלת ועי' בפי' המשניות לרבינו וכ"ה בלח"מ ודבריו נכונים.

ה"ז ספק וכו'. שם איבעיא להו אבראי מהו יעו"ש היטב וכ"ה בלח"מ ועיין לקמן בפ"ה ה"ט במרן בשם ר"י קורקוס יעו"ש.

רואה אותה וכו'. בש"ס שם הלשון כך אבל אבראי דאיכא דחזי לה וכו' ומבואר מזה דזה פשיטא שאחר רואה אותה רק שאינו מכירה ומיבעיא ליה אם זה חשוב אבודה או לא ורבינו כתב דהספק הוא אם יש שם אדם אחר רואה אותה אם לאו משמע הא אם וודאי אדם רואה אותה אינה אבודה ויש לעיין בזה. ועוד יש לעיין דמשמע אם אדם אחר רואה אותה אינה אבודה בוודאי, ומאי שנא מהא דאחד מכירה אפי' בסוף העולם דה"ז ספק וכ"ש אם אחר רואה אותה ואינו מכירה וצ"ע. שוב ראיתי שהלח"מ הרגיש קצת בזה.

הלכה יד

מקריבין אותה וכו'. יומא נ"ה ב' גיטין כ"ח א' ועי' במל"מ מש"כ כאן.

כחטאת העוף וכו'. שם בגיטין ע"ב.

כמו שביארנו. לעיל פ"ג מהל' מעשה הקרבנות ה"ח.

אשם ודאי וכו'. פסחים ע"ג ב' שבועות י"ב א' תמורה כ' ב' וכת"ק דהתם ועי' תוס' קדושין נ"ה ב' ד"ה ודילמא וכו' שכתב שאשם שכפרו בעליו באחר למיתה אזיל וצ"ע.

באשם ירעה וכו'. נזיר כ"ה ב' ב"ק ק"י ב' תמורה י"ח א' בכורות ט"ז א' ובתמורה מבואר דולד אשם רועה ועיי"ש ע"ב תוס' ד"ה בדמיהן וכו' וצע"ק ושם כ' ב' ד"ה אבל לפני וכו'.

הלכה טו

עולה כשר. פסחים ע"ג א' זבחים ה' ב' מנחות ד' א' נזיר כ"ה ב' תמורה י"ח א' וע"ע זבחים קי"ב א' קט"ו ב'. והא דכתב אם הקריבו עולה כשר היינו דוקא בשהקריבו לשם עולה מפורש הא סתמא אינו כשר וכמש"כ מרן בשם ש"ס דפסחים הנ"ל והיינו מטעם דבעי עקירה ורבינו ס"ל לקמן פ"ד מהל' קרבן פסח ה"ג דבעי עקירה יעו"ש היטב ועל כרחך שם הטעם משום דטעון עקירה דתירוץ דמת בעלים אחר חצות והפרישו קודם חצות ליתא דהא רבינו ס"ל דבע"ח אינם נדחים והתירוץ דשם הא מני ר"א היא דס"ל דהשוחט אחרים לשם פסח פסולין וכן התירוץ שם דהא מני יוסף בן חונאי היא דס"ל דהשוחט אחרים לשם פסח פסול יעו"ש גם זה אינו דהא לא ס"ל לרבינו כן כדאיתא לקמן פט"ו הלכה י"ב יעו"ש וע"כ הטעם דבעי עקירה ולכן ס"ל הכא דבעי הקריבו לשם עולה דוקא וא"כ כיון דפסקה רבינו להההיא ברייתא לכן על כרחך ס"ל דבעי עקירה ולפ"ז הוכרח כאן לפרש כמסקנא הראשונה דפסחים (ובהכי מיושב היטב מה שפקפק בזה הלח"מ) ודע דבנזיר כ"ה ב' איתא שם בהדיא כמש"כ רבינו. שוב ראיתי כי ז"ל רבינו בפ"ד מהל' קרבן פסח שם נטמאו הבעלים או מתו או משכו את ידיהם אפי' נטמאו או מתו קודם זריקת הדם מניחין אותו עד שתעובר צורתו ואח"כ ישרף זה הכלל כל שפיסולו בגופו ישרף מיד בדם או בבעלים תעובר צורתו ואח"כ ישרף לפיכך אם שחטו אחר שנודע שמשכו הבעלים את ידיהם או מתו או נטמאו ונדחו לפסח שני ה"ז ישרף מיד עכ"ל ויש לעיין שם היטב ואי"ה שם יתבאר בזה מזה ועי' פ"ב מהל' שגגות ה"ב מש"כ בזה יעו"ש היטב ועי' בפי"ח מהל' מעשה הקרבנות הי"ב יעו"ש.

גזירה לאחר וכו'. מרן ז"ל הראה מקום לזה מהא דפסחים שם יעו"ש היטב ובאמת הקשה הלח"מ ע"ז היטב דבש"ס לא אמרינן כן רק למאי דבעי לומר דלא בעי עקירה ומקשה א"כ כי לא ניתק נמי ואפי' אם נימא דגרס כפירש"י שהובא בתוס' מנחות שם דה"ג א"ה לכתחלה נמי יעו"ש מ"מ מבואר שם דכ"ז בעינן אם נימא דלא בעי עקירה אבל אם נימא דבעי עקירה א"כ לק"מ יעו"ש היטב. ואני אומר דלק"מ דכבר כתבו התוס' התם בפסחים דלאחר ניתוק ולאחר עקירה ליכא למיחש למידי משום קודם עקירה דהא איכא היכרא דניתוק יעו"ש היטב וא"כ אתי שפיר דברי רבינו וכיון להסוגיא הנ"ל ולמאי דאיתא בשבועות י"ב א' והובא לעיל הלכה ב' והבן היטב.

הלכה טז

תרעה עד וכו'. תמורה י"ט ב' וכת"ק דשם יעו"ש וע"ע שם כ"ז ב' ועיי"ש בתוספתא רפ"ב דלכאורה דלא כש"ס שם. שוב ראיתי במפרש שם שהרגיש בזה.

וכן ולדה. שם מבואר דאפילו ר"א דפליגי וסבירא ליה שם י"ח ב' דבמקדיש נקבה לעולה וילדה זכר דולד עצמו קרב עולה מ"מ מודה באשם דאין ולד קרב אשם יעו"ש ושם כ' ב' וע"ע לקמן פ"ד מהל' תמורה ה"ד ושם אם ירצה השם יבואר מזה. והטעם כמו שכתבו תוס' שם ד"ה אדמשמע וכו' וכן כוונת רש"י שם יעו"ש היטב וצריך עיון על תוס' שהבינו ממנו על דרך אחר.

הלכה יז

וילדה זכר וכו'. בתמורה י"ח ב' יעו"ש והנה רבינו שמר לשון המשנה כצורתה וגבי נקבה לאשם העתיק הדין מהיא עצמה וגבי נקבה לעולה לא הביא כלל מהיא עצמה וכתב דין ולדה וכתב התוס' יו"ט גבי אשם וז"ל וגבי עולה מילתא דפשיטא (ר"ל דהיא תרעה עד שיפול בה מום ויביא בדמיה עולה) ורבותא אשמעינן דאפי' ילדה זכר הראוי לעולה דירעה וכו' וה"נ אשם שילדה זכר שירעה וכו' יעו"ש היטב ועדיין לא ביאר לנו דא"כ אמאי השמיענו דין מהיא עצמה גבי אשם ולא גבי עולה ומ"ש מעולה דהוא מילתא דפשיטא טפי מגבי אשם וצ"ל דלהכי נקט גבי עולה דין דולדה ולא תני דין מהיא עצמה משום דהתם נקט מילתא דפליגי ביה ר"א ורבנן ולא פליגי רק גבי ולדה ולא בהיא עצמה לכן השמיט התם הדין מהיא עצמה אבל גבי אשם דבוולדה לא פליגי לכן השמיענו דין עצמה וזה שייך נמי גבי עולה ורבינו שכל לשונו ותפס תחלה דין אשם מהיא עצמה ונקט התם ג"כ דין ולדה דאליבא דכו"ע דלא פליג בה ר"א ושוב השמיענו דין דוולד עולה דפליגי בה וקמ"ל הלכה כת"ק ועוד י"ל דלכן נקט גבי אשם דין מהיא עצמה ולא גבי עולה משום דמילתא דפשיטא היא אבל גבי אשם קמ"ל חילוק בין קודם כפרה דיביא בדמיה אשם משא"כ לאחר כפרה דיפלו דמיו לנדבה משא"כ גבי עולה דהתם בכל ענין הוי איהי גופא עולה (ויש לעיין קצת דהא גם התם איכא לפלוגי דאם לא הביא עדיין עולה לחובתו או לנדרו יביא בדמיו עולה ואם לאחר שהביא ויצא ידי נדרו יביא דמיו לנדבה ויש לעיין בזה ועי' תוספתא פ"ב דתמורה וז"ל המפריש נקבה לעולה תרעה עד שתסתאב ותמכר ויפלו דמיה לנדבה וכו' המפריש נקבה לאשם תרעה עד שתסתאב ותמכר ויפלו דמיה לנדבה עכ"ל ועל כרחך מיירי התם לאחר שנתכפרה דאל"כ גבי אשם אמאי לא יביא בדמיו אשם והבן ויש לעיין בזה) וע"ע תוס' תמורה י"ט ב' ד"ה ר"ש וכו' יעו"ש היטב ודוק.

הלכה יח

זכר לחטאת וכו'. כ"ז עיי"ש בתמורה כ' א' ומפרש רבינו דזהו אליבא דכו"ע ועי' השגת הראב"ד שכתב שזה אינו רק אליבא דר"ש יעו"ש ובמרן ובלח"מ ועיין לקמן פ"א מהל'

תמורה הכ"א יעו"ש היטב ובלח"מ שם ואני בעניי יגעתי ומצאתי מקום לדברי רבינו בירושלמי פסחים פ"ט ה"ו יעו"ש היטב ויש לעיין בזה.

הלכה יט

שלא חטא. כריתות כ"ג ב'.

שחטא ודאי. שם בש"ס ועי' תו"כ ויקרא דבורא דחטאת פכ"א.

שלבו של וכו'. שם מפרש כן טעמא דרבנן.

יפלו דמיו וכו'. וכר"י דס"ל הכי שם כ"ד א' והלכה כמותו לגבי דר"א תלמידו והש"ס תלי הא בהך פלוגתא יעו"ש היטב ועיין במרן.

הדם ישפך וכו'. עיין מש"כ לעיל פ"ג הי"ט ד"ה מקדשין דם יעו"ש ושם בתו"כ ועיין תמורה ל"ד א'.

הבשר יאכל וכו'. שם כ"ג ב' במשנה ושם כ"ד ב' ובתו"כ שם.

הלכה כ

שלא נשחט וכו'. שם כ"ג ב'.

הבשר יצא וכו'. וכתירוץ דרב אשי שם כ"ד ב' וקאי על הא דאשם ודאי עי' רש"י שם ותוס' ד"ה אמר רב אשי וכו' ודלא כהרע"ב שלא העתיק רק לישנא קמא דש"ס דתברא יעו"ש היטב.

הלכה כא

ירעה עד וכו'. שם כ"ד א' ויש לעיין למה הביא זה הא בש"ס שם לא איתמר זה רק אליבא דר"מ אבל לחכמים אפי' באחד הדין כן כמש"כ רבינו הלכה י"ט יעו"ש היטב וי"ל דכתב זה משום דבעי לאסוקי דבאשם ודאי ג"כ הדין כן ומ"ה כתב זה רבינו והבן. ואחרי כותבי נחמתי כי ראיתי כי רבינו לא כתב כאן מאם נודע שלא חטא או שחטא ומיירי דגם עכשו הוא ספק לו והיא גופא קמ"ל דאם נתכפר באחת מ"מ לא אמרינן דאיגלי מילתא למפרע דלא היה הקדש והו"א דיצא וירעה בעדר קמ"ל דלא ויצא לו כן מדאיתא שם בש"ס ונתכפר לו באחת מהן ולרש"י ל"ל נתכפר באחת מהן וכמו שהרגיש בזה התוס' יעו"ש היטב לכן מפרש רבינו דהיא גופא קמ"ל דמודה ר"מ באם נתכפר באחת דלא אמרינן דהוי כמו דנודע לו אם חטא או לא חטא אלא אמרינן דלבו נוקפו וגמיר ומקדיש ליה יעו"ש ולהכי כתב דא"צ לומר באשם ודאי והוא עכשו ברי לו שחטא כמתחלה פשיטא דאמרינן הכי דלבו נוקפו וגמיר ומקדיש והוי שפיר רבותא דמה אם אשם תלוי שעומד להתברר אם חטא אם לא חטא ומ"מ בהפריש שתים אמרינן דלבו נוקפו וגמיר ומקדיש ופשיטא באשם ודאי דאין עומד להתברר יותר מכפי שהוא עכשו כ"ש דהוא

גמיר ומקדיש והוי דינו כמו בחטאת דלעיל הלכה ה' יעו"ש היטב ובזה מיושב היטב מה שנתקשה בזה המל"מ ועיין זבחים קט"ו א' יעו"ש היטב ודוק וע"ע מעילה ז' ב'.

הלכה כב

שתים ובאים וכו'. קדושין נ"ה ב' זבחים מ"ח א' ע"ה ב' ע"ז א' קט"ו א' מנחות ג' א' מ"ח ב' (זבחים צ' ב') ועי' כריתות י' ב' כ"ב ב' וע' תוספתא פ"ד דכריתות יעו"ש ועי' תו"כ ויקרא דבורא חטאת פי"ט פ"כ כ"א כ"ב ופרשת קדושים פ"ה.

לדמיהם קצבה. משמע אף למטה אין להם קצבה ועי' רש"י זבחים מ"ח א' (ומש"כ תוס' שם בד"ה אשם וכו' לבאר התו"כ יעו"ש כ"ה מבואר בת"כ ויקרא פכ"א בסופו בהדיא) ומשמע מרש"י דאשם נזיר ואשם מצורע בעינן שיהא שוה סלע אמנם עיי"ש בתוס' ד"ה וחטאת וכו' ובמנחות ק"ז ב' ד"ה כבש וכו' ובכריתות י' ב' ד"ה מכלל וכו' יעו"ש היטב דמוכח משם דה"ה בפחות מסלע כשר וראיה מוכרחת מההיא דכריתות כ"ז א' יעו"ש היטב וכ"ה בתוספתא פ"ד דכריתות וז"ל אשם נזיר ואשם מצורע שהביאן יתיר על י"ב חדש פסולין הביאן פחות מי"ב חדש אפי' ליום השמיני כשרין הביאן בסלע הביאן בשקל הביאן בחמש דינרין כשרים עכ"ל.

מן הקטנים וכו'. יש לעיין הא כתיב בתורה איל ועי' בתו"כ ויקרא פ"כ שמבואר שם שאשם תלוי צריך להיות שתי שנים יעו"ש היטב וכ"מ מן המקומות שציינתי לעיל ס"ק מ"ט שגם אשם תלוי בא דוקא בן שתי שנים וצ"ע.

הלכה כג

אין לו וכו'. כריתות כ"ז א' ועיין תוס' זבחים מ"ח א' ותוס' כריתות י' ב'.

הלכה כד

שתים כשר. עיין כריתות שם וכגי' רש"י שם וכן הוא בתוספתא פ"ד שם וכמש"כ בהג"ה שבמרן ועי' לח"מ שתמה אמאי לא כתב דישלים סלע לגזבר יעו"ש היטב ונ"ל כי רש"י פי' שם וז"ל מאי הוי עלה דהאי שינוייא דחיקא הוא דאי אדם מתכפר בשבח הקדש תשלום סלע לא הוי עכ"ל ולפ"ז כי מסיק עלה דיצא משמע בלא תשלום כלל והך ברייתא דנקטה דישלים סלע ס"ל דאין אדם מתכפר בשבח הקדש ואע"ג דגם זה לא ניחא דהא א"כ מאי מהני ליה הא דישלים סלע וכקושיית הש"ס מ"מ הך ברייתא לא ניחא ממנ"פ והויא משבשתא לכן פשט לה מהך ברייתא דאדם מתכפר בשבח הקדש וא"צ להשלים כלל והבן וברור. ודע כי בתוספתא פ"ד איתא שם וז"ל לקח איל אחד בסלע ופיטמו והרי הוא יפה שתים כשר יביא סלע מביתו הפריש איל אחד מעדרו בשעת הפרשתו יפה סלע ובשעת הקרבתו יפה שתים כשר בשעת הפרשה יפה שתים ובשעת הקרבתו

יפה סלע פסול עכ"ל והנה הך תוספתא צ"ע כיון דפיטמו והרי הוא שוה תמניא אמאי יביא עוד סלע מביתו ואף די"ל דמיירי בפיטמו בשלש ועמד על תמניא מ"מ יביא סלע לא משמע הכי ואלו לא יראתי לשלוח יד הייתי מגיה כי כן צ"ל ופיטמו והרי הוא יפה בשתים כשר לקח איל בסלע והרי הוא בשתים כשר ישלם סלע הפריש איל אחד וכו' והרי הוא כמו שהוא בש"ס שם והבן.

אינו דחוי. עיין בלח"מ שהקשה תיפוק ליה מטעם דבע"ח אינם נדחים יעו"ש ולפי מש"כ לעיל פט"ו מהל' מעשה הקרבנות ה"ד ופ"ג מהלכות אלו הכ"ד יעו"ש מיושב היטב.

יפה שתים. לעיל הכ"ד ד"ה שתים כשר הבאתי לשון התוספתא.

כמו שביארנו. לעיל פט"ו מהל' מעשה הקרבנות ה"ד, ופ"ג הכ"ד ועיין לקמן פ"ו ה"א ופ"ג מהל' שגגות ה"ח ועיין במל"מ כאן ובפ"ד מהל' מעילה ה"ו.

למום שנפל וכו'. עיין תוס' זבחים ע"ז ב' ד"ה הא עבר וכו' ושם י"ב ב' בד"ה וש"מ וכו' ומשמע מכאן דדוקא בדחוי ממילא כמו בע"מ אבל דחוי בידים לא וכמו שכתב בפט"ו מהל' מעשה הקרבנות ה"ד ד"ה קדושת דמים ודע כי בכריתות שם כתב רבינו דאם נתקן אח"כ ג"כ פסול יעו"ש וכמש"כ המל"מ בשמו וכתב שם הטעם דבע"ח נדחים יעו"ש וקצת צ"ע בזה כיון שנדחה ממילא גם ר"י מודה דבע"ח אינם נדחים וכמש"כ תוס' בזבחים י"ב ב' ד"ה וש"מ וכו' אבל יש ליישב דע"כ לא כתב התוס' רק בדבר שבא תקונו ממילא משא"כ בדבר שקצת צריך תיקון ע"י ד"א יעו"ש היטב ודוק ועיין ביומא ס"ד א' ודוק היטב.

הלכה כה

ולקח בהם וכו'. כריתות שם כ"ו ב' כ"ז א' ותוספתא שם פ"ד ומסיים שם בתוספתא וז"ל אם לאו שניהם ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויביא מהן אשם היפה שתי סלעים והשאר יפלו לנדבה עכ"ל אבל אם קנה אחד לאשם והוא אינו שוה שתי סלעים ירעה עד שיומם וימכרנו ויוסיף מביתו עד שתי סלעים וקרב לאשם ומותר הדמים יפלו לנדבה עיין במל"מ פ"ד מהל' מעילה ה"ו.

הלכה כו

פסול ותעובר וכו'. כ"ה במנחות מ"ח ב' ועיין תוס' זבחים קט"ו א' ד"ה או שהיה וכו' ובמנחות שם בד"ה אית ביה וכו' ובתמורה י"ט ב' בד"ה אשם וכו' וע"ע בתוספתא פ"ק דזבחים יעו"ש היטב.

פסול באשם. שם במנחות ובתוספתא שם.

כמו שיתבאר. לקמן פט"ו ה"א.

הלכה כז

י"ב חדש וכו'. מנחות שם ותוספתא שם פ"ק דזבחים.

זמן בבעלים וכו'. עיין זבחים קי"ב ב' קט"ו א' ועיין תוספתא פ"ק דזבחים ועי' לעיל פי"ח מהל' מעשה הקרבנות ה"ט.

וטעונין נסכים. תוספתא שם וכעין זה עיין יומא ס"א ב' מנחות ה' א' צ' א'.

בעולת חובה. מנחות מ"ח ב' ותוספתא שם פ"ק דזבחים.

עלתה לבעלים וכו'. י"ל דה"ק דבשחטן בני י"ב חדש ויום אחד עלתה לבעלים כמש"כ רש"י במנחות מ"ח ב' דהוי כמי שנדר להביא קטן והביא גדול המבואר לעיל פ"ו מהל' מעשה הקרבנות ה"א ובהא דמחוסרי זמן לא יצא יעו"ש היטב בזבחים קי"ב ב' וקט"ו א' ומה שכתב בתוספתא שם דאינו עולה לבעלים לשם חובה קאי על מחוסרי זמן (ועיין שם בתוספתא דט"ס שם וצריך תיקון שם יעו"ש היטב).

פרק ה

הלכה א

ילכו המעות וכו'. יומא נ"ה ב' נזיר כ"ד א' ושם כל הסוגיא מנחות ד' ב' מעילה י"א א' ובתוספתא דמעילה פ"א יעו"ש.

ונמצאו המעות וכו'. תמורה כ"ב ב' ושם בתוספתא פ"ב יעו"ש היטב.

הלכה ב

ולא הספיק וכו'. תמורה שם ועי' לח"מ מש"כ בזה.

הלכה ג

החטאת בע"מ וכו'. שם בתמורה.

הלכה ד

שנמצאת חטאתו וכו'. שם בתמורה ואיתא עוד שם וז"ל המפריש חטאתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה לא הספיק להקריבה עד שנמצא הראשונה והרי שתיהן בע"מ ימכרו ויביא מאלו ומאלו חטאת והשאר יפלו לנדבה עכ"ל ויש לעיין למה לא העתיקה רבינו.

הלכה ה

מתכפר באחד וכו'. שם בתמורה כ"ג ב' ואסקינן דאליבא דר"ש איצטריך דאילו לרבנן ורבי ידעינן זה מהא דלעיל פ"ד ה"ה ועיי"ש בתוס' ד"ה המפריש וכו'.

הלכה ו

אלו חולין וכו'. ירושלמי דשקלים פ"ב ה"ג.

יביא אחת וכו'. שם בירושלמי ועיין בלח"מ שהקשה מ"ש דהכא פסק רבינו דמותרן נדבה ומ"ש גבי שקלים דפסק רבינו בפ"ג מהל' שקלים דהמותר חולין יעו"ש היטב שנדחק בזה. והנה לפנינו בירושלמי שם איתא וז"ל המפריש שקלו וסבר שהוא חייב ונמצא שאינו חייב לא קדש המפריש שתים וסבר שהוא חייב שתים ונמצא שאינו חייב אלא אחד אותו השני מה עביד ליה נשמענה מן הדא המפריש חטאתו וסבר שהוא חייב ונמצא שאינו חייב לא קדשה הפריש שתים וסבר שהוא חייב שתים ונמצא שאינו חייב אלא אחד אותה השניה מה את עבד לה אלא רועה ה"נ אלו לנדבה וכא היאך אומר אתה אלו עכ"ל ועיי"ש בפי' מהר"א ובקרבן העדה שפי' דהא דקאמר וכא האיך וכו' היינו שהירושלמי סתר הפשיטות וס"ל דלא דמי אהדדי כלל דבחטאת שפיר אמרינן דמותרן נדבה ולא בשקלים יעו"ש היטב שוב ראיתי שם בשיירי קרבן שהרגיש בזה ואפי' לגי' הגר"א דגרס שם וז"ל ונמצא שאינו חייב אלא אחת אותה שניה רועה הכא מאי את עביד ליה כמ"ד אלו לנדבה ה"נ לנדבה כמ"ד לחולין ה"נ לחולין עכ"ל נמצא מבואר דלמ"ד חולין חולין והוא כב"ה דשם ודברי רבינו ברוריו ובלי ספק שהלח"מ לא עי' בירושלמי רק בכ"מ בהל' שקלים ועיי"ש בהשגת הראב"ד שכתב וז"ל בירושלמי אינו כן אלא האחד חולין לפי שהוא או כמי שהוא סובר שהוא חייב ואינו חייב או כמי שאומר הרי אלו לשקלי דלב"ה מותרן חולין עכ"ל ומש"כ או כמי שאמר הרי אלו לשקלי וכו' כ"ה לפי שיטת וגירסת הגר"א והנך רואה שגם דעת רבינו כן וכמו שהעיר בזה הש"ק שם ודו"ק היטב בכל זה.

הלכה ז

או שהיה וכו'. עיי"ש בירושלמי מחלוקת ר' יוסי בשם ר"א ור' ביבא בשם ר"א דר"י מוקי לה למתניתין במכנס פרוטרוט הא במכנס ביחד כו"ע מודים דהמותר שקלים נדבה ור' ביבא מוקי לה ג"כ במכנס פרוטרוט אבל בבת אחת כו"ע לא פליגי דהמותר חולין יעו"ש והלכה כר' ביבא יעו"ש היטב והנה אם במכנס פרוטרוט באומר שאביא מהן חטאתי המותר חולין כ"ש בבת אחת ואתי שפיר דברי רבינו שלא חילק בין מלקט או מכניס בב"א ומסולק תמיהת מרן ע"ז ועי' מש"כ מרן בפ"ג מהלכות שקלים הי"ג שוב ראיתי שכ"כ הלח"מ (אמנם המעיין היטב בפי' רבינו לשקלים שם משמע דפי' אליבא דרבי יוסי יעו"ש) ומה שתמה עוד למה השמיט דברי המשנה שבאלו לחטאת המותר נדבה יעו"ש לא יכולתי להבין תמיהתו הא כתב לקמן הלכות ח' ט' שמותר חטאת לנדבה. ופשוט.

בשאר הקרבנות וכו'. עיין בראב"ד שהשיג עליו ודעתו דבקרבן נדבה גם באומר אביא מהם מותרן לאותו דבר שהתנדב יעו"ש ועיין מרן ולח"מ.

הלכה ח

המותר יביא וכו'. מנחות ק"ח א' ובין שמואל ובין ר' אושעיא מודו בה וכן ס"ל לר' יוחנן שם בירושלמי פ"ב דשקלים ה"ד יעו"ש (ובמנחות שם איתא דר"י ס"ל להיפך).

החביתין ירקב. שם במנחות וכרבי אושעיא וכרבי אלעזר (ולדעת הירושלמי הנ"ל הוא כרבי יוחנן) ומטעם דר"נ בר יצחק אמר דמסתברא כוותיה ועיין לח"מ.

ירקבו. הא דמותר לחמי תודה מבואר במנחות שם דאפי' לרבה דס"ל דמותר חביתי כה"ג נדבה מכל מקום במותר לחמי תודה ירקבו וכ"ש אליבא מ"ד דס"ל דחביתי כה"ג ירקבו כ"ש דסבירא ליה דמותר לחמי תודה ירקבו ותמהתי על מרן שכתב שרבינו למד זה מהך דלחמי נזיר דירושלמי ועיין בלח"מ מש"כ בזה וגם דבריו לענ"ד אין צריכים. ומותר לחמו של נזיר מבואר שם בירושלמי יעו"ש היטב והובא במרן.

יפלו לנדבה. שם בירושלמי וכאשר הובא במרן ועיי"ש בירושלמי דמשמע קצת דמותר נסכיו דמי למותר חביתי כה"ג יעו"ש ובשיירי קרבן מה שכתב בזה.

כבר ביארנו וכו'. בהל' שקלים פ"ג הי"ג.

הלכה ט

קיני זבים וכו'. שם בשקלים פ"ב במשנה שם ובמנחות שם.

חטאות ואשמות וכו'. שם ועיין זבחים ק"ג א' תמורה כ"ג ב' ועיין בפ"ד לעיל ובפרק זה וע"ע בתמורה בכל פ"ג דשם ועוד בדוכתי טובי וע"ע בתו"כ ויקרא פ"ו ושם בדבורא דחטאת פכ"א יעו"ש.

כמו שבארנו. היינו לעיל בפ"ד ובפרק זה שלפנינו.

מותר עולה וכו'. הכל שם בשקלים פ"ב.

פסח לשלמים. שם בשקלים ועיין תמורה כ' א' זבחים ז' ב' ח' ב' ט' א' ב' י"א א' קט"ו א' מנחות פ"ג ב' פסחים ס"ד א' ע' ב' ע"ג ב' פ"ט א' צ"ז א' צ"ח א' קדושין נ"ה ב' ר"ה ה' א' ועי' ירושלמי פ"ה דפסחים ה"ב ובשקלים שם פ"ב ה"ד ובתו"כ ויקרא פי"ח.

לאותו נזיר. שם בשקלים איתא מותר נזיר נדבה וכ"ה בירושלמי. שם ובנזיר פ"ד ה"ד ועיי"ש הטעם ברע"ב ומיירי שגבו משאר מתנדבים לצורך נזירים סתמא יפול המותר לשאר נזירים אבל גבו לנזיר מיוחד אסור ליתן לנזיר אחר מזה לכן יפול המותר לנדבה יעו"ש היטב וכ"ה מבואר בתוספתא שקלים פ"א יעו"ש היטב (ועיי"ש בתוס' יו"ט שכתב דה"ה באומר לנזירים אלו דהמותר נדבה יעו"ש וכ"מ בתוספתא הנ"ל דהחילוק הוא בין

מיוחד או לא). אמנם רבינו פי' שם דמותר נזירים הוא שנשתתפו חבורת נזירים יעו"ש ומשמע שממעותיהם של עצמם נשתתפו יעו"ש היטב ומשמע שם דהמותר ישתמשו לעצמם על קרבנותיהם אולם מש"כ מותר הנזיר לנזיר לא ידענא מה אידון ביה אולי גירסא אחרת היתה לו בזה ואנכי לא ידעתי וה' יאיר עיני (שוב מצאתי שכבר הרגישו בזה בהגהות שבסוף הספר בדפוס ברדיטשוב).

עולה ויורד וכו'. מבואר בכריתות כ"ז ב' ובתו"כ ויקרא דבורא דחטאת פי"ז יעו"ש וע"ע שם בתוספתא דכריתות פ"ד והיינו דווקא עולה ויורד דכתיב בהו קרא אבל לא בחטאת קבועה דבזה לא מצינו ועי' מרן ועי' לקמן פ"י מהל' שגגות הי"א.

הלכה י

בדמיה עוף וכו'. כ"ה שם במשנה שבמשניות ובתו"כ שם ומיירי בדהעני וכמש"כ הרע"ב יעו"ש וכ"כ שם הקרבן אהרן.

באיסורי המזבח. לעיל פ"ו מהל' איסורי מזבח ה"ד יעו"ש היטב.

הלכה יא

חטאת העוף וכו'. כן מבואר בכריתות כ"ח א' יעו"ש היטב וע"ע בנזיר כ"ו א' יעו"ש היטב ובשיטה מקובצת שם.

אלו דמי וכו'. היינו כשאמר לאחר הפרשה אבל אם אמר בשעת הפרשה הרי אלו הוקבעו כשעת לקיחה כן מבואר ביומא מ"א ב' ובכריתות כ"ח א' יעו"ש ואפ"ל למאי דמסיק ומגיה לקח ואמר יעו"ש א"כ דוקא בשעת לקיחה ולא זולת וצ"ע.

הקינין מתפרשות וכו'. יומא שם וכריתות שם וערובין ל"ז א' ונזיר כ"ו ב' ועיין תוס' זבחים ס"ז א' ד"ה חטאת וכו' דמשמע דוקא בקינים הדין כך ועיין בתוס' ישנים יומא מ"א א' ד"ה והא הכא וכו' דה"ה בכל הקרבנות כן יעו"ש וע"ע לקמן פ"ט ה"א וה"ח יעו"ש.

הלכה יב

הסתומין לנדבה וכו'. נזיר כ"ו א' ועיי"ש היטב בכל הסוגיא ועי' מנחות ד' ב' מעילה י"א א' יעו"ש.

הלכה יג

יביא עולת וכו'. זהו מנזיר כ"ו א' ובתוספתא פ"א דמעילה והנה שם מבואר רצה להביא בהן חטאת בהמה לא יביא עולת בהמה לא יביא מת והיו לו מעות סתומים ילכו לים המלח וכתב שם רש"י הטעם דלא דמי לסתם קינים דהתם נתחייב חטאת ועולה בבת אחת והוקבעו בבת אחת דעל דבר אחד הוא בא לכן לא נתפרשו היטב והוי סתומים מעליין משא"כ הכא דהחטאת בא על דבר אחר והעולה על דבר אחר לכן הוי כמפורשין

קצת יעו"ש היטב ועיי"ש בתוס' ד"ה ולאפוקי וכו' שכתב ג"כ טעם זה וכתב עוד טעם אחר יעו"ש היטב והובא בלח"מ. והנה הלח"מ כתב שרבינו היה לו גירסא אחרת בזה ומש"כ מת והניח המעות ילכו לים המלח ואמאי הו"ל להיות כמו בהלכה י"ב וכמו שהקשה הראב"ד כתב הלח"מ משום דכל זמן שהוא חי י"ל דמימליך ועביד כולה עולה או חטאת משא"כ לאחר שמת יעו"ש היטב ובאמת סברא זו נמצאת בתוס' שם כ"ד ב' ד"ה יפלו וכו' יעו"ש היטב ובאמת בתחלת השקפה עלה בלבי לומר כי גם גירסת רבינו היתה לא יביא כמו שהוא לפנינו בש"ס ורק שהוא מפרש הא דאיתא התם ולאפוקי מהא דתניא מי שהיה מחויב וכו' ר"ל דלית הלכתא הכי כהך ברייתא דתניא לא יביא אלא הדין הוא דיביא. שוב מצאתי כן בעזרת ה' בשיטה מקובצת שם בשם ר"ת יעו"ש היטב אך מ"מ לא ניחא לי א"כ אמאי מסיק רבינו וכתב דאם מת ילכו לים המלח כיון דלית הלכתא כברייתא זו. ואפ"ל כסברת הלח"מ בזה וס"ל לרבינו דבזה הלכה כברייתא זו דלאחר מיתה יפלו לים המלח אבל באמת לא ניתן להאמר כן דהא עיקר הקושיא היתה שם כ"ד ב' מלאחר מיתה אמאי יפלו כולם לנדבה ועלה שני ר' יוחנן ואמר דהלכה הוא בנזיר וא"כ אהך קאמר דאתי לאפוקי מהך ברייתא וכן משמע ברש"י ד"ה ולאפוקי כיון דכל עיקר דבריו קאי על הך דאם מתו יפלו לנדבה והבן לכן נראה יותר שהעיקר כמש"כ הלח"מ וכ"כ הג"ה במרן יעו"ש.

אמנם מש"כ הלח"מ שגירסת הראב"ד היה ג"כ כך בש"ס יעו"ש אמת שי"ל כן אבל אין זה מוכרח די"ל דהיה גורס לא יביא ומש"כ דגי' התוספתא מתוקנת יותר י"ל משום דבש"ס דידן מבואר דרק עולת בהמה או חטאת בהמה לא יביא אבל משמע קצת דעולת העוף או חטאת העוף יביא וזה באמת אינו דגם עולת העוף וחטאת העוף לא יביא לכן כתב שהיא מתוקנת יותר ודברי מרן בזה תמוהים ומגומגמין טובא ולית להון פתר לענ"ד. ועי' בס' בית הבחירה להמאירי שהסכים להראב"ד יעו"ש.

פרק ו

הלכה א

כולן ימותו וכו'. זבחים ע' ב' ושם ע"ג א' תמורה כ"ח א'.

הקריב הורצה וכו'. שם בזבחים ע"ג ב' ומשמע שם דהיינו דוקא כי הקריבם כולם כא' או דכבשינהו דניידי דאז אמרינן כל דפריש מרובא פריש הא אם לקח אחד מן התערובות והקריב אז אמרינן דכל קבוע כמחצה על מחצה דמי ואמרינן שמא הקריב האיסור וכ"כ הלח"מ. וי"ל דהכא מיירי שהקריב שנים דא' מהן הורצה אבל המעיין בתוס' שם ד"ה

אלא אמר וכו' שכתבו שם בהדיא דאפי' אי לקח אחד מן הקבוע והקריבו אמרינן דמן ההיתר הוא וכל דפריש מרובא פריש יעו"ש היטב והבן.

הלכה ב

ירעו כלם וכו'. שם בזבחים ע"א א' ב' ושם בתוספתא פ"ח.

בדמי היפה וכו'. ר"ל כל היפים שבהן יהיו דמיהו לקדשים ודמי הגרוע יהיו לחולין יעו"ש בתוס' ע"א ב' ד"ה ויביא וכו' ועי' לח"מ.

הלכה ג

לצרכי אותו וכו'. שם ע"א ב' ובתוספתא שם איתא וז"ל נתערבו בחולין תמימים יקדישום לשם אותו הזבח עכ"ל ג"כ כוונתו כך דימכרום לצרכי אותו המין.

והדמים חולין וכו'. וכן בהלכה ב' דמי הגרוע הוא חולין וכמבואר בתוספתא שם ומינה יליף רבינו לכאן וע"ע מנחות ק"ח ב' ובתוספתא שם פי"ג.

הלכה ד

בשווירים של וכו'. מנחות ק"ח ב' ובתוספתא פי"ג דמנחות.

לצרכי אותו וכו'. והא דאיתא במנחות שם וכן שור של הקדש שנתערב באחרים הגדול שבהן הקדש וכולם ימכרו לצרכי עולות וכו' מיירי שהיה השור עולה וכמש"כ רש"י שם יעו"ש וכ"ה שם בתוספתא פי"ג שור משוריו עולה וכן שור של עולה שנתערב בשוריו ה"ז מביא את הגדול שבהן עולה והשאר ימכרו לחייבי עולות ודמיו חולין עכ"ל ולזה כיוון מרן ז"ל.

קדשים בקדשים וכו'. שם ע"א ב' וכן מוכח מדלעיל הלכה ג'.

בקרבנות נשים וכו'. שם בזבחים ע"ד ב' (ועיי"ש בתוס' ד"ה והא בעי וכו' שכתב וא"ת ולוקמה בערל וטמא דמשלחין קרבנותיהן וכו' והדבר אין לו שחר מה שתירצו ע"ז יעו"ש וצ"ל דט"ס הוא וכצ"ל וליהוי כערל וטמא וכו' ועיין תוס' מנחות ס"ד ב' ד"ה וכן וכו' ובגיטין כ"ח ב' ד"ה והא וכו' ובכורות ס"א א' ד"ה והא וכו' יעו"ש היטב בכל המקומות. שוב ראיתי כן להצאן קדשים שהגיה על דרך זו ונהניתי).

בדמי היפה וכו'. ויפסיד המותר מביתו כדלקמן הלכה ו'.

הלכה ה

לא יקרבו וכו'. פסחים צ"ח ב' זבחים ע"ה ב' ובתוספתא שם.

מביאין קדשים וכו'. שם ופסחים י"ג ב' וצ"ח ב' ביצה י"ט א' בכורות ס' ב' נדה ע' ב' ועי' שביעית פ"ח מ"ז מע"ש פ"ג מ"ב.

הלכה ו

באוכליהן. היינו אם נתערבו מעשר בבכור כדאיתא בתוספתא זבחים פ"ח.

ולא במקום וכו'. לא ידעתי לענין מאי נקטי דהא אין דבר בעולם הקל מחבירו שלא ימעטו בזמן אכילתן ובאוכליהן וא"כ זה נכלל בכל הך תרווייהו דלעיל וכל דבר שנתמעט במקום אכילתו מחבירו החמור ע"כ ג"כ נתמעט או באוכליהן או בזמן אכילתו ולמה נקטיה זה לדבר בפ"ע ואולי נפק"מ לענין בכורים עם תרומה דבכורים נאכל לכהנים כתרומה ומ"מ נתמעט במקום דבכורים נאכלים בירושלים ואף דלא שייך הכא נקטיה וצ"ע בזה ועי' מש"כ לעיל פ"י מהל' מעשה הקרבנות הי"ב יעו"ש.

בדמי היפה וכו'. שם בזבחים ע"א ב' ובפסחים צ"ח א' ועיי"ש ברש"י דל"ג וימכרו יעו"ש היטב אמנם בתוספתא דזבחים הגירסא וימכרו וכ"ה שם בפסחים יעו"ש היטב.

הלכה ז

ה"ז מקריב וכו'. כן הוא בתוספתא פ"ח דזבחים יעו"ש היטב והכל משום היסוד הנאמר לעיל פ"ה ה"ט.

הלכה ח

כולן ימותו. שם בתוספתא וז"ל חטאת שנתערבה באחת מכל הזבחים ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויביא בדמי יפה שבה זבח ובדמי היפה שבהן חטאת כבר קרב הזבח יביא בדמיו זבח אחר כבר קרבה חטאתו שניהן ימותו עכ"ל ועיין מרן מש"כ בזה בשם ר"י קורקוס ועיין מה שהשיב עליה הלח"מ יעו"ש היטב ולענ"ד דמעיקרא לק"מ דהכא לא בעינן כלל אבודה כיון שהיא דחוייה מלהקריב והיא מתה כמבואר בתמורה כ"ב א' דחויין לחוד ואבודה לחוד וכל שהיא דחוייה מלהקריב לא בעי כלל לאבדה ואע"ג דס"ל כרב דבע"ח אין נדחין היינו דוקא היכא שהבע"ח עצמו הדר חזי משא"כ הכא דהוא לא הדר מיחזי כיון שנדחה והקריב באחרת תמות ולענ"ד זה פשוט ונכון ועי' בפ"ז דפסחים דשם איתא דיביא בדמיהם אחרת יעו"ש היטב.

הלכה ט

במעות אשם וכו'. ז"ל התוספתא שם אשם שנתערב באחד מכל הזבחים ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויביא בדמי היפה שבהזבח ובדמי היפה שבהן אשם כבר קרבה זבחו יביא בדמיו זבח אחר כבר קרב אשמו שניהן יפלו לנדבה מעות חטאת ומעות אשם שנתערבו אלו באלו לוקח בהן שתי בהמות בין ממקום אחד בין משתי מקומות ומחלל דמי חטאת ודמי אשם על אשם (ט"ס וצ"ל דמי חטאת על חטאת ודמי אשם על אשם) כבר קרבה חטאתו יוליך לים המלח כבר קרבה אשמו יפול לנדבה עכ"ל ולשון וסדר זה נכון

יותר כי בתחלה השמיענו דין האשם לחוד שנתערב בשאר זבחים ואח"כ השמיענו דין החטאת והאשם שנתערבו יחד (וקמ"ל בדמיהם וכ"ש בהם עצמם). אבל רבינו שעדיין לא השמיענו בתערובות אשם עם שאר זבחים וקמ"ל דין אשם עם חטאת ולכאורה אין סדר הזה נכון ודין אשם שנתערב בשאר זבחים כתב לקמן הלכה ט"ו.

הלכה י

שתיהן תקרבנה וכו'. שם בתוספתא יעו"ש.

אם נתערבה וכו'. שם בתוספתא והדין כמו לעיל הלכה ו'.

תודה אחרת וכו'. כתב הראב"ד שזה בלא לחמה עכ"ל ובאמת פשוט הוא לפי שהיא מותר התודה ואינה טעונה לחם עיין מנחות ע"ט ב' פ' א' ולקמן בפי"ב יבואר מזה אי"ה.

הלכה יא

באיל נזיר. היינו ר"ל התודה נתערבה עם איל נזיר וכמו שהוא בתוספתא שם וע"ז קאי הראב"ד (שנדפס בסעיף י') שכתב וז"ל א"א והא קא ממעט באכילת זרוע בשלה עכ"ל ועיין מרן מש"כ ע"ז כיון שאין ממעט באכילת כל הקרבן אלא במקצתו לא חיישינן יעויין שם יש לעיין מהא דאיתא בפסחים י"ג ב' דאין מביאין תודה בע"פ משום דממעט זמן אכילתו והתם לא ממעט רק לחם חמץ ולא כל הקרבן יעו"ש היטב וע"ע במנחות פ"א א' יעו"ש היטב ובבכורות ס' ב' יעו"ש היטב וצ"ע בזה. (שוב מצאתי בספר שער המלך הלכה י"ח זה) ובתשובות חתם סופר ליו"ד סימן קי"ד.

הלכה יב

שנתערב בפסח וכו'. פסחים צ"ח א' ותוספתא פ"ח דזבחים ועיין בשעה"מ פ"ג מהל' קרבן פסח ה"ט מש"כ בזה. ומה שהשיג הראב"ד עיין במרן שיפה השיב עליו.

הלכה יג

כשיפול בהן וכו'. שם בתוספתא דזבחים איתא מעשר שנתערב בפסח שניהם ירעו עד שיסתאבו וימכרו כמעשר עכ"ל ועל כרחך הוא ט"ס דהא במעשר כתיב לא ימכר ולא יגאל והרי הוא כבכור דאינו נפדה ובאמת במשנה שם ע"א ב' ליתא לזה דלשון מכירה לכן ברור הוא כי ט"ס הוא וצ"ל עד שיסתאבו ויאכלו כמעשר וכ"ה הלשון לעיל מינה גבי בכור שנתערב בפסח וכ"ה בתוספתא פ"ט דפסחים וזהו דעת רבינו.

יאכלו במומן. דע כי בתוספתא דזבחים איתא וז"ל הבכור והמעשר ר"ש אומר זה ישחט לשם מה שהוא וזה ישחט לשם מה שהוא ושניהם יאכלו כאחד מפני שמתן דמם שוה ולא הודו לו חכמים לר"ש שמביא קדשים לבית הפסול עכ"ל. והנה כאן לא נאמר התקנה מה יעשו בהם אבל מילתא דמסתברא הוא כיון שלאחר שנפל בהם מום שוין המה לכן

ירעו עד שיסתאבו ויאכלו במומם ונדע זה מכ"ש ממאי דאיתא שם במשנה ע"א ב' דאם נתערבו זבחים בבכור ומעשר יעו"ש ועיין בתוספתא דפסחים פ"ט שם איתא וז"ל בכור ומעשר שנתערבו זה בזה שניהם ירעו עד שיסתאבו ר' שמעון אומר זה ישחט לשם מי שהוא וזה ישחט לשם מי שהוא ושניהם יאכלו כאחד מפני שמתן דמן שוה וכו' וכן נ"ל להגיה בתוספתא ודע כי שם בתוספתא דפסחים איתא בהגהות הגר"א שהגיה כך שניהם ירעו עד שיסתאבו וכו' (וכתב שם המפרש וז"ל כלומר כמו דמבואר לעיל שצריך לחללו על המעות עכ"ל ודבריו תמוהין כי מה שייך כאן חילול על מעות הא בכור ומעשר אינן נפדין כלל לכן נ"ל ברור שט"ס הוא וצ"ל ויאכלו או שכתב וכו' וכוונתו שיאכלו בבכור ומעשר שנפל בהם מום וע"ד שכתב לעיל בתוספתא גבי בכור שנתערב בפסח או מעשר שנתערב בפסח יעו"ש היטב ופשוט והבן ועיי"ש במפרש בד"ה הקודם שג"כ טעה בזה ועיין לקמן פ"ג מהל' תמורה ה"ז בלח"מ.

עוד כתב שם בשם הגר"א להגיה שכצ"ל ר' שמעון אומר שניהם ישחטו בצפון וזה ישחט לשם מי שהוא וכו' יעו"ש ותמהתי מאד על הגהתו דצפון מאי בעי הכא הא משנה שלימה שנינו בפ"ה דזבחים הבכור והמעשר והפסח קדשים קלים שחיטתן בכל מקום בעזרה וכו' לכן נ"ל ברור דט"ס הוא וחלילה לייחס אותה הג"ה המוטעת לרוח אפינו הגר"א ונ"ל כי נפל הטעות במה שהגיה להלן במאי דאיתא שם וכן היה ר"ש אומר באשם ושלמים שנתערבו זה בזה שניהם ישחטו בצפון וכמו שהוגה שם בשם הגר"א באות כ"ג ונשתרבב הטעות משם.

הלכה יד

בבכור ומעשר וכו'. שם בזבחים ע"א ב' במשנה ושם כתב רש"י דהזבח יחלל על דמים ואח"כ יאכלנו כבכור או כמעשר יעו"ש וכן צ"ל ג"כ לעיל הלכות י"ב וי"ג גבי בכור ומעשר שנתערב בפסח שיחלל הפסח על מעות לבד אם הבכור נתערב במעשר שכתבתי לעיל הי"ג ד"ה כשיפול בהן ששם אין כאן חילול כלל וכ"כ הלח"מ בהלכה י"ג יעו"ש.

הלכה טו

לא יקרבו וכו'. זבחים ע"ה ב' פסחים צ"ח ב' ושם בתוספתא פ"ט ובתוספתא זבחים פ"ח יעו"ש.

והקריב אשמו וכו'. שם בתוספתא זבחים פ"ח ועיין לעיל הלכה ט' ויסודו הוא מפ"ה ה"ט.

הלכה טז

עם האשם. זבחים ע"א ב'.

מזכרי הכבשים. עיין לעיל פ"א מהל' מעשה הקרבנות ה"י ואע"ג דבא שעיר לחטאת נשיא מ"מ אינו דומה לאיל דזה שער וזה צמר כדאיתא בזבחים ע"ה ב' ואע"ג דאיתא במנחות ג' א' דאמרי אימרא אוכמא הוא יעו"ש היינו הרואה בעלמא אבל לכשיבדק הדבר גלוי ונראה ההפרש שבין שער לצמר ופשוט.

הלכה יז

הקריב הורצה. עיין לעיל הלכה א'.

הלכה יח

מגדל עדר וכו'. בפ"ז דשקלים ובקדושין נ"ה א'.

כונסה לכיפה וכו'. שם ע"ב וכאביי דמפרש לה להא דחנניא בן חכינאי יעו"ש.

יביאנה שלמים וכו'. שם בקדושין איתא וז"ל אמר מר נקבות זבחי שלמים דילמא תודה היא דמייתי נמי לחם עכ"ל ומשמע דמייתי בהמה אחרת וימתין עד שהנמצאת תסתאב ומייתי שתי בהמות חדא לשלמים וחדא לתודה וכמש"כ התוס' התם ד"ה דמייתי נמי וכו' יעו"ש היטב משום דאין יכול להתנות בלחם וכ"כ עוד בזבחים ע"ו ב' ד"ה ונאכל וכו' יעו"ש היטב וכ"כ הרשב"א בקדושין שם יעו"ש היטב ושם בריטב"א יעו"ש היטב ועוד דהתוס' כתבו שם דהאי תנא ס"ל דמביאין קדשים לבית הפסול אמנם רבינו שכתב לפסוק דאין מביאין קדשים לבית הפסול א"כ א"א להתנות בשלמים וכן תמה בלח"מ יעו"ש היטב. והנה בהא דאין מביאין קדשים לבית הפסול י"ל דהוי כדיעבד דאף אם תרעה עד שיפול בו מום מה יעשה עם המעות הרי אינם ראויים לא לשלמים ולא לתודה ולא דמי להך דלעיל הלכה ה' והלכה ח' והלכה י' והלכה י"ב והלכה ט"ו יעו"ש בכל המקומות לפי שיש שם תקנה ברעייה עיי"ש בש"ס ע"ו ב' משא"כ הכא דלית ליה שום תקנה ועיין מנחות פ"א א' י"ל דשם להקריב לכתחלה ולהביא לידי פסול אסור משא"כ הכא דמצא בהמה אחת ולית לה תקנה אף ברעיה לכן יקריבנה ויתנה בתודה אבל מהלחם קשה דהא מבואר במנחות שם דליכא שום תקנה בלחם ובאמת תמיה גדולה היא זו.

לכן נ"ל לפי שראיתי בפני יהושע בקדושין שמקשה הא מה"ת אזלינן בתר רובא והו"ל להלוך ג"כ אחר רובא דעלמא יעו"ש שהעלה דאין כאן רק חששא דרבנן וכן העלה האור חדש בקדושין שם יעו"ש היטב וזהו דעת רבינו ג"כ הכא וס"ל דדוחק לומר דהך סתם משנה אזיל אליבא דמ"ד מביאין קדשים לבית הפסול וס"ל דהכא כו"ע מודים דמביאין קדשים לבית הפסול משום דשמא חולין היא ושמא תודה היא וזהו איסור קל והוי כמו דנתערבו חתיכות בחתיכות דמודו רבנן בזה וה"נ הכא לפי שאין לו תיקון אחר בזה

ולהכי נמי מייתי לחם ומתנה ולא מייתי הלחם לבפנים ואי משום תנופה הא תנופה לא מעכבי וכמו דהקילו גבי סמיכה וכמש"כ התוס' בגיטין כ"ח ב' ד"ה והא וכו' ובזבחים ע"ד ב' ד"ה והא וכו' יעו"ש היטב (ועיין במה שציינתי לעיל ה"ד ד"ה בקרבנות נשים) ה"נ בטלו כאן התנופה דהתנופה והסמיכה כחדא נינהו לענין זה א"נ י"ל דמעייל לגואי ומניף ואי משום חולין בעזרה י"ל דרבינו ס"ל דחולין בעזרה לאו דאורייתא (ועיין מש"כ בחי' לב"ק ע"א שהוכחתי מפ"א הל' גניבה ה"ח שס"ל לרבינו דחולין בעזרה לאו דאורייתא יעו"ש היטב) לכן לפי שיש עוד כאן סברא שמא הוי חולין לגמרי לכן הקיל רבינו בזה דדי באחד שיביא לשם שלמים ולשם תודה ויביא לחמה עמה ודי בזה. שוב מצאתי בתשובות חכם צבי סימן כ"ג שהרבה לתמוה על רבינו ומה שנראה לענ"ד כתבתי בעזר ה'.

לא כיפרו וכו'. ר"ל וא"כ לדמי אשם הוא קאי ואף לכשיומם והוא לא יכול לאתויי אשם לנדבה ולשם חובה נמי לא מצי לאתויי דילמא לאו אשם הוא. ויש לעיין הו"ל לאתנייה בשלמים ואשם (ועי' תוס' שבת ע"ב א' ד"ה בעל וכו') ואי משום דאין מביאין קדשים לבית הפסול הא כתבתי בס"ק ל"ה דרבינו לא חייש בכאן להכי ואי משום סמיכה וכמש"כ התוס' שם בד"ה ודילמא וכו' הא כבר כתבתי בס"ק ל"ה דכאן לא חששו לסמיכה ועוד הא דעת רבינו לעיל פ"ג מהל' מעשה הקרבנות ה"ו דגם אשם טעון סמיכה וכמש"כ שם יעו"ש היטב ואי משום נסכים הא דעת רבינו דגם נסכים הבאים בפ"ע לנדבה הם לספלין כדאיתא לעיל בפט"ז מהל' מעשה הקרבנות הי"ד וי"ל כמש"כ הר"ש מקוצי שם בתוס' ד"ה ודילמא אשם וכו' שמא יביא בעליו אח"כ אשם לכפר אחר שיקריב זה ויהא אשם אחר שכיפרו בעליו יעו"ש. אבל באמת א"צ לכל זה דלאשם איהו גופיה לא מצי להקריב דילמא עולה היא וכולה כליל ובשר אשם אסור להקריב ואפילו עלה ע"ג המזבח ירד וכמו שנתבאר לעיל פ"ג הט"ז וע"כ צריך להמתין עד שיומם וימכר ויביא בדמיו כל מה שיש להסתפק בו והנה בשלמא אם היה ידוע לו שעבר כיפר א"כ אשם זה קאי לנדבה אבל שמא לא כיפר עדיין וא"כ הוא אשם ואין רשאי להקריבו אשם שמה כבר כיפר וזה האשם לנדבה וכנ"ל פ"ד ה"ד ובזה אזדא מש"כ התוס' שם בד"ה אשתכח בת וכו' שכתבו דלאשם איכא תקנתא ברעייה ודמיו לקיץ המזבח יעו"ש וזה אינו רק אם כבר כיפר אבל אם לא כיפר לא כדאיתא לעיל שם ה"ז יעו"ש היטב ודוק.

וראיתי בחי' הרשב"א שכ' שם דבאשכח בן שתי שנים מייתי נמי אשם ומתנה יעו"ש וכ"כ שם הריטב"א יעו"ש היטב ולפי מש"כ זה אינו והבן היטב ולענין מאי דדחיק להו אמאי לא בעי אי אשכח שתי שנים מאי כדבעי גבי חטאת אשכח בת שנה מאי י"ל

דהש"ס המתין עד דאסיק כל ההלכה והקשה וקאי ג"כ אאשם נמי שוב ראיתי ברמב"ן שכתב ג"כ הכי כהרשב"א והריטב"א ויש לעיין בזה. אמנם מתוך דברי רבינו והשר מקוצי ברור הוא כמש"כ ובזה אזדא ג"כ מש"כ תוס' בזבחים ע"ז א' ד"ה מאן תנא וכו' ודוק היטב.

בן שנה וכו'. כבר הארכתי למעלה בס"ק ל"ה בזה שוב ראיתי בספר עצמות יוסף שם שהרגיש בדברי רבינו אמנם ביישובו שכתב דכיון דקרב בהמה שוב יכול להביא לחם ג"כ יעו"ש יש לעיין מהא דמנחות פ' ב' פ"א א' יעו"ש היטב וצ"ע.

ונסכיה משל וכו'. לדעתי קאי זה על כל הנקרבים שנסכיו משל צבור כדאיתא שם במשנה ולא ידעתי למה כתב זה רק הכא ואולי כוונתו דאף שמביא שתי בהמות מ"מ אינו מביא רק נסכי אחד אבל לא ידעתי למה כיון דמתנה בשל נדבה אאידך וכי אידך של נדבה לא בעי נסכים ויש לעיין בזה.

ה"ז שלמים וכו'. אע"ג דלא נאכל רק ליום ולילה כדאיתא פסחים פ"ט א' וזבחים ל"ו א' מ"מ הכא בלא"ה אינו נאכל רק ליום ולילה משום דשמא היא תודה ועיי"ש בתוס' ד"ה דמייתי נמי וכו' ודע דהכא אוכלו בתורת בכור ומעשר בע"מ שאינו נמכר באיטליז ולא נשקל בליטרא דשמא בכור ומעשר הוא ופשוט וק"ל.

וע"ע ברע"ב דהשמיט כ"ז וכתב בפשיטות דהולכין אחר הרוב ורוב זכרים הם עולות ורוב נקבות הם זבחי שלמים ועי' בירושלמי שם ה"ג ועי' בתוס' חדשים שהקשה על רבינו למה העתיק כל הסוגיא הלא זהו אליבא דר' אושעיא אמנם אליבא דר' יוחנן אזלינן בתר רובא יעו"ש היטב ולא ידעתי מהו סח דפשיטא דרבינו מפרש דזה קאי ג"כ אליבא דר"י וכן מבואר הלשון של ר' יוחנן דאמר ממתין לה עד שתומם ומייתי שתי בהמות ומתנה וזה קאי על זכרים וכמש"כ רש"י אלמא דגם לר"י חיישינן לכל הני חששות ופשוט וברור ובדברי הירושלמי יש שם חילופי גירסאות ופשטים משונים יעו"ש היטב.

והנה אחר כותבי כ"ז מצאתי בספר שער המלך אריכות דברים בהלכה זו יעו"ש היטב.

הלכה יט

יאכלו כחמור וכו'. זבחים ע"ה ב' ובתוספתא שם פ"ח.

בפסולי המוקדשין וכו'. זהו מהתוספתא שם כלשונה ממש ועיי"ש בש"ס ע"ד א' ובתוספתא שם בארוכה.

הלכה כ

באיברי עולה וכו'. זבחים ע"ז א' וכרבנן.

בעזרה במקום וכו'. עיין לעיל פ"ז מהל' מעשה הקרבנות ה"ג יעו"ש.

הלכה כא

שנתערב באיברי וכו'. יומא ס"ד א' זבחים ע"ז ב'.

באלף איברים וכו'. יש לעיין לכאורה ליבטיל ברובא והא בסעיף א' קאמר הטעם משום דבע"ח חשיבי ולא בטיל יעו"ש דמשמע הא שחוטים בטל ועיין בע"ז ע"ד א' ובתמורה כ"ח א' ועיין ברשב"א ביבמות שהאריך טובא בזה שם פ"א ב' יעו"ש היטב ובתוס' שם ד"ה ר' יוחנן וכו' וזבחים ע"ב א' ד"ה אלא וכו' יעו"ש היטב ועיין לקמן הלכה כ"ד.

קרבו כלם וכו'. שם וכרבנן דס"ל הכי.

הלכה כב

שנתערבו בחתיכות וכו'. לא ידעתי מה הוסיף זה על מה שכתב לעיל הלכה י"ט ואולי שם מיירי בדבר שלא במנין והכא מיירי מדבר שבמנין ועיין בכל המקומות שציינתי בס"ק מ"ה ויש לעיין בזה.

בנאכלין לשתי וכו'. שם במשנה ומיירי בשניהם קדשים קלים כגון תודה או שלמי נזיר בשלמים או מותר הפסח בשלמים.

הלכה כג

חטאת טמאה וכו'. כ"ז ביבמות פ"א ב' והטעם שכתב מרן הוא טעמא דרש"י אמנם תוס' שם ד"ה דברי הכל וכו' ובזבחים ע"ב א' ד"ה אלא וכו' ובחולין ק' א' ד"ה שאני וכו' כתב טעם אחר בזה דבחטאות טהורות לא מיקרי ראוי להתכבד משא"כ בחולין דאם תיבטל יהיה ראוי להתכבד יעו"ש היטב וצ"ל דלא מיירו הכא מדבר שבמנין דא"כ אפילו באלף לא בטיל ודחוק הוא מאי שנא מהחתיכות דסעיף כ' דלא בטלו ואולי לא מיירי התם ברוב ודוחק דאכתי בהלכה כ"א מאי איכא למימר לכן נראה יותר לומר דס"ל דגם בחטאת מיקרי חתיכה הראויה להתכבד ולכן בההיא דקדשים בהלכה כ' ובהלכה כ"א אסור ולא בטל אפילו באלף משום חתיכה הראויה להתכבד וכאן טעמו כטעם רש"י משום דלהפסד מרובה חששו ולהפסד מועט לא חששו וצ"ע בזה.

הלכה כד

חטאת טהורה וכו'. לטעם רש"י דוקא טהורה דהוי הפסד מועט לא חששו אבל בטמאה דהוי הפסד מרובה חששו אפי' בחולין ולטעם התוס' לא שנא בין טמאה לטהורה עיי"ש בתוס' זבחים ע"א א' ד"ה אלא וכו' יעו"ש היטב.

ועיין ירושלמי ערלה פ"ב וז"ל תני פרוסה של לחם הפנים שנתערבה במאה פרוסות של חולין וכן חתיכה של חטאת שנתערבה במאה חתיכות של חולין לא יעלו ר' יהודה אומר יעלו מ"ט דר"י ושה אחד מן הצאן ממאתים ממשקה ישראל מדבר שהוא מותר

לישראל וקשיא כתיב מאתים ור"י אומר מאה כתיב חיים ור"י אומר שחוטים עכ"ל והוא פלא כי הוא נגד תלמודנו דבש"ס שלנו איתא להיפך דבחולין ד"ה לא יעלו רק בנתערב בחטאות טהורים ובלחם הפנים טהור לרבנן יעלו ולר"י לא יעלו משום דמין במינו לא בטל או משום דס"ל כל שדרכו למנות שנינו עיין בתוס' יבמות שם פ"א ב' ד"ה ר"י וכו' יעו"ש היטב. ובתוספתא דתרומות פ"ה איתא וז"ל קישות של תרומה (טמאה, הגר"א) שנתערב במאה קישות של חולין (טהורים, הגר"א) הרי אלו יעלו ר' יהודה אומר לא יעלו עכ"ל וגם זה תמוה הא בש"ס שלנו איתא דברי הכל לא יעלו. אמנם לפי טעם רש"י ניחא לפי גירסת הגר"א דכאן מיירי בפרוסת לחה"פ טמאה דהוי הפסד מועט לא חששו רבנן אבל בטהורה לכו"ע לא יעלו ודלא כהתוס' (והמפרש הגיה שמה ר' יוסי במקום ר' יהודה יעו"ש היטב ולא ידעתי למה כי לפ"ז הגירסא מיושבת הדק היטב).

ואיתא שם עוד בירושלמי וז"ל עד כדון דבר שהוא מעלה ומתיר להדיוט דבר שהוא מעלה ומתיר לגבוה נשמעינה מן הדא ואחר יאכל מן הקדשים כי לחמו הוא יש לך קדשים שאינו אוכל בהן פרט לעירובין וליתר ממאה אין לי אלא אוכלי תרומה באוכלי תרומה מניין אוכלי תרומה באוכלי חולין אוכלי חולין באוכלי תרומה אוכלי תרומה באוכלי קדש אוכלי קדש באוכלי תרומה משקה תרומה במשקה חולין משקה חולין במשקה תרומה משקה תרומה במשקה קדש משקה קדש במשקה קדש מניין ת"ל מן הקדשים ריבה ר' אבין בשם ר' יוחנן תיפתר בלוג שמן של מצורע שנתערב במותר רקיקי מנחת נזיר והתני משקה שנים א"ר חיננא הדא אמרה עולות בעולות אבל חטאות בעולות הרי יש כאן ודאי בלא תעשה (והמפרש הגיה שם שכצ"ל הדא אמרה עולות בחטאות אבל חטאות בעולות הרי יש כאן ודאי בלא תעשה יעו"ש היטב ובפירושו. נמצא דלמסקנא מסקינן דלגבוה אינם בטלים ובהכי אתי שפיר הך דהלכה כ' והלכה כ"א משום דלגבוה לא בטיל אך יש לעיין מהא דזבחים ע"ב א' דפריך וליבטיל ברובא ואולי אפשר לפי שהנתערב היה שם חולין וכן מוכח לכאורה דאל"ה אכתי קשה הא בעינן מאה ואחד ומאי פריך ליבטל ברובא (ועיין מש"כ לעיל פ"ב הכ"ב יעו"ש היטב ודוק היטב בזה. עם כל זה צ"ע בזה).

ודע עוד דמש"כ בירושלמי פרט לעירובין וליתר ממאה הגיה שם המפרש דצ"ל פרט לעירובין בפחות ממאה יעו"ש היטב ובאמת כ"ה בתו"כ אמור פ"ד וז"ל ואחר יאכל מן הקדשים יש לך קדשים שאינו אוכל פרט לעירובים לפחות ממאה אין לי אלא אוכלי תרומה באוכלי תרומה וכו' ופי' שם הקרבן אהרן באות ט' דמיירי אם נתערבה תרומה טמאה בפחות ממאה תרומה טהורה שאינו נאכל לפי שאינה בטלה יעו"ש ועיי"ש באות

י' שנדחק מאד לפרש המשך לשון הברייתא ונדחק ליישב דקאי אדיוק דקאמר דאינו אוכל בפחות ממאה הא במאה וכ"ש ביותר ממאה יאכל ע"ז קאמר אין לי וכו' יעו"ש היטב. ועיי"ש עוד לעיל מזה איתא שם בתו"כ וז"ל ולא יאכל מן הקדשים יש לך קדשים שהוא אוכל בהם פרט לעירובים ולפחות מסאה (וע"כ צ"ל ממאה) אין לי אלא אוכלי תרומה באוכלי תרומה מניין אוכלי תרומה באוכלי חולין אוכלי חולין באוכלי תרומה אוכלי תרומה באוכלי קדש אוכלי קדש באוכלי תרומה משקה תרומה במשקה חולין משקה חולין במשקה תרומה משקה תרומה במשקה קדש משקה קדש במשקה תרומה משקה קדש במשקה קדש מניין ת"ל מן הקדשים ריבה עכ"ל והנה שם ודאי הוא ט"ס וצ"ל פרט לעירובים ליתר ממאה וכ"נ שם מהקרבן אהרן אות ה' יעו"ש היטב. והנה גם שם יש לעיין דהא קאמר פרט לעירובין ליותר ממאה ור"ל דזה נאכל אף בטומאה ושוב קאמר אין לי אלא אוכלי תרומה וכו' ר"ל דזה לא יאכל וקאי על גוף הפסוק ולא על המיעוט מה דנפקא ליה ממיעוט הפסוק וכן פירש הק"א שם בהדיא וא"כ לא ידעתי מה קשה ליה להק"א באידך ברייתא דמעיקרא קאמר ואחר יאכל מן הקדשים פרט לנתערב בפחות ממאה דאין נאכלים ושוב קאי הברייתא על גוף המקרא ולא על המיעוט דנפקא ליה מקרא וקאמר דהא דכתיב בפסוק ואחר יאכל מן הקדשים אין לי אלא אוכלי תרומה באוכלי תרומה וכו' ולא ידעתי לכאורה מאי ניחא ליה להק"א בראשונה יותר מבשנייה.

אבל באמת אחר העיון לענ"ד לק"מ על הקרבן אהרן דבשלמא בברייתא קמייתא דקמ"ל דאם נתערב תרומה בחולין או בקדש וכו' דהוי כתרומה ואסור הטמא באכילה ולא מיירי כלל מתרומה טמאה רק מתרומה טהורה שנתערב בטהור ע"ז אמר שפיר דאם נתערב ביתר ממאה בטל ומותר הטמא לאכלה והכתוב מיירי בנתערב בפחות ממאה ע"ז קאמר שפיר אין לי הא דנתערב בפחות ממאה אסור לאכול אלא אוכלי תרומה באוכלי תרומה (באמת לא ידעתי כיון דנתערב אוכלי תרומה באוכלי תרומה מאי קמ"ל דבתערובות אסור פשיטא דהא הדר הו"ל תרומה בעינה ויש לעיין בזה. ועוד מאי צריך לרבויי אוכלי תרומה באוכלי קדש פשיטא דהא קדש חמור מתרומה והנה בזה יש להשיב דקאמר באוכלי קדש לענין מחוסר כפרה וכמש"כ הק"א ולא תימא רק קדש בעין בעי כפרה לאכול בקדשים ולא בתערובות אמנם הראשון יש לעיין בזה) וכו' וקאמר דמרבינן מן הקדשים כל הני מילי דתערובתן אוסרין כמו שהן בעין אמנם בברייתא השנייה דקאמר ואחר יאכל מן הקדשים וע"ז קאמר דאם נתערב התרומה הטמאה בפחות ממאה אסור לאכול אח"כ והדר קאמר אין לי אלא אוכלי תרומה באוכלי תרומה וכו' ר"ל אם נתערבו במאה דמותר וכו' וקשה וכי הפסוק מיירי בתערובות דמתיר בתערובות הא הוא מתיר

בכל ענין אף שהוא בעין ואיך אפ"ל דקאי על הפסוק להתיר אם נתערב במאה וע"כ קאי אדיוקא דהפסוק דאם נתערב במאה או ביותר נמי מותר קודם הערב שמש וא"כ שפיר פקפק ע"ז הק"א דאין שייך זה להמשך הקודם ופשוט וק"ל.

וע"ע באדרת אליהו בפרשת אמור וז"ל מן הקדשים ולא כל קדשים פרט לשנתערב יותר ממאה אין לי אלא אוכלי תרומה אוכלי קדשים משקה תרומה וקדש מניין ת"ל הקדשים וכו' ואחר יאכל מן לרבות מקצת קדשים שאינו אוכל אח"כ והוא שנתערב בפחות ממאה אין לי אלא אוכלי וכו' עכ"ל ואם כן היה גירסתינו בתו"כ מה טוב ומה יפה.

ודע דיש לפרש עוד התו"כ בדרך פשוט דרישא קמ"ל דביתר ממאה בטל וע"ז קאמר אין לי אלא אוכלי תרומה באוכלי תרומה וכו' ור"ל דמסיק דהכל בטל ביותר ממאה ושוב בברייתא השנייה קמ"ל דבפחות ממאה אינו בטל וקאמר גם כן אין לי אלא אוכלי תרומה באוכלי תרומה וכו' עד סופו ומסיק דהכל אינו בטל בפחות ממאה אבל א"כ היה נצרך להגיה שם בירו' ולהפוך הגי' שכצ"ל נשמענה מן הדא ולא יאכל מן הקדשים יש לך קדשים שהוא אוכל בהן פרט לעירובים ליתר ממאה אין לי אלא אוכלי תרומה וכו' דמן הברייתא השנייה אין למדין דבטל יותר ממאה רק דבפחות ממאה אין בטל וכו' ודוק היטב בכל מש"כ כי נכון הוא בעז"ה (ועיין מה שכתבתי בפירושי על הירושלמי).

ודע דקשיא לי הא התו"כ הוא סתם סיפרא ור"י הוא ואיך קאמר דמשקה במשקה בטל במאה הא ר"י ס"ל דלח בלח מין במינו לא בטל ועל כרחך התם מין במינו הוא דאל"כ לא בעי מאה רק בשישים סגי (ועיין ט"ז י' סימן קי"א ס"ק ה' שמחוסר הבנה יעו"ש היטב וצ"ע) וצע"ג בזה וה' יורנו מדרכיו ולא נתעה באורחותיו. ועי"ש בפי' הר"ש בתו"כ וצע"ג.

פרק ז

הלכה א

מליקתן פסולה. זבחים ס"ח א'.

אינו כנבלת וכו' שם. ומדלא הוציא זר מן הכלל מבואר דס"ל דמליקת זר אינו מטמא בבית הבליעה וכר"י דס"ל הכי שם ע"ב והלכה כר"י לגבי רב ותניא כוותיה שם ס"ט א' יעו"ש. ודע כי בתוספתא שם פ"ז איתא וז"ל מלק הזר ומלק הפסול מטמאין בבית הבליעה הפגול והנותר אינן מטמאין בבית הבליעה מפני שלא היה פסולן בקדש עכ"ל נ"ל כי ט"ס הוא ועוד דהא בפסול כו"ע לא פליגי דלא מטמא בגדים בבית הבליעה לכן נ"ל דכצ"ל מלק הזר מלק הפסול הפגול והנותר אינן מטמאין בבית הבליעה וכו' וזהו

הברייתא המובא בש"ס דתניא כוותיה דר' יוחנן ומשמע דגם בע"מ נמי אין מטמא ועיין תוס' ס"ט א' ד"ה ולטעמיך.

מלק בלילה. שם ס"ח א' ועיין לח"מ כאן ועיין מש"כ לעיל פ"ג ה"ו.

חולין בפנים וכו'. שם במשנה וצ"ע אמאי לא כתב בקדשים בין בפנים בין בחוץ כדאיתא שם ס"ט א' ועיי"ש בתוס' ד"ה לאתויי וכו' ושם ס"ח ב' בד"ה אמר רב וכו' ויש לעיין בזה.

הלכה ב

תורים שלא וכו'. שם ס"ח ב' במשנה.

ושנסמית עינה וכו'. היינו שנחטטה לגמרי ועיי"ש בתוס' ד"ה ושנסמית וכו'.

זה הכלל וכו'. שם ס"ח ב' במשנה.

הלכה ג

ונמצאת טרפה וכו'. שם ס"ט א' ב' איפלגי בה תלתא תנאי ר' מאיר ס"ל מליקתה מטהרת טרפה מטומאתה ור' יהודה ס"ל דאף שחיטתה אינה מטהרת מידי טומאתה ורבי יוסי ס"ל דמליקתה אינה מטהרת ושחיטתה מטהרת מידי נבלה (וכן הובא שם נ' ב') והלכה כר' יוסי וכמו שפסק רבינו בפי' המשניות שם.

שמלק בסכין. שם ס"ח א' במשנה ושם ב' בגמרא.

חולין בפנים וכו'. שם ס"ח א' וס"ט א'.

כשר למזבח. עי' תוס' זבחים ס"ח ב' ד"ה אמר וכו' בהג"ה שם ושם ס"ט א' ד"ה לאתויי וכו' ושם פ"ד ב' ד"ה ומוציא וכו' בהג"ה שם יעו"ש ועיין מש"כ בזה לעיל פ"ג ה"ו יעו"ש היטב.

הלכה ד

הנרבע והמוקצה וכו'. שם פ"ה ב' ויבמות פ"ג ב' בכורות מ"ב א' ותוספתא זבחים פ"ז (ויש שם ט"ס בדברי ר"א וכצ"ל ר"א אומר טומטום ואנדרוגינוס אין מטמאין בגדים בבית הבליעה שהיה ר"א אומר כל מקום שנאמר זכר ונקבה אתה מוציא טומטום ואנדרוגינוס מביניהם ועוף הואיל ולא נאמר בו זכר ונקבה אין אתה מוציא טומטום ואנדרוגינוס מביניהן כצ"ל וכ"ה ביבמות שם ובבכורות שם ועיין בתו"כ ויקרא פ"ז פרשה ו' וע' מש"כ בפ"ג מהל' איסורי מזבח ה"ו יעו"ש היטב.

במעשה הקרבנות. פ"ז מהל' מעשה הקרבנות ה"ו.

ועולת העוף וכו'. לעיל פ"ו שם ה"ב.

הלכה ה

למעלה פסולה וכו'. זבחים ס"ו א' קינין פ"א מ"א והיינו דוקא בהזייתה עשאה למעלה אבל אם מלקה למעלה כשר כדאיתא לעיל פ"ז מהל' מעשה הקרבנות ה"ט וכ"ה בש"ס וכ"כ מרן.

כמעשה עולה. היינו ר"ל שמיצה וכ"ש הוא מהא דלעיל וכתב זה משום סיפא דכתב בהלכה ט' דאפ"ה אין מטמאין בבית הבליעה וכצ"ל במשנה התם (ובאמת שם אין הכרח בזה דהתם לא תני בכה"ג דלשון רבינו יעו"ש).

הלכה ו

שעשאה למטה. שם בזבחים ובקינים.

מלק סימן וכו'. כ"ה ש"ס מפורש בחולין כ"ט ב' דבעולה מלק בה סימן אחד למעלה וסימן אחד למטה פסולה דעביד בה מעשה חטאת העוף יעו"ש ומתוך כך תמיה לי על מש"כ התוס' יו"ט כאן (בד"ה עשאה למטה וכו') וז"ל ואפילו מליקה בלבד שעשאה למטה נראה דפסולה וכו' יעו"ש וקשה למה תלה הדבר בנראה הא ש"ס מפורש דאף בסימן אחד למטה פסולה ונראה ממנו דאשתמיטתיה ג"כ דברי רבינו דכאן. ולכאורה יש עוד ראיה לזה הדין מהא דאיתא בזבחים ס"ז א' עולת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת נמשך והוי חטאת ומסקינן שם ס"ח א' דאינו מועיל רק לצאת ממעילה ולא לאכשורה יעו"ש אלמא דבסימן אחד למטה נעקר שם עולה ממנו אבל באמת אין משם שום ראיה דהתם מיירי שעשה לגמרי כמעשה חטאת שלא מלק רק סימן אחד והזה דמה למטה אבל אה"נ אם מלק סימן אחד למטה והשני מלק מלמעלה ומיצה כדין עולה לשם עולה לא מוכח מידי משם ואדרבא מלשון רש"י התם משמע דלהכי נעקר שם עולה ממנו דקדשים שם חטאת עלה עד לא חלה עלה שם עולה פסולה יעו"ש היטב ומשמע מזה דבסימן אחד למטה אכתי לא חל עלה שם עולה פסולה ובאמת דברי רש"י הללו צ"ע קצת מהסוגיא דחולין הנ"ל דמשם מבואר דתיכף כשמלק סימן אחד למטה נעשה עולה פסולה אמנם בתוס' שם ד"ה ועולת העוף וכו' מבואר כדברי רבינו שכתב שם וז"ל וי"ל שהמליקה מושכתו ובסימן ראשון ליכא פסול של עולה דנימא שתמשך ותיהוי חטאת וכו' משמע מזה דאדרבא דהא דנעשה פסול בעולה זהו הגורם להמשך להיות חטאת יעו"ש וכ"כ עוד שם ס"ו ב' בד"ה דשני וכו' יעו"ש היטב וזה שלא כרש"י והבן ויש עוד לעיין בזה ועיין בסוף הפרק מש"כ עוד מזה.

כמליקת עולה. היינו במיצוי והבדלה.

כמעשה חטאת. היינו שלא הבדיל או שהזה ואף דבש"ס שם ס"ו ב' מוקי הך בבא דשני במיצוי היינו כי היכי דלא תיקשי אמאי נקט ומועלין בו אמנם רבינו דלא הזכיר כאן מדין מעילה אה"נ דמיירי לענין שני במליקה נמי ופשוט. והא דשני במיצוי צ"ל דלא מיצה כלל רק הזה לחוד ועיי"ש בתוס' ד"ה ואלא במיצוי וכו' (שם ע"ב) יעו"ש היטב אמנם התוס' לא כתב זה רק למ"ד מיצוי חטאת העוף לא מעכב ורבינו פסק לעיל פ"ז מהל' מעשה הקרבנות ה"ז דמיצוי מעכב וצ"ל דס"ל כתירוץ קמא דתוס' דאפילו הזה ומיצה אח"כ מיקרי זה שינוי לגבי עולה א"נ יפרש הסוגיא אליבא דמ"ד מיצוי לא מעכב והוא מיירי כאן משינוי מליקה. אבל זה דחוק דא"כ איך יפרנס רבינו סוגיא זו למ"ד מיצוי מעכב איך יתרץ קושיא זו לכן נ"ל דאפשר ס"ל כתנא קמא דאפילו אי מיצה אח"כ מ"מ מיקרי זה שינוי לגבי עולה או דאפילו לא מיצה אח"כ רק הזה לחוד מ"מ מיקרי זה מעשה חטאת אע"ג דלא עשה מעשה הכשר חטאת לגמרי מ"מ נפק מידי עולה בתרתי במה שעשה למטה וג"כ הזה ויש לעיין בזה.

ודע הא דפריך הש"ס שם דשני במאי אילימא דשני במליקה מדקתני סיפא וכולן אין מטמאין בבית הבליעה ומועלין בהן נימא דלא כרבי יהושע וכו' יעו"ש היטב נ"ל דה"פ מדקאמר וכולן שעשאן למטה כמעשה כולן פסולה וקאמר דמועלין בהם ומשמע דקאי אף אעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת דאל"ה הו"ל לומר חוץ מחטאת העוף וחוץ מעולת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת לדברי רבי יהושע אבל עכשו משמע דכו"ע מודים בזה דעשאה למטה כמעשה כלם דמועלין בה ואם נימא דבכלל זה הוא שעשאה למטה ומלק שלא בהבדלה כמעשה חטאת ולשם חטאת א"כ אין מועלין לרבי יהושע אלא ודאי הכא לא מיירי כלל מהא דשינה במליקה והא דקתני עשאה למטה כמעשה כולם פסולה ומועלין בה היינו ע"כ דשינה במיצוי ולא מיירי הכא כלל משינה במליקה ובשינה במליקה ועשה למטה לשם חטאת תני לבבא בפ"ע מחלוקת ר"א ור"י. כן נראה לענ"ד בזה ומיושב היטב תמיהת התוס' שם בד"ה דשני במליקה וכו' יעו"ש היטב ודוק (ואף דיש לדקדק דלמה ליה להקשות דסיפא ע"כ מיירי במליקה הו"ל להקשות אי במיצוי הא מבואר ברישא דלכו"ע מועלין בו מ"מ יש ליישב ויש לעיין בזה).

הלכה ז

כמליקת עולה וכו'. היינו בין דמלק בהבדלה לדעת רבינו דקי"ל לעיל פ"ז מהל' מעשה הקרבנות ה"ו דאם הבדיל בחטאת פסול ובין דשני בהזאה ולא הזה רק מיצה כדאיתא התם בסוגיא יעו"ש היטב. וכ"ז מבואר שם ס"ו א' במשנה.

הלכה ח

כמעשה חטאת וכו'. היינו או דשני במליקה שלא הבדיל או ששינה במיצוי וכאן לכו"ע מועלין בה אף דשני במליקה כיון שעשאה למעלה וכמש"כ התוס' שם ד"ה דשני במליקה וכו' וכל הדינים הללו מבוארין שם ס"ו א' במשנה.

הלכה ט

מקום עשייתן וכו'. זה מבואר בהדיא במשנה שם ס"ו ב' ומרן כתב דזה נלמד מהמשנה ס"ח א' יעו"ש וא"צ לזה כי משנה מפורשת היא.

שנתפגלה או וכו'. גם בזה כתב מרן דנלמד ממשנה ס"ח א' יעו"ש וא"צ לזה כי היא ברייתא מפורשת שם ס"ט א' ובתוספתא שם פ"ז והבאתיו לעיל ה"א.

הלכה י

על הספק וכו'. עיין פסחים כ"ח א' נזיר כ"ט א' תמורה ל"ד א' כריתות ז' ב' ח' א' כ"ב ב' כ"ה א' כ"ו ב' נדה כ"א ב' כ"ח א' נ"ד ב' ע' א' ערכין ח' ב'.

ספק זבה וכו'. כתב מרן דוקא במחוסרי כפרה יש להביא חטאת העוף הבא על הספק לפי שאסור לאכול בקדשים אבל מטמא מקדש לא יעו"ש וה"ה נשבע שבועת ביטוי דלא וצ"ע מאי שנא מנזיר דמביא בספק חטאת העוף וכמבואר בנזיר נ"ט ב' וע"ע בהל' נזירות פ"י יעו"ש היטב אבל באמת לק"מ דהתם מיירי שמביא על טומאה ובלא זה הוא מעוכב לאכול בקדשים יעו"ש היטב והבן. והנה כללא דמילתא חטאת העוף הבא על הספק אינו אלא בדבר המחוסר כפרה בלי חטא אבל על החטא אינו מביא על הספק רק אשם תלוי ודוקא דבר שעל ודאי יש חטאת קבועה אבל דבר שעל ודאי אין מביא רק קרבן עולה ויורד אין מביא בספקו אשם תלוי כמבואר לקמן סי' קכ"ד סעיף א' יעו"ש היטב וע"ע לקמן פי"א מהל' שגגות ה"ב והובא כאן בלח"מ. (שוב מצאתי בס' שער המלך בפ"ב מהל' שחיטה ה"ב שהשיג על דברי רבינו יעו"ש ולפי מש"כ מיושב היטב בעזר ה') שוב ראיתי דזה טעות עיין בכריתות ח' ב' ובתוס' נזיר נ"ה ב' בד"ה אוכל בקדשים וכו' דנזיר טמא אינו מעוכב לאכול בקדשים עד שיביא כפרתו יעו"ש ואפ"ל דשם הטעם בנזיר טמא כדי לתקוני גברא דהוי כמו מחוסר כפורים והבן ועיין בתוספתא דזבחים פ"ז וז"ל חטאת העוף הבא על הספק מטמא מספק ומטמא בבית הבליעה עכ"ל והטעם שהוא ספק נבלה ואמטו להכי אין נאכלת ג"כ כמש"כ רש"י.

בהלכות שגגות. בפ"ח.

הלכה יא

תעשה ודאית וכו'. כריתות כ"ב ב' כ"ו ב'.

הזיית דמו וכו'. וכר' יוחנן שם כ"ו ב' ורב ור"י הלכה כר"י ואי משום דאיתא ברייתא כוותיה דרב ה"נ אי' כוותיה דר"י יעו"ש ובתוספתא ספ"ב דכריתות איתא וז"ל האשה שהביאה חטאת העוף על ספק לידתה ונודע לה שלא ילדה ה"ז חולין ותתננה לחברתה (צ"ל או תתננה לחברתה) ושילדה ודאי תעשנה ודאי שממין שמביאה על לא הודע מביאה על הודע. ממליקתה ונודע לה שמיצה דמה (צ"ל אם נמלקה נודע לה ממיצה דמה) כיפרה אסור באכילה משמיצה דמה כיפרה אסור בהנאה שעל הספק באה מתחלתה כיפרה ספקה והלכה לה עכ"ל ועיי"ש במפרש והיינו כרבי יוחנן.

הלכה יב

הרי זה תקבר. כריתות כ"ה א' כ"ו ב' יעו"ש היטב. ומאי דאיתא בפסחים כ"ח א' ובתמורה ל"ד א' מחלוקת ר' יהודה ורבנן וס"ל לרבנן דתשרף היינו בשלא נודע לה שום דבר ופליגי בעיקר מצותה אי בעי שרפה או קבורה ובזה הלכה כרבנן.

והנה כהתימי את הסימן הזה אמרתי לבאר עוד דבר אחד. והוא כי מהנראה מסוגיא דזבחים ס"ו ב' הא דאוקמינן שם הסיפא דמיירי דשני במיצוי דאל"כ לא אתי שפיר הא דאיתא שם וכולן מועלין בה והא בעולה שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת אין מועלין בה לר' יהושע יעו"ש א"כ למאי דמוקמינן דשני במיצוי היינו הך דעשאה למטה במליקת שתי סימנין ובהבדלה שפיר כמעשה עולה רק דשני במיצוי ולא עביד מיצוי רק הזאה כמעשה חטאת ומ"מ הדין דאין מטמא בבית הבליעה אלמא דאף שמלק העולה למטה אין מטמא בגדים בבית הבליעה ומינה דה"ה אם עלה לא ירד וכמש"כ התוס' בריש מעילה ג' א' ד"ה חדא מגו וכו' יעו"ש היטב דשפיר אייתי ראיה רב יוסף מינה דה"ה לשחט קדשי קדשים בדרום יעו"ש היטב וזה דלא כמש"כ התוס' בזבחים פ"ד ב' (סד"ה הניתנין למעלה וכו' יעו"ש היטב) ובנדה מ"א א' (סד"ה הנתנין וכו') שכתב דמשום שחיטה לבדה לא חשיב פסולו בקדש ומייתי ראיה מהא דהכא דהא אוקמינן דשני במיצוי דמשמע דהמליקה היתה במקומה וכו' יעו"ש היטב ולפי מש"כ אין שום הכרח מזה דהא דאוקימנא דשני במיצוי היינו דווקא משום עשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת אמנם עשה למטה כמעשה עולה לשם עולה או עשה למטה כמעשה חטאת לשם עולה היינו שעשה המליקה למטה. ואף אם נימא דכל הבבא מיירי דשני במיצוי דזה פשוט דמיירי דהמליקה היתה למטה כדמשמע פשטא דמתניתין רק הא דקתני כמעשה חטאת אין הכוונה דמלקה למטה כמעשה חטאת אלא המליקה היתה כעולה ורק דשני במיצוי ועשה הזאה כמעשה חטאת ודוק היטב וברור הוא בעיני ורש"י פי' שם ס"ו ב' בד"ה אלא במיצוי וכו' אבל היכא דבמליקה לא שני ומולקה למעלה

כמעשה עולה תו לא מושכה בשינוי דמיצוי שלא מיצה אלא הזה כדין חטאת וכו' יעו"ש היטב והיינו כמש"כ התוס' בזבחים ובנדה דמיירי שהמליקה היתה למעלה ורק ששינה במיצוי. אבל לא זכיתי להבין מי דחקו לזה ואי לא מסתפינא אמינא שט"ס הוא ברש"י וכצ"ל ומולקה למטה כמעשה עולה וכו' דוק והבן.

פרק ח

הלכה א

ימותו כולן. קינים פ"א זבחים ע"ג ב'.

לקיחת הבעלים וכו'. עיין לעיל פ"ה הי"א יעו"ש.

הלכה ב

מניין חטאות וכו'. שם בקינים.

הלכה ג

חצי החובה וכו'. מ"ה בפ"ג דקינים וז"ל חטאת שנתערבה בחובה אין כשר אלא מניין חטאות שבחובה (היינו הדין המפורש בסעיף ב') חובה שנים בחטאת מחצה כשר ומחצה פסול וחטאת שנים בחובה המנין שבחובה כשר עכ"ל.

והנה המפרש שם פי' כמה פירושים. הפי' הראשון. חובה שתים בחטאת בקיני חובה שיש בהם כפלים בחטאת היינו שהיו שתי קינין שהם שתי עולות ושתי חטאות והקריב מהם עולה אחת ונשארו עוד שתי חטאות ועולה אחת ועתה נתערב בהם עוד חטאת אחת והנה העולה הנשארת לא יוכל להקריב כי שמא זהו שנקבע לחטאת (והיינו המעורבת) והחטאת המעורבת אינו יכול להקריב (ר"ל שיקריב שלשה חטאות ומש"כ במפרש אינו יכול להקריב עולה על כרחך הוא ט"ס) כי אולי הוא גוזל העולה שנשאר וע"כ לא יקרב רק שתי חטאות וחטאת ועולה המעורבת הרי אלו פסולין וזהו מחצה כשר ומחצה פסול. אבל אם היו חטאת שנים בחובה היינו שהקריב חטאת אחת מהארבעה הפרידין ונשארו שם חטאת אחת ושתי עולות ונתערבה ביניהן חטאת מפורשת והנה אין יכול להקריב שתי עולות שמא יקח החטאת המעורבת וג"כ אינו יכול להקריב שתי חטאות שמא יקח אותו שנקבע לעולה ע"כ לא יקריב רק חטאת אחת והשאר ימותו הרי עולה לפחות ממחצה אותו מנין שבחובה יעו"ש היטב וכן פי' הרע"ב ג"כ יעו"ש והנה התוס' יו"ט הקשה ע"ז וז"ל ואני תמיה ע"ז הפירוש דהא ליכא בינייהו דרישא וסיפא דלעולם נמצאו שקרבו שתי חטאות משני הקינין שבהם נעשה התערובות אלא דברישא קרבים לאחר התערובות ובסיפא כבר קרבה אחת מהן ועכשו השנייה וכיון דלעולם אין כאן

הפסד לשתי החטאות שבשני קינין א"כ למאי תנייה כלל עכ"ל ואני שמעתי ולא אבין הא המשנה השמיענו דיש נפק"מ בתערובות שנשארו דאם היו החטאות מרובין מהעולות אז כשר מהתערובות הנמצא מחצה והוא אם נשתיירו ארבע או שש או שמנה וכן לעולם כשר המחצה ממנו זולת אותה שכבר הקריב ואם היו העולות מרובין אזי אינו כשר רק מהנשאר מניין המועט שבחטאות שעם הראשונה שכבר הקריבה הוי מחצה והבן.

וכללו של דבר לפי' זה דברישא קאמר דאם היו החטאות שנשתיירו מרובין מהעולות שנשתיירו ולאו דוקא ששני פעמים היה החטאת מרובה רק שתפס המשל בחטאת שנתערב בשני קינים ושם הוא חטאת מרובה על העולות כפלים לכן תפס מספר הכפל. והנה בשלשה קינים שהיו שלש חטאות ושני עולות ובד' קינים יש ארבע חטאות ושלשה עולות וכן לעולם יש בחטאת אחת מרובה על העולות רק שהכלל שהחטאות תמיד רבין על העולות באחת ולכן יד ההכשר על העליונה וכשר מחצה מהנשארים שעם הראשון שכבר הוקרב קודם התערובות יש כאן רוב להכשר היינו עולה אחת שכבר קרבה קודם התערובות והחטאות שבקינין הנשארים יקרבו כמות שהיו צריכין להקרב בלי שום תערובות ובסיפא קמ"ל דאם היו העולות מרובות על החטאות והרבייה היה אף רק באחת אזי לא יכול להקריב חטאות רק כמנין המועט החטאות שנשתייר אשר הוא עם הראשונים שכבר נקרב מחצה על מחצה והבן.

פירוש שני הביא בשם רבינו יצחק בר אשר. דה"פ חובה שנים בחטאת היינו שנתערבו שמונה פרידין של חטאות בארבעה קינין שמחציתן עולות ומחציתן חטאות הרי יש כאן י"ב פרידין חטאות וארבעה פרידין עולות והקריבן חציין למעלה וחציין למטה אותם שלמעלה כולן פסולין כי שמא כולם חטאות ואותם של מטה ארבעה כשר וארבע פסול וזהו חובה שנים בחטאת ר"ל שהיו במנין החטאות שנתערבו כפלים כחטאות של חובה מחצה כשר ומחצה פסול היינו מחצה מהחובה כשר וכן מחצה מהחובה פסול. וזהו ג"כ לפרושי מאי דנקיט ברישא אין כשר אלא מניין החטאות שבחובה ובסיפא אמר דאם היה חטאת שנים בחובה היינו שהיו ט"ז פרידין של חטאת שנתערבו בארבע קינין שמחציתן עולות ומחציתן חטאת דנמצא דעשרים הן חטאות וארבעה הן עולות והקריב י"ב למעלה וי"ב למטה אותן שלמעלה פסולות שמא היו כולן חטאות ומהי"ב שלמטה ארבעה פסולות שמא עולות הן ושמונה כשרות ממנ"פ וזה שקאמר המניין שבחובה כשרים ר"ל כ"כ חטאות כשרות כמספר הפרידין של חובה יעו"ש היטב וכללו של דבר כל שהחטאות המפורשות היה שוה כמספר הפרידין של קיני חובה ועשה חציין למעלה וחציין למטה אינו כשר רק כמנין החטאות שבקיני חובה אבל אם היה מספר

החטאות כפלים כמספר הפרידות של קיני חובה ועשה חציין למעלה וחציין למטה אזי כשר כמספר הפרידות של הקינין של חובה וככה תקיש למעלה ולמעלה ולפ"ז לא קאי לפרושי משנה ב' דבפ"ק כמו לפי' הראשון רק הוא דין בפ"ע ולא מיירי בנמלך רק לפי שדיבר למעלה מזה בדין הקריב חציין למעלן וחציין למטן יעו"ש במשניות הקודמות ע"ז קאי הך בבא וקמ"ל דאם היה מספר החטאות כפלים כמספר החטאות שבקיני חובה אזי מספר החטאות שבקיני חובה כשרות ואם היו החטאות כפלים כמספר הפרידות של קיני חובה אזי כשרות חטאות כמנין הפרידות של הקיני חובה וזה מדוקדק בלשון המשנה שברישא תני אין כשר אלא מניין חטאת שבחובה ובסיפא תני המנין שבחובה כשר והבן.

עוד פי' שלישי הביא בשם רבינו אברהם. דה"פ אם היו בקינין הסתומות פי שנים בחטאות דהיינו שהיו שתי חטאות מפורשות שנתערבו בשתי קינין סתומות שמחציתן עולות ומחציתן חטאות והרי הם עכשו ששה פרידות והקריב שלשה למעלן ושלשה למטן אזי שתי פרידין מן הסתומות כשרין לחטאת ותו לא דחיישינן שמא שתי המפורשות שנתערבו ועולה מן הסתומות נעשו למעלה ושתי חטאות מן הסתומות ועולה נעשו למטה (והא דלא חיישינן שמא שלש חטאות נעשו למעלה היינו שתי חטאות המפורשות וחטאת אחת מן הסתומות ושתי עולות מן הסתומות וחטאת מהם קרבו למטה זה ליתא דכיון דסתומות הן נמשכות בעשיית כהן וכיון שעשאן למעלן נעשו עולות ובעשאן למטה נעשו חטאות ופשוט) ובסיפא קאמר דאם היו החטאות פי שנים מהקיני חובה דהיינו שהיו ארבע פרידין חטאת המפורשות ונתערבו לקן אחד ועשה חציין למעלה וחציין למטה אזי חיישינן שמא למעלה עשה שלשה מהחטאות המפורשות ולמטה עשה שתי חטאות ועולה יעו"ש היטב וכן פי' הרא"ש יעו"ש וכ"כ הגר"א בליקוטיו, והוסיפו עוד דמה דתני חטאת שנתערבה בחובה אין כשר אלא מנין החטאות שבחובה דהיינו שנתערבו שוה בשוה כגון שתי חטאות בקן אחד סתומה ועשה חציין למעלה וחציין למטה וחיישינן שמא שתי חטאות נעשו למעלה והקן סתומה נעשה למטה וכן ארבע חטאות שנתערבו בשני קינין סתומין ועשה חציין למעלה וחציין למטה הארבע פרידות שנעשו למעלה פסולות והארבע שנעשו למטה אמרינן שהקינין סתומות הן ולכן כשרים החטאות שבחובה. ולפ"ז ג"כ לא קאי לפרש מ"ב דפ"ק רק הוא דין בפ"ע וקאמר דאם נתערבו שוה בשוה ועשה מחצה למעלה ומחצה למטה אזי אין כשר אלא מנין חטאות שבחובה אבל העולות כולם פסולין ואם היה בחובה פי שנים בחטאות המפורשות א"כ כשרות עולה שנעשה למעלה ושתי חטאות שנעשו למטה (והא דאמר

מחצה כשר היינו המחצה מכל התערובות קיני חובה והמפורשות) ואם היו החטאות פי שנים בקיני חובה הסתומין אזי כשרים מספר הפרידין של הקיני חובה (והרווחנו בזה עוד דלפי פי' הריב"א היינו חובה שנים בחטאת שהיתה בחטאת המפורשת פי שנים בחטאת שבחובה ובחטאת שנים בחובה לפ"ז יהיה הפי' דהיה החובה פי שנים על החטאת והוא פי' דבשניהם הכל החטאת פי שנים על החובה ובאמת כתב הוא וז"ל ומיהו חטאת שנים בחובה אין ליישבו מענין חובה שנים בחטאת עכ"ל וכוונתו למש"כ דחובה שנים בחטאת מפרש כשהחטאת יותר על החובה ולבסוף מפרש חטאת שנים בחובה דהחטאת יותר על החובה אמנם לפי' השלישי אתי כמין חומר) ודוק היטב.

ועכשו שבררנו פי' המשנה ומה שנאמר בה ועכשו נבא לדברי רבינו ז"ל (בפי' המשניות שם) וז"ל אם נתערבו דרך משל חמשה חטאות בעשרה עופות שהם חובה שמחציתם הם חטאת ומחציתם עולה והרי הכל ט"ו מקריב מהם עשרה לצד אחד וחמשה לצד אחר ובהכרח שהעשרה שעשה בצד אחד היו חמשה מהם מן החוב הרי כבר עשה חמשה מן החובה בצד אחד והם כשרים אם עשה העשרה למעלה הרי חצי חובה והוא חמש עולות כשרין ואם עשה העשרה למטה הרי חצי חובה ג"כ והוא חמש חטאות כשרין לפיכך נתבאר כי מה שאמר אין כשר אלא למנין חטאות שבחובה הוא כשתהיה החטאת יותר והיקש זה בעצמו בעולה ויהיה לך לזכרון עכ"ל. ודבריו לכאורה סתומים וחתומים כי מי חלקם להקריב עשרה לצד אחד וחמשה לצד אחר אחר אשר הדין נפסק שאין כשר אלא כמנין החטאות ודאי שאינו מקריב רק ה' למטה כדין חטאת ועוד מאי בעי הכא החלוקה מחמשה ועשרה הו"ל לומר אם לא נמלך ועשה מחצה למעלה ומחצה למטה ועוד יש כמה וכמה זרות וקושי בדבריו ועוד כתב בפ"ק סוף מ"ב וז"ל כל זה אם עשה חציין למעלן וחציין למטן אבל אם היתה חובת שנים כחטאת ה"ז עושה קצת מהמנין למעלן וקצתו למטן ויהיה חצי החובה כשר כמו שהקדמנו ונתבאר בסוף מסכת זו עכ"ל. גם דבריו אלו אין להם שום ביאור ופירוש כלל מש"כ וכ"ז אם עשה חציין למעלן וחציין למטן זה אין לו טעם כלל אמאי אינו כשר רק כמנין החטאת שבחובה ודרך משל אם נתערב מאה חטאות בחמשה קינים אמאי כתב מתחלה שם שאינו כשר רק חמש חטאות ותו לא הא כיון שעשה מחצה למטה ומחצה למעלה היינו נ"ה למעלה ונ"ה למטה הלא החמישים שלמטה יוכשרו דאפילו תימא דחמשה קינים יקרבו למטה עם מ"ה חטאות מ"מ החמישים חטאות התחתונים יוכשרו ועיין פ"ג מ"א ומ"ב גם לא ביאר לנו איך יפרש משנתנו דפ"ג מ"ה גם יש עוד גמגומים טובא בדבריו אשר נלאיתי לכותבן סוף דבר דבריו כספר החתום וה' יאיר עינינו להבין דעתו הגדולה ועוד אי"ה

יבואר לפנינו.

אמנם דבריו שבכאן באו כלשון המשנה ומה שיפורש בלשון המשנה כן יתפרש בלשונו.

למטה כמעשה וכו'. עיין בהשגת הראב"ד שהשיג ע"ז איך יכול לעשות למטה כיון שיש כאן עולות ג"כ בקינים הסתומות יעו"ש ומרן יישב זה כיון שלא נתפרשו בשמות מי העולה ומי החטאת אזי אין אסור להקריבם למטה יעו"ש היטב ודבר זה יתבאר אי"ה לפנינו.

וכתב מרן וז"ל ומ"מ קשה לי על דברי רבינו שבזבחים ע"ג ב' משמע דמאי דתנן ברפ"ג דקינים בד"א בכהן נמלך וכו' קאי אמאי דקתני בריש מסכת חטאת שנתערבה בעולה ועולה בחטאת אפי' אחד ברבוא ימותו כולן וקאמר דהיינו בכהן שבא לימלך בבי"ד מה יעשה יאמרו לו שימותו כולן אבל אם לא נמלך אלא הלך הוא מדעתו והקריב בהאי הוא דאמרינן כל הני בבי דתנן במשנה ולפ"ז אין מקום לומר יראה לי שהוא עושה כולן וגם אין מקום למה שאמר בפ' זה בד"א שהיו מפורשות וכו' שהרי אף בסתומות דינא הכי דימותו כולם וצ"ע איך היה מפרש רבינו ההיא דזבחים שלא תקשה לדרכו עכ"ל והנה קושיא השניה לא זכיתי להבין כלל דהא בקינים פ"א איתא וז"ל חטאת שנתערב בעולה ועולה שנתערב בחטאת אפילו אחד בריבוא ימותו כולן חטאת שנתערבה בחובה אין כשר אלא כמניין החטאות שבחובה וכן עולה שנתערבה בחובה אין כשר אלא כמניין העולות שבחובה וכו' וקאי עלה הא דתנן בפרק ג' בד"א בכהן הנמלך וכו' אלמא דאף בכהן הנמלך יש חילוק דאם נתערב חטאת בעולות מפורשות או עולה בחטאות המפורשות ימותו כולם אבל אם נתערב חטאת בקינין סתומין וכן להיפך דאם נתערב עולה בקינין סתומין אזי כשר מיהא המנין עולות או החטאות שבחובה ולא ידעתי כלל מה תמיהתו.

גם קושייתו הראשונה חסר מובן קצת וזה לשונו דהכי קשיא ליה כי לפי מאי דמסיק מרן הא דאינו כשר רק כמנין החטאות שבחובה מיירי דלא נמלך יעשה חציין למעלן וחציין למטן אבל אם בא לימלך בבי"ד אומרין שיקריב כולן למטה ויוכשר ג"כ החטאת המעורבת עם מחצית החובה יעו"ש וע"ז הקשה הא מבואר בש"ס דהא דתני אין כשר אלא מנין החטאות שבחובה מיירי בנמלך ומורין לו דלא יקריב רק מנין החטאות שבחובה ולדעת רבינו אדרבא איפכא הוא בנמלך מורין לו שיקריב חטאות שבחובה עם הכל למטה ויוכשר ג"כ חטאת המעורבת משא"כ בלא נמלך והקריב חציין למעלה וחציין למטה אזי אינו כשר רק מניין חטאות שבחובה כן נראה כוונתו.

והנה באמת רבינו פי' פירוש אחר בהא דכהן הנמלך לא כפי' המפרשים כלם דנמלך בבי"ד רק פירוש אחר פי' בזה ולקמן סעיף ו' אי"ה יבואר בזה.

הלכה ד

נתערבה עולה וכו'. שם בפ"ק במשנה ושם בפ"ג מ"ה.

מרובה על וכו'. פ"ק מ"ב וה"ה בחטאת ג"כ כך וכתבה המשנה דין זה בסיפא גבי עולה וה"ה ברישא גבי חטאת וכ"כ הרא"ש בהדיא יעו"ש.

הלכה ה

וחובה אחרת וכו'. פ"ק מ"ג ועיין בפי' רבינו והובא במרן.

הלכה ו

זו גדולה וכו'. דע כי בפ"ק מ"ג איתא דהמועט כשר ובפ"ג (מ"ב) איתא דהמרובה כשר והנה המפרש כתב בפ"א הטעם דאינו כשר רק המועט דרך משל אם נתערב קן אחד בשני קינים אינו כשר רק קן אחד אבל אינו רשאי לעשות שתי עולות או שתי חטאות דשמא יקח הכל מקן אחד ובקן אחד ליכא רק עולה אחת וחטאת אחת וה"ה בכל כיוצא בזה ובפ"ג מיירי בעשה מעצמו ולא שאל את פי הבי"ד איך לעשות ואם עשה כולן למעלן או כולן למטן או חציין למעלן וחציין למטן אם היו כולן שוין הרי מחצה כשר ומחצה פסול אבל אם לא היו שוין אזי מנין המרובה כשר כגון אם נתערב קן אחד בשתים הרי יש כאן שש פרידות והקריב שלש למעלה ושלש למטה וחיישינן שמא קן אחד הקריב למעלה ונפסל ממנו גוזל אחד שהוא החטאת. אבל העולה מקן זה והשלש שהם מהאשה בעלת שתי קינים ג"כ כשר ונשאר למטה שלש פרידות מבעלת השתים ונפסל אחד מהם ונכשרו שתים וזהו מנין המרובה כשר (וכתב שם עוד המפרש וז"ל ומיהו מאה לזו ועשר לזו אינו יכול להמצא בזה הענין לפי שהן זוגים וצ"ל דהא דתנן המרובה כשר אינו קאי אלא אאחד לזו ושתים לזו וכו' שאינו זוגות איידי דתני לעיל בכה"ג המועט כשר תנא כה"ג המרובה כשר באינו נמלך מיהו האמת הוא שהמרובה כשר שאין פוסל מהם אלא עשרה קינים במאה ועשרה קינין כי שמא העשרה קינין של אשה אחת למעלה ונפסלו החטאות או כולן למטה ונפסלו העולות וע"כ עשרה קינין שלמין פסולין יעו"ש היטב וכ"כ הרע"ב שם ובאמת דבריהם נפלאו כיון דאסיקו דה"ה במאה ועשר ולמה כתב מתחלה שאין זה במאה ועשר וסבור הייתי לומר דלפי שסיים במשנה זה הכלל כל מקום שאין אתה יכול לחלוק את הקינין עד שהוא משל אשה אחת בין מלמעלן ובין מלמטן המרובה כשר והיינו שצריך לחלק קן אשה אחת שיהא ממנו למעלה ולמטה וכמו שסיים המפרש שם לכן אין זה שייך במאה לזו ועשר לזו ששם ג"כ

אתה יכול לחלק את הקינים ולא יהא קן אחד משל אשה אחת למעלה ולמטה לכן כתב מתחלה דזה לא מיירי ממאה לזו ועשר לזו אבל מ"מ לענין הדין אמת הוא דגם במאה לזו ועשר לזו המרובה כשר אף שדחוק הוא וכן מצאתי בס' בית הלוי ותורת הבית יעו"ש היטב שהאריך בזה). וכן מפרש הרא"ש והרע"ב יעו"ש.

אמנם רבינו יש לו שיטה אחרת בזה והוא כי אם היו התערובות שוות זה כזה דהיינו של לאה ושל רחל היו שוים במספר אחד אזי תמיד מחצה כשר ומחצה פסול וכמש"כ בהלכה ה' אמנם אם היו של האחת מרובה ושל השנית מועט אז יש נפק"מ אם הוא כהן נמלך ר"ל שנתנו לו הקינים ע"מ שישאל את בעליהם איזו יקרב חטאת ואיזו יקרב עולה ולא מסרו לו רשותם בזה והוא לקח ועשה מחצה למעלה ומחצה למטה אזי המועט כשר כי היא יכולה לטעון ולומר באותן של מעלה היו מובלעין העולות שלי ובאותן של מטה מובלעין החטאות שלי כי לא נתתי הרשות בידך לשתעשה מעצמך כחפצך אמנם אם הוא כהן שאינו צריך לישאל את פי הבעלים איזה שירצה יקריב עולה ואיזה שירצה יקריב חטאת רק הדבר הנמסר לו לעצמו אזי המרובה כשר כי מקנותיו ודאי נעשו למעלה ולמטה ויש בו כשרות ודאי משא"כ בקטן י"ל שקרבנותיו כולם קרבו למעלה או למטה ויש כאן פסולות בודאי בשלו לכן תולין הקלקלה במקולקל ואומרים שהמרובה נעשה כתיקונה ושל המועטת נעשית שלא כתיקונה ועי' בלשונו בפי' המשניות שהועתק במרן ועכשו תבין כוונתו בהלכה זה ובהלכה שלאחריו ודעת הראב"ד כדעת המפרש ודעימיה שכתבתי למעלה. והנה בזבחים ע"ג ב' לכאורה משמע כהראב"ד וסיעתו. אולם יש לומר שרבינו מפרש לה הכי דהא עולה שנתערב בחטאות ימותו כולם ואסור להקריב למזבח דבר שלא כתיקונו וה"ה דאם נתערבו קינים אהדדי דחציין חטאת וחציין עולה אסור להקריב רק חציין למעלה וחציין למטה אבל לא כולם למעלה או כולם למטה ומ"מ חזינן אי עברו והקריבו כולן למעלה או כולן למטה חציין כשר ועלו הרי חזינן דאף דאסרי רבנן להעלות אם עלה הורצה כן נראה לכאורה. אמנם לפי מש"כ מרן בהלכה א' דכ"ז שלא נתפרשו העולות וחטאות מותר להקריבן למעלה או למטה א"כ אין מזה ראיה של כלום ואי נימא דס"ל לרבינו דהא דמייתי התם בזבחים לא קאי על משנה זו רק הוא איזה ברייתא דמיתני הכי (ועיי"ש בתוס' ד"ה בד"א וכו') א"כ הדרא קושיית מרן לדוכתיה סוף דבר דברי רבינו שם ושבפי' המשניות צ"ע טובא ועוד דכתב שם דאם עשה חציין למעלה וחציין למטה דאינו כשר אלא כמנין החטאות שבחובה ואמאי הרי כולם כשרים לבד מחטאת המעורבת ואי משום שבעולות היה חטאת מעורב מ"מ הא מסקינן בזבחים שם דבדיעבד הורצה וכיון שקיני חובה חציין חטאת וחציין עולה והקריב חצי

למעלה וחצי למטה אמאי הם פסולות אותן שלמעלה. סוף דבר דבריו נפלאו מעין עטלף כמוני ועי' לקמן הלכה ט' מש"כ בזה.

הלכה ז

מדעתו חציין וכו'. זה מבואר ממה שקדם. וע"ע תוס' זבחים ס"ז ב' ד"ה בתרי וכו' שנראה מדבריהם דקיימו בשיטתו דהראב"ד ודעימיה (ועי' שם שיש שם ט"ס וכצ"ל ג' לזו וג' לזו עשה כולם למעלה מחצה כשר ומחצה פסול כולם למטה מחצה כשר מחצה פסול חציו למעלה וחציו למטה וכו' יעו"ש היטב).

הלכה ח

קיניהן בעירוב וכו'. עיין בעירובין ל"ז א' ובקינין ספ"ק יעו"ש ועיין מרן שהקשה הא אסקינן התם בעירובין דמיירי בהתנו ועיי"ש מה שתירץ בזה והיינו לגירסת רש"י דקמ"ל כדר"ח אמנם לגירסת התוס' והמפרש והתוס' בקינים דגרסינן מהו דתימא לגזור התנו אטו לא התנו יעו"ש היטב א"כ אזדא לה תירוץ מרן ועיין ביש"ש פ"ה דב"ק בדיני ברירה שהשיג על רבינו יעו"ש היטב והנה אי לא מסתפינא הו"א דלהש"ס לא היה קשה לו מהא דלקחו קיניהן בעירוב דכיון דלקחו בעירוב ע"כ אדעתא דכהן נתנו שיהא תלוי בדעתו והוי כאילו נותנות מעות בשופר דהוי כאילו התנו וכמש"כ בתוס' ספ"ק דקינים יעו"ש רק דעיקר הקושיא היה מנתנו קיניהם לכהן דהתם לקחה כל אחת לעצמה ולבסוף נתערבו ובזה שפיר צריך לברירה ומשני כשהתנו וכמש"כ התוס' דהיינו שנתנו דמי הקינים יעו"ש היטב (ומשמע לי כי מטעם זה הוגה אח"כ במשנה שדמי הקינים נתנו לכהן והוא לקח הקינים וק"ל) וזה שכתב רבינו או שנתנו דמי הקינים וכו' ושוב לק"מ מטעם ברירה ודוק היטב בזה ועיין לקמן סעיף י' וסעיף י"א קצת ראיה לדברי אלה ועוד כיון שלקחו בעירוב והכהן עושה לחטאת ועולה ומכאן ולהבא יש ברירה וכמש"כ בחי' לב"ק ס"ט א' יעו"ש.

כמו שביארנו. לעיל פ"ה הי"א ובסימן זה הלכה א'.

הלכה ט

חטאות ועולות. כ"ז איתא בזבחים ס"ז ב' ובקינים פ"ג מ"ג ועיין לעיל הלכה ה' ועיי"ש משנה א'. ועיין מש"כ מרן בשם רבינו בפי' המשניות שלו דלא מיירי הכא בנתערבו כלל דאם היה נתערב היה הדין שימותו יעו"ש ולא העיר מידי בזה ותמוה לי דהא בזבחים ע"ג ב' מוכיח מינה דהא דאם נתערב חטאת בעולה ימותו היינו לכתחלה אבל בדיעבד אם זרק הורצה יעו"ש היטב וכ"כ המפרש כאן והרע"ב והרא"ש. ולא ידעתי איך יפרנס לנו את דברי הש"ס הזה ואולי גי' אחרת היה לו בזה והתימה על מרן שבהלכה א' היה

גלוי לפניו הש"ס הזה והקשה ממנו על רבינו (כמש"כ לעיל בה"ג ד"ה למטה) וכאן עשה עצמו כאילו לא ידעה ולפי זה א"צ כלל למש"כ לעיל ה"ו ונדחקתי שם בזה יעו"ש ובזה יסולקו ממנו כמה קושיות באם נימא שגי' אחרת היה לו בזה וצע"ג בזה וה' יאיר עיני.

הלכה י

שלש ציבורי וכו'. זה איתא בזבחים ס"ז ב' ובקינין פ"ג מ"ד ושם הגירסא חטאת ועולה וסתומה ומפורשת וכגירסת רש"י שם ומפרש שאשה אחת צריכה לעולה וקן שלם שאחד עולה ואחד חטאת נמצאת צריכה שתי עולות וחטאת אחת והאחרת צריכה שתי חטאות ועולה ולקחו שלש קינין ופירשו על קן אחד עולה לזו וחטאת לזו וקן אחת הניחו סתומה ולא נתפרשה כלל ובקן אחת פירשו איזה עולה ואיזה חטאת רק שלא פירשו שם הבעלים ועיין בתוס' שם ד"ה חטאת וכו' שתמהו ל"ל למינקט כלל חטאת ועולה והו"ל למינקט בשני קינין סתומה ומפורשת יעו"ש היטב וכתב המפרש עוד בשם הר"א דה"ג חטאת ועולה סתומה ומפורשת והכא מיירי בשני קינין אחת סתומה ואחת מפורשת ולאשה אחת היה הקן הסתומה ולהאחרת המפורשת עשה כולן למעלן או למטן מחצה כשר ומחצה פסול אבל אם עשה מחצה למעלה ומחצה למטה אז כשר מחצה היינו קן אחד כשיעור הסתומה דיש כאן ספק שמא נקרב הסתומה כולה למעלה והמפורשת למטה או להיפך ויש לכל אחת פרידה כשרה ופסולה או שהקריב הסתומה אחת למעלה ואחת למטה ושניהם כשרות והמפורשות הקריב העולה למעלה והחטאת למטה ושניהם כשרות או העולה למטה והחטאת למעלה ושניהם פסולות והנה שני פרידות יש כאן בודאי כשרות אך לא ידעינן מי המה הכשרות לכן אמרינן שתתחלק ביניהם יעו"ש היטב וזה נראה שכ"ה דעת הגר"א בליקוטיו (רק שיש שם ט"ס וכצ"ל ושל אחת מפורשת חטאת ועולה ונתערבו הכל) או י"ל שדעת הגר"א שהיה כאן עולה וקן סתומה ולאחת עולה וקן מפורשת והבן.

אמנם רבינו כתב בפי' המשניות וז"ל סדר זה כך הוא קן מפורשת חטאת ועולה וקן סתומה זו היא ג"כ קרבן עולה אלא שהיא סתומה ולא פירש ואמר זו עולה או חטאת אחר נולד לו הספק ולא ידע איזה מהן סתומה ולא איזו מפורשת ואין כאן תערובות ג"כ ודע זה אלא הרי לפניו שלשה קיני עופות אחת עולה ואחת חטאת והשלישית חטאת ועולה והיא סתומה ואם עשה הכל לצד אחד הרי המחצית כשר והמחצית פסול הכרח ואם נעשה חצי הכלל למעלה והחצי למטה והוא שיעשה קן אחת למעלה וקן אחת למטה והשלישית חצייה למעלה וחצייה למטה הרי המפורשות כולה פסולה שאני אומר חטאת קרבה למעלה ועולה למטה והסתומה כשרה לפי שכבר נעשית חצייה למעלה

וחצייה למטה והיא לא נתערבה אבל לפי שלא פירשנו אותה ואין אנו יכולים לומר לאשה זו או לאיש הזה שקן סתומה זו היתה שלך שהיא כשרה לפי שהכהן מעצמו היא מפריש אחד מהם והניח אחרת סתומה לפי שכל הדברים האלו בכהן שאינו והוא לא ידע לאיזה משניהם פירש הקן אנו מחלקים הענין בין שניהם ומעלין לכל אחד מבעלי שני הקינים חצי מנין הקן הסתומה ומשלים כל אחד מהן שאר קרבנותיו עכ"ל וכוונת דבריו בקצרה שהיו כאן שני קינים אחת סתומה ואחת מפורשת איזו חטאת ואיזו עולה וכשיטת הר"א (ויש שם ט"ס וכצ"ל וקן סתומה זו היא ג"כ קרבן עולה וחטאת אלא שהיא סתומה וכו') רק שלשיטת הר"א היה הסתומה לאשה אחת והמפורשת לאחרת ולא ידע אם הקריב המפורשת כולה למעלה והסתומה למטה או להיפך שנתערבו הקינין ג"כ ולרבינו לא נתערבו הקינים רק כל קן היה לעצמו ומכל קן הקריב אחד למעלה ואחד למטה ולא היו מפורשות לבעליהן קן סתומה לזו וקן מפורשת לזו רק היו הקינים בין שניהם ולכל אחת היה חלק בשניהן (ומש"כ הרי לפנינו שלשה קיני עופות של שלשה מיני עופות ויותר נ"ל להגיה שלשה מיני עופות וכו' רק ממה שסיים שיעשה קן אחד למעלה וקן אחד למטה וכו' לא משמע כן אם לא שנגיה ג"כ שם שצ"ל מין אחד למעלה ומין אחד למטה וכו' ומש"כ ולא ידע איזה מהן סתומה ולא איזו מפורשת וכו' טעמו כי אילו היה יודע שזו מפורשת לא היה מקריב רק העולה למעלה והחטאת למטה אבל באמת אין זה הכרח כי י"ל כי היה יודע איזו המפורשת רק ששכח מי העולה ומי החטאת והכל חדא. עכשיו דבריו מבוארין ופשוטין ועכשו תבין דבריו שבחבור והבן ופשוט.

הלכה יא

למעלה וחציין וכו'. כבר מבואר הוא ממה שקדם.

אלא הסתום וכו'. לדברי רבינו דאזיל לשיטתו דכתב דהקינין לא נתערבו וכ"כ שם רש"י בזבחים והמפרש כאן והרא"ש והרע"ב ודחקם לשון אין כשר אלא הסתומה דמשמע דהסתומה היא כשרה בוודאי משא"כ להר"א צריך לדחוק אין כשר אלא כשיעור סתומה. ומרן הבין דמיירי שלא נתערבו הקינין מטעם המבואר בהלכה ט' במרן בשם רבינו יעו"ש (עיין לעיל ה"ט) אבל באמת א"צ לזה וכאן מיירי מטעם אחר וגם רש"י והמפרש והרא"ש והרע"ב מודים לו בזה אף ששם חלק עליו וכמש"כ שם (ודע כי במשניות דפוס אלטונא על מש"כ הרע"ב בסוף משנה זו וז"ל האחת יצאה ידי חטאת והאחת יצאה ידי עולה עכ"ל נציין ע"ז דבור מת"ח שכתב ע"ז וז"ל ולאפוקי מדרבא בזבחים ע"ג דאמר השתא דאמור רבנן לא תקריב אי הקריב לא מרצה (המפרש) עכ"ל. והנה אין שייך זה לכאן ולא מקומו כאן רק מקומו בסוף משנה ג' יעו"ש היטב.

פרק ט

הלכה א

גוזל לאויר. נזיר י"ב א' וקינין פ"ב מ"א וכתב המפרש וז"ל פי' רבי דלרבותא נקט סתומה דלא מיבעי מפורשת כיון (כצ"ל) שנפרדו הקינין זה מזה ונפרשו זה לחטאת וזה לעולה תו לא סמך זה לזה כלל ופשיטא שאם פרח האחד יקח זוג לשני אלא אפילו קן סתומה שעדיין הם יחד ועומדין יחד להתפרש ס"ד כי פרח האחד שימות הנשאר קמ"ל ולא מיבעיא פרח לאויר העולם כי שמא ישוב כל אחד ואחד כדינן ולהכי נמי כי עדיין לא חזר יקח זוג לשני אלא אפי' פרחה לבין המתות שעתה אינו יכול לשוב שנתערב בהם יקח זוג לשני ולבין המתות נמי פירוש (הלשון מגומגם קצת וצריך תיקון) ואינו קרוי הבדלה מחבירו אלא אפי' מת אחד יקח זוג לשני עכ"ל וכ"כ הרע"ב אמנם התוס' בקינים כתבו וז"ל ה"ה בקן מפורש הוי דינא הכי אלא משום דבסיפא קאמר פרח לבין הקריבות פסול ופוסל אחד כנגדו דדוקא פרידה של קן סתומה שפרח ונתערב לבין הקריבות אבל פרידה המפורשת לעולה שפרח בין שאר קינים אינו יכול להקריב אלא כמנין עולות שבקינין שפרח שם כדאמר בפ"ק עכ"ל והרא"ש כ' שלשה פירושים. א', שלאו דוקא קן סתומה ה"נ מפורשת אם ידוע איזה מהם נאבד אלא מילתא דפסיק נקט דמפורשת היה צריך להאריך ולפרש אם ידוע איזה מהן נאבדה. ב', כתב פי' התוס'. ג', כדעת המפרש והרע"ב. ועי' נזיר י"ב א' שם איתא וז"ל ואילו קן מפורשת אין לו תקנה (ופרש"י וז"ל לפי שאין יודע איזו לחטאת ואיזו לעולה ואע"ג דפירש כיון דלא הוי תרווייהו קמיה לית בהו הכירא דלא ידע אי האי שני הוי חטאת או עולה עכ"ל ואולי לזה כיון המפרש שכתב דלא נראה ליה כפרש"י ועיי"ש בתוס' ד"ה קן סתומה וכו' שכתב כפי' הראשון של הרא"ש יעו"ש ועיין בתוס' יו"ט אמנם רבינו בפי' המשניות כתב כדעת התוס' דקינים יעו"ש היטב.

שימותו כולן וכו'. להכי קאמר בין חטאות המתות (כ"ה שם גירסת הש"ס) דאילו נתערבה בין חטאות חיות והנך חטאות דידיה נינהו מצי למיסר (צ"ל למיסב) חד מינייהו ועביד ליה זוג להאי והאי דלא נתערב הוה קריב לה עולה עכ"ל גירסת רש"י בנזיר שם והובא בתוס' יו"ט. ודע כי לפנינו במשנה איתא שפרח לבין המתות ופי' רבינו בפי' המשנה היינו באותם שדינם שימותו כולם כמו חטאת שנתערבה בעולות או להיפך.

הלכה ב

לעשרה עופות וכו'. ההסבר שכתב רבינו הוא כדעתו שפי' שם על דרך זה. אמנם המפרש כתב שם טעם אחר והוא כי הנתערב דרך משל מקן סתומה אחת לשתי קינים

סתומים אחרים א"כ אותו שנשאר בקן אחד ה"ז פסול מלהקריבו עוד דאם יקריבנו א"כ יקבע חבירו שפרח לחטאת אם יקריב הנשאר לעולה ולא יהיו כשרות בשתי קינין רק כמנין החטאות דשם ואם יקריב הנשאר לחטאת א"כ יקבע אותו שפרח לעולה ולא יהיו כשרות רק כמנין העולות שבשתי קינין לכך פסלו הנשאר לגמרי ומשתי הקינים אין יכולים לעשות רק שתי חטאות ושתי עולות דאם יעשה יותר משתי חטאות חוששין שמא יעשה השלש חטאות מהשתי קינין של אשה אחת ובשתי קינין אין שם רק שתי חטאות וכן בעולות ג"כ הדין כן ונמצא אותו שפרח ופסל אחד במה שנשאר וכ"ה בראב"ש ורע"ב יעו"ש היטב.

הלכה ג

עופות סתומות וכו'. שם בקינים מ"ב ולרבינו כשיטתו ולהמפרש והחולקים כשיטתייהו.

הלכה ד

כמו שבארנו. לעיל פ"ח ה"ה יעו"ש.

הלכה ה

יש בו וכו'. שם פ"ב דקינין מ"ג.

פוסל אחד וכו'. לפי' רבינו פשוט הוא לפי שבראשונה כשפרח ממנו אחד נפסל הפורח דאינו ידוע מה נעשה ממנו ונשאר להראשונה עוד אחד ושוב כשחזר מהשנייה לראשונה והרי יש כאן שתי פרידים לראשונה וכשהקריבן אחד למעלה ואחד למטה אינו ידוע אם הנשאר נעשה למעלה והרי יש לה עולה או מהנשאר נעשה למטה והרי צריכה להביא שתי פרידות אחרות. והשנייה שהיו לה ארבע פרידות ועכשו שיש לה שתי פרידות מקינין נכריות נשאר של עצמה שתי פרידות וכשעשה כל הארבע פרידות חציין למעלה וחציין למטה ואינו יודע אם נעשו שתי פרידות הנשארות לה למעלה והנכריות למטה והרי יש לה ב' עולות כשרות או הנשארות נעשו למטה והנכריות למעלה והרי יש לה ב' חטאות כשרות או הנשארות לה נעשו א' למעלה וא' למטה והרי יש לה חטאת ועולה כשרות לכן מספק תביא ב' קינין אחרים שהן ד' פרידות.

והשלישית שהיו לה שלש קינין שהם ששה פרידות ונחסרו ממנה ב' פרידות ונתמלאית מן הנכריות ועשה ג' למעלה וג' למטה ויש ספק אם נעשו ב' למעלה מן הנשארות ופרידה מן הנכריות וב' למטה מהנשארות ופרידה מהנכריות והרי יש לה ב' חטאות כשרות וב' עולות כשרות או שמא נעשה ב' הנכריות למעלה עם א' מהנשארות והרי יש לה עולה כשרה ולמטה נעשה ג' מהנשארות והרי יש לה ב' חטאות כשרות עם עולה א' או שמא

למעלה הוקרבו ג' מהנשארות והרי יש לה ב' עולות כשרות ולמטה נעשו ב' הנכריות עם א' מהנשארות ויש לה חטאת כשרה לכן עולה א' וחטאת א' כשרים לה ממנ"פ והרי צריכה להביא עוד ב' קינין שהם ד' פרידות. והרביעית שהיה לה ארבע קינים שהם שמונה פרידות ועתה נשארו לה משלה ששה פרידות וב' נכריות ועשה חציין מלמעלה וחציין מלמטה ויש ספק שמא ג' מהנשארות וא' מהנכריות נעשו למעלה וג' מהנשארות וא' מהנכריות נעשו למטה והרי יש לה ג' עולות וג' חטאות כשרות או שמא נעשו ב' מהנשארות וב' מהנכריות למעלה ולמטה נעשו ד' מהנשארות והרי יש לה ד' חטאות כשרות וב' עולות או שמא נעשו ד' מהנשארות למעלה וב' מהנשארות וב' נכריות למטה והרי יש לה ד' עולות וב' חטאות כשרות לכן ב' עולות וב' חטאות ממנ"פ כשרים ותביא עוד ב' קינין שהם ד' פרידות ותביא מהם ב' עולות וב' חטאות.

והחמישית שהיו לה חמשה קינין שהם עשרה פרידות ועכשו נשארו לה ח' וב' נכריות ועשאן חציין למעלה וחציין למטה ויש ספק שמא ד' הנשארות וא' מהנכריות נעשו למעלה וד' מהנשארות וא' מהנכריות נעשו למטה והרי יש לה ד' חטאות וד' עולות כשרות או שמא ג' מהנשארות וב' הנכריות נעשו למעלה וה' מהנשארות נעשו למטה והרי יש לה ג' עולות כשרין וה' חטאות כשרות או שמא נעשו ה' מן הנשארות למעלה וג' מן הנשארות וב' הנכריות למטה והרי יש לה ה' עולות וג' חטאות כשרות לכן ג' עולות וג' חטאות כשרות וצריכה להביא עוד ב' קינין שהם ד' פרידות. והששית שהיו לה ששה קינים שהן י"ב פרידות ונחסרו ממנה ב' ונשלם החשבון בב' נכריות ועשה מחצה למעלה ומחצה למטה ויש ספק אם נעשה ה' מהנשארות וא' מן הנכריות למעלה וה' מהנשארות וא' מן הנכריות למטה והרי יש לה ה' חטאות וה' עולות כשרות או שמא נעשו ד' מהנשארות וב' הנכריות למעלה וששה מהנשארות למטה והרי יש לה ד' עולות וששה חטאות או שמא ששה מהנשארות נעשו למעלה וד' מהנשארות וב' הנכריות נעשו למטה והרי יש לה ששה עולות כשרים וד' חטאות לכן ד' עולות וד' חטאות כשרים בוודאי ותביא עוד ב' קינין שהם ד' פרידות.

והשביעית שהיו לה שבעה קינים שהן י"ד פרידות וממנה לא נחסר רק א' בחזירה ולא בהליכה נשארו לה י"ג פרידות משלה וא' נכרית ועשה מחצה למעלה ומחצה למטה ויש ספק שמא עשה למעלה ז' מהנשארות ולמטה עשה ששה מהנותרות וא' הנכרית והרי יש לה ז' עולות ושש חטאות או שמא עשה למעלה ששה מהנותרות וא' הנכרית ולמטה עשה ז' מהנשארות והרי יש לה ששה עולות וז' חטאות ולכן ששה עולות וששה חטאות כשרים ממנ"פ ותביא עוד קן אחד שהם שתי פרידות ויהיה אחד חטאת ואחד

עולה והנה הרחבתי הדברים קצת להבינך כל דבר מילתא בטעמו.
אבל להמפרש ואינך רבוותא הטעם כי תיכף כשפורח אחד נפסל בן זוגו שאם יקרב בן זוגו אזי יהא נקבע הפורח לעולה או לחטאת ויהיה פסול במקום שנפרח לשם רק יהיו כשרות שם כמנין החטאות דשם או כמנין העולות דשם ולכן כשפרח מראשונה לשנייה נפסל הראשונה לגמרי וכשפרח מן השנייה לשלישית הרי אין רשאי לעשות בשנייה רק קן א' ולא יותר כי אם יעשה ג' פרידין יוקבע הפורח לכן בשנייה אין כשר רק קן א' וכשפרח מן השלישית לרביעית אזי אינו כשר בשלישית רק ב' קינים וכן מן הרביעית אל החמישית אין כשר ברביעית רק ג' קינים וכשפרח מן החמישית אל הששית אזי אין כשר בחמישית רק ד' קינים וכן מהשישית אל השביעית אין כשר בששית רק ה' קינים אבל בשביעית כשרים כולם. וכשחזר מהשביעית אל השישית אזי אין כשר בשביעית רק ששה קינים וכן כשחזר מהשישית אל החמישית אין כשר בששית רק ד' קינים כיון שבפעם הראשון בשעת הפריחה לא נשארו ממנה רק ה' קינים ועתה כשחזר נפסל עוד קן א' ולא נשארו רק ד' קינין וכשחזר מהחמישית אל הרביעית נשארו בחמישית ג' קינים מהד' הקודמים וכשחזר מהרביעית אל השלישית לא נשאר ברביעית רק ב' קינים מהג' שקדמו וכשחזר מהשלישית אל השניה לא נשאר בשלישית רק קן א' מהב' שקדמו וכי חזר מהשניה אל הראשונה לא נשאר כלום. והקשה המפרש כאן אמאי לא יעשה באשה השלישית ב' קינין ב' חטאות וב' עולות מאי אמרת דילמא אותו שפרח לרביעית נעשה ממנו חטאת או עולה וא"כ כי יעשה כאן ב' חטאות וב' עולות חיישינן שמא יהיה ג' עולות או ג' חטאות מקינין שלה מה בכך הא היה לה ג' קינין והיה לה ג' חטאות וג' עולות ואי חיישת כיון שיעשו ממנה ג' עולות יקבע גם החוזרת לשניה ויפסלו שמה רק כמנין זו הקובעת מה בכך הא עכשו אמרת דאין לשנייה כלום והו"ל לומר דהשלישית יש לה ב' והשנייה אין לה כלום או השלישית יש לה קן א' והשניה יש להן קן א' יעו"ש שתירץ כיון דבכל הנשים נפסל קן אחת בהליכה וקן אחת בחזירה ה"נ כן גזרו הכא אע"ג דלא שייך זה יעו"ש וכ"כ הרא"ש והרע"ב יעו"ש אמנם לפי רבינו א"צ לכל זה כי לפי פירושו בלי שום גזרה אין להראשונה ולשנייה כלום והבן.
חזר אחד וכו'. כתב המפרש דלא מיירי כאן שפרח מן הראשונה או מן השנייה דכיון דדינם שימותו א"כ הו"ל אחד מן המתות דדינם שימותו כולן אלא מיירי שפרח מן השלישית ומשם ולמעלה יעו"ש וכ"כ הרע"ב יעו"ש והרא"ש הביא זה בשם י"מ והשיג ע"ז וז"ל וליתא כיון דאלו קרבנות מחמת ספק תערובות לא חשיבי חטאות המתות לפסלן אמרינן בתערובות דהו"ל ספק ספיקא עכ"ל ועי' תוס' זבחים ע"א א' בד"ה אפילו

וכו' ושם ע"ב א' ד"ה נתערבו וכו' והנה בזה יש מקום עיון גדול ואין כאן מקומו. אמנם לרבינו פשיטא דלא שייך זה דהא הכא לא מיירי כלל דהנשארים ימותו רק הכא מיירי בהקריבן חציין למעלן וחציין למטן וכולם כשרים רק דלא עלו לבעלים לשם חובה ועוד דהכא מיירי בדלא שאל לבי"ד רק עשה מעצמו חציין למעלה וחציין למטה ובכה"ג גם להמפרש כשר וכמש"כ למעלה פ"ז ה"ט ואף לרבינו דס"ל התם דגם בדיעבד פסול וכמו שמבואר שם מ"מ לדידיה אינם פסולים וכנ"ל והבן היטב בכל מש"כ כי נכון הוא בעזר ה'.

אין להם וכו'. לפי שלהשלישית שיש לה ששה פרידים וחיישינן שמא הארבעה אינה שלה ולכן מספקינן שמא השלשה שנעשו למעלה הוא מהנכריות וכן חיישינן שמא למטה נעשו מהנכריות ולכן אין לה כלום. והרביעית שיש לה ח' פרידים ד' מהנשארות לה וד' נכריות חיישינן כן שמא הד' שנעשו למעלה היו נכריות וכן חיישינן שמא הד' שלמטה היו נכריות ולכן אין לה כלום ואי משום שסוף כל סוף נקרבו שלהם ג"כ מ"מ לא ידעינן היכן נקרבו אם למעלה ואם למטה, והבן. ובעלת החמשה שיש לה עשרה פרידים הרי ששה מהנשארות וד' נכריות ועשה ה' למעלה וה' למטה חיישינן שמא מהה' שנעשו למעלה היו כולם שלה ולמטה נעשה אחת מהנשארות וד' הנכריות והרי יש לה ה' עולות כשרות וחטאת אחת א"נ שלמעלה נעשה אחת מהנשארות וד' הנכריות ולמטה נעשה ה' מהנשארות והרי יש לה ה' חטאות ועולה א' (ועוד יש לספוקי בכמה גווני שלמעלה נעשה ג' מהנשארות וב' מהנכריות וכן למטה ועוד איכא ספיקי טובי ודעת לנבון נקל) לכן לכל הפחות יש לה עולה אחת וחטאת אחת ותביא עוד ד' קינים. והששית שיש לה י"ב פרידים יש לה ח' הנשארות וד' נכריות ומספקינן שמא עשה למעלה ב' מהנשארות וד' נכריות ולמטה עשה ששה מהנותרות והרי יש לה ב' עולות וששה חטאות א"נ למעלה עשה ששה מהנשארות ולמטה ב' מהנשארות וד' נכריות והרי יש לה ששה עולות וב' חטאות (ועוד יש לספוקי בכמה גווני) לכן יש לה ב' עולות וב' חטאות כשרים ותביא עוד ד' קינין שהם ח' פרידים ד' חטאות וד' עולות. והשביעית שהיו לה י"ד פרידים ועכשו נחסרו לה ב' משלה והרי יש לה י"ב מהנשארות וב' נכריות ואיסתפק לן דילמא עשה למעלה ה' מהנשארות וב' נכריות ולמטה עשה ז' מהנשארות והרי יש לה ה' עולות וז' חטאות א"נ עשה למעלה ז' מהנשארות ולמטה עשה ה' מהנשארות וב' הנכריות ויש לה ז' עולות וה' חטאות (ועוד יש לספוקי בכמה גווני) ולכן יש לה ה' חטאות וה' עולות ותביא עוד ב' קינין שהם ד' פרידים ב' חטאות וב' עולות. וזהו לשיטת רבינו ואין כאן שום גזירה.

אמנם לשיטת המפרש גם כאן כמש"כ למעלה בהל' ה' השביעית אין לה רק ה' קינים כי ב' קינים נפסלו ממנה ע"י שתי חזרות ואין לעשות ממנה רק ה' חטאות וה' עולות כי אם יעשו ממנה ששה עולות וחמשה חטאות הרי יקבע אותו בן זוגה לעולה ולא יכשר למטה ממנה כ"א העולות וכן לא יעשה ממנה ה' עולות וששה חטאות לכן יעשה ממנה ה' חטאות וה' עולות. והששית שנחסרו ממנה ד' ולא נשאר לה כי אם ד' קינים כשרים וכל אחד שפרח ממנה פסל קן אחת הרי נפסלו ד' זוגות ולא נשארו לה כי אם ב' קינים שהן ד' פרידות שהם ב' חטאות וב' עולות ויותר ע"ז אסור שמא מהד' פרידות שנחסרו ממנה יעשו מהם ד' חטאות או ד' עולות ובששה קינים ליכא יותר משש עולות ומשש חטאות. ומהחמישית שנחסרו ממנה ד' פרידים נשארו ממנה ג' קינים ואסור לעשות ממנה יותר מעולה אחת ומחטאת אחת. אבל הרביעית אין לה כלום. וגם כאן יש להקשות כיון שברביעית אין לה כלום א"כ בחמישית אמאי נפסל משום שחזרה לרביעית הא הרביעית אינם קרבים כלל וא"כ יש להקריב בחמישית ששה פרידים שהן ג' עולות וג' חטאות ואפי' תימא שהשתים שהלכו ממנה לששית נעשו שתי חטאות או שתי עולות הרי מ"מ נשארו לה ג' חטאות וג' עולות ואי משום הב' שחזרו ממנה לרביעית הא אין לנו לחוש להם כיון שמתות. א"נ כיון שהחמישית אינה מקרבת אלא קן אחת א"כ יעשה מבעלת הד' ב' קינים ב' חטאות וב' עולות כבר תירץ דמשום גזירה היא וכנ"ל בפריחה וחזרה ראשונה יעו"ש היטב ולפי' רבינו א"צ לכל זה וכנ"ל ס"ק ז'.

פעם רביעית וכו'. וא"כ לשיטת רבינו נחסר מכל אחד ששה פרידות ולכן ראשונה ושנייה ושלישית ורביעית וחמישית וששית אין להם כלום דהששית שהיה לה י"ב פרידות וחסרו ממנה ששה ונשארו לה ששה וששה יש לה נכריות וחיישינן שמא ששה הנכריות נעשו למעלה וששה הנשארות נעשו למטה והרי יש לה ששה חטאות או שמא ששה הנשארות נעשו למעלה וששה הנכריות נעשו למטה והרי יש לה ששה עולות לבד לכן מטעם זה אין לה כלום וכ"ש להפחותות ממנה שאין להם כלום. אבל השביעית שנחסרו ממנה שלש אחד בחזרה ראשונה ואחד בשנייה ואחד בחזרה שלישית ונשארו לה י"א משלה ועשה ז' למעלה וז' למטה חיישינן שמא ד' מהנשארות נעשו למעלה עם ג' הנכריות וז' מהנשארות נעשו למטה והרי יש לה ז' עולות וד' חטאות לכן כשרים ד' עולות וד' חטאות ותביא עוד ג' קינים שהן ששה פרידות ג' עולות וג' חטאות.

אמנם להמפרש ודעימיה הטעם כיון שנחסר מבעלת הששית ששה פרידות חיישינן שמא כל הששה נעשו חטאות או עולות א"כ אין לה כלום שיותר משש חטאות או עולות אין לה אמנם להשביעית שלא נחסרו ממנה רק ג' פרידות ונשארו לה י"א ואף

שיש לה לעשות ה' חטאות וה' עולות וכ"ה דעת הי"א שס"ל במשנה דלא הפסידה כלום עיין במפרש ורא"ש ורע"ב. ומהרא"ש משמע קצת דהשביעית אינה מפסדת כלום ומביאה כל הז' קינים ז' למעלה וז' למטה ולא כדעת המפרש והרע"ב וכ"ה דעת הגר"א בליקוטיו אמנם לדעת רבינו יש לעיין אמאי ס"ל להי"א דהשביעית לא הפסידה כלום ורבינו בפירושו לא פי' כלל דברי הי"א, וצע"ג בזה.

ודע כי לפי' המפרש ודעימיה הא דלבעלת השבע ליכא רק ד' קינים הוא ג"כ מטעם גזירה וכנ"ל והבן ועיין בתוס' יומא ס"ה ב' ד"ה ומשום וכו' יעו"ש היטב. ועיי"ש בתוס' שהקשו דהא התם פריך ומשום גזירה ימותו והא הכא אמרינן שפיר משום גזירה ימותו ועיי"ש מה שתירץ יעו"ש היטב ועיין כאן במפרש וברא"ש יעו"ש היטב ולדברי רבינו לק"מ ודוק היטב.

הלכה ו

יקח זוג וכו'. עיין במפרש וברא"ש ורע"ב שכתבו שמיירי דהמפורשות נתערבו ולא ידע איזה עולה ואיזה חטאת ולכן דין שימותו כל השלשה המעורבות יעו"ש ולרבינו בפי' המשניות מבואר דמיירי דהמפורשות לא נתערבו ורק דהגוזל המעורב נתערב עם אחד מהן כגון שנתערב עם העולה ואינו מכיר מי העולה ומי הגוזל שנתערב וכן מיירי שנתערב עם החטאת לכן פסק דיקריב העולה עם המעורבת למעלה והחטאת למטה או יקריב העולה למעלה והחטאת עם המעורבת למטה והמעורבת פסולה וכמש"כ בסעיף ב' דלא ידעינן אם המעורבת ראויה למעלה או למטה יעו"ש היטב (וצ"ל הטעם דהגוזל המעורב נפסל משום דמיירי שלקח בן זוג להנשאר והקריבם אחד למעלה ואחד למטה ולא ידע אי הנשאר הקריב למעלה והנוסף הקריב למטה או להיפך וכיון שנקרב הנשאר למעלה או למטה נקבע הנתערב בחטאת או בעולה ולא ידע למאי מהן נקבע לכן הוא פסול כן מוכח לכאורה ומ"מ מותר להקריבו כמש"כ לעיל פ"ח ה"ג וה"ד יעו"ש. ובאמת יש לעיין כיון שהיה ידוע לו העולה והחטאת במפורשת וזה ידוע לו ג"כ עם מי נתערב הגוזל עם העולה או עם החטאת והנה אם עם העולה נתערב יקריב הנשאר מזוג הראשון למטה והנוסף למעלה ולהיפך יעשה להיפך ועוד קשה למה מקריבו להמזבח כיון שמשלים הקן הנחסר ומקריב ממנו חטאת ועולה והו"ל חטאת שכפרו בעליו ולמיתה אזיל והו"ל נתערב חטאת המתות ועוד קשה לי הרבה בזה. וה' יאיר עיני בזה).

הלכה ז

מכאן ועולה וכו'. פ"ב דקינין מ"ה.

פרח מן האמצעיים וכו'. במשנה שם איתא חזר או שפרח מן האמצע לצדדין והנה הרע"ב העתיק חזר מן האמצע וכו' והרא"ש כתב וז"ל חזר ופרח מן האמצע לצדדין הגירסא ומה שכתוב במשניות או שפרח א"א לפרשו דאלו פרח תחלה מן האמצע לצדדין כבר שנינו דלא הפסיד כלום והראב"ד פי' חזר לצד אחד ואין אנו יודעים לאיזה חזר או שפרח מן האמצעי לשני צדדים זו ואצ"ל זו קתני עכ"ל ורבינו כתב בפי' המשניות וז"ל וענין מה שאמר או שפרח מן האמצע לצדדין הוא שפרח לצד זה ששם החטאות או העולות ופרח משם לקצה האחר עכ"ל והגר"א כתב בליקוטיו וז"ל או שפרח מן האמצע וכו' שיגרא דלישנא דרישא או שפרח מן המפורשת נקט כאן עכ"ל אמנם כאן העתיק רבינו פרח מן האמצעיים וכו' ולא העתיק כלל לתיבת חזר ועיין תוס' יו"ט.

שמא נתערבה וכו'. כתב התוס' יו"ט והיו יכולין לפרש דכולן ימותו מפני שפרח בהן מבין המתות עכ"ל ועיין מש"כ לעיל ס"ק ח' בשם הרא"ש דבזה אין כולן מתות יעו"ש אמנם על המפרש והרע"ב יפה הרגיש.

פרק י

הלכה א

הרי עלי וכו'. זבחים ס"ז ב' קינים פ"ג מ"ו ומיירי ביולדת עניה כמש"כ רש"י והמפרש והרע"ב.

כמו שבארנו. לא ידעתי היכן ביאר זה ואולי כוונתו למה שכתב לעיל פי"ד מהל' מעשה הקרבנות ה"ח יעו"ש.

שאם עשה וכו'. עיין רש"י שם שמפרש שכל קן עשה אחד למעלה ואחד למטה והנה קן הראשון הוא לחובתה והשני הוא לנדרה והכהן אינו יודע איזה מהן עשה בסוף אם התורים או בני היונה לכן תביא שתים וכן פי' המפרש והרא"ש. אמנם מפירוש רבינו במשנה מבואר כי בזה לא איכפת לן דיש לומר דהקודם הוא נדרה והשני היא לחובתה ומיירי דהשני קינים הקריב אחד למעלה ועלה לשם נדרה ובשתים דלמטה עלה לה חטאת מחובתה ונשאר עליה עולה לחובתה וכ"ה דבריו כאן (וכ"ה שיטת הגר"א בליקוטיו) ואולי לפי שס"ל דהא דאין מביאין יונה כנגד תור או להיפך הוא דווקא בחובתה כן וכ"ה באמת במשנה בקינים פ"ב מ"ה וזה שכתב רבינו שאין אדם מביא חובתו גוזל אחד וכו' משמע הא בנדרה שפיר מייתי. ויש לעיין בזה. ומש"כ הראב"ד דמיירי דלא ידע הכהן איזה מין עשה למטה ואיזה מין עשה למעלה עכ"ל בוודאי שכ"ה

דעת רבינו דהא כתב שאם עשה בתחלה שני התורין וכו' ואם עשה שני בני יונה למטה וכו' ופשוט.

הלכה ב

פירשה נדרה וכו'. רש"י פירש התם דפירשה נדרה היינו כשנדרה פירשה מה נדרה אם תורים או בני יונה ושכחה מה שפירשה ומן הדין היה לה להביא ג' קינים אחת לחובתה ושתי קינים לנדרה והיא לא עשתה כן רק הביאה ב' קינים ונפסל גוזל אחד מהמובאים לכן צריכה להביא ג' פרידות דהיינו אם מה שהקריבה היו בני יונה צריכה להביא פרידה מבני יונה וב' תורים ואם הקריבה מן התורים תביא פרידה אחת מן התורים ושתים מבני יונה זהו אם הביאה תחלה מין אחד דהיינו ב' הקינים שהביאה היה ממין אחד אבל אם מה שהביאה היו משני מינים דהיינו שקן אחד היה מבני יונה וקן אחד מתורים ושכח איזה עשה אחרון וספק שמא עשה הבני יונה אחרונים וצריך להביא אחד מבני יונה וב' תורים או שמא עשה תורים אחרונים וצריכה להביא תור אחד ושני בני יונה לכן צריכה להביא ב' תורים וב' בני יונה וכ"כ המפרש וסיים וכתב דמצי לאשכוחי ד' פרידות במין אחד והיינו כגון שנשכח מה שנתנה ואין ידוע אם נתנה בני יונה וצריכה להביא עוד בן יונה וב' תורים או שמא נתנה תורים וצריכה להביא תור עם ב' בני יונה ורק ניחא ליה למינקט בידוע מה נתנה וכן פירש הרא"ש כשיטת רש"י והמפרש.

אמנם רבינו כתב בפי' המשניות דרך אחר והוא שפירשה נדרה ר"ל שאמרה בשעה שהביאה שזה הביאה לנדרה וזה לחובתה והוי כאילו נתערבה עולה בחובה שאין כשר אלא העולות שבחובה (כדאיתא לעיל פ"ח ה"ד) וא"כ כאן אין כשר אלא עולה שבחובה וצריכה להביא ג' פרידות א' לחטאת שבחובה וב' לנדרה ומקריבין החטאת למטה והב' עולות למעלה וכ"ז אם הביאה ממין אחד אבל אם הביאה שני מינין והיא פירשה נדרה מן התורים והכהן אינו יודע איזה עשה למטה ואיזו למעלה וחיישינן שמא התורים עשה למטה והבני יונה למעלה וצריכה להביא ב' תורים לנדרה ובן יונה לחטאת או שמא בני יונה עשה למטה וצריכה להביא בן יונה לעולה לכן תביא ב' תורים לעולה וב' בני יונה אחד לעולה ואחד לחטאת יעו"ש וכ"כ הרע"ב שם. והתוס' יו"ט הקשה ע"ז דהא עד כאן לא אמרינן דאין כשר אלא כמנין עולות שבחובה אלא בכהן נמלך אבל כשעבר ועשה מה שיכולין להכשיר מכשרינן מידי דהוה שנתערבה חטאת בעולה וא"כ כיון שלא נמלך והקריב אין לנו לפסול אלא אחד כמו בלא פירשה דאין חילוק ביניהם אלא לכתחלה וכו' ותו קשה דבשני מינים תביא ד' תסגי לה בג' פרידות ממין אחד שכיון שלא קבעה נדרה הרי יכולה להביא נדרה מאיזה מין שתרצה ותביא דרך משל ג' בני

יונה שתים לעולה לנדרה ואחת לחטאת ויצתה ממנ"פ שאם אותן שהביאה ראשונה היו תורים לנדרה ונקרבו כולן למטה א"כ בני יונה של חובתה קרבה למעלה ונפסל החטאת ומביא עכשו ג"כ בן יונה לזווגה לעולת חובתה שהיתה בן יונה ואם אותן בני יונה שקרבו למעלה היו של הנדר תהא בן יונה אחד של עולה מהשנים בני יונים שמקריבה עכשו לעולות עם בן יונה שמקריבה ג"כ עכשו לחטאת במקום קן חובתה וכן אתה יכול לפרש אם תרצה להביא ג' תורים דיצאת ממנ"פ עכ"ל.

והנה קושיא הראשונה אינה אלא להרע"ב אבל דעת רבינו אף בדיעבד אין כשר אלא כמנין עולות שבחובה עיין מש"כ לעיל סי' פ"ח ה"ט יעו"ש היטב אבל באמת גם להרע"ב לק"מ דהכא יש לחוש שמא עולות נדרה נעשו למטה וכדאיתא בקינים פ"ג מ"ג חציין למעלה וחציין למטה שתיהן פסולות שאני אומר חטאת קריבה למעלה ועולה למטה ה"נ יש לחוש שקן נדרה נעשה למטה וקן חובתה נעשה למעלה ולכן אין כשר רק עולה שבחובה. ועל קושיא השנייה י"ל דמיירי הכא שפי' נדרה ממין ידוע דהיינו שאמרה הרי עלי קן תורים לנדרי ולכן אינה יכולה להביא בני יונה לנדרה ולכן מביאה ד' דווקא ב' תורים לנדרה וב' בני יונה להשלמת חובתה וזה שדקדק רבינו בפי' המשניות שכתב וז"ל אח"כ אמר פירשה נדרה ר"ל שפירשה אותו ואמרה אלו התורים לנדרי וכו' והרי היא דרך משל פירשה נדרה בתורים וכו' וכ"כ הגר"א בליקוטיו להדיא והרי הוא ע"ד שפרש"י ודעימי' רק דלדבריו צ"ל דשכחה מה שפירשה אמנם לרבינו א"צ לזה רק שיודעת מה שפירשה. ועכשו נתבארו דברי רבינו. אמנם יש לעיין הא אפי' במין אחד יש לחוש שמא הנדר הקריב למטה והחובה למעלה וצריכה להביא ג' פרידות שתים לנדרה ואחת לחטאת או שמא הנדר הקריב למעלה והחובה למטה ונמצא צריכה לעולת חובה אבל באמת לק"מ דאם נימא שהנדר עשה למעלה אין חסר לה רק עולה והרי היא מביאה ב' עולות וממנ"פ יצתה והבן. ומכאן מבואר שאם הקריב תחלה עולה ואח"כ חטאת מהני בדיעבד ועיין לעיל פ"ט מהל' תמידין ומוספין ה"י יעו"ש היטב.

הלכה ג

קבעה נדרה וכו'. דעת רש"י שם שבשעת נדרה קבעה שתביא נדר עם חובתה ביחד ופירשה את המין שתביא ממנו רק ששכחה מה פירשה וכנ"ל בהלכה ב' לשיטתו והנה אם לא היתה שוכחת מה פירשה היתה צריכה להביא ג' עולות ביחד ב' לנדרה וממין שפירשה ועולה אחד לחובתה מאיזה מין שיהיה ועכשו ששכחה צריכה להביא ה' עולות ביחד ד' לנדרה ואחת לחובתה דכיון שקבעה צריכה להביא עולת חובתה ביחד עם עולות נדרה והיא הביאה רק ב' קינין אחת לנדרה ואחת לחובתה והכהן עשה מחצה

למעלה ומחצה למטה הנה לא עשתה כלום לנדרה שמא לא זהו מין שנדרה ובהשלמת קן שני ממין אחר לא סגי לה שהרי קבעתה לבא עם מין חובתה וצריכה להביא ה' עולות ביחד והכא שהקריב קן נדרה אחד למעלה ואחד למטה ונפסל לגמרי מה שהביאה ראשונה כיון שלא היו ביחד כל העולות והרי הוא כעת כבתחלה. זהו אם מה שהביאה מתחלה היה מין אחד אבל אם הביאה מתחלה מב' מינין והכהן אינו יודע איזה מין הקריב תחלה אם מתחלה הקריב בני יונה והרי בן יונה צריכה להביא כעת עם ד' פרידות מב' מינין לנדרה או אם מתחלה הקריב התורים והרי צריכה להביא תור לעולת חובה עם ד' פרידות לנדרה והרי ששה פרידות יעו"ש היטב וכ"כ המפרש והרא"ש יעו"ש היטב.

אמנם לרבינו יש שיטה אחרת והוא שקבעה נדרה ופירשה איזה מין ורק ששכחה מה קבעה וכיון ששכחה היתה צריכה להביא ד' לנדרה וב' לחובתה וקן א' לחובתה והיא לא הביאה רק ב' קינים ועשה ב' למעלה וב' למטה וחיישינן שמא נדרה נעשה למטה וחובתה למעלה ואין כשר אלא עולת חובתה וצריכה להביא ד' לנדרה וא' לחטאתה הרי ה' פרידות וזהו דוקא אם מתחלה הביאה ב' מינין ויש לספק אם עולת חובה נעשה מן בני יונה וצריכה להביא חטאת מבני יונה או שמא היו מתורים וצריכה להביא מתורים לפי שאין מביאין בן יונה כנגד תור או תור כנגד בן יונה וכנ"ל בהלכה א' והלכה ב' יעו"ש היטב.

והנה כאן כתב רבינו דהגוזל החמישי יעשה למעלה שכבר עשה שתים לחטאת למטה. ולכאורה הייתי אומר דבשלמא בהלכה ב' דמיירי שפירשה נדרה בשעת לקיחה ואמרה קן זה לחובה וזה לנדבה ויש לחוש שמא נדרה היה מן התורים ושני בני היונה קרבו למעלה ויש כאן עולת חובה או שמא שני בני יונה הקריבה למטה ויש כאן חטאת חובה אבל הכא מיירי דקבעה בשעת נדרה אבל בשעת לקיחה לא פירשה כלום והן אמת שאינה יוצאת ידי נדרה עד שתביא מה שנדרה בוודאי אבל מ"מ החובה לא פירשה ואיזה שהביאה לחובתה יצאה בזה והנה כאן שבוודאי עשה חטאת א"כ יצאה בזה החטאת בוודאי ומיירי כאן בידעה מה שהביאה דאם לא היתה יודעת כלל צריכה להביא ששה אף שהביאה מין אחד ועיין מרן (ולא כמו שמשמע מדברי רבינו בפי' המשניות. ועיין במרן כי יש ט"ס הרבה בדבריו) ומרן הגיה כי ט"ס ברבינו וצ"ל ותביא גוזל אחד להשלים חובתה ויעשה למטה וכו' יעו"ש היטב והכי אתי שפיר טפי וכ"כ הרע"ב והגר"א יעו"ש היטב וכן נראה ודוק והבן.

ובשני מינין שכתב כאן שצריכה להביא ששה עופות ב' תורים וב' בני יונים לנדרה ולחובתה תביא ב' תורים או ב' בני יונה ויעשו אחד למעלה ואחד למטה זהו ג"כ דלא

כמש"כ בפי' המשניות דשם כתב דיביא ב' לחובתה ומשום חטאת ותביא אחד תור ואחד בן יונה וכאן כתב דתביא ב' תורים או ב' בני יונה ויעשו אחד למעלה ואחד למטה. אבל שוב עיינתי בפי' המשניות בפנים שכתב וז"ל אבל אם ידעה שב' מינים נתנה לו ב' תורים ב' בני יונה וכו' הרי דין זו שתביא שש פרידות ד' מהן ב' תורים וב' בני יונה יעשו למעלן ותצא ידי נדרה והשנים ב' תורים או ב' בני יונה ושניהן חובתה אחת עולה ואחת חטאת ואין אנו יכולים לומר כאן שנחשוב לה עולה שבחובה וישאר עליה מחטאתה בלבד תביא אותה מאיזה מין שתרצה לפי שודאי אצלנו שב' מינין היו הד' עופות ולא נדע עולה שבחובה מאיזה מין נעשה לפיכך תביא חטאת כנגדה מאותה המין עכ"ל והנה זהו ממש כדבריו שבכאן. אבל לכאורה אין הבנה לדבריו דמש"כ לפי שלא נודע מאיזה מין נעשה העולה וכו' ולפ"ז היה אדרבא הסברא נותנת שתביא שתי חטאות לפי שלא נודע מאיזה מין היה העולה אבל אין טעם זה מספיק לשיהא צריך ג"כ לחטאת ובאמת כ"כ הרע"ב בסוף דבריו וז"ל תביא ד' לנדרה ב' תורין וב' יונים לפי שאינה יודעת איזה מין קבעה לנדרה וגם ב' מינים צריכה לחטאת לזווגה לעולת חובתה לפי שאינה יודעת מאיזה מין היתה ואנן תור כנגד תור ויונה כנגד יונה בעינן עכ"ל ואמנם בראש דבריו כתב וז"ל אבל אם ידעה שמתחלה הביאה נדרה וחובתה מב' מינים ושכחה מאיזה מין קבעה נדרה צריכה להביא ששה פרידות ד' להשלים נדרה דהיינו ב' תורים וב' בני יונה וכו' וב' תורים או ב' בני יונה לעשות אחד חטאת ואחד עולה להשלים חובתה עכ"ל והיינו כדברי רבינו וע"ע בדברי המפרש שמביא פי' רבינו יצחק בר יהודא יעו"ש היטב שכתב ג"כ שיביא ב' פרידות תור ובן יונה לחטאת יעו"ש היטב.

והגר"א כתב וז"ל מב' מינין תביא שש ג"כ באינה יודעת איזה מין מהם פירשה ושמא פירשה התורין וקרבו כנ"ל (ר"ל למטה) ושמא פירשה בני יונה וקרבו למטה וצריכה להביא ב' תורין לנדרה וחטאת אחת כנ"ל ושמא פירשה בני יונה וצריכה להביא ב' בני יונה הרי ה' ועוד עולה אחת לחובתה ממין החטאת שאם החטאת שמביאה עכשו תור שמא פירשה תורין וקרבו למטה ונמצא עולה שקרבה למעלה כדין היתה בן יונה וגם עכשו מביאה ב' יתרים אבל אין לה עולת חובה מתור שהרי ב' תורים שמביאה צריכה לה לנדרה וכן להיפך אם החטאת בני יונה עכ"ל וגם דבריו מגומגמין קצת. ונ"ל כי דעת רבינו אחרי שצריכה ששה פרידין כבתחלה א"כ תביא כבתחלה שנים לחובתה וד' לנדרה א"נ שלכתחלה יש להביא חטאת קודם לעולה כמו שמבואר לעיל פ"ט מהל' תמידין ומוספין ה"ב שלכתחלה יביא חטאת קודם לעולה וא"כ כיון שסוף סוף תביא ב' לחובה יעשה כדין אחד חטאת ואחד עולה ממין אחד. אמנם לשיטת הר"י בר"י

(שבמפרש) שקבע חובתה ואז אינו יכול להביא ב' פרידות ממין א' לחובתה כי צריכה להביא ממין שקבעה לכן עולת חובה וודאי יש לה מטעם הממנ"פ שכתב יעו"ש היטב. אמנם כעת יביא ב' מינים לחטאת אחד תור ואחד בן יונה ונמצא דברי הרע"ב תחלתם מרבינו וסופם מר"י בר"י ודוק והנה יש עוד נפק"מ בין פי' רבינו לפי' הר"י בר"י כי לפי' רבינו בהיה ממין אחד תוכל להביא חטאת מאיזה מין שתרצה אפי' שלא מאותו המין שהביא מתחלה וכמש"כ מרן יעו"ש היטב משא"כ לפי' הר"י בר"י צריכה להביא חטאת דווקא מאותו מין שהביא בתחלה והכל מטעם אחד כי לפירוש רבינו לא קבעה החטאת משא"כ לפירוש הר"י בר"י ודוק היטב בכל מש"כ.

אם נתנתן וכו'. זה פשוט ומבואר היטב.

הלכה ד

חובתה וקבעה וכו'. שם איתא נתנתן לכהן ואינה יודעת מה נתנה הלך הכהן ועשה ואינו יודע מה עשה צריכה ד' פרידין לנדרה וב' לחובתה וחטאת אחת בן עזאי אומר שתי חטאות ופרש"י שם דמיירי בקבעה נדרה ופירשה ואינה יודעת אם נתנה ממין אחד או מב' מינים ואם ממין אחד אינה יודעת אם היו תורין או בני יונה והכהן אינו יודע אם עשה כולם למעלה ואין לו שום חטאת או כולן למטה ואין לו עולה אחת או שמא עשה חציין למעלה וחציין למטה לכן צריכה להביא ד' פרידין ב' תורין וב' בני יונה לספק נדרה וב' לעולת חובתה דשמא עשה כולן למטה והרי נקבע עולה מאותו המין שמביאה ממנו החטאת (כדאיתא פ"ב מ"ה) ואינה יודעת איזו מין קבעה לעולה לכן תביא ב' פרידות לעולה אחד תור ואחד בן יונה הרי ששה פרידות וחטאת אחת שמא הראשונים כולן למעלן נעשו והרי צריכה כאן חטאת וזה כשר מאיזה מין שתביא כי אין קביעות לחטאת ומאיזה מין שתביא די דהחטאת קובעת ולא העולה אמנם לבן עזאי דס"ל הכל הולך אחר הראשון והעולה ג"כ קובעת א"כ צריכה להביא החטאות ג"כ מב' מינין וכ"כ המפרש ועיין תוס' שם ס"ח א' בד"ה נתנתן וכו' שכתבו דבחנם נקט בקבעה דה"ה לא קבעה יעו"ש היטב ועיין ברא"ש שלא הזכיר כאן דמיירי בקבעה יעו"ש היטב.

אמנם רבינו בפי' המשניות כתב וז"ל אח"כ אמר נתנתה לכהן ואינה יודעת מה נתנה ר"ל שהיא נדרה נדר קבוע ונתנה לו קן של נדר וקן של חובה והיא ג"כ קבעה חובתה אח"כ ולא ידעה איזה מין קבעה בו חובתה ולא איזה מין קבעה בו נדרה ולא אם נתן לכהן ב' מינים או מין אחד ולא ידע הכהן אם עשה הכל למעלה או הכל למטה או מחצה ומחצה הרי חייבת זו להביא ד' עופות לנדרה ב' תורים וב' בני יונה ויעשו למעלה ותביא ג"כ שתים לחובתה אחד חטאת ואחד עולה מאיזה מינים שתרצה אח"כ תביא חטאת מן

בני היונה או מן התורים להוסיף על הכבש בן שנתו לעולה שהוא קרבן יולדת עשירה הואיל וחובתה ג"כ קבוע והיא לא ידעה מאיזה מין ואמר בן עזאי שהיא מביאה שתי חטאות תור ובן יונה לפי שאנו אומרים איפשר שקבעה נדרה וקבעה חובתה עם הכבש בתור או בבן יונה והרי היא מקריבה את שניהם יחד וכבר ידעת דעת בן עזאי הולכין אחר הראשון ולפיכך תביא ב' תורים וב' בני יונה לנדרה ויעשה הד' עולות אח"כ תביא לחובתה ב' תורים (או כצ"ל) שני בני יונה ומקריבין האחד חטאת והשני עולה ועוד תור ובן יונה ומקריבין את שניהם חטאת עם כבש עולה ואין הלכה כבן עזאי עכ"ל ועיין מש"כ מרן בזה ובאמת לשיטת רש"י ואינך רבוותא קשה ל"ל להביא ב' עולות חובתה לו יהא שלא הקריבה כלום היה די לה בששה פרידות ד' לנדרה וב' לחובתה ולמה תביא עכשו שבעה ואולי דכאן חמיר טפי לפי שאסור לכפר עוד בחטאת כיון שכבר כיפרו באחרת ולמיתה אזלא ולכן מחוייבת להשלים עולה לחטאת הקודמת ולהביא חטאת אחרת מספק שמא עשה כולם למעלה.

והנה סוף דברי רבינו מש"כ בבן עזאי דלכן בעינן שני חטאות עם כבש העולה משום דהולך לשיטתו דס"ל דהכל הולך אחר הראשון יש לעיין בזה וכן ראיתי להתוס' יו"ט שהרגיש בזה.

והנה אמרתי להעתיק כאן מש"כ הגר"א וז"ל נתנתה לכהן ואינה יודעת מה נתנה ועשה וכו' ג"כ בפירשה אבל עד כאן מיירי שידעה מה שהביאה אם ממין אחד ויודעת אותו המין אם מב' מינין אבל כאן אינה יודעת מאיזה מין הביאה וגם עד כאן מיירי שהכהן יודע שעשה חציין למטה וחציין למעלה אבל כאן הכהן אינו יודע ושמא עשאן כולן למעלה או כולם למטה כמש"כ במתניתין ולפיכך הביאה כולן תורין ופירשה מאותו המין וקרבו כלם למטה והרי צריכה להביא ג' תורין דווקא שתים לנדרה ואחת בחובתה ממין החטאת וכן שמא הביאה בני יונה וצריכה להביא ג' בני יונה דווקא וחטאת אחת שמא קרבו כולם למעלה או אותן שפירשה למטה כנ"ל ומביאה החטאת מאיזה מין שתרצה שהרי יש לה ב' עולות לחובתה אבל אם ידעה שהביאה א"צ רק ד' מאותו המין ואם הביאה ב' מינים א"צ רק ששה כמו דאי' בבבא הקודמת אחת לחובתה ממין החטאת שמא בני יונה יתרים ואם פירשה בני יונה והחטאת תור הרי תורין יתרים וא"צ כלל עולה לחובתה ובה סגי אלא שמא קרבו חציים למעלה וחציה למטה וזה שאמר ואינה יודעת מה נתנה ואינו יודע מה עשה ויוכל להמצא עוד בבות שקבעה בשעת הנדר שאמרה הרי עלי קן תורים או שאמרה הרי עלי קן בני יודע ואינה יודעת איזה מהן אמרה והביאה מין אחד תורים צריכה שלשה תור אחד לחובתה ושני בני יונה לנדרה וכן אם

הביאה בני יונה צריכה שלשה להיפך ואם הביאה ב' מינים צריכה ששה ב' תורין וב' בני יונה לנדרה ותור אחד ובני יונה אחת לחובתה והכל עולות אלא שאינו יכול לשנות במתניתין שמרוחקים הרבה מין אחד מב' מינים שזהו שלשה וזהו ששה. ואם קבעה ואינה יודעת וגם פירשה ואינה יודעת צריכה שבעה אם הביאה מב' מינין אבל א"צ לכל האריכות הזה במתניתין שהמשנה א"צ לבאר רק באופן אחד כל המספר מאחד ועד שבעה כי יש הרבה אופנים שקבעה בשעת הנדר ואינה יודעת מה קבעה ועוד פירשה מב' מינין ויודעת איזה מין פירשה או להיפך שיודעת מה קבעה ואינה יודעת מה פירשה ומין אחד מב' מינים ואינה יודעת מה נתנה וקבעה או אינו יודע מה עשה לבד וקבעה או פירשה והרבה אופנים אבל א"צ כנ"ל כי לעולם לא תמצא בכל האופנים יתר על שבעה עכ"ל והנה לשונו ג"כ מסורס ומגומגם קצת וצריך תיקון וביאור, והבן.

הלכה ה

אינן נאכלות וכו'. כ"כ רבינו בפי' המשניות והמפרש שם וכל רבוותא.

פרק יא

הלכה א

הרי הם וכו'. מנחות ו' א' ועיין תוספתא שם פ"א ופ"ה ובתו"כ ויקרא פ"י פרשה ט'.

ליקט הלבונה וכו'. ועי' מנחות י"ג ב' ובתוס' שם ד"ה משום וכו' ועיין במל"מ מש"כ כאן וע"ע מש"כ מדברי רש"י דמנחות ט"ז ב' בד"ה כל עבודה וכו' יעו"ש היטב ובאמת בעיני יפלא מי דחקו לרש"י בזה ואמאי לא פי' כפשוטו דהולכה אינה מתרת את השירים רק דהקטרה מתרת וצע"ק בזה.

הלכה ב

ונתן לפסול וכו'. עיין מנחות כ"ו ב' ובתוספתא פ"ה ועיין ירושלמי יומא פ"ב ה"א.

הלכה ג

צרור או וכו'. סוטה י"ד ב' מנחות ו' א' י"א א' תו"כ ויקרא פ"י פרשה ט' ותוספתא מנחות פ"ה יעו"ש.

הלכה ד

שהוא בחוץ וכו'. עיין מנחות ט' א' ותוספתא שם פ"ה.

הלכה ה

יחזור ויאספנו. ועיין מנחות כ"ו ב' ותוספתא פ"ה (והנה מש"ס דהתם מבואר דהא דיחזור ויאספנו היינו דווקא לאחר שנתקדש בכלי שרת אבל אם קמץ ונפל מידו לארץ פסול יעו"ש היטב ולא ידעתי למה כתב זה מרן בשם מצאתי כתוב יעו"ש היטב והבן).

הלכה ו

שלא בכ"ש וכו'. עיין סוטה י"ד ב' ועיין מנחות כ"ו א' ותוספתא מנחות פ"א ופ"ה.

שהעלהו למזבח וכו'. עיין מש"כ לעיל סוף פ"ב הכ"ד יעו"ש היטב.

חוץ לעזרה וכו'. מנחות ט' א' וכרבי יוחנן ותניא כוותיה.

הלכה ז

שיצק עליהן וכו'. הכי הוא מסקנת הש"ס במנחות י"ח א' כ' א' תו"כ ויקרא פ"י.

שבללן. שם מסקינן דלא בלל כלל ג"כ כשר ורבינו דקדק זה מכ"ש דבלל זר כשר ועיי"ש ט' א' שם י"ח ב' פסחים ל"ו ב' ובתו"כ שם וע"ע בתוספתא פ"ה יעו"ש.

או פתתן וכו'. במשנה שם י"ח א' איתא ולא פתת ולא מלח ומסקנא שם כ' א' דלא מלח כלל אע"ג דר"י ור"ש ס"ל דמלח מעכב המשנה לא ס"ל כוותייהו ורבינו פסק כר"י וכר"ש ולכן כתב כאן דפתתן זר וכיוצא בו אמנם בפירוש רבינו שבמשניות מבואר דמפרש כן המשנה לא מלח כהן אלא זר וזה צ"ע דלכאורה היא נגד מסקנת הש"ס דשם (ועיין פ"ה מהל' איסורי מזבח הי"ב) גם בלא פתת מבואר שם י"ח ב' דלא פתת כלל דהכי איתא שם השתא דלא פתת כלל כשרה פתין מרובות מיבעיא וכן פסק רבינו לעיל בפ"ז מהל' מעשה הקרבנות הי"א יעו"ש וזה דכאן כתב זה מכ"ש דמה אם לא פתת כלל כשר כ"ש דפתת זר ופשוט.

חוזר הכהן וכו'. עיין מנחות ו' ב' ומוכח שם דין זה יעו"ש היטב והטעם דכיון שאין הגשה ותנופה מעכבים לכן לא פסל הזר ובזה יש ליישב מה שהעירו התוס' דמנחות ט' א' ד"ה מקמיצה וכו' יעו"ש היטב די"ל לפי שתנופה והגשה לא מעכב א"נ דמועיל אח"כ ע"י כהן לכן לא קחשיב וק"ל.

כשרות. שם י"ח א' ועיי"ש ס"ב א' סוכה ל"ז ב' ולכאורה לשון רש"י שכתב ואם לא הניף והגיש הכהן דמשמע אבל זר מיהת הגיש והניף הא אם לא היתה שם תנופה והגשה כלל מעכבין וזה אינו דהא לא מעכב כלל. גם הלשון שבתוספתא פ"ה דאיתא שם וז"ל כל המנחות שהונפו ולא הוגשו הוגשו ולא הונפו וכו' דמשמע הא לא הונפו ולא הוגשו פסול וזה אינו דבאמת אפי' לא הונפו ולא הוגשו כשר ויש לעיין קצת בזה.

שנאמר והביאה וכו' מקמיצה וכו'. קאי אלמעלה על יציקה ובלילה שכשרה בזר ועי' פסחים ל"ו א' מנחות ט' א' וי"ח ב' ובתו"כ ויקרא פ"י סוף פרשה ח' יעו"ש.

הלכה ח

שמן מנחה וכו'. מנחות י"א א' ועיי"ש כ"ב א' ועיין תוספתא פ"א תו"כ ויקרא פ"י פרשה ט'.

פסולה. שם בכל המקומות שציינתי וע"ע בתוספתא פ"ה.

כשרה והוא וכו'. שם ובתוספתא פ"א ובתו"כ ויקרא פ"י פ' ח' ומשמע מרבינו בפי' המשניות דהמשנה דמנחות אתי כר"י נמי יעו"ש והא דקאמר התם ג' מחלוקת בדבר לאו ממתניתין גמר לה רק מהא דתו"כ והבן ועיין מרן ומש"כ נ"ל וע"ע זבחים ק"ט ב'.

הלכה ט

שני לוגין וכו'. עיי"ש י"א ב' ברש"י ותוס' שם בד"ה כגון וכו' ובזבחים ל' א' ד"ה דבריו וכו' ודעת רבינו כפירוש הראשון שברש"י (ודע שבתוספתא פ"א איתא ריבה לבונתה כשרה יעו"ש וצ"ע אמאי לא הובא זה בש"ס ופריך התם רק מדיוקא) וס"ל לרבינו דה"ה גבי שמן בעינן ב' לוגין (וצע"ק דהא בתוספתא איתא דריבה לבונתה כשרה ועל כרחך היינו פחות משתי קומצין ודומיא דהכי דנקט ריבה שמנה פסולה מיירי ע"כ ג"כ בפחות משני לוגין וכן יש להקשות מהמשנה והבן, וצע"ק).

ודע דדוקא בייחד לה שמן בעינן שני לוגין לדעת רבינו אבל אם נתערב בה שמן חולין או של חברתה אפילו בכל שהוא פסול וכמש"כ רבינו בהלכה ח' ולפ"ז אזדא ליה מש"כ מרן כאן והבן די"ל דס"ל ממש כרש"י. אבל לפי האמת מודינא ליה דרש"י לא ס"ל כרבינו וס"ל דה"ה פחות משני לוגין נמי פסולה עיי"ש בד"ה שני לוגין וכו' שכתב אבל בלוג ומחצה קס"ד דלא מיפסלא עכ"ל ועיי"ש ע"ב בלישנא בתרא דרש"י דבלבונה עדיף שני קומצין מיתר מקומץ אחד ושוב ראיתי כי התוס' יו"ט נמשך ג"כ אחר סברת מרן יעו"ש בפ"א מ"ג בד"ה ריבה וכו' וכבר תפס עליו בתוס' רעק"א יעו"ש היטב.

הלכה י

עליה שמן וכו'. מנחות נ"ט ב' תוספתא פ"ה תו"כ ויקרא דבורא דחטאת פי"ט.

הקומץ שלה. מנחות כ"ג א' וכרבי יוחנן יעו"ש ומרן לא הערה מקורו.

לבונה ילקטנה. מנחות נ"ט ב' ובתו"כ שם.

פסולה מספק וכו'. לפנינו שם נפשטה להך בעיא דוודאי פסול וצ"ל דרבינו גריס בגי' אחרת וכמש"כ מרן. אמנם מ"מ תמיהא לי אכתי כיון דמייתי הך ברייתא דאם חשב קודם הליקוט דפסולה ואין בו כרת לפשוט מינה דהליקוט מעכב אמנם באמת ברבינו

לא נזכר כלל הך ברייתא ובתוספתא ספ"ה איתא וז"ל מנחת חוטא ומנחת קנאות שנתן עליו שמן פסולה לפיכך אם חשב עליו חוץ לזמנו וחוץ למקומו פסול ואין בו משום פיגול נטל בכלי ונתן עליו כשרה לפיכך אם חשב עליו חוץ למקומו פסול ואין בו כרת חוץ לזמנו פיגול וחייבין עליו כרת עכ"ל ומדלא חילק בלבונה בין קודם הלקיטה ובין לאחר הלקיטה משמע דס"ל דבלבונה אפילו קודם הליקוט כשר. שוב ראיתי לקמן בפי"ד ה"ג שכתב וז"ל וכן המחשב במנחת קנאות והלבונה עליה קודם שילקט הלבונה אין מחשבתו מועלת יעו"ש והיינו כהך ברייתא ומש"כ מרן דהכי משמע בתוספתא אמת שכן מצאתי ג"כ שם בתוספתא מפורש הברייתא דהובא בש"ס שם יעו"ש היטב וע"ע בפט"ו ה"י יעו"ש היטב לכן לכאורה דברי רבינו כאן צ"ע וה' יאיר עיני ועיין לקמן הלכה י"ג.

הלכה יא

על שיריה וכו'. שם במנחות נ"ט ב' ומשמע דלכתחלה אסור ליתן ויש לעיין קצת מהא דסוטה י"ד ב' ותוספתא דמנחות פ"א דאיתא שם וכולם רשאים ליתן בשירי מנחות יין ושמן ודבש ועל כרחך הך שמן קאי על מנחת חוטא וקנאות דאל"כ פשיטא אך י"ל דקאי על שארי מנחות וקמ"ל דאף דריבה שמנה פסולה מ"מ בשירים לית לן בה אמנם במנחת חוטא וקנאות י"ל דאסור ליתן שמן בשירים לכתחלה וצ"ע בדין זה.

הלכה יב

משהו שמן וכו'. שם ס' א' וכאיכא דאמרי.

פחות מכזית. שם פשוט כן.

כזית לבונה. שם נ"ט ב' וס' א'.

הלכה יג

כל שהוא וכו'. שם נ"ט ב' מימרא דרב יצחק בר יוסף א"ר יוחנן יעו"ש.

עד שילקט. לכאורה משמע קצת מכאן דפסול וודאי ולא כמש"כ בהלכה י' וצע"ק ואם נימא דרבינו ס"ל דאם אפשר ללקט מחוייב ללקט לכו"ע ופסול כל זמן שלא ליקט והבעיא היה באם לא אפשר ללקטו והכי משמע קצת לישנא דש"ס דמיבעיא ליה רק בלבונה שחוקה ולמה לא מיבעיא ליה בלבונה שאינו שחוק ולא לקטה מאי. אך לפ"ז למה נדחק הש"ס התם דחדא ועוד קאמר לימא דבאינו שחוק הליקוט הכרחי הוא ויש לעיין בזה. ועיין בקרבן אהרן בויקרא דבורא דחטאת פי"ט אות ה' נוטה קצת לדבריי אלה לחלק בין אפשר ללקט או לא יעו"ש היטב ואולי גם כאן כוונת רבינו דמספק קאמר ואכתי לבי נבוך בזה וה' יאיר עיני.

הלכה יד

כשרה לא וכו'. כדרב יצחק בר אבדימי שם במנחות נ"ד א' דהש"ס שם י"א א' משמע כוותיה כמו שהעירו התוס' שם נ"ד א' והקשו על הא דרבי אילא יעו"ש אע"פ שהתוס' ביומא מ"ט ב' ד"ה והאיכא וכו' תירצו זה אמנם רבינו ס"ל כשיטת התוס' דמנחות ועוד י"ל משום דרב יצחק בר אבדימי הוא מארי דתלמודא יותר מר' אילא לכן פסק כוותיה ומרן לא הערה מקורו.

הלכה טו

שקמצה פעמים וכו'. מנחות כ"ו א' תוספתא פ"ה (וצ"ל שהקטיר קומצה פעמים וכ"כ המל"מ).

רבות והוא וכו'. וכריב"ל שם ע"ב ובירושלמי דיומא פ"ב ה"א יעו"ש היטב ועיי"ש נ"ח ב' דרבא ס"ל כריב"ל ועיין פסחים מ"ד א' נזיר ל"ו א' (ועיי"ש במנחות כ"ו ב' בתוס' ד"ה יש וכו' שכתב דר"י מודה בהקטיר שומשום דאין זה הקטרה יעו"ש ובירושלמי התם מבואר דאף בהקטיר שומשום מכשיר ר"י יעו"ש היטב ויש לעיין בזה).

הקטרה פחות וכו'. עיין לעיל פ"ה מהל' איסורי מזבח ה"ב.

הלכה טז

שהמלח וכו' כמו שבארנו. לעיל פ"ה מהל' איסורי מזבח הי"ב יעו"ש.

יביא מתוך וכו'. מנחות ט' א' וכר"י ועיי"ש ו' ב'.

הלכה יז

חסר כל שהוא וכו'. שם י"א ב'.

שני בזיכי וכו'. שם יעו"ש.

הלכה יח

הוקבע ופסולה וכו'. שם ורבינו אזיל לשיטתו לעיל הלכה ט' יעו"ש אמנם לרש"י ותוס' פסול מפני שחיסר אבל לדידהו אתי זה כר"מ ודלא כהלכתא יעו"ש ברש"י והבן ומה שהקשו התוספות לשיטת רבינו דאמאי נקט ואבד הא אפילו בלא אבד פסול יעוין שם בד"ה כגון (השני) וכו' יש ליישב בפשיטות דבלא אבד א"כ מה לי לפני קמיצה או לאחר קמיצה כיון דישנם בשעת קמיצה לכן קאמר דבאבד אז יש חילוק דבאבד קודם קמיצה כשר ובאבד לאחר קמיצה כבר הוקבע בשעת קמיצה ופסול והבן. (ואולי כוונת התוספות דהו"ל לפלוגי בלא אבד ולומר דקודם הקמיצה לא הוקבע ויסלק קומץ אחד מלבונה ויוכשר אבל לאחר הקמיצה לא מהני סילוק וצ"ע בזה דאכתי י"ל דרבותא קמשמע לן דאפילו באבד לאחר קמיצה מ"מ הוקבעו. ויש לעיין היטב בזה).

ד' קמצים וכו'. שם.

הלכה יט

שנטמא והקטירו וכו'. מנחות כ"ה א' ובתוספתא פ"ד.

הלכה כ

ואח"כ נטמאו וכו'. שם כ"ו א' פסחים ע"ח א' ועי' תוספתא פ"ד דמנחות ועי' ירושלמי פסחים פ"ז ה"ה יעו"ש.

חוץ לעזרה. תוספתא שם וע"ע פסחים ל"ד ב' ע"ז ב' זבחים ק"ד א'.

הקטיר הורצה. שם בכל המקומות ועי' פסחים ע"ז ב' דמקשה והא פסולה אף דיעבד משמע יעו"ש מ"מ לא קאי הכי במסקנא יעו"ש היטב ונ"ל דהא דכתב רבינו אם הקטיר הורצה לא קאי זה על אבוד ושרוף ועי' לעיל פ"א הל"א יעו"ש אמנם עיי"ש מש"כ בהלכה ל"ד יעו"ש היטב וכדברי הלח"מ.

יקטיר הקומץ. שם מנחות ט' א' כ"ו א' ועיי"ש ח' א' והא דאיתא שם ק"ו א' ואמר מר שירים שחסרו בין קמיצה להקטרה אין מקטיר קומץ עליהם יעו"ש ע"כ הוא כמש"כ התוס' ביומא מ"ז ב' בד"ה ואמר וכו' ויש לגרוס לפ"ז במנחות כמו דגרסינן ביומא התם אין מקטירין עליהן את הקומץ וכן צ"ל בזבחים ע"ו ב' ועיי"ש בתוס' בד"ה אימת וכו' יעו"ש היטב וע"ע תוס' מנחות כ"ג ב' ד"ה ולא וכו' ועיי"ש י"ב א'.

אסורין באכילה. מנחות ט' ב' י"ב א' ושם ק"ו א' יומא מ"ז ב' זבחים ע"ו ב'.

הלכה כא

מחיצה מלמטה וכו'. עיין מנחות כ"ד א' ומפרש רבינו כן וכמש"כ מרן.

הלכה כב

במחיצה מלמעלה. היינו עריבת התרנגולים דשם.

הלכה כג

ה"ז ספק וכו'. שם בעיא דלא איפשיטא.

הלכה כד

על השלחן. מנחות פ"ז ב'.

עד שיתקדש וכו'. וכלשון ראשון דרש"י ועיי"ש בתוס' ד"ה מהו וכו' שהסכימו לפירוש שני דרש"י דאינו מועיל שם כלל כלי שרת יעו"ש היטב.

הלכה כה

הקומץ לדופן וכו'. יומא מ"ח א' מנחות י"א א' בעיא דלא איפשיטא.

שהפך הכלי וכו'. כ"ה מפרש אידך בעיא דבעי מר בר רב אשי ודלא כפרש"י שם ומתורץ קושיית התוס' שם ביומא בד"ה בעי וכו' יעו"ש היטב והבן.

הלכה כו

שלשתן מונחין וכו'. שם במנחות כ"ד ב' וכרבא ועיין לעיל פ"א ה"ד.

הלכה כז

נאכלין והנמצא וכו'. הלשון אינו מכוון דברישא משמע דווקא שירי דהמופרש נאכלין הא הראשון אינו נאכל ולבסוף מסיק דהנמצא אינו נאכל דמשמע קצת הא הראשון נאכל ובאמת כ"ה שם בש"ס בהדיא לכן נ"ל להגיה שכצ"ל שיריו והראשון נאכלים וכו'.

לפי ששניהם וכו'. עיי"ש ברש"י ז"ל טעם אחר וטעם רבינו צע"ק.

תלויה בדעת וכו'. כרב אשי התם ועיי"ש ק"ו א'.

הלכה כח

מקטיר שניהן וכו'. זבחים ק"י א' מנחות כ"ב א' כ"ג ב' תו"כ ויקרא פ"י.

ויקטיר הכל וכו'. שם במנחות כ"ב א' וכת"ק דעולין אין מבטלין זה את זה וזה שכתב רבינו שהכל לאישים ועיין בתוספתא פ"ד.

הלכה כט

שנתערבו זו וכו'. מנחות כ"ג א' כ"ד א' וירושלמי דחגיגה פ"ג ה"ב.

הלכה ל

לא יקטיר וכו'. שם כ"ג א' ושם ע"ב ויש לעיין הא מסקינן שם דאתי כר' יהודה דס"ל מין במינו לא בטיל הא לרבנן דסבירי להו מין במינו בטל אה"נ דהקומץ בטל ולק"מ דמסקינן כר' זירא וה"נ אתי שפיר אליבא דרבנן והבן ופשוט. ועיין בתוספתא פ"ד.

הלכה לא

קומצה בשיריה. שם כ"ג א' ובתוספתא פ"ד.

שיריה בשירי וכו'. שם במשנה איתא נתערב קומצה בשיריה או בשיריה של חברתה ור"ל דנתערב הקומץ בשירי חברתה וכן איתא בהדיא שם ע"ב. ומרבינו מבואר כאן דהוא מפרש דהשירים נתערבו בשירי חברתה ונפק"מ לענין הא דמבואר לעיל הלכה כ' דאם נטמאו או נאבדו השירים דאין מקטיר הקומץ וקמ"ל דאם נתערבו השירים בשירי חברתה אע"ג דאין כאן עולין מ"מ לא בטלי וכדר' זירא כנ"ל לפרש אליבא דנוסחא זו שלפנינו אם נכונה היא ואין בה ט"ס אולם יש לומר כי ט"ס הוא וצ"ל או שנתערב בשירי חברתה, וה' היודע. וע"ע בתוספתא פ"ד.

פרק יב

הלכה א
פסולות. עיין מנחות ע"ו ב' ובתוספתא פ"ח.

הלכה ב
עד שלא וכו'. תוספתא שם פ"ד.

הלכה ג
עד שלא וכו'. שם בתוספתא.

הלכה ד
עד שלא וכו. שם בתוספתא.

הלכה ה
כשרים ויביא וכו'. שם בתוספתא.

הלכה ו
לא קדשו וכו'. עי' מנחות מ"ד ב' ע"ט א' (ודווקא ליקרב לא קדשו אבל לענין ליפסל בלינה קדשי משניתן בכלי שרת כדלעיל סימן ל"ו וכמש"כ תוס' מנחות ט"ו ב' בד"ה אפשר וכו' וע"ט א' בד"ה אין וכו' יעו"ש).
מקבלה ואילך וכו'. היינו ר"ל שהקבלה היה בפסול וכמש"כ מרן ונסתלקה השגת הראב"ד יעו"ש היטב.
זבח אחר וכו'. מנחות ע"ט א'.
שנפסלו בלינה. שם ע"ב מסקנא הכי.
מפני שלב וכו'. שם וכ"כ התוס' שם ט"ו ב' ד"ה איפשר וכו' וכ"כ התוס' במעילה י"ד א' בד"ה בונין וכו' ומתוך כך תמהתי בחי' למגילה על מש"כ הרמ"א באו"ח סימן קנ"ד סעיף ח' ט' יעו"ש היטב.
בקרבן יחיד וכו'. ועיין בתוס' שם ט"ו ב' ד"ה אפשר וכו' שכתב דלרבנן מקריבין אפילו ביחיד יעו"ש ועיי"ש שני תירוצים בזה ולפי תירוץ השני אף לרבנן הוקבעו ביחיד ועיין תוס' יו"ט פ"ז מ"ד מש"כ בזה.

הלכה ז
יקרבו נסכיהם. עיין מנחות ה' א' צ' א' צ"א א' ועיין שם בתוספות ד"ה וכל וכו' ועיין מל"מ שהערה מקורו.

הלכה ח

תודה ותמורתה וכו'. עיין מנחות ע"ט ב' כריתות כ"ז א' ובתו"כ צו פי"א ותוספתא דמנחות פ"ח יעו"ש היטב.

צריכין לחם. לכאורה משמע ששניהן צריכין לחם דהיינו שיביא לחם לכל אחד ואחד אבל שם בש"ס לא משמע כן דהכי איתא שם ע"ט ב' מנין למפריש תודתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה ונמצאת הראשונה והרי שתיהן עומדות מניין שאיזה מהן שירצה יקריב ולחמה עמה וכו' יכול שתהא שנייה טעונה לחם וכו' אלמא דחד מהן טעונה לחם ולא שנים וע"כ גם רבי יוחנן ס"ל כן מדפריך התם אי לפני כפרה תנינא וכו' יעו"ש היטב וכן מוכח ג"כ מהא דהלכה ט' לכן נ"ל לפרש דגם רבינו ה"ק דאיזה שמקריב ראשון הרי היא טעונה לחם אבל הקרבה השנייה אינה טעונה לחם. ואולי י"ל דכ"ז שלא הקריב אחת מהן והרי שתיהן עומדות ליקרב טעונות שתיהן לחם אבל אם הקריב אחת מהן תחלה אף שהקריב החליפי תודה והתודה עצמה הקריב אח"כ אינה טעונה לחם ויש לעיין היטב בזה. והראשון נ"ל יותר ועיין לקמן ה"ט ד"ה יביא בזה.

טעונין לחם וכו'. שם פ' א' איתא בחליפי תודת נדבה שטעונה לחם אף לאחר כפרה אבל מתמורת תודת נדבה לא נזכר שם וס"ל לרבינו דהכל חד טעמא הוא (ודע דמה דאיתא בכריתות כ"ז א' לא שנו אלא לאחר כפרה דוולד אין טעון לחם וכו' היינו לפי המסקנא דמנחות דר"י אמר סתם לא שנו אלא לאחר כפרה יעו"ש היטב והבן).

הלכה ט

תודתו ואבדה וכו'. במנחות פ' ב' וכדרבא ועיין לעיל פ"ד ה"ד ובפי"א הכ"ו יעו"ש.

הלכה י

מעות לתודתו וכו'. תוספתא דמנחות פ"ח יעו"ש.

המפריש תודתו וכו'. שם בתוספתא.

יביא מן וכו'. שם בתוספתא. ונ"ל דאתיא כוותיה דרב דאמר ביומא ס"ד א' דמצוה בראשון וכמש"כ רבינו לקמן בפ"ה מהל' עבודת יוהכ"פ הט"ז יעו"ש. ודע דאיתא שם עוד בתוספתא וז"ל המפריש תודתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה והקריבה ואח"כ נמצאת הראשונה תקרב וטעונה לחם וטעונה נסכים המפריש מעות לתודתו ואבדו והפריש מעות אחרות תחתיהן ולקח בהן תודה והקריבה ואח"כ נמצאו מעות הראשונות יביא מאלו תודה ותקרב וטעונה לחם וטעונה נסכים לקח בהן תודה והותיר יביא בהן תודה ותקרב ואין טעונה לחם אבל טעונה נסכים עכ"ל. והנה דעת התוספתא נראה לחלק בין קרב אחרונה החליפין דאין טעונה לחם אבל אם הקריב תחלה החליפין ואח"כ

נמצאת הראשונה דאז טעונה לחם ולפ"ז יש לקיים קצת דברי רבינו בהלכה ח' שכתב דשניהן צריכים לחם ומיירי שהקריב מתחלה את החליפין ואח"כ התודה עצמה אבל מהא דהלכה ט' מבואר דאינו כן דשם מבואר דאם נתכפר באמצעית דשניהן אין טעונין לחם ואולי יש לחלק בין נמצאת קודם כפרה שאז אם הקריב התודה אח"כ אינה טעונה לחם אבל אם נמצאת התודה עצמה לאחר הקרבה אז טעונה לחם אבל יש לעיין למה לא העתיק רבינו דין זה ולחלק בין נמצאת קודם הקרבה לנמצאת אח"כ לכן נ"ל דיותר נכון להגיה בתוספתא דאינה טעונה לחם ומתחלה כתב דאם נמצאת הראשונה קודם הקרבה דיקריב התודה עצמה עם לחמה והשני יקריב בלא לחם ושוב קמ"ל דאם הקריב תחלה את החליפין עם הלחם ואח"כ נמצאת התודה עצמה דתיקרב בלא לחם ולכן לא העתיק רבינו דין זה. שוב ראיתי כי גם המפרש הגיה כן בשם התוספת בכורים יעו"ש (ויש לעיין בזה) ומש"כ בתוספתא לקח בהן תודה והותיר וכו' הטעם פשוט דהוי מותר דתודה וכמבואר בש"ס פ' א' והמפרש כתב דזה הוי נמי חליפין יעו"ש ולא דק.

הלכה יא

אבד הלחם וכו'. פסחים י"ג ב' ומנחות פ' א'.

הלכה יב

מביא בהן וכו'. מנחות פ' א'.

הלכה יג

ונתערבה בתמורתה וכו'. ר"ה ה' ב' מנחות פ' ב' ודוקא באומר ה"ז אבל באומר הרי עלי מייתי בהמה אחרינא ולחם ולימא אי הך דקיימא תמורה היא הא תודה והא לחמה אי הך דקיימא תודה היא הא לחמה והא תיהוי אחריות וכדמסיק התם במנחות יעו"ש.

תרעה עד וכו'. באמת שם לא נזכר דתרעה עד שיפול בו מום רק שם איתא סתם אין לו תקנה וי"ל דתמות כי מה יעשה בה. וע"כ כוונת רבינו מדחזינן שהש"ס שקיל וטרי התם טובא בזה למצוא לה תקנה אלמא דיש להמציא לה תקנה רק דהש"ס לא משכח לה שום תקנה שתיקרב היא עצמה מ"מ כל מה שנוכל למצוא לה תקנה במקצת שלא תדחה לגמרי עבדינן ולכן כתב תרעה עד שתסתאב ואז הוי מותר דתודה והש"ס פריך התם ולייתי בהמה ולחם ולימא אי הך דקיימא תמורה היא הא תודה והא לחמה ואי האי דקיימא תודה היא הא לחמה והא תיהוי מותר דתודה ומשני וכי מפרישין תחלה למותרות יעו"ש ולכן בכה"ג שפיר דתרעה עד שיסתאב ותמכר ויביא בהמה לתודה והא תיהוי מותר דתודה וכמש"כ הראב"ד וזהו כוונת רבינו אלא שקיצר ואי משום דמסיק שם דהתורה אמרה טוב אשר לא תדור משתדור ולא תשלם ואת אמרת ליקום ולנדור

בתחלה יעו"ש פ"א א' היינו דוקא באומר הרי עלי להתחייב באחריות אבל באומר ה"ז לא דהלכה כר"י דמיקל באומר ה"ז עיין נדרים י' א' וחולין ב' א' (ועי' תוס' דמנחות פ"א א' ד"ה התורה וכו') ובמש"כ אתי שפיר דברי רבינו ודברי הראב"ד ומש"כ מרן בזה במחילת כת"ר לא נהירין דבריו דוק והבן (ומש"כ בסוף דבריו וכיון דלא אמר ה"ז אין כאן שום חיוב עכ"ל ט"ס וצ"ל וכיון דאמר ה"ז וכו' או וכיון דלא אמר רק ה"ז וכו' אמנם בש"ס שם מבואר דלא כדבריו במה דדחיק התם למצוא תקנתא והבן) ושוב ראיתי בחכם צבי סימן כ"ד שהאריך בזה יעו"ש.

הלכה יד

כולן פסולות. עיין מרן שהראה מקום למנחות י"ב ב' יעו"ש וצ"ע דהתם מיירי לענין שתי הלחם לכן נ"ל דמקורו מהא דהתם מ"ו א' עד שלא שחטה נפרס לחמה מביא לחם אחר ושוחט וכו' ועיי"ש ברש"י ד"ה נפרס לחמה וכו' יעו"ש היטב ועיין לעיל הלכה י"ב.

שאר החלות וכו'. הא דנטמאה י"ל דגמיר לה מהא דלחה"פ לעיל פ"ה הט"ז יעו"ש והא דיצאת היינו מהא דאיתא מנחות י"ב ב' דלר"ע ביצאת השאר כשרות עיין מרן. והראב"ד כתב ע"ז וז"ל א"א במאי עסקינן אי קודם שחיטה נפרסה אחת אמאי כולן פסולות יביא מתוך ביתו וימלא ואם לאחר זריקה הרי תורם מן השלם על הפרוס אלא בין שחיטה לזריקה בין נפרס בין יצא בין נטמא הכל פסול דהא כולהו בחד גוונא תני להו ולא תני בהו תורם מן השלם על הפרוס ולא מן הטהור על הטמא ולא ממה שבפנים על מה שבחוץ אלא הכל פסול ולית להו תקנתא עכ"ל וכוונתו להשיג על רבינו שמחלק בין נפרס שכולם פסולות ובין טומאה ויציאה שהשאר כשרות והקשה הא קודם שחיטה אמאי בנפרס כולם פסולות הא כיון שלא נתקדשו עדיין א"כ אמאי כולן פסולות הא יש לו תקנה שיביא אחרים מביתו וימלאנו דומיא דאיתא התם בש"ס מ"ו א' דיכניס קודם שחיטה לפנים ועל כרחך מיירי הא דקתני כולן פסולות לאחר שנשחט קודם זריקה והתם קתני נפרס וטומאה ויציאה בחד גוונא ומשמע דכולם פסולים. ובאמת כ"כ התוס' שם בד"ה מששחטה וכו' דלשון פסול משמע דאפילו נטמא מקצתו פסול כולו יעו"ש ומרן תירץ דהברייתא לאו בחדא מחתא מחתינהו והא כדאיתא והא כדאיתא יעו"ש ולכאורה תמיה הא רבינו כתב בעצמו וז"ל ואם אחר שנשחט נפרס או נטמא או יצא הדם יזרק והבשר יאכל והלחם כולו פסול עכ"ל משמע דגם ביצא ונטמא הלחם כולו פסול והטעם בזה דבעינן בשעת הזריקה שיהיו כל החלות כתיקנן וכיון שמקצתן נטמאו או יצאו לא נעשו כולן כתיקנן וכולם פסולות וג"כ לא מועיל השלמה אז דאינו מועיל השלמה רק קודם השחיטה אבל לאחר השחיטה הרי אף שישלים החלות מ"מ לא

קדשתינהו השחיטה. ודוחק לומר שכוונת רבינו כי בתודה שנפרסה אף קודם השחיטה שוב אינו מועיל השלמה לאינך וכולן פסולות משא"כ ביצא ונטמא דמועיל השלמה קודם שחיטה דלכאורה זה לא יתכן כיון דקודם שחיטה לא קדישי כלל וכמו שאינו נפסל ביוצא כך אינו נפסל בפרוס ואולי יש לחלק בין הנושאים והוא דביוצא ליכא שום פסול אף ביוצאת עצמה דמכניס אותה שיצאת עצמה והיא כשרה משא"כ בפרוס דהיא עצמה ודאי פסולה וה"ה דפוסלת אחריני (ובאמת צע"ק על רבינו שכתב ביצא לחמה קודם השחיטה שיביא לחם אחר ושוחט ובש"ס איתא בהדיא עד שלא שחטה מכניס ושוחט ורבינו כלל שלשתן בלשון ודין אחד והש"ס חילק בינייהו).

ובאמת מדקדוק לשון רבינו שכתב **נזרק הדם ואח"כ נפרס מקצת הלחם או נטמא או יצא וכו'**. ולא כתב תחלה דמיירי במקצת ע"כ משמע דמפרש כל הברייתא דבנפרס ונטמא ויצא כל הלחם מיירי אע"ג דבנפרס על כרחך גם רבינו מודה דה"ה בנפרס אפי' אחת מ"מ י"ל דהברייתא מדקאמר לחמה משמע כל לחמה קאמר ולא מיירי במקצת אך א"כ לא ידעתי אמאי כתב רבינו דנפסל הלחם כולו ופשיטא דהכי הוא דכיון דכלם נפרסו ונטמאו ויצאו. ועוד תיקשי דאם נימא דביצא מקצת או נטמא מקצת דהשאר כשר א"כ למה נקט זה דווקא אם נטמא או יצא לאחר זריקה והו"ל להשמיענו דה"ה קודם זריקה דתורם מן הטהור על הטמא וממה שבפנים על מה שמבחוץ. סוף דבר דברי רבינו תמוהים לי מאד.

אבל ביישוב דברי רבינו נ"ל קצת דס"ל דאליבא דר' עקיבא דס"ל זריקה מועלת ליוצא וכ"ש לטמא אה"נ דהשאר כשרים כדאיתא במנחות י"ב ב' והך ברייתא דמנחות מ"ו א' לא אתי כר"ע רק כר' אליעזר ועיי"ש בתוס' ד"ה מששחטה וכו' וס"ל כרבא דשם י"ב ב' דלר"ע יש חילוק בין נפרס לנטמא ויצא אבל הך ברייתא דמ"ו א' לא אתי כוותיה והברייתא ההיא באמת לא מחלקא בין נפרס לנטמא ויצא ולא צריך למש"כ מרן דהא כדאיתא והא כדאיתא רק דהברייתא משווה אותם לגמרי אבל רבינו דחאה מהלכה כיון דס"ל כר"ע כמבואר בפ"ג מהל' מעילה ה"א יעו"ש ורבינו לא נמנע מלהעתיק לשון הברייתא גם כן כלשונה כיון שכבר הקדים לחלק בין נפרס לטומאה ויציאה (ועיין בתוס' שם מ"ו א' ד"ה נפרס וכו' שכתב וצ"ע שלא יקשה מכאן לרבא דאמר בפ"ק י"ב ב' דלמ"ד זריקה מועלת ליוצא דבחסרות מודה עכ"ל ולא ידעתי מאי קשה להו הא רבא ס"ל לר"ע דס"ל דזריקה מועלת ליוצא אבל לחסרות מודה והברייתא זו ס"ל דאין זריקה מועלת ליוצא וכ"ש לחסרות אבל אה"נ לר"ע מועלת ליוצא ולטומאה ולא לחסרות ועוד דמשמע קצת מלשונם לרבא דאמר מעיקרא ואביי דס"ל דלר"ע מהני נמי לחסרות לק"מ והא

אדרבא יקשה להו טפי דהא כאן מבואר דלחסרות לא מהני זריקה וצ"ע. ובדוחק אפשר ליישב דקאי על מש"כ מתחלה דכולהו צריכי וע"ז כתב וצ"ע. ור"ל בשלמא לאביי דס"ל דנפרסה קיל מיוצא משום שנפרסה איתא בפנים והו"א דקילא יעו"ש ס"ל דשפיר יש לעשות צריכותא אבל לר"ע דס"ל דחסר חמור מיוצא א"כ ס"ל דא"א לעשות צריכותא בזה והבן וצ"ע וה' יאיר עיני.

גם שם בד"ה משחטה וכו' הקשו וז"ל ותימה דלעיל כ"ה ב' דייק מאן שמעת ליה דאמר אין זריקה מועלת ליוצא ר"א וקסבר הציץ מרצה על אכילות והא הכא קתני משחטה יצא לחמה ידי נדרו לא יצא וסברה דאין הציץ מרצה על אכילות עכ"ל. ונ"ל ליישב בפשיטות דהתם בעי להוכיח דר"א ס"ל דמרצה על אכילות מדלא מצינו פלוגתא בזה רק ר' יוסי ור"א ור' אלעזר ס"ל דמרצה על אכילות ור"י ס"ל דאין מרצה (וכ"ה בפסחים ע"ז א') ובעי התם לאפוכי ברייתא דר"א ס"ל אין מרצה על אכילות ואהכי מקשה שפיר מהך ברייתא (והיא בתו"כ צו פ"י פרשה ט' רק דיש שם ט"ס וצ"ל וא"ת בשר שנטמא לפני זריקת דמים ואכלו לאחר זריקת דמים מפני מה חייבין עליו משום טומאה וכו' ועיי"ש בקרבן אהרן) דהא מוכח מהך ברייתא דס"ל דאין זריקה מועלת ליוצא וציץ מרצה על אכילות ועל כרחך ר"א היא כיון דמצינו מפורש שר"א ס"ל דאין זריקה מועלת ליוצא אבל ר"י לא מצינו דס"ל דאין זריקה מועלת ליוצא ומסתמא ס"ל כר"ע רבו דס"ל דזריקה מועלת ליוצא אלמא דר"א ס"ל דציץ מרצה על אכילות והברייתא לאו איפכא היא אבל מ"מ יש תנא דס"ל דאין זריקה מועלת ליוצא ואין ציץ מרצה על אכילות והיינו הך תנא דברייתא הכא ודוק היטב) ודע שראיתי בצאן קדשים במנחות שם מ"ו א' בד"ה משחטה שכתב על התוס' הנ"ל שהוכיחו מהברייתא דס"ל דכולן פסולות בנטמא אחד מהם או ביצא אחד מהם וז"ל התוס' ועוד דהו"ל למיתני תורם מן הטהור על הטמא כדקתני סיפא גבי נזרק הדם וכו' וכתב ע"ז הצ"ק וז"ל ודבריהם אין מובנין לי כיון דקתני וידי נדרו יצא ע"כ הלחם פסול דקתני היינו אותו שיצא ולא כולו ותורם מן הטהור על הטמא ומ"ה יצא ותו ל"צ למיתני תורם מן הטהור וכו' עכ"ל ודבריו אינם מובנים לי כיון שלשון הברייתא לא בסתר דיבר לחלק בין קודם זריקה לאחר זריקה בזה דמשמע דאבל קודם זריקה לא מהני שיתרום מן הטהור על הטמא וכ"כ הראב"ד וזה פשוט ומבואר. אמנם רבינו לא ס"ל כן לדינא כיון דקי"ל כר"ע דאמר זריקה מועלת ליוצא ולכן לא נפסלו השאר וכנ"ל.

ויש לעיין על הראב"ד הא מפורש לעיל בפ"ה מהל' תמידין ומוספין הט"ז שנטמא אחת מן החלות ומן הסדרים קודם הקטרה דהטהור נשאר בטהרתו ואולי דשם מפני

דקרבן צבור הוא ובא בטומאה לכן מועיל ההקטרה לענין דנאכל משא"כ כאן דאינו עולה לחובתו כלל דהמצוה לא נתקיים כלל וכן יש להביא ראיה קצת לזה דר"פ אמר התם ט"ו א' דרבנן ס"ל דהציץ מרצה על אכילות ואילו בפסחים ע"ז א' איתא דכו"ע ס"ל דאין הציץ מרצה על אכילות רק דר"א ס"ל הכי אלא ודאי דהתם שאני וצ"ע בזה כי הוא מעין עמוק בהא דציץ מרצה על האכילות ואין כאן מקומו.

והנה מש"כ רבינו להשוות יציאה לטומאה יש לעיין בזה קצת דלרבא שם במנחות י"ב ב' לא קאמר רק הא יצאת לא אליבא דר"ע משום דס"ל דזריקה מהני ליוצא אבל לטומאה לא שמענו לו ורק כי קאמר דאתי כר"א קאמר הא נטמאת לא דמשום דס"ל דמרצה ציץ על אכילות הא אליבא דר"ע י"ל לכאורה ס"ל ביוצא דוקא מועלת זריקה ולא לטומאה. אמנם הא ליתא כיון דביוצא מיקל כ"ש בטומאה דקיל ממנו והא ראיה דהא אביי ס"ל דגם בחסר מיקל וכ"ש בטומאה דקיל י"ל דכו"ע מודו בזה וכ"כ מרן כיון דמכשיר ביציאה כ"ש בטומאה והוא נכון וברור ואף דאנן ס"ל דאין הציץ מרצה על אכילות מ"מ לענין זה כיון דהזריקה מועלת ליוצא כ"ש בטמא. וראיתי כאן להמפרש בתוספתא ספי"א דמנחות דברים זרים ומגומגמים בזה יעו"ש היטב ועיין לקמן בפ"ג מהל' מעילה ה"ט מש"כ בשם התוספתא יעו"ש.

ועיין תוס' פסחים ע"ח א' דבור המתחיל הא לא קשה וכו' דכתב דהאי דסבירא ליה לרבי (יהודה) [יהושע] אם זרק הורצה הוא מטעם דסבירא ליה דציץ מרצה על האוכלין יעו"ש היטב אלמא דבהא קי"ל שפיר דבדיעבד אמרינן דציץ מרצה על אוכלין לענין הרצאה וה"נ אמרינן כן דבדיעבד אם נטמא או יצאת מהני ציץ לרצויי על הפסולין דניהוי כמו שהן שלימות ואף דלענין יוצא לא מהני ציץ מ"מ ס"ל כר"ע דזריקה מועלת ליוצא וכמש"כ תוס' שם בפסחים ל"ד ב' ד"ה שאם וכו' יעו"ש ואע"ג דשם לא מהני לענין לכתחלה מ"מ היינו דווקא לר"י דס"ל דאינו מועיל רק לענין ההרצאה ולא להוציא ממעילה אמנם לר"ע דס"ל דמועיל להוציא ממעילה אה"נ דמועיל ג"כ לענין דכשר לכתחל' וע"ע בתוס' מנחות י"ב א' בד"ה ה"מ וכו' יעו"ש היטב והבן היטב בכל מש"כ.

ועוד עלה בלבי לחלק באופן אחר דבאמת רבינו ס"ל כפשטא דברייתא דף מ"ו א' וס"ל דלאחר השחיטה אין לו תקנה והיינו לכתחלה אבל בדיעבד אם לא תיקן וזרק הורצה דהכשרים נשארו בכשרותם ולכן תחלה כתב הדין דיש חילוק בין נפרס לנטמאת ויצאת לענין בדיעבד ושוב העתיק הברייתא לענין לכתחלה ועתה אתי שפיר טפי דהא דציץ מרצה על האוכלין היינו בדיעבד. אולם זה קשה לי בשלמא שם בדין דר' יהושע שפיר ס"ל דלכתחלה לא יזרוק כלל ואם זרק הורצה אבל כאן דע"כ יזרוק בשביל הקרבן עצמו

א"כ תמיד נימא דכיון שע"כ יזרק הדם א"כ יהא כדיעבד והורצה. ואולי אפשר לחלק ולומר דהב"ע שהורו לו מתחלה שהלחם פסול אז לא יועיל הזריקה להכשיר הלחם אבל אם לא נודע לו עד לאחר הזריקה או שנודע לו קודם ולא הורו לו שנפסל הלחם כולו וזרק הדם אז נכשר הלחם ובזה מיושב הכל ובזה היה מיושב דברים רבים ודוק היטב בכל מש"כ כי נכון הוא בעזר ה'.

מביא לחם וכו'. כבר העירותי לעיל בד"ה שאר החלות בזה דהו"ל לפסוק ביוצא דאותו הלחם עצמו יכניס וכשר.

לא יצא. לפנינו הגי' שם בש"ס משנשחטה נטמא לחמה הדם יזרק והבשר יאכל וידי נדרו יצא שהציץ מרצה על הטמא והלחם פסול וכ"כ רש"י דס"ל דהציץ מרצה על האוכלין אמנם רבינו היה לו כגירסת התוס' שם ד"ה משחטה וכו' וכבר נתבאר לעיל בד"ה הנ"ל בעזר ה' יעו"ש היטב ועיין בתוספתא דמנחות פ"ח דאיתא שם כגי' התוס' רק מה דאיתא שם גבי נפרס דידי נדרו יצא יעו"ש זה ודאי ט"ס דבנפרס כו"ע מודו דידי נדרו לא יצא, וכן הגיה המפרש שם.

הלכה טו

שמונים חלות וכו'. עירובין נ' א' קדושין נ"א א' מנחות מ"ח א' ע"ח ב' ועיין במרן שתמה למה פסק כר"י לגבי חזקיה יעו"ש והמל"מ הביא בשם הרשב"א שפסק כחזקיה יעו"ש ועיינתי ברשב"א בקדושין שם וראיתי שהביא הא דהראב"ד דאם אמר תקדוש פלגא פלגא לא קדשה יעו"ש וזה לא הביא יעו"ש וכ"כ בחי' הרמב"ן לקדושין יעו"ש היטב ויש ליתן קצת טעם לדברי רבינו דהא לתירוץ אביי דס"ל דפליגי באי כלי שרת מקדשין שלא לדעת וחזקיה ס"ל דמקדשין שלא לדעת יעו"ש ורבינו פסק לעיל פ"ג ה"כ דאין מקדשין רק לדעת יעו"ש והנה לפי אוקימתא דאביי לית הלכתא כחזקיה וס"ל לרבינו דפסיקא להו דלית הלכתא כחזקיה בהא (ומה שיש לעיין על תירוץ דאביי דהא בהדיא ס"ל לחזקיה בסוכה נ' א' דכ"ש אין מקדשין שלא לדעת יעו"ש כבר הקשו התוס' בסוכה שם יעו"ש מש"כ בזה (ועי' בראש פ"ק דב"ק סימן ח' שפסק כחזקיה לגבי ר"י ועיין בתפארת שמואל שם שכתב להיפך מהא דע"ז ל"ח א' יעו"ש וע"ע ברשב"א בגיטין פ"ד ב' יעו"ש היטב דתרי חזקיה הוו וצ"ע ועיין לקמן פ"ג מהל' מעילה ה"א.

הלכה טז

לא קדש. פסחים ס"ג ב' מנחות ע"ח ב' מעילה ג' ב' ועיין תוספתא פ"ח דמנחות ובירושלמי יומא פ"ו ה"ו.

הלכה יז

שלא קרמו וכו'. מנחות ע"ח ע"ב ומעילה ג' ע"ב ובתו"כ צו פי"א יעו"ש.

הלכה יח

במחשבת זמן וכו'. מנחות ע"ח ע"ב ובמעילה ג' ע"ב ובתוספתא פ"ח דמנחות.

בעל מום או טרפה. שם במנחות ובתוספתא שם.

באיל נזיר וכו'. שם במנחות ע"ט א' ובש"ס משמע לכאורה דלא קאי רק אשלא לשמן אבל לא לשאר מילי יעו"ש היטב במשנה אבל באמת הא דשלא לשמה ידעינן לה מדכתב התוס' יו"ט שם משום דכל לחם הבא ע"י זבח איכא למילף מהדדי א"כ ה"ה והוא הטעם לכל מילי ויש לעיין אמאי לא כתב דה"ה בכבשי עצרת ועיין לעיל פ"ח מהל' תמידין ומוספין הי"ד לענין טרפה ולקמן פי"ז ומ"מ יש לעיין בזה.

פרק יג

הלכה א

שלא לשמו. עיין ריש זבחים ב' א' ושם כל הפרק מדבר בענין הזה וכן בהרבה דוכתי בש"ס ובפ"ה דפסחים.

עולה ושלמים. עיין זבחים י"ג א' וז"ל הפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן קבל והלך וזרק שלא לשמן או לשמן ושלא לשמן או שלא לשמן ולשמן פסולים כיצד לשמן ושלא לשמן לשם פסח ולשם שלמים שלא לשמן ולשמן לשם שלמים ולשם פסח עכ"ל ופירש"י שם וז"ל קיבל והלך וזרק וכו' או או קתני קבל או הלך או זרק. או לשמו ושלא לשמו שחישב בעבודה אחת לשמו ושלא לשמו עכ"ל והיינו טעמא כיון דברישא מיירי שעבודה אחת היה לשמה והאחרת שלא לשמה א"כ למה נקט שוב או לשמן ושלא לשמן וע"כ פירש שהיינו בעבודה אחת וכן פירש ג"כ במנחות ב' א' ועיין זבחים ב' ב' תוס' ד"ה הא לשם וכו' יעו"ש היטב ואתי כרבי יוסי דס"ל בגמר דבריו ג"כ נתפס ועיין פסחים נ"ט ב' וס' א' שם שקיל וטרי טובא הש"ס בזה וקא דחי מהכא די"ל דברישא איירי בעשה עבודה גופה שלא לשמה והא דקתני לשמו ושלא לשמו מיירי דחישב מעבודה לעבודה ומשמע התם דהוי בעיא דלא איפשיטא יעו"ש היטב אמנם שם כל עיקר הבעיא הוא רק בפירוש פשט המשנה אי ס"ל כר"ע דהכל הולך אחר לשון ראשון או ס"ל כר' יוסי דאמר אף בגמר דבריו אדם נתפס וכבר ידוע דקי"ל כר' יוסי דר"מ ור"י הלכה כר"י כדאיתא בעירובין מ"ו ב' יעו"ש וכן פירש רבינו בפ"ב מהל' תמורה ה"ד יעו"ש ועיין בתוס' פסחים נ"ט ב' ד"ה דאי וכו' ועוד כתבו התוס' דלמ"ד ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף לכו"ע

פסלה מחשבה לשמו ושלא לשמו וכבר פסק רבינו לעיל בפ"א הי"ח דישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף יעו"ש א"כ דין זה נכון מאד.

ודע דמה דמבואר דזה פשוט יותר לפסול במחשב מעבודה לעבודה מהא דעשה עבודה אחת לשמו ושלא לשמו אמנם בירושלמי פ"ה דפסחים ה"ב מבואר דהא דפסול במחשב מעבודה לעבודה הוא משום דנעשה כמי שעושה עבודה אחת לשמו ושלא לשמו דפסול יעו"ש היטב ועי' ברע"ב בזבחים ובמנחות שם שפי' כרש"י אמנם בפסחים פ"ה מ"ב כ' וז"ל או לשמו ושלא לשמו כגון ששחט לשמו וקבל הדם שלא לשמו, או שלא לשמו הך סיפא אשמעינן דמחשבין מעבודה לעבודה שאם חישב בשעת עבודה זו על חברתה לעשות במחשבה פסולה כגון דאמר הריני שוחט לשמו ע"מ לזרוק דמו שלא לשמו פסול הזבח מיד ואפי' לא עשה השנית במחשבה פסולה כמו שחשב והכי משמעותא דמתניתין או שחשב בשעת השחיטה לזרוק הדם שלא לשמו ושחט לשמו פסול עכ"ל הרע"ב. נראה מדבריו דהא דמחשבין מעבודה לעבודה ילפינן מהך דשלא לשמו ולשמו ובאמת הוא נגד סוגיית הש"ס דמחשבין מעבודה לעבודה ילפינן זה מבבא דלשמו ושלא לשמו והך דשלא לשמו ולשמו נקט איידי דתנא רישא וכבר הרגיש זה התוס' יו"ט יעו"ש אמנם בהא דכתב דמבבא דשלא לשמו ולשמו מינה ילפינן דמחשבין מעבודה לעבודה כתב ע"ז התוס' יו"ט וז"ל אע"ג דלישנא דהך סיפא איפכא הוא שלא לשמו ולשמו מ"מ אף מעבודה לעבודה נמי לא איצטריך לאשמעינן כשהקדים שלא לשמו הלכך מפרש לה הכי ומבבא יתירה הוא דדייק דלהכי אתא כך נראה דבריו עכ"ל ובזה נ"ל דלכן כתב ודקדק הרע"ב בלשונו נפסל הזבח מיד ואפי' לא עשה השנית במחשבה פסולה כמו שחשב וכו' דהכי פי' המשנה שלא לשמו ולשמו בשעה ששחט חישב לזרוק שלא לשמו ושוב זרק לשמו וקאי הך שלא לשמו ולשמו הכל אזריקה והבן בכל מש"כ כי נכון הוא בעזר ה'.

ולשם עולה. לכאורה קשה הא זה ידעינן מכ"ש וכמו שהקשה הש"ס בפסחים שם ס' א' והנה רש"י פי' בפסחים שם דקמ"ל דלא תימא תפוס לשון אחרון יעו"ש וכ"ה ברש"י מנחות ב' א' ועיין בתוס' דפסחים בד"ה שלא לשמו וכו' יעו"ש היטב שתירצו באופן אחר.

לשם בעליו. שם בפסחים ס' ב' ובזבחים ד' א' ועיי"ש בתוס' ב' א' ד"ה כל וכו' ועיי"ש כל הסוגיא ושם מ"ו ב'.

לזרוק דמו וכו'. זבחים כ"ז ב' ושם כל הסוגיא וכ"ט ב' וכל הסוגיא ובמנחות י"א ב' י"ב א' ושם כל הסוגיא וע"ע זבחים נ"ו ב' בפלוגתא דחזקיה ורבי יוחנן יעו"ש ועוד בדוכתי

טובי בש"ס עצמו מלספר ועיין תוספתא דזבחים פ"ב ופ"ב דמנחות ובתו"כ צו פי"ב ופי"ג ובקדושים פ"א.

פיגול בכ"מ. וע' בפסחים ט"ז ב' ויומא ז' א' זבחים כ"ג ב' מנחות כ"ה א' ותראה שיש יוצא מן הכלל ועיין ב"ק ד' א' דלכאורה תמוה הוא ועיין מנחות מ"ט א' יעו"ש.

ועיין מל"מ מה שהביא דיעות דבעינן אמירה דווקא יעו"ש היטב. ומה שתמה על רש"י במעילה ז' א' עיין בצ"ק מש"כ בזה ועיין לקמן פי"ז הי"ז מש"כ בזה.

הלכה ב

השמועה למדו וכו'. זבחים כ"ט א' תו"כ צו פי"ב פרשה ח'.

לכל קרבן וכו'. זבחים כ"ח ב' וצ"ח א' מנחות פ"ג א' תו"כ שם.

אכילת אדם וכו'. זבחים כ"ח ב' י"ג ב' מנחות י"ז א' חולין פ"א ב' תו"כ שם.

הלכה ג

נקרא נותר. עיין זבחים כ"ט א' ובתו"כ שם.

דם למזבח. עיין לעיל פ"ב ה"י.

בין לאדם וכו'. יומא ס' א' זבחים מ"ג א' מ"ו א' חולין קי"ז ב' ובתוספתא פ"ה דזבחים ובתו"כ שם פי"ג.

כמו שיתבאר. לקמן פי"ח ה"ז ועוד יתבאר בסימנים הבאים לפנינו.

הלכה ד

עבודות הזבח וכו'. עיין זבחים ד' א' ב' ז' ב' ח' א' י"ג א' כ"ז ב' כ"ט ב' חולין ל"ט א' ועיין בתוספתא דזבחים פ"א פ"ב פ"ג פ"ד ועיין תו"כ שם פי"ב פרשה ח' יעו"ש.

הלכה ה

במליקה ובמצוי וכו'. זבחים ס"ד ב' ס"ה א' ותוספתא שם פ"ז וכן פוסלת מחשבה מדפריש הדם ועד דמטא למזבח עיין זבחים ט"ו א' ולעיל פ"ב ה"ז יעו"ש רק דהוא בכלל הזאה וכמש"כ רש"י שם יעו"ש.

הלכה ו

בארבעה בקמיצה וכו'. זבחים י"ג ב' מ"ב ב' מנחות י"ב א' י"ג ב' י"ז א' ותוספתא דמנחות פ"ב ופ"ה. ועיין במל"מ מש"כ בזה דהילוך דמתן כלי לא חשיבי הולכה יעו"ש.

הלכה ז

בדברים אחרים וכו'. זבחים ד' א' ושם ז' ב' ח' א' י"ג א' תו"כ שם פי"ב פרשה ח'.

בלילת המנחה וכו'. דקודם קמיצה הוי כמו קודם שחיטה עי' תוס' זבחים י"ג ב' ד"ה זה הכלל וכו' ובתוספות מנחות ב' א' ד"ה כל וכו'.

שינוי השם. הכי מוכח מהא דזבחים ד' א' ז' ב' ח' א' י"ג א' מנחות ב' א'.
מקום בין וכו'. כן מוכח בזבחים כ"ט ב' ובמנחות י"ב א'.

הלכה ח

להניח דם וכו'. זבחים ל"ה ב' וכת"ק ובתוספתא שם פ"ב.
לזרוק הדם וכו'. שם ושם.
להכניס דם וכו'. דדוקא לרבי יהודה איתא שם בזבחים ל"ו א' לחד תנא דפסול הא לרבנן וודאי כשר יעו"ש ועיי"ש פ"ב א' ועי' תוספתא פ"ב דמנחות.
טמאים או וכו'. זבחים ל"ו א' תוספתא שם פ"ג ותוספתא פ"ב דמנחות ובתו"כ פ' צו פי"ג פר' ח'.
חוץ לזמנן וכו'. שם בזבחים ל"ה א' ק"ד ב'.
בשעת קמיצת וכו'. כ"ה במנחות י"ז ב' ובתוספתא מנחות שם וטעם זה הדין פשוט וכ"ש מדין הזבחים.
כבר ביארנו. לעיל פ"א הכ"ג יעו"ש היטב ועיין לעיל פי"א ה"א ועיין זבחים ט"ו א'.
להוציאו לחוץ וכו'. כ"ה מסקנת הש"ס בזבחים ט"ו ב' דבכה"ג מכשיר ר' אליעזר מסתמא דחכמים ס"ל דבכה"ג נמי הוי מחשבה וכ"ה בתוספתא במילתא דר"א יעו"ש בפ"ק דזבחים ודלא כרש"י שם שכתב דלמסקנא לא פליגי ר"א ות"ק דגם ת"ק מודה בזה יעו"ש ורבינו מפרש כפשוטו והראב"ד כתב ע"ז וז"ל א"א לא נהיר דסוגיין כולה כר"א דאמר לא שמיה הולכה עכ"ל וכוונתו לפסוק כר"א ועיין במרן מש"כ בזה. ודעת הרע"ב הוא כרש"י או כהראב"ד יעו"ש ולכאורה י"ל דהראב"ד דייק דהלכה כר"א מהא דא"ל רב ירמיה לרב אשי הכי אמר רב ירמיה מדיפתי הך צריך לאמטויי מחלוקת ר"א ורבנן יעו"ש ואי נימא דהלכה כרבנן א"כ מאי קשיא דהא רבנן סברי דצריך לאמטויי מילתא היא אלא ודאי פשיטא ליה דהלכה כר"א ומקשה מדרבא גופיה דידיה אדידיה וממילא כדמסיק הש"ס דעיקר כאביי ורבא הודה לו א"כ קיימי שפיר דברי רבא אבל לעולם הלכתא כר"א. אבל רבינו ס"ל דאי מהא לא תברא דאיהו לא מקשה לדינא אדרבא רק קאמר דבהך דבעי לאמטויי פליג ר"א אליבא דרבא ולבסוף למסקנא דאביי השיב עליו ורבא קבלה אם כן בצריך לאמטויי כו"ע מודו בה (ועיין מל"מ מש"כ להביא ראיה להראב"ד מדלא פסיל הולכת זר לחוץ ה"נ דלא פסיל בה מחשבה יעו"ש היטב) וע"ע בתו"כ צו פי"ב פרשה ח'.

פרק יד

הלכה א

אחר העובד וכו'. זבחים מ"ו ב' ועיין חולין ל"ח ב' ול"ט א' ועי' תוס' זבחים ו' א' ד"ה דאי ס"ד וכו' יעו"ש ועיין תוספתא דזבחים פ"ה ועיין מדרש רבה אחרי לענין שחוטי חוץ יעו"ש היטב ובמדרש תנחומא יעו"ש.

הלכה ב

שראוי לעבודה וכו'. זבחים כ"ו ב' מנחות ה' ב' ותוספתא דמנחות פ"ה ובתו"כ צו פי"ב פר' ח'.

הפסולים לעבודה וכו'. זבחים ל"ב א' ותוספתא שם פ"ג ופ"ה דמנחות.

בשעת שחיטה וכו'. שם בזבחים ובתוספתא שם.

כמו שבארנו. לעיל פ"א ה"א.

כמו שיתבאר. לקמן פט"ו.

פסל הזבח וכו'. ור"ל אף שחישב שלא לשמו והו"א דמחשבה זו לא נחשבה כלל למחשבה והוי כמו דחישב חוץ לזמנו וחוץ למקומו דאין מחשבתו מהני כלל קמ"ל דלא דהוי כאילו עבד העבודה כתיקנה מבואר מזה דכ"ש אם חישב לשמו דוודאי משוי שירים דלא ליהני שיבא אח"כ כשר ויקבל ולעיל פ"א הכ"ח כתב דאם קיבל הפסול דאם נשאר דם הנפש חוזר הכשר ומקבל והנה באמת במשנה שם איתא וכולן שקבלו את הדם חוץ לזמנו וחוץ למקומו אם יש דם הנפש יחזור הכשר ויקבלנו יעו"ש וי"ל דווקא אם קבל במחשבת זמן או מקום מועיל דיחזור הכשר ויקבלנו הא אם קבל בלא מחשבה י"ל דלא מהני קבלת הכשר וכן נראה לכאורה מרש"י במעילה ה' ב' בד"ה ה"ג הא קמ"ל וכו' ולפ"ז אין צורך למש"כ התוס' בזבחים ל"ד ב' בד"ה פסול וכו' שכתב מכח זה לפרש דהתם מיירי בזרק יעו"ש אמנם לרש"י זה א"צ לחלק בין קבל וזרק לקבל גרידא ועיין לעיל פ"א הכ"ח מש"כ בזה ולפ"ז היה מיושב השגת הראב"ד שם יעו"ש היטב אמנם כאן א"א ליישב כן דהא לפי המסקנא דפשיט ליה שם אין לך עושה שיריים אלא חוץ לזמנו וחוץ למקומו יעו"ש ובזבחים ל"ד שם מבואר דפסול אינו עושה שירים וכ"כ רבינו לעיל בפ"א בסתם דאין הפסול עושה שירים וצ"ל דהכא מיירי בטמא וטמא עושה שירים רק אם חשב שלא בזמנו ושלא במקומו אינו עושה שירים עיין בתוס' זבחים כ"ו ב' בד"ה הכא וכו' וקמ"ל דשלא לשמו בדבר הכשר שלא לשמו אינו מחשבה גרועה והוי כאילו חישב לשמו והוא עושה שיריים ופסול מפני עבודתו והא דלא כתב רבינו זה בפי' י"ל דלא נחית הכא לזה להשמיענו איזה פסול עושה שיריים ואיזה לא רק הכא קמ"ל דאף

מי שעושה שיריים מ"מ אם חשב מחשבה פסולה אינו עושה שיריים אבל אם חשב מחשבת שינוי השם בדבר שאינו פוסל בו שינוי השם לא הוי מחשבה פסולה רק הוי כמו שחישב לשמו ומינה שאם חישב בחטאת ופסח שלא לשמו אין מעשיו כלום ואינו עושה שירים והוי כאילו חשב חוץ לזמנו וחוץ למקומו. ומרן פירש וז"ל נראה שהטעם דמאחר דשלא לשמו פסול בעלמא והכא לא פסול הוי מי שאינו ראוי לעבודה כראוי לענין שיהא פוסל במחשבה שאע"פ שיש דם הנפש לא מהני שיחזור הכשר ויקבל אכן צריך לימוד מניין לו לרבינו זה עכ"ל מבואר מדבריו דה"פ שקבל במחשבת הזמן או המקום וקמ"ל דהכא בקרבן שכשר שלא לשמו מהני מחשבת הפסול שפיר ולפ"ז י"ל דהא דקתני דאין פוסל במחשבה מיירי דוקא בחטאת ופסח אבל לפ"ז לא ידעתי א"כ האיך סיים דהפסול הוא משום שהוא פסול לעבודה הא אדרבה הפסול הוא משום דחשב עליו והוי ככשר לעבודה ועוד הא איתא בתוספתא דזבחים פ"ג וז"ל כל הזבחים שקבל דמן אחד מן הפסולים הרי הוא פסול לפיכך אם חישב עליו בין חוץ למקומו בין חוץ לזמנו אין בו משום פיגול עכ"ל אלמא מפורש דלאו דוקא בחטאת ופסח הדין כן ועוד שם מבואר יותר מזה וז"ל אחד הפסח והחטאת ואחד כל הזבחים שקבל דמן זר ואונן וטבו"י ומחוסר בגדים ומחוסר כפורים ושלא רחוץ ידים ורגלים ערל טמא יושב ועומד ע"ג כלי ע"ג בהמה ע"ג רגלי חבירו פסול לפיכך אם חשב עליו בין חוץ לזמנו בין חוץ למקומו אין בו משום פיגול עכ"ל וכ"ה בתוספתא דמנחות פ"ה לגבי מנחות יעו"ש היטב והנה לפ"ז דברי מרן צ"ע.

וקצת יש לעיין על רש"י דמעילה שם דמשמע מדבריו דהא דאיבעיא ליה אי פסול עושה שיריים היינו דווקא משום דבמשנה י"ל דמיירי שחשב מחשבה הפוסלת אבל אי לא חשב מיבעיא ליה והא בתוספתא שם בזבחים איתא וז"ל זה הוא כללו של דבר כל הנפסל במחשבה בין שעל הראשון חישב בין שעל האחרון חישב פוסל אע"פ שיש דם הנפש בכוס אחר פסול כל הנפסל במעשה בין שעל הראשון חישב בין שעל האחרון חישב פסול אם יש דם בכוס אחר יחזור ויקבל כשר עכ"ל מבואר מזה דמועיל קבלה אחרת והו"ל להביא מהא ואולי לא ידעי מהך תוספתא א"נ י"ל דהיה ביה מחשבה ג"כ כמו שאמר חישב בין על הראשון בין על האחרון א"נ י"ל דמהך גופה הוא דפשיט להו והבן.

והנה לפי מה שפרשתי דברי רבינו יש קצת סיוע לזה מהא דאיתא בתוספתא פ"ג דזבחים וז"ל כל הזבחים ששחטן שלא לשמן הרי אלו כשרין לפיכך אם חשב עליו חוץ למקומו פסול ואין בו כרת חוץ לזמנו פגול וחייבין עליו כרת עכ"ל וכ"ה בתוספתא

פ"ה דמנחות לגבי מנחות ולכן דייק מינה רבינו דה"ה לגבי עבודת פסול ככשרה גמורה חשיבא והבן.

הלכה ג

העומר שקמצה וכו'. עי' מנחות ה' ב' ומה שהשיג הראב"ד עיי"ש בתוס' ד"ה ובדבר וכו' והתימה על מרן שלא הזכירם ועיין בקרבן אהרן פרשת צו פי"ב פרשה ח' אות ה' יעו"ש.

במנחת קנאות וכו'. עיין לעיל פי"א ה"י יעו"ש ועיי"ש בתוספתא פ"ה דמנחות דחשיב שם טובא היינו הקומץ את המנחה להקטיר למחר פחות מכזית או שהיה בכלי חול וכן קמץ בחוץ או שנתפזר וקודם שאספו חשב עליו היה קומץ מבורץ וקמץ ועלה בידו צרור וגרגיר מלח או קורט של לבונה או ריבה שמנה וחסר שמנה ריבה סלתה או חסר סלתה או קמץ שלא ממקום השמן או ממקום הלבונה (עיי"ש במפרש) או שלא נתן עליו לבונה או מנחת חוטא ומנחת קנאות שנתן עליו שמן יעו"ש היטב וע"ע בתוספתא פ"ב ופ"ג דזבחים שכתב כיוצא בזה לענין זבחים יעו"ש ורבינו כלל כל זה במש"כ וכן כל כיוצא בזה.

הלכה ד

מזבח שנפגם וכו'. מנחות ה' ב' ועיין לעיל פ"ג הכ"ב.

בחוץ וחשב וכו'. תוספתא פ"ה דמנחות (והובא לעיל בהלכה ג').

הלכה ה

הדם. אף שהוא אינו להקטרה רק לזריקה ולשפיכת שיריים מ"מ אכילת מזבח מיקרי כמו דאיתא זבחים י"ג ב' ורבינו כללו מפני זה בהקטרה ועיין מנחות י"ז ב' ועיין תוס' זבחים ט' ב' ד"ה מחשבין וכו'.

והאימורין. עיי"ש בזבחים ל"ה א' ושם כ"ח א' ושם במנחות.

ובשר העולה. שם כ"ח א' ושם ק"ט א'.

והקומץ והלבונה וכו'. שם בזבחים ק"ט א' ומנחות י"א ב'.

הלכה ו

הבשר הנאכל וכו'. שם בזבחים כ"ח א' וק"ט א' וע"ע במנחות י"ז ב' נ"ז ב' ועי' חולין קכ"ב ב' ברש"י.

הלכה ז

בשר חטאת וכו'. ועיין זבחים ל"ה א'.

והעור של וכו'. עי' זבחים כ"ח א' ל"ה א' וחולין קכ"ב ב' שם ברש"י ועיין בתוספתא זבחים פ"ג.

והוא קרום וכו'. עיי"ש זבחים ל"ה ב' ופירש"י שם דהיא מוראת העוף וכ"ה בהדיא בתוספתא שם ומוראת העוף והנוצה והעור יעו"ש (והוא מלשון מוראתה בנוצתה) ודברי רבינו צ"ע גם דברי מרן לא יתכנו ואולי נפקא ליה מהא דאיתא שם פיגל באלל לא נתפגל מוראה במוראה נתפגל אלל יעו"ש ואי"ה לקמן בפי"ח הכ"ד יתבאר עוד מזה.

והנוצה של וכו'. כבר כתבתי בס"ק י"ט שכ"ה בתוספתא ובחנם הביא מרן ממרחק לחמו.

והציפרנים והחרטום וכו'. עיין חולין קכ"א ב'.

מקומות הרכים וכו'. קאי על הקרניים וטלפיים והציפרניים והחרטום וראשי אגפים וראש הזנב יעו"ש בש"ס.

והתבלין. היינו קיפא דתנן בזבחים ל"ה א' עיין חולין ק"כ א'.

והשיליא. שם, ועיין בתוספתא דחולין פ"ד.

שפולטתו הסכין וכו'. עי' חולין קכ"א א'.

הלכה ח

העומד לאבוד. מעילה ז' א' ומשמע התם דכי אסקינן הכי משום דאמר התם על יוצא כולו אין מועיל זריקה יעו"ש ואם כן לרבינו דסבירא ליה אפילו ביצא כולו אין מועיל זריקה כדאיתא לקמן בפ"ג מהל' מעילה ה"א א"כ הכא בעינן דווקא בעומד לישרף ובעומד לאיבוד ועיי"ש היטב.

שאין דרכו לאכילה וכו'. זבחים כ"ח א' ל"ה א' וכת"ק ובתוספתא פ"ב דזבחים ופ"ב דמנחות.

מדם הזבח. כבר נודע מקורו ממה שקדם והבן ועיין בירושלמי פסחים פ"ה הלכה ב' ובשקלים פ"ב הלכה ד' יעו"ש היטב.

לאכול מפרים וכו'. וה"ה אם חשב לשרוף חוץ לזמנם או חוץ למקומם אינו כלום כמש"כ רבינו לעיל פי"ג ה"ח ובחנם תמה מרן ועיין במל"מ.

הלכה ט

הטמאים או וכו'. זבחים ל"ו ב' ועיי"ש בתוס' ד"ה שיאכלוהו וכו' ושם ל"א א' ד"ה חישב וכו' יעו"ש היטב ועיין בתוספתא רפ"ב דזבחים שם מבואר כדברי רבינו יעו"ש ואף שי"ל דשם מיירי בפסח יעו"ש מ"מ לענין זה אין חילוק לכאורה בין פסח לשאר קרבן יעו"ש.

הלכה י

הקטרה פחות וכו'. עיין לעיל פי"א הט"ו ושם ס"ק ל"ב.

פחות מכזית וכו'. זבחים כ"ז ב' כ"ט ב' ל"ה א' ס"ה א' מנחות י"ב א' י"ז א' תוספתא זבחים פ"ב ובמנחות פ"ב.

חצי זית בחוץ וכו'. זבחים כ"ט ב' ל"א ב' ל"ה א' ס"ה א' מנחות י"ב ב' י"ז א' תוספתא דזבחים פ"ב ותוספתא דמנחות פ"ב.

בלשון אכילה. זבחים ל"א א'.

באותה המחשבה וכו'. שם בזבחים ל"א א' יעו"ש היטב כל הסוגייא דהתם ועיין לקמן פט"ז ה"ד יעו"ש ועיין בתוספתא דזבחים פ"ב ויש שם ט"ס וצ"ל לאכול מבשרו כחצי זית בחוץ כחצי זית למחר להקטיר מאימוריו כחצי זית בחוץ כחצי זית למחר יעו"ש היטב ועיי"ש בזבחים כ"ט ב'.

בהמה או וכו'. כיון דאכילת בהמה וחיה שמה אכילה כדאיתא זבחים ל"א א' א"כ הו"ל כחשב באכילת שני בני אדם ומצטרפין ואולי היה כוונת מרן לזה יעו"ש היטב.

שיאכלוהו שנים. שם בעיא דרב אשי ופשיט ליה אביי יעו"ש היטב.

ה"ז מצטרף. שם ע"ב וכפשיטות אביי ועיי"ש בתוספות ד"ה ביתר וכו'.

ובשעת זריקה וכו'. מנחות י"ד ב' ועיין תוספתא פ"ב דזבחים וז"ל השוחט את הזבח לאכול מבשרו כחצי זית למחר בשעת זריקה וחשב עוד להקטיר מאימוריו כחצי זית למחר פיגול וחייבין עליו כרת מפני ששחיטה וזריקה מצטרפין זה עם זה עכ"ל ועל כרחך הוא ט"ס דהא אין הקטרה ואכילה מצטרפין ועל כרחך צ"ל כמו שהוא בש"ס הנ"ל וע"ע בתוספתא דמנחות פ"ב לגבי מנחות וגם שם יש ט"ס וצריך להגיה ודברי המפרש שם צ"ע.

על כזית וכו'. ט"ס וצ"ל על כחצי זית בשעת קבלה ועל כחצי זית בשעת הולכה וכמש"כ מרן.

הקומץ וכחצי וכו'. במשנה לא קאמר שם דבעי קומץ בלבונה יעו"ש במנחות י"א ב' ברש"י וכן פסק רבינו לעיל פי"א ה"ח וכן הקשה המל"מ אבל באמת י"ל דלענין הכשרה דמנחה סגי בשני קורטין אבל לענין הקטרת פיגול בעינן כזית דווקא ופחות מכזית לא חשיבא הקטרה ועיין בזבחים ק"ט ב' ואולי לזה כיון גם כן המל"מ.

להקטיר כזית וכו'. עיין מנחות י"ג א' והלכה כחכמים ובתוספתא פ"ב דמנחות.

כולו בחוץ. זבחים כ"ז ב' יעו"ש.

כדי הזייה וכו'. עיין מש"כ לעיל פ"ב הי"א.

פרק טו

הלכה א

בקרבנות צבור וכו'. זבחים ב' א' ועיי"ש כל הסוגייא וריש מנחות יעו"ש היטב ומש"כ דגם בקרבנות צבור כן הדין כן מבואר בפסחים ס"א א' ושם ס"ב ב' ובזבחים ד' א' וכ"מ ג"כ במנחות ד' א' גבי עומר יעו"ש וע"ע שם גבי ב' כבשים שם מ"ז א' ב' מ"ח א' יעו"ש היטב וע"ע בתוספתא שם פ"ה ואיתא שם עוד וז"ל עולת צבור ששחטה בשבת שלא לשמה ה"ז חייב ויקטיר אימורין לערב עכ"ל ועיין לקמן הלכה י"ט ובפ"ב מהל' שגגות הי"ג יעו"ש וע"ע בתוספתא פ"ה דפסחים יעו"ש והנה רבינו כתב בפירוש המשניות בריש זבחים וז"ל וממה שאמר לבעלים תבין שאינו מדבר אלא על הקרבנות שיש להן בעלים ידועים אמנם קרבנות הצבור אין פוסלת אותן שחיטה שלא לשמן שכך אמרו רז"ל קרבנות צבור סכין מושכתן למה שהן עכ"ל וכ"כ הרע"ב שם ואחריהם נמשך הרש"א בביצה כ' ב' יעו"ש היטב ונראה דמאותה ברייתא גופא מוכח דלא כוותי' מדאמר שם ואם היתה שבת לא יזרוק וכו' ואי כדבריו הא שחיטת שלא לשמן לא מגרע מידי ואמאי לא יזרק בשבת והתימה שנעלם ממנו כל הנך סוגיות שהבאתי. והא דקרבנות צבור סכין מושכתן למה שהן עיין בזבחים ו' ב' ובשבועות י"ב ב' עיי"ש ברש"י ותוס' מש"כ בזה יעו"ש היטב וע"ע בירושלמי יומא פ"ה ה"א יעו"ש והנה כעת מצאתי בחי' פנים מאירות לזבחים שהרגיש בזה שהרגשתי על רבינו והרע"ב יעו"ש שוב מצאתי כן בתוס' רע"ק על משניות בריש זבחים יעו"ש ועיין בפסחים י"ג ב' וביד דוד שם ושם בביצה. ונפלאתי על הפני יהושע שם בביצה שתפס במוחלט כשיטת רבינו שבפי' המשניות והרע"ב ומתוך כך תמה על הברייתא יעו"ש איך לא שם לבו לכל משכ"כ ועל דברי רבינו אלה שלא בסתר דיבר שגם בקרבן צבור הדין כן יעו"ש וע"ע מנחות מ"ט א' יעו"ש ועיין לקמן הלכה י"ח וי"ט (וע"ע בספר שער המלך בזה).

החטאת והפסח וכו'. שם בריש זבחים ושם בתוספתא ודלא כר"א דס"ל דגם האשם ישנו בדין חטאת ועיין תמורה י"ח ב' כ' ב' דגם שם ס"ל דאשם כחטאת יעו"ש ועיין במכילתא בא פרשה י"א יעו"ש.

שינוי השם וכו'. ובכלל זה ג"כ שינוי בעלים שגם זה נכלל בשינוי השם לרבינו בפי"ג ה"א יעו"ש היטב.

כמו שביארנו. לעיל פי"ג ה"ד ציינתי מקומו יעו"ש.

בזדון אבל וכו'. מנחות מ"ט א' ועיי"ש בתוס' ד"ה עקירה וכו' ועיין בפסחים ע"ב א' ובירושלמי שם פ"ו ה"ה יעו"ש ולקמן פ"ו מהל' בכורות הי"א יעו"ש ולקמן אי"ה יבואר עוד מזה ועיין אור זרוע ח"ב סימן רכ"ב יעו"ש היטב.

עולת העוף וכו'. זבחים ס"ד ב' שם ס"ו א' ותוס' מנחות ב' א' ד"ה כל המנחות וכו' ועיין תו"כ ויקרא דבורא דחטאת פי"ח.

הלכה ב

כשרות ולא וכו'. ריש מנחות.

באחד מארבע וכו'. שם ריש מנחות נתן בכלי והלך והקטיר שלא לשמן ועיי"ש בתוס' ועיין לעיל פי"ג ה"ו ועיין במל"מ מש"כ בשם הרא"ם ומה שהשיג עליו והתימה עליו שלא הביא משנה זו המפורשת במקומה אמנם מ"מ התימה עליו על המל"מ שלא הביא סוף דברי הרא"ם שהם ממש כדברי המל"מ יעו"ש היטב.

מנחת נדבה וכו'. שם ריש מנחות.

מרחשת לשם וכו'. עיין זבחים ט' ב' מנחות ב' ב' מ"ט א' ובתוספתא פ"ק דמנחות יעו"ש.

הלכה ג

כמו שיתבאר. לקמן ריש פי"ח יעו"ש.

שאר עבודות וכו'. זבחים ב' א' ז' ב' מנחות ב' א'.

וקבל והוליך וכו'. כן מוכח מכל הנך שציינתי בס"ק י"ב דאב"א קרא ואיבעית אימא סברא. ועוד דלכן אמר רבא עולה ששחטה שלא לשמה אסור לזרוק דמה שלא לשמה ולא נקט עבודות דמקמי זריקה אלא הא קמ"ל דאפילו העבודה האחרונה אסור לעשות שלא לשמה אפילו אם עבד כל העבודות עד האחרונה שלא לשמה מ"מ אסור לעשות האחרונה שלא לשמה ואולי זה כוונת מרן וק"ל.

אותה לחטאת וכו'. זבחים ז' ב' ועיי"ש בתוס' ה' ב' ד"ה מיעט וכו' י' ב' ד"ה חטאת וכו' ובמנחות ד' א' ד"ה חטאת וכו' ועיין בתוספתא פ"ק דזבחים יעו"ש היטב ועיין תו"כ ויקרא דבורא דחטאת פי"א יעו"ש היטב.

שאר עבודותיה וכו'. שם בזבחים ח' א' וי"ג א' ובתו"כ שם.

אותו החטא. בא לאפוקי הא דלקמן סעיף ו' דחטאת חלב ששחט על חטאת דם אבל יש לעיין קצת דהא בזבחים ט' ב' נפקא ליה מדכתיב ושחט אותה לחטאת שישחטנו לשם אותה חטאת וכ"כ רבינו בעצמו בפי' המשניות יעו"ש והרע"ב כתב שם דנפקא ליה מדכתיב מחטאתו אשר חטא יעו"ש ובאמת לא מצאתי פסוק כזה ועל כרחך הוא

ט"ס וצ"ל על חטאתו אשר חטא וכדברי רבינו כאן אבל מ"מ דבריהם צ"ע כי הם נגד דברי הש"ס ועיין כריתות כ"ז ב' ולקמן הלכה ו' במרן ויתיישב קצת.

לשם בעליה וכו'. זבחים ג' ב' ד' ב' ז' א' ח' א' פסחים ס"ב א' ועיין תו"כ שם פ"ט פרשה ו' ואע"פ שזה אינו רק בזריקה מ"מ ילפינן משלמים מה בשלמים לא חלקת בין זריקה לשאר עבודות למצוה ה"נ לא תחלוק בין זריקה לשאר עבודות לעכובא עיי"ש ח' א' וברש"י שם.

ועשית פסח וכו'. שם בזבחים ז' ב' ועל כרחך לעכב דלמצוה ידעינן משלמים יעו"ש היטב.

שתהיה זביחתו וכו'. אם אינו ענין לשינוי קדש תנהו ענין לשינוי בעלים ולמצוה לא בעינן דידעינן משלמים ועל כרחך לעכב יעו"ש היטב ועיין ספרי ראה פיסקא קכ"ח וקכ"ט יעו"ש היטב ועיין בתוס' זבחים שם ד"ה וזבחת וכו' (והתימה על הזרע אברהם שהגיה שם בספרי יעו"ש ולמה לא הביא סיוע לדבריו מהתוס' הנ"ל) ועיין בזבחים י' ב' ובתוספתא פ"ק דזבחים יעו"ש היטב וע"ע ירושלמי פ"ה דפסחים ה"ב ובשיירי קרבן שם.

מנחה היא וכו'. זבחים י"א א' ובמנחות ד' א' ועיין תו"כ שם פי"ט ועיין בגליון הש"ס ריש מנחות שהקשה למה לא נלמד מהא דכתיב כחטאת כאשם ואי משום שכתבו התוס' דעיקר מילתא אתי דאי בעי לעובדה ביד עובדה בימין כחטאת וכו' כדאיתא בזבחים י"א א' (ועיי"ש בתוס' ד"ה ה"ג וכו' ועיין בתוס' מנחות ב' ב' בד"ה מכדי וכו' יעו"ש היטב) הא אנן לא קי"ל כר"ש בהא ואנן ס"ל דגם אשם בעי ימין וכו' וע"כ להאי מילתא איתקש יעו"ש היטב והנה בתו"כ צו פ"ג אי' וז"ל כחטאת מה חטאת מן החולין וביום ובידו הימנית אף זו מן החולין וביום ובידו הימנית אי מה חטאת שנשחטה שלא לשמה פסולה אף זו אם נקמצה שלא לשמה כשרה ר"ש אומר יש מהם כחטאת ויש מהן כאשם מנחת חוטא הרי היא כחטאת לפיכך אם נקמצה שלא לשמה פסולה מנחת נדבה הרי היא כאשם לפיכך אם נקמצה שלא לשמה תהא כשרה עכ"ל וא"כ לדעת הת"ק איתקש מנחה בהאי קרא דלא יפסל בשלא לשמה אך יש לעיין דהא הקישא דלא אתי אלא מחולין וביום ובידו הימנית נפקא לה מדכתיב זאת התורה לעולה וכו' בזבחים צ"ח ובמנחות פ"ג ועיין בתוס' ריש מנחות שהאריכו בזה ועיין בתוס' חולין כ"א ב' ד"ה אי מה חטאת וכו' ויש להתיישב בזה.

הלכה ד

עולה או וכו'. עיין זבחים ג' א' י"ג א' מ"ו ב'.

כשרה ולא וכו'. עיי"ש מ"ו ב' ועיין לקמן פ"א מהל' פרה אדומה ה"ט יעו"ש היטב.

הלכה ה
השמועה למדו וכו'. שם ג' א' מ"ו ב'.

הלכה ו
חטא אחר וכו'. עיין זבחים ג' ב' ז' א' ט' ב' מנחות ג' ב' יעו"ש היטב וע"ע במרן וכ"ש אם שחטה לשם חטאת נזיר ומצורע או לשם חטאת דמטמא מקדש דפסולה יעו"ש בש"ס (וע"ע בנזיר כ"ז ב' תוס' ד"ה שהרי אדם וכו').

הלכה ז
מחוייב חטאת וכו'. זבחים ג' ב' ז' א' ט' ב' מנחות ג' ב' יעו"ש.

שאינה קבועה וכו'. שם בעיא דלא איפשיטא וצ"ע דלא כתב דאינו פסולה רק מספק ועיין מרן ולא נהלם לי יפה מש"כ ביישובו וצ"ע קצת בזה.

הלכה ח
כשרה ולא וכו'. הא דכשר מבואר במקומות שציינתי בס"ק כ"ה והא דמסיק דלא עלתה לבעלים וכו' כן מוכח מהא דזבחים מ"ו ב' דדווקא בשחט סתם כשר ועולה הא שוחט לשם המחוייב עולה כשר ואינו עולה יעו"ש היטב ודו"ק.

וכפר עליו וכו'. שם בכל המקומות שציינתי בה"ז ד"ה מחוייב חטאת ועיין בפסחים ס"ב יעו"ש.

ודע דבשחט לשם המחוייב חטאת מצורע ונזיר מבואר בפשיטות בזבחים ט' ב' דכשר דקאמר התם ומאי ניהו חטאת נזיר ומצורע הני עולות נינהו אלא אי איתמר וכו' ועוד שם ולימא חטאת נזיר וחטאת מצורע עיקר חטאת נקט ועוד שם על מי שמחוייב חטאת נזיר וחטאת מצורע כשרה וכו' ומרן תמה על רבינו בהלכה ז' שלא כתב זה יעו"ש שכתב שגירסא אחרת היה לו לרבינו בזה יעו"ש היטב אך לא ידעתי מה יענה על כל המימרות שהבאתי ולכן נ"ל יותר שלכן כתב בהלכה ז' אפילו חטאת שאינה קבועה ומ"מ על חטא קאתי משא"כ חטאת נזיר ומצורע דלא על חטא קאתי ודינם כעולות ועדיין יש לעיין בזה וע"ע תוס' מנחות ג' ב' ד"ה לשם חטאת וכו'.

הלכה ט
כשרה. זבחים ט' ב' ומפרש שם הטעם דאין כפרה למתים ועי' הוריות ו' א' כריתות כ"ו א' ספרי שופטים פיסקא ר"י דיש כפרה למתים מ"מ המת אינו מחויב להביא כפרה דאין חטאת לאחר מיתה וא"כ אינו נקרא מחוייב כפרה כמותו.

ולא עלתה לבעלים וכו'. הכל מטעם דכן מוכח בזבחים מ"ו ב' (עי' לעיל ה"ח ד"ה כשרה).

ה"ז פסולה וכו'. זבחים ז' א' ועיי"ש תוס' ד"ה על מי וכו' ומ"מ דין זה איתא לכו"ע דוק והבן ועיי"ש ט' ב' ד"ה על מי וכו' וע"ע לקמן הלכה י"ד.

הלכה י

לזרוק דמה וכו'. עיין פסחים ס' א' וזבחים ט' ב' י' א' ובחולין ל"ט ב' יעו"ש היטב והלכה כרבי יוחנן וגם רבה הדר ביה לגביה דרב נחמן שם בזבחים יעו"ש ועיי"ש בתוס' ט' ב' ד"ה מחשבין וכו' דכתב דדווקא בחשב משחיטה לזריקה אבל לא בחשב לקבלה והולכה יעו"ש והובא ג"כ במל"מ. ועיין ירושלמי פ"ה דפסחים ה"ב ובקרבן העדה ובשיירי קרבן שם שינוי נוסחאות והגהות יעו"ש היטב.

ומוכח מתוך הך סוגיא דשינוי בעלים אינו רק בזריקה ועיי"ש בתוס' ד"ה מחשבין וכו' ושם ד' א' ועיי"ש תוס' ב' א' ד"ה כל וכו' ועיין לעיל הלכה א' במל"מ מש"כ בזה יעו"ש היטב וע"ע פסחים ס"א א' ברש"י ותוס' שם ד"ה ואיתקש וכו' ובזבחים ד' א' ד"ה מה וכו' וע"ב ד"ה מחשבה וכו' ועיין בפסחים ס"א ב' וברש"א שם בד"ה ומאי וכ"ת חומריה וכו' יעו"ש היטב ועיין זבחים ט' ב' תוס' ד"ה מחשבין וכו' ויש ליישב קצת שיטת רבינו אם תעיין היטב בכל מקומות הללו דוק והבן, וע"ע בירושלמי פסחים פ"ה ה"ב יעו"ש היטב (ובגי' הש"ס שם).

הלכה יא

זבח אחר. זבחים י"ג א' ופסחים נ"ט ב' ס"ג א' ע"א ב'.

לשם חולין וכו'. עיין מרן ולא ידעתי מ"מ מניין למד רבינו כן ועיין תוס' זבחים ב' א' ד"ה לשם גבוה וכו' לא משמע כן רק דפסח וחטאת דין אחד להם ובזבחים י"ג א' ובפסחים נ"ט ב' משמע נמי דלא כרבינו וע"ע בפסחים ס' ב' דהתם קאמר לא אם אמרת בשלא לשמו שכן נוהג בכל הזבחים יעו"ש ואם איתא הא יש שלא לשמו דהיינו בשוחט לשם חולין דאינו נוהג בכל הזבחים והנה י"ל דמ"מ אף שאינו פסול גמור מ"מ שם פסול אית ביה דאינו מרצה מיהת וכמש"כ בהלכה ד' בחטאת וה"ה בכל הזבחים דבזבחים מ"ו ב' משמע דבכולהו אינו מרצה (ועוד יש לדחות דמ"מ שם שלא לשמו נוהג בכל הזבחים) אמנם בתוס' זבחים ב' א' ד"ה לשם וכו' משמע דהא דאין חולין מחללין קדשים נוהג בכל הקדשים וז"ל ואע"ג דדרשינן בגמרא קדשים מחללין קדשים ואין חולין מחללין קדשים ולא מיפסלו שאר קדשים שלא לשמן מ"מ שייך בהן חילול משום פסח וחטאת דמיפסלו עכ"ל מבואר מזה דקאי ג"כ על אינך קדשים ולפ"ז הא דאין חולין מחללין קדשים היינו דעלו לשם בעליהן ג"כ וצ"ע בדין זה שאם שחט שאר קדשים לשם חולין אם עלו לבעלים לשם חובה ועיין צל"ח פסחים ע"א ב' מש"כ לחלק כעין זה בין עולה

דעלה לבעלים ובין חטאת דלא עלה לבעלים יעו"ש היטב.

שוב מצאתי בספר אור חדש על פסחים ס' ב' שכתב כן קצת בדברי רבינו (וכסברתו כן הוא בתוס' יומא ס"ג א' ד"ה טעמא וכו') יעו"ש היטב ועיין לקמן ס"ק ל"ו. ועיין מרן מש"כ מהיכן דייק לה רבינו. ולענ"ד אפ"ל כי לפי מש"כ חוקרי הלשון לחלק בין שרש זבח לשרש טבח (עי' בפי' הכתב והקבלה שמות ל"ד כ"ה) והעולה שם שזבח הונח על זביחת קדש וטבח על שחיטת חולין יעו"ש היטב והנה הו"ל לכתוב ואמרת פסח הוא לה' כמש"כ ועשית פסח אלא ודאי בא לומר ואמרת זבח לאפוקי חולין פסח לאפוקי זבח אחר כנ"ל קצת בזה ומ"מ יאיר ה' עיני למצוא מקום מוכרח בדרז"ל לדין רבינו. שוב פקח ה' עיני וראיתי במל"מ שהביא בשם ס' ברכת הזבח שתמה על רבינו אך מה אעשה ולא זכיתי עדיין לראות הספר הזה.

בשחרית במחשבת וכו'. כבן בתירא דזבחים י"א ב' והטעם דבתוספתא דפסחים פ"ד והובא שם בזבחים י"ב א' דגם רבי ס"ל כוותיה והשיב על דברי ר' יהושע וכן שם בש"ס שקלו וטרו אמוראי אליביה וכמש"כ מרן וע"ע בפסחים ק"ח א' משמע שם קצת דאי היה מכשיר בן בתירא שחרית שפיר הוי ר"ש פוסק כמותו ולא היה קשה איך שביק ר' יהושע ועביד כבן בתירא אבל הראב"ד פוסק כרבי יהושע ועיין מנחות מ"ז ב' משמע כהראב"ד דהלכה כרבי יהושע יעו"ש היטב ועיין צל"ח פסחים ס' ב' מש"כ ראיה לדברי רבינו יעו"ש היטב.

שלא בזמנו. פסחים ס' ב' ס"ב ב' ס"ג א' זבחים י"א א' ב' קט"ו א' יומא ס"ג א' מנחות מ"ז ב' ומשמע מכאן לכאורה שאם שחט לשם חולין נמי כשר ודוק היטב ועיין לעיל ס"ק ל"ד.

ופסול. פסחים ס"א א' ועיי"ש בתוס' ד"ה נעשה וכו' יעו"ש היטב.

הלכה יב

ששחטו לשמו וכו'. כ"ה עיקר הגירסא וכמש"כ מרן וכמסקנת הש"ס דזבחים י"ב א' ועיין בפסחים ק"ח א' ועיין בצל"ח בפסחים ס' ב' מש"כ בזה.

ושחטו בזמנו וכו'. פסחים ס"ב ב' ועיי"ש ע"ג ב' ובזבחים ב' א' ושם י"א א' ובתוספתא פ"ד דפסחים והלכה כר' יהושע לגבי ר' אליעזר.

הלכה יג

עלתה לבעלים. זבחים ד' א' ז' א'.

הלכה יד

על מי וכו'. זבחים ז' א' תוספות ד"ה על מי וכו' יעו"ש דזהו גירסת רבינו ועיין מרן כאן.

הלכה טו
עלתה לבעלים וכו'. פסחים ס"א א' זבחים ז' ב' יעו"ש.

הלכה טז
לשם אלים וכו'. עיין מנחות מ"ט א' (ועיין לעיל הלכה א') ועיי"ש בתוס' ד"ה עקירה וכו' מה שהביאו בשם התוספתא פ"ק דזבחים יעו"ש היטב ועיין בירושלמי פ"ו דפסחים ה"ה יעו"ש היטב ובשיירי קרבן מש"כ שם.

הלכה יז
שלא לשמו וכו'. יומא ס"א ב' מנחות ה' א' צ' א' ותוספתא דנגעים ריש פ"ט.

הלכה יח
הבא עם וכו'. עיין מנחות פ"ט ב' ושם יש גורסין רבא אמר בשלמא הנך עולות וכו' וכ"ה שם בתוס' ד"ה שאם וכו' ולכן פסק רבינו כמותו לגבי דאביי והבן.

הלכה יט
הדם יזרק וכו'. ביצה כ' א' נזיר כ"ח ב' מנחות מ"ח א' ומבואר בתוס' בביצה ד"ה מאי בינייהו וכו' דהדם יזרק והבשר יאכל תיכף דהו"ל כנטמאו או שאבדו האימורים דהבשר מתאכיל יעו"ש אמנם שם בנזיר ד"ה כבשי וכו' כתבו בפשיטות דה"ק הדם יזרק תיכף והבשר יאכל לערב אחר הקטרת האימורין יעו"ש (ועיין בצל"ח בביצה שם מה שהאריך בענייניים אלו יעו"ש) ומרש"י נזיר משמע כסברת התוס' דביצה שם וכ"ה ברש"י בביצה שם ועי' בתוספתא פ"ה דמנחות יעו"ש.

לא יזרוק וכו'. עיין רש"י מנחות שם שכתב דקאי אשלא לשמן יעו"ש ולא ידעתי אמאי לא קאי נמי אקודם זמנו ואלאחר זמנו וכדמשמע מרש"י בביצה יעו"ש.

הלכה כ
שלא לשמן וכו'. נזיר כ"ד ב' מנחות מ"ח ב' תוספתא דנזיר פ"ד ורבינו מפרש כפרש"י דשלא כמצותן היינו שלא לשמן עיי"ש בתוס' שם ושם וע"ע בתוס' מנחות ד' ב' בד"ה ואין טעונין וכו'.

ואינן טעונין וכו'. וה"ה דאין טעון זרוע כדאיתא שם ושם ועיי"ש תוס' ד' ב' ד"ה ואין טעונין וכו' דמשמע דהא דהתם טעונין זרוע יעו"ש ולא משמע כן לכאורה בתוספות נזיר כ"ד ב' ד"ה ואין טעונין לא לחם וכו' ויש לעיין בזה ואולי ס"ל לרבינו כדעת התוס' התם דשלא כמצותן היינו במחוסר זמן הא בשלא לשמה בעי זרוע ועיי"ש פ"ט ב' ד"ה שאם וכו'.

נזיר ואשם וכו'. שם במנחות ובזבחים קט"ו א' ועיין לעיל הלכה י"ז יעו"ש היטב.

פרק טז

הלכה א

כבר בארנו לעיל בפי"ג מ"א.

עירב מחשבת וכו'. זבחים כ"ח ב' וכ"ט א' ובתוספתא פ"ב ופ"ג ועיין זבחים כ"ז א' תוס' ד"ה יצא וכו' ובד"ה אלא וכו' ובירושלמי יומא פ"ה ה"ז יעו"ש ועיין בפ"ה דפסחים ה"ב ושקלים פ"ב ה"ד יעו"ש.

בעופות. זבחים ס"ד ב' ותוספתא שם פ"ז.

ובמנחות. מנחות י"ב א' ותוספתא שם פ"ב.

הלכה ב

כזית למחר וכו'. זבחים כ"ט ב' ודלא כרבי יהודה ושם ס"ה א' ובמנחות שם.

המחשבה בהקטרה וכו'. היינו שחשב להקטיר כזית בחוץ וכזית למחר או כזית למחר וכזית בחוץ או חצי זית למחר וחצי זית בחוץ. או י"ל דמיירי שחשב לאכול כזית למחר ולהקטיר כזית בחוץ דאתי מחשבת הקטרה ומפקא מידי מחשבת אכילה. ומקור דינים אלו אף שאינם מבוארים במשנה מ"מ הדין דין אמת ונכון בסברא כיון דמחשבת הקטרה שוה לכל מילי למחשבת אכילה לענין אקבועי בפגול ה"נ דמהני לאפקועי מידי פיגול והם מבוארים ג"כ בתוספתא פ"ב דזבחים וז"ל השוחט את הזבח לאכול בשרו לחוץ להקטיר מאימוריו למחר לאכול בשרו למחר להקטיר מאימוריו לחוץ בין שהקדים מחשבת זמן למחשבת מקום ובין שהקדים מחשבת מקום למחשבת זמן פסול ואין בו כרת ר' יהודה אומר אף בזה הקדים מחשבת זמן למחשבת מקום פגול וחייבין עליו כרת הקדים מחשבת מקום למחשבת זמן פסול ואין בו כרת עכ"ל ועוד איתא שם וז"ל השוחט את הזבח לאכול מבשרו כזית בחוץ וכזית למחר להקטיר מאימוריו כזית בחוץ (כצ"ל) וכזית למחר בין שהקדים מחשבת הזמן למחשבת המקום ובין שהקדים מחשבת מקום למחשבת זמן פסול ואין בו כרת ר"י אומר אף בזה אם הקדים מחשבת הזמן למחשבת המקום פגול וחייבין עליו כרת הקדים מחשבת מקום למחשבת הזמן פסול ואין בו כרת עכ"ל והרי ברור לפניך דין שני הפירושים שכתבתי וע"ע בתוספתא פ"ב דמנחות יעו"ש היטב ומרן כתב ע"ז וז"ל ומש"כ וכן אם עירב המחשבה בהקטרה ה"ז פסול ואינו פיגול גם זה משנה בפרקים הנזכרים לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפי' עכ"ל ודבריו אינם מובנים לי חדא דזה כבר כתב רבינו לעיל פי"ד ה"י. ועוד הא אדרבה התם הזבח כשר ואינם מצטרפים לפסול וכאן כתב רבינו דמ"מ

מיהת פסול הוא ובר מכל דין לישנא דרבינו אינו סובל פירושו כלל והאמת הברור הוא לענ"ד כמש"כ.

הלכה ג

שהקדים מחשבת וכו'. וכרב דימי דהתם זבחים ל"א א'.

הלכה ד

וחזר וחשב וכו'. כרבא שם ומשום דרב אשי ס"ל כוותיה ועדיף מיניה וכמש"כ רש"י שם ולהכי סמך רבינו מילתא דרב אשי לדינא דרבא.

חציו במחשבת וכו'. מימרא דרב אשי שם. ולישנא דרבינו לכאורה אינו מדוקדק דהו"ל לומר חציו במחשבת המקום וחציו במחשבת הזמן וכמו לישנא דתלמודא שם וכמש"כ בס"ק ח' בשם רש"י ואולי לפי שבמחשבה א' אין נפק"מ במה שמקדים להכי לא דקדק רבינו בלשונו ויש לעיין בזה.

הלכה ה

כמו שבארנו. לעיל פי"ג ה"ח.

ה"ז פגול. זבחים כ"ז א' ל"ו ב' תוספתא פ"ב שם.

הלכה ו

אינו פגול וכו'. זבחים כ"ז א' ל"ו ב' תו"כ צו פי"ג פרשה ח'.

ומאחר שבארנו וכו'. לעיל פ"ב ה"י יעו"ש.

כמו שבארנו. שם בפרק הנ"ל.

לא פיגל וכו'. שם כ"ז א' ושם ל"ו ב' איתותב ר' אבא יעו"ש היטב. והנה הראב"ד כתב ע"ז וז"ל א"א כמדומה לי שיש כאן שבוש עכ"ל וביאר מרן משום דהתם כ"ז א' מוקמינן לה כר' יהודה דפסול במחשבת הינוח יעו"ש אמנם לרבנן דמכשרי במחשבת הינוח א"כ כאן כשר גמור וא"כ אם חישב עליו אח"כ מחשבת הזמן הוי פיגול ורבינו פסק לעיל פי"ג ה"ח כרבנן יעו"ש ומרן תירץ דרבינו מפרש דהש"ס לא מוקי דהברייתא אתי כר"י ולא כרבנן רק ה"ק הש"ס כמו דס"ל לר"י במחשבת הינוח לר"י דפסול ולא מיקבע בפיגול כן ה"נ ס"ל לרבנן בחשב ליתן למחר שלא במקומו דפסול הוא ולכן לא מיקבע שוב בפיגול יעו"ש ובאמת לשון הש"ס לכאורה משמע כן (ועיי"ש בתוס' כ"ז א' ד"ה ואי וכו' דמפרשי כרש"י) ויש לעיין לכאורה מאי מקשי ר"ה א"ר אבא שם ל"ו ב' מהך ברייתא דהא לרבינו אתי הך ברייתא אליבא דרבנן ודילמא ר"י ס"ל אפילו אי חשב בתחלה מחשבה הפוסלת מ"מ איקבע שוב בפיגול ולא ס"ל כברייתא זו דבשלמא לפרש"י ודעימיה דהך ברייתא מיתוקמא כר"י שפיר פריך אר' אבא מדר"י אבל לרבינו

מאי קושיא. אבל באמת לק"מ דמ"מ פריך שפיר דהא ר' אבא לא מכח שום ברייתא קאמר לה רק דסברתו דמחשבה הפוסלת לא מוציאו מידי פיגול וע"ז מקשה שפיר הא מוכח דרבנן ס"ל דמחשבה הפוסלת מוציאו מידי פיגול וא"כ מהיכי תיתי דר"י חולק עליהם בזה ואף דתאמר לחלק דמחשבה זו לזרוק שלא במקומו אלימא ממחשבת הינוח והראיה דבמחשבת הינוח פליגי רבנן עליה דר"י ובחשב לזרוק שלא במקומו מודו דפסול וא"כ י"ל עד כאן לא ס"ל רבנן דמוציא מידי פגול רק במחשבת זריקה שלא במקומה אבל במחשבת הינוח דלא אלים כ"כ אין הכי נמי די"ל דר' יהודה ס"ל דלא מפקע מידי פגול מ"מ אין לך הוכחה ברורה ע"ז וי"ל איפכא כמו דס"ל לרבנן במחשבה הפוסלת לדידהו ה"נ סבירא ליה לר"י במחשבה הפוסלת לדידיה ויש לעיין עוד בזה ונ"ל לומר עוד כי רבינו גרס כאן מידי דהוי מחשבת הינוח אליבא דר"י ומפרש כמרן אמנם רש"י ודעימי' גורסין ואליבא דר"י בו' והחילוק ביניהם פשוט וק"ל.

הלכה ז

בשעת קמיצה וכו'. מנחות ט"ז א'. והנה דעת רבינו דמחלוקת ר"מ וחכמים הוא בכל ארבע עבודות בשעת קמיצה ובשעת נתינתן בכלי ובשעת הולכתן ובשעת הקטרה דבכולהו ס"ל לרבנן דאין מפגלין בחצי מתיר והלכה כוותייהו ובאמת תמוה הוא לכאורה דהוא נגד המבואר בזבחים מ"ב ב' ובמנחות ט"ז ב' דבקמיצה ובהילוך ובמתן כלי אינו נוהג אלא בקומץ לבד ולא בלבונה ולא פליגי רק בהקטרה וכן הקשה המל"מ יעו"ש עיין שם ברש"י שם ושם ועיי"ש ברש"י י"ד א' ד"ה ולאפוקי מדר"מ ובתוס' י"ג א' בד"ה קמ"ל וכו' יעו"ש היטב ובאמת לכאורה היא תמיה נשגבה ולא ידעתי לה פשר דבר. והנה הך ברייתא המובאת בזבחים ובמנחות כתב רש"י בזבחים ובמנחות דהיא במנחות בתוספתא יעו"ש ואני לא מצאתיה שם ועי' בפ"ג דמנחות בתוספתא יעו"ש ושם איתא באופן אחר ממה שהיא לפנינו בש"ס ועיין בכ"ז היטב וה' יאיר עיני בזה להבין שיטת רבינו בזה. והנה לפנינו במנחות שם ט"ז א' הגיה הצאן קדשים דצ"ל אבל בא להקטרה. והנה מבואר מזה דבגמרות הישנות לא היה כתוב תיבת אבל ואולי אפ"ל דרבינו הכי מפרש בד"א דמהני מחשבה במנחה היינו דווקא בארבע עבודות שהם קמיצה ומתן כלי והילוך ובא לו להקטרה (והם המה כמש"כ רבינו בפי"ג ה"ו) ושוב מתחיל ענין בפ"ע וקאמר נתן את הקומץ בשתיקה ואת הלבונה במחשבה וכו' וקאי על כל הד' עבודות הנזכרות אבל מ"מ צ"ע האיך יפרנס לנו הסוגיא דמנחות ט"ז ב' ואולי ע"כ לא גרס ליה דאל"כ הו"ל למיפסק כר"י ובפרט דר"ל נשאר בקושיא וכמו שהקשה המל"מ יעו"ש היטב ואכתי צ"ע וה' יאיר עיני בזה. ועיין לעיל פי"ג מהל' מעשה הקרבנות הי"ב דנותן

הלבונה ע"ג כלי שרת שבו הקומץ יעו"ש אלמא שטעון הולכה ונתינת כלי כמו הקומץ וע"ע לעיל פ"ב הכ"ד יעו"ש היטב דמשמע דלבונה טעון קידוש כלי והולכה ע"ג המזבח וזה ג"כ פשוט דטעון לקיטה מהקומץ כמו שמבואר שם בסימן מ"ז ולכן ס"ל לרבינו דלא כמו שמבואר לפנינו שם במנחות ט"ז ב' ואו שדחה זה מהלכה או דהו"ל גירסא אחרת וצ"ע בזה ועיין בתוס' יו"ט רפ"ב דמנחות מזה.

בשעת זריקתן. מרן הגיה שצ"ל או בשעת הקטרתן והמל"מ העיר אמאי לא הרגיש לעיל פי"ג ה"ו יעו"ש ולא ידעתי מהו סח דהתם כתב בהדיא ובזריקתו על האש א"כ הוי כמש"כ בהדיא בהקטרתו משא"כ הכא דלא סיים בשעת זריקתן על האש ויש לטעות דכוונתו בזריקת דם למזבח וזה לא שייך במנחות וזה פשוט.

הלכה ח

אינה פגול וכו'. מנחות י"ז א' יעו"ש ודלא כחריפי דפומבדיתא יעו"ש ועיי"ש בתוספתא פ"ג דמנחות מבואר שם להיפך ועיי"ש במפרש וצ"ע בזה.

לבדה או וכו'. שם והוא כחכמים דר"מ יעו"ש היטב.

ה"ז פגול וכו'. שם י"ז א' רב המנונא בשם ר' חנינא.

הלכה ט

כדי שומשום וכו'. מנחות ט"ז ב' יעו"ש ועי' מרן ועיין ירושלמי יומא פ"ב ה"א (רמזתיו לעיל פי"א הט"ו) דריב"ל ס"ל דאין דרך הקטרה בכך יעו"ש והלכה כמותו לגבי דר' יוחנן דפליג עליה שם וס"ל דדרך הקטרה בכך והא דפסק דדרך אכילה בכך משום דס"ל דמאן דס"ל דלאו דרך אכילה בכך הו"ל חדא ואין דבריו של אחד במקום שנים וע"ד שכתב מרן.

הלכה י

שילקט הלבונה וכו'. עיין לעיל פי"א הט"ו מש"כ בזה יעו"ש היטב.

הלכה יא

ה"ז ספק וכו'. עיי"ש במנחות י"ב א' והנה שם ב' איתא דרבא הדר ביה ומסיק אפי' לר"ע דס"ל דהקטרה מועלת ליוצא למיקבעינהו בפגול מ"מ בחסר לא מהני יעו"ש ואביי דחי וס"ל דר"א היא דס"ל דלא מהני ליוצא וה"נ לא מהני לענין חסרון אמנם לר"ע דס"ל דמהני ביוצא ה"ה דמהני בחסר יעו"ש היטב והנה רבינו פסק לעיל פי"ב הי"ד כרבא דלא מהני הקטרה לחסר ומהני ליוצא יעו"ש היטב במרן ובמה שהארכתי שם ולפ"ז משמע דוודאי לא מהני לענין פגול ולפ"ז צ"ע קצת על מש"כ רבינו דהוי ספק והוי איבעיא דלא איפשיטא וי"ל דרבינו מפרש לה אף דרבא ס"ל דחסר גרע מיוצא לענין שאין מרצה עליו

הזריקה לומר דהוי כשלם ולא נתסר מ"מ לענין פיגול מ"מ מרצה למיקבעינהו בפגול ורבא לא הדר ביה רק מהא דבעי למימר מעיקרא דחסר עדיפא מיוצא וכיון שיועיל לר"ע ביוצא למקבעינהו בפגול כ"ש דמועיל לחסר וע"ז בא רבא והדר ביה והוכיח דע"כ גם לר"ע גרע חסר מיוצא ולהכי שפיר איכא לספוקי דדילמא רק ביוצא מהני לר"ע למיקבע בפגול אבל בחסר דגרע לא מהני למקבעינהו בפיגול כיון דמ"מ שרי לכתחלה להקטיר הקומץ עלה ועולה לבעלים לשם כפרה ואביי בעי למימר דזה פשיטא דלא גרע מיוצא וכיון שכן ודאי דפשיט דמיקבע בפגול לר"ע כיוצא וליכא ספיקא בזה ורבינו ס"ל כרבא ולכן פסק רבינו שפיר דלא איפשיטא כיון דחסר גרע מיוצא והבן היטב בזה.

פרק יז

הלכה א

ה"ז כיפר וכו'. זבחים ל"ו ב' ובתוספתא פ"ד שם אלא שאני תמה על מאי דאיתא שם בתוספתא וז"ל בד"א בחטאת אבל בכל שאר הזבחים נתן אחת בשתיקה ונשפך הדם הכל מודים שהוא כשר אחת חוץ לזמנו ונשפך הדם הכל מודים שהוא פגול אחת חוץ לזמנו ואחת חוץ למקומו ונשפך הדם פסול ואין בו כרת עכ"ל ותמיה רבה היא זו כיון שהכל מודים בשאר הזבחים שזריקה אחת היא עיקר וא"כ מה לי שאם חישב במתנה שניה חוץ למקומו מ"מ פיגול הוי והוי כמו בחטאת החיצונה שאם נתן מתנה אחת חוץ לזמנו לבית הלל שהוא פגול כדאיתא לעיל מזה לכן נ"ל שהוא ט"ס וצ"ל הכל מודים שהוא פגול וצ"ע (גם למעלה מזה איתא שם וז"ל כיצד נתן אחת בשחיטה ונשפך הדם וכו' נ"ל שהוא ט"ס וז"ל נתן אחת בשתיקה ונשפך וכו').

כמו שבארנו. לעיל פ"ב ה"ג.

הזבח פסול. שם בזבחים והטעם דהוי בחצי מתיר עי' זבחים מ"ב ב' ושם כל הסוגיא ובמנחות ט"ז ב' יעו"ש היטב.

הלכה ב

בראשונה מחשבת וכו'. בא לבאר מש"כ סוף הלכה א'. והכל מבואר שם בש"ס. ודע דברייתא דהובאת שם בזבחים שם ובמנחות שם בשעיר חטאת הפנימי דיוה"כ דאיתא שם פלוגתא דר' מאיר ורבנן דאיתא שם בש"ס וז"ל פיגל בין בראשונה בין בשנייה בין בשלישית ר"מ אומר פיגול וחייבין עליו כרת וחכ"א אין בו כרת עד שיפגל בכל המתיר וכ"ה במנחות ט"ז א' בתוספתא שם איתא וז"ל וחכ"א אין פיגול בפנים עכ"ל ולפי זה צ"ל דרבנן היינו ר"ש שהובא בשבועות ז' א' ובזבחים י"ד א' מ"ג א' מ"ו ב' ועיי"ש עוד

בתוספתא פ"ה פלוגתא דר"מ ורבנן אם יש פגול בדבר שבפנים יעו"ש היטב לכן לא מלאני לבי להגיה בתוספתא (וע"ע בתו"כ צו פי"ג יעו"ש) וע"ע בתוספתא מעילה פ"א ובירושלמי יומא פ"ו ה"ו.

הלכה ג

מפגלת. זבחים י"ג ב' ועיין במל"מ שהקשה אהסוגיא דתלי זה במחלוקת ר' שמעון ורבנן והא בהולכה שא"א לבטלה כו"ע מודו דפוסל והא שם י"ד א' איתא דקאמר ר"ל דמודה ר"ש בהולכת חטאת הפנימית יעו"ש שנשאר בצ"ע. וראיתי בצאן קדשים שם שכתב וז"ל ואע"ג דמודה ר"ש בהולכת חטאת הפנימית דא"א לבטלה והוי עבודה היינו ליפסל אבל אינו מפגל להתחייב כרת על אכילתו והכא לא מפגלת תנן עכ"ל ולפ"ז מאי דפריך הש"ס אי ר"ש מאי אירייא טבילת אצבע הא אמר ר"ש וכו' ה"ק מאי שנא דנקט רק טבילת אצבע לחוד הא בכל עבודות הדין כן דאין מפגל בחטאת הפנימית מטעם זה עצמו (אבל לרש"י הפי' פשוט כפשוטו דה"ק מאי שנא טבילת אצבע ומשום דהולכה לא פסלה הא אפילו עבודה גמורה מ"מ אין מפגל בחטאות הפנימים) והנה דברי הצ"ק הם נכונים ליישב דברי הש"ס אבל ליישב דברי רש"י אכתי אינם עולים כלל ועי' בחי' בעל פנים מאירות שכתב וז"ל ואף דבחטאות פנימיות א"א לבטלה השתא ס"ד דפליג ר"ש אפילו בזה כיון דילפינן משלמים ובשלמים אין הולכה מפגלת עכ"ל וע"ע שם בד"ה הפסח והחטאת (שם ע"א) יעו"ש היטב והנה לפי דבריו שם דהעלה לחלק בין הולכה שלא לשמו ובין הולכה לענין פיגול יעו"ש היטב ויש ליישב קצת וצ"ע בזה אמנם לפי מש"כ בעל חי' פנים מאירות דס"ד השתא דפליג ר"ש בהולכה זוטרתי וכדס"ד שם ט"ו א' א"כ לק"מ בשיטת רש"י. ועיין לעיל פי"א ה"א מה שכתב המל"מ בזה יעו"ש היטב.

הלכה ד

עומד בעזרה וכו'. זבחים מ"ד ב' ומנחות י"ד א' ותוספתא דזבחים פרק ה' והלכה כן כדאיתא בש"ס זבחים שם יעו"ש היטב וע"ע בתו"כ צו פי"ג פרשה ח'. וס"ל לרבינו דווקא מחוץ לפנים או מפנים לחוץ אבל מפנים לפנים אה"נ דמפגלין כמו שכתב בהלכה ג' ובאמת לפי דעת רבינו אין פיגול בחטאת הפנימית רק בטבילת אצבע על מנת לזרוק למחר ודלא כרש"י זבחים י"ג ב' ד"ה שטבילת אצבע וכו' יעו"ש.

הלכה ה

הנעשה בחוץ וכו'. שם ושם ושם. ומזה מבואר דאם שחט וקבל והוליך ע"מ לטבול אצבעו בפנים למחר אינו פגול ועיין במל"מ הלכה ג' בסופו.

הלכה ו
ואמר הרי וכו'. שם ושם ושם עיין מש"כ לעיל ס"ק ז' ודעת התוס' זבחים י"ד א' ד"ה מודה וכו' ומ"ד ב' ד"ה בדבר וכו' ומנחות י"ד א' ד"ה פיגל וכו' וגיטין נ"ד ב' דלרבי יוסי אפילו מפנים לפנים לא מהני מחשבה לפיגול יעו"ש וס"ל דדוקא מחוץ לחוץ מהני יעו"ש היטב.

הלכה ז
והלחם אינו וכו'. מנחות ט"ו א' ותוספתא שם פ"ג יעו"ש.

הלכה ח
בשני כבשי וכו'. שם ושם ובתוספתא פ"ה איתא וז"ל שחטם לשמם לאכול מן הלחם למחר הם כשרים והלחם כשר עכ"ל והוא תמוה דהא מבואר כאן שבזה הלחם מפוגל ועל כרחך שהוא ט"ס והעיקר כמש"כ המפרש שם דכצ"ל שחטם לשמם לאכול הלחם למחר פגול והם כשרים שחטם שלא לשמם לאכול הלחם למחר הם כשרים והלחם כשר יעו"ש היטב ונכון הוא.
הזבח עם וכו'. היינו כחצי זית מזו וכחצי זית מזו ועיי"ש בש"ס ובמרן.

הלכה ט
הרי הלחם וכו'. עיין מנחות י"ג ב' ותוספתא שם פ"ג.

הלכה י
שתיהם פגול. מנחות י"ג ב' וכרבנן ובתוספתא פ"ג איתא וז"ל השוחט ב' כבשים לאכול אחת מן החלות למחר להקטיר (צ"ל הקטיר) שתי בזיכין לאכול אחד מן הסדרים למחר פגול וחייבין עליו כרת דברי ר' מאיר וחכ"א זה פגול וחייבים עליו כרת והשני פסול ואין בו כרת עכ"ל ולפ"ז יש לפסוק דהלכה כרבנן אמנם רבינו פסק כחכמים דמשנתינו דהיינו ר"מ דתוספתא וחכמים דתוספתא היינו רבי יוסי דמתניתין יעו"ש.

הלכה יא
שני הבזיכין. מנחות יג ע"ב ותוספתא שם פ"ג.

הלכה יב
כל החלות וכו'. אליבא דרבנן אבל אליבא דר' יוסי (דלעיל ה"י) ה"נ לא פיגל רק האחת ולא האחרים כן פשיט שם הש"ס י"ד ב' אבל אליבא דרבנן פשיטא דאיפגלי כולהו משום דחד מתיר הוא לכולהו והוא כ"ש מהא דכבשים ובזיכים יעו"ש היטב וממרן משמע דהאיבעיא היה אליבא דרבנן יעו"ש היטב ותמוה הוא לענ"ד (ואולי כוונתו דמדאיבעיא

ליה אליבא דר"י מכלל דלרבנן פשיטא ליה ודוחק) וכ"כ התוס' שם ד"ה פגול וכו' דה"ה ברקיקי נזיר אליבא דר' יוסי לא הוי כולהו פגול יעו"ש.

הלכה יג

והטהור בטהרתו וכו'. מנחות י"ד ב' וכרבנן בתוספתא שם פ"ג ועיין לעיל פי"ב הי"ד מש"כ שם יעו"ש היטב ועיין מל"מ מש"כ בשם תוס' י"ג ב' ד"ה לאכול וכו'.

הלכה יד

הלחם פסול. מנחות ט"ז א' וכרבנן ועיין תוספתא שם פ"ג.

הלכה טו

מצטרפין לפגול. עי' מנחות י"ד א' ודלא כרבי רק כרבנן.

בב' הבזיכין וכו'. דהטעם הכל אחד ודמי לשני הכבשים.

הלכה טז

זה שעשאוהו וכו'. מנחות ט"ז א'.

הלכה יז

שיאכל מבשר וכו'. שם במשנה ואם חשב לאכול מחבירו למחר איבעיא ולא איפשיטא שם ט"ו ב' והנה לדעת רבינו דס"ל כל המחשבות האלו הם במחשבה בלב וכמש"כ המל"מ לעיל פי"ג ה"א לכאורה יש לעיין בזה כיון דתלוי במחשבתו והוא יודע איך היה מחשבתו ובשלמא לפירוש התוס' שהובא שם דתלוי בדבור אתי שפיר וי"ל דגם לדעת רבינו מיירי שאמר שחשב שיאכל מחבירו סתם ולא חשב בהדיא לא על כבש ולא על לחם אמנם לישנא דש"ס שם דילמא דפריש ואמר וכו' משמע כדעת התוס' ורש"י דבעי אמירה דוקא ועיין בסמ"ג שהביא ראיה כעין זה מהא דלעיל פי"ד ה"י יעו"ש היטב.

ועיין מרן שתמה למה לא הביא רבינו דין דאם אמר לחבירו ולא פי' אם כוונתו על הלחם או על הכבש השני יעו"ש והנה לכאורה י"ל דהבעיא היה אליבא דר"מ דס"ל דמפגלין בחצי מתיר אמנם לרבנן דס"ל אין מפגלין בחצי מתיר ה"ה אם חשב על הלחם אינו פגול לכן י"ל דלא מייתי לה רבינו אמנם מ"מ יש לעיין כיון דהא דאין מפגלין בחצי מתיר היינו דווקא לענין פגול אבל מ"מ מיהת דמיפסל משא"כ בהא דחישב על כבש חבירו דהוא כשר לגמרי כמבואר כאן דאין מתיר מפגל את המתיר ועיי"ש במנחות י"ג א' דכ"ה סברת ר' יוסי דאין מתיר מפגל את המתיר ופסק שם רבינו כחכמים יעו"ש בפירוש המשניות, אך י"ל דהתם הטעם משום דאיקבעו בחד מנא ולכן ס"ל לרבינו כרבנן דמפגל לגמרי ולר' יוסי אהני מיהת דהוי פסול משא"כ הכא דלאו בחד מנא הוי לכן הוי כשר לגמרי, וא"כ הו"ל לרבינו להביא דין זה דנפק"מ לענין פסולא וא"כ צ"ע על רבינו שלא הביא

האיבעיא זו באם חשב לחבירו אם הוי כשר או פסול, ואפשר כיון דהש"ס מיירי אליבא דר"מ ורבינו פסק כרבנן ואין דרכו להביא דבר שלא נאמר בש"ס בהדיא אליבא דרבנן וצ"ע בזה, א"נ י"ל דס"ל דסתם לחבירו קאי על כבש והא דדחי הש"ס דילמא דקאמר מבשר וכו' דיחוייא בעלמא הוא ולכן לא הביא דין זה כלל ועיקר הדין דחישב על בשר חבירו כשר הוא וה"ה באמר לחבירו סתם דדינא הכי הוא וצ"ע בזה.

הלכה יח

אלא בשחיטה וכו'. פסחים י"ג ב' יבמות ק"ד ב' מנחות מ"ז א' ע"ב ב' ובתוספתא שם פ"ה יעו"ש ופסק כרבי דהלכה כוותיה לגביה דראב"ש ועוד דהתם מוקי רב ששת דר' עקיבא ור' אליעזר ס"ל כרבי יעו"ש מ"ז א' ועיין מרן מש"כ בזה.

קדוש ואינו וכו'. עיי"ש בסוגיא פלוגתא דאביי ורבא מאי קדוש ואינו קדוש ועיי"ש ברש"י ותוס' חילופי גירסאות בזה (וראיתי דרך אגב להעיר מש"כ שם בגליון הש"ס וז"ל תוס' ד"ה בקונטרס וכו' ולבסוף פירש וכ"ש וק"ל למאי הקשו על לשון רש"י דנקט וכ"ש הא בלא"ה קשה דמאי פריך מאי איכא בין רבי לראב"ש הא לרבי תפיס פדיונו ואין יוצא לחולין ולראב"ש יוצא לחולין עכ"ל ולענ"ד נראה דכצ"ל בתוס' שם ולפירושו לרבי קדוש טפי דאלים דלא נפיק לחולין ולראב"ש נפיק לחולין עכ"ל והיינו דמקשו ג"כ להאי קושיא דגליון הש"ס והבן) וצ"ע על רבינו שהשמיט כל הסוגיא.

לא קדש וכו'. וכ"כ התוספות בפסחים שם ד"ה שחטן וכו' יעוין שם.

הלכה יט

שיצאו בין וכו'. שם במנחות מ"ז א' וכר' עקיבא ובתוספתא שם פ"ד ואע"ג דלעיל בהלכה י"ח פסק דזריקה שלא לשמן לא מהני לשרויי הלחם מ"מ כאן לענין פגול הוי הלחם כבשר עצמו לחומרא דאיקבע בפיגול ועיי"ש היטב בסוגיא דהוי איבעיא דלא אפשיטא ורבינו תפס בפשיטות כרבי דלא אישתרי לחם לאכילה והכא פסק כר"ע לחומרא יעו"ש היטב והבן.

שהן בחוץ וכו'. עיין מרן מש"כ בזה ועיין לעיל פ"א הל"ג ד"ה והם בחוץ מש"כ בזה.

הלכה כ

הרי אלו וכו'. עיין לעיל פ"ח מהל' תמידין ומוספין הט"ו יעו"ש.

במחשבת הזמן וכו'. עיין מרן שכתב שצ"ל במחשבת שינוי השם והיינו האיבעיא דמנחות מ"ז ב' יעו"ש היטב ומה שהקשה מרן דהא שם אסיקנא דליכא מידי דפסול לשמו וכשר שלא לשמו יעו"ש (ועיין תוס' מ"ח א' ד"ה או ששחטן וכו') והנה לכאורה לק"מ דהא רבינו לא ס"ל כן דר"ז דפריך הכא קאי בשיטת רב הונא דמקשה הכי בזבחים

קי"ד ב' ועיין לעיל פי"ח מהל' מעשה הקרבנות ה"י יעו"ש היטב דפסק כרב חלקיה בר טוביה יעו"ש היטב והבן.

ודברי רבינו יהושע הנגיד שהובא בדברי מרן יעו"ש היטב יש לעיין בהם חדא דלא הוזכר ענין זה בגמרא ולמה לא הביא דין המפורש בש"ס ועוד כיון דהוי כחולין א"כ אמאי הותר באכילה ליהוי כחולין שנשחטו בעזרה דליתסר מיהת באכילה מדרבנן אם נימא דחולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא וכמש"כ לעיל פ"ו הי"ח יעו"ש היטב ויש צ"ע רב בזה.

פרק יח

הלכה א

ה"ז **עובר וכו'**. עיין זבחים כ"ט ב' ושם ל"ו ברש"י ותוס' שם ד"ה וחטאת וכו' ועיין ספרי שופטים פיסקא קמ"ז ועיין במל"מ ועיין לעיל פט"ו ה"ג.

הלכה ב

אינו לוקה. בזבחים כט ע"ב.

הלכה ג

במזיד דלוקה וכו'. עיין תוס' בכורות ל"ד א' ד"ה ומי קניס וכו' ועיין לקמן בפ"ד מהל' בכורות ה"א במל"מ בד"ה ודע וכו' שתמה על דברי רבינו דהכא יעו"ש.

הלכה ד

השמועה למדו וכו'. ספרי ראה פיסקא צ"ט ועיי"ש בזרע אברהם.

הלכה ה

בכלל כל וכו'. משמע מכאן דהוא מדאורייתא ועי' במל"מ שם בפ"ד מהל' בכורות.

כמו שבארנו. לכאורה צ"ל כמו שיתבאר והוא בסימן פ"ב מהל' בכורות ה"ז יעו"ש ויש לדחוק דקאי על מה שאמר ויאכלו במומן ר"ל דמום קבוע אוכלין עליו וכמו שנתבאר לעיל בסימן כ"ח.

הלכה ו

כמו שבארנו. בפרק הקודם.

שנאמר והנפש וכו'. עיין כל הסוגיא בזבחים כ"ח ב' כריתות ה' א' ועי' תו"כ צו פי"ג סוף פרשה ח'.

חטאת קבועה. ריש כריתות ושם י"ד א' זבחים מ"ה ב' ק"ט א' מעילה י' ב' ט"ו ב' יעו"ש היטב.

הלכה ז

אינו חייב וכו'. יומא ס' א' זבחים מ"ג א' מ"ו א' חולין קי"ז ב' מנחות י"ד א' תוספתא זבחים פ"ה ועי' לעיל פי"ג ה"ג.

לוקה כאוכל וכו'. מהא דכתב לעיל הלכה ג' דע"ז קאי לא תאכל כל תועבה יעו"ש אמנם עיין בתוס' פסחים ט"ז ב' ד"ה אינו נושא וכו' וביומא ז' ובזבחים כ"ג ב' ובמנחות כ"ה א' והובאו במל"מ דאין בהם פסול כלל יעו"ש בד"ה ודע דלשיטת וכו'.

מן הקומץ וכו'. שם בזבחים ובמנחות שם ועיי"ש זבחים מ"ד א' אבל משום טומאה חייב אם אכל הקומץ בטומאה ואע"פ דבעינן בטומאה ג"כ קרבו מתיריו כדאיתא לקמן הלכה ט"ז מ"מ משמע לקמן הלכה י"ז דחייבין על הקומץ משום טומאה וה"ט דכיון שנתקדש המתיר בכלי חייבין עליו משום טומאה וכמש"כ בהלכה ט"ז יעו"ש היטב ועיין תוס' זבחים מ"ג א' סד"ה הקומץ וכו' יעו"ש היטב והא דאיתא במעילה ט' א' דאם קרב הקומץ חייבין עליו משום פגול נותר וטמא יעו"ש משמע הא קודם הקטרה אין חייבין עליו משום כל הני היינו דווקא בשירים אבל אקומץ עצמו חייבין משום טומאה משהוקדש בכלי יעו"ש היטב וכן העלה המל"מ ועיין רש"י שם מ"ה ב' דכתב בהדיא דקומץ יש בו משום טומאה ורק די"ל דמיירי שהוצת האש ברובו יעו"ש שם מ"ב בתוס' דלרש"י י"ל כן דאל"כ אין חייבין עליו משום פגול לבד זה דהוא גופיה מתיר יעו"ש.

או מאימוריו. אע"פ שהם מתירין את הבשר לאדם מ"מ כיון שנטמאו או אבדו מותר לאכול בלתי הקטרת אימורים לא נחשב מתיר וכמש"כ התוס' שם בזבחים מ"ג א' ד"ה והלבונה וכו' ובמנחות י"ד א' ד"ה והלבונה עיין זבחים ל"ה ב' צ' א' מנחות מ"ז ב' מעילה ז' ב' ט"ו ב' משם מבואר דהאימורין מתפגלין (ועיין מנחות כ"ה ב' ד"ה ת"ל וכו' יעו"ש וצע"ק).

שהדם מתיר וכו'. וכן פסק ג"כ בפי' המשניות בזבחים שם אמנם מרש"י ביומא שם ובחולין שם מבואר דמפרש דהדם מתיר את הבשר להיות נאכל והאימורים ליקרב יעו"ש אמנם רבינו מפרש בדרך אחר והנראה לענ"ד דנאדי רבינו מזה דאם נפרש כרש"י א"כ נילף משלמים דבעי שתי מתירין דוקא היינו שהמתיר יתיר שני דברים לאדם ולמזבח כמו שלמים ובאמת הא הדין הוא דחייב על דבר שיש לו מתירין או לאדם או למזבח לכן פירש דשני דברים מתירין שני דברים א"כ לא מצינו רק דבר הניתר ע"י אחר ומ"מ מרבינן שם בין אכילת מזבח שהותר ע"י הדם ובין אכילת אדם שהותר ע"י אימורין (וכמש"כ רבינו בריש ההלכה אין חייבין כרת אלא על אכילת דברים שהותרו בין לאדם בין למזבח ומקורו מהא דזבחים י"ג ב' כ"ח ב' מנחות י"ז א' חולין פ"א ב') וה"נ כל דבר

הניתר ע"י דבר אחר חייבין עליו ובהיות כן יש ליישב זה דלכן הביא זה רבינו בכאן כדי לאפוקי מפרש"י וכאמור ומיושב מה שנתקשה המל"מ בזה.

ועיין במל"מ שחקר אם בעינן במחשבת חוץ למקומו שיקרבו כל מתיריו יעו"ש בסוף דבריו שהקשה מהא דמעילה ב' א' יעו"ש וע"ע בזבחים ל"ד ב' ששם ג"כ איתא כעין זה וכבר כתבו התוס' במנחות ע"ט א' ד"ה והדר וכו' דלא קאי על חוץ למקומו וה"נ י"ל במעילה כן אמנם רש"י בזבחים שם מבואר דלא ס"ל כתוס' יעו"ש היטב ולכאורה הסברא נותנת כתוס' דהא א"א לאקושי בהא מילתא מחשבת המקום למחשבת הזמן דאילו במחשבת הזמן בעינן שלא יתערב פסול אחר בה עד כלות הזריקה ואילו במחשבת המקום לא שייך זה דהא חשב בשחיטה מחשבת המקום ובקבלה או הילוך חשב מחשבת הזמן או שאר מחשבה מ"מ הוי פסול ולא נפקא ממחשבת המקום וא"כ מהיכי תיתי לדמות מחשבת המקום דבעינן שיקרבו כל מתיריו לענין זה דאינו לוקה על מחשבת המקום עד אחר שיזרק הדם ויש לעיין בזה.

מתיר בשרה וכו'. ובמשנה שם בזבחים קאמר דמתיר נמי עורה לכהנים וצ"ע על רבינו שהשמיט זה ואולי הוא טעות הדפוס דאל"כ אמאי קאמר לקמן ודם עולת העוף מתיר בשרה למזבח הא לפ"ז דומה לדם עולת בהמה והו"ל למיכללינהו יחד אלא ודאי דדין עולת בהמה אינו דומה לעולת העוף והבן.

אימוריהן משום וכו'. רש"י פירש שם במנחות דאם חישב על אימורין גם הבשר נתפגל אולם מדברי רבינו לא משמע כן ומשמע דוקא דהאימורים נתפגלו ולא הבשר וכן משמע מהא דכתב דדברים שאין להם מתירין כגון בשר חטאות הנשרפות וכו' אינן מתפגלין לעולם ועי' בזבחים ל"ה א' ב' ושם מבואר כרש"י שוב מצאתי בתוס' רעק"א על משניות שתמה כן ע"ז. ודוחק לומר מדהביא ראיות שם וקאמר לימא מסייע ליה ודחה את הראיות לכן ס"ל לרבינו דאין הלכה כן וצ"ע בזה וע"ע מעילה ט' א' ולרבינו צ"ל חייבין עליהם משום פגול קאי על האימורין לבד ומשום טמא קאי נמי על הבשר אמנם לרש"י אתי שפיר טפי.

מתירין ב' וכו'. הא ודאי דגם הכבשים חייבין עליהן משום פגול כמבואר בפי"ז הט"ז מפני שגם להם יש מתירין הדם מתיר האימורין למזבח והאימורין מתירין את הבשר לכהנים ולא בא רבינו לומר רק שהלחם הטעם שמפגלין ומתפגלין אע"פ שאין מהם כלום למזבח מ"מ יש להם מתירין שהכבשים הם המתירין שלהם.

הלכה ח

הבא בפני וכו'. הך יין הבא בפ"ע מיירי בין במתנדב יין בפ"ע בין במביא נסכיו ביום אחר לאחר שהביא קרבנו יעו"ש ברש"י ותוס' זבחים מ"ג א' ופסק כרבנן.

ולוג שמן וכו'. מיירי אפי' במביאו עם אשמו כמו שמסיק ופסק כר"ש משום דבתוספתא שם פ"ד מיתנייא בלשון חכמים והובא ג"כ בש"ס שם מ"ד א' ובמנחות ט"ו ב' יעו"ש ועיין בתוס' שם מ"ג א' וז"ל ולוג שמן של מצורע נראה דר"ש דהכא הוא רבנן דלעיל גבי נסכים עכ"ל ולכן פסק רבינו כן ובחנם נדחק מרן בזה שוב מצאתי בתוס' יו"ט שכתב קצת מזה ועיי"ש בתוס' חדשים מש"כ בזה יעו"ש היטב והתימה עליו דאישתמיטתיה הסוגיא דשם מ"ד א' שוב מצאתי בתוס' רעק"א יעו"ש ועיין בתו"כ צו פי"ג פרשה ח' והיא הברייתא המובאת בש"ס שם.

כמו שיתבאר וכו'. לקמן בפ"ה מהל' מחסורי כפרה ה"ד יעו"ש.

הלכה ט

לא תותירו וכו'. כ"ה בפרשת צו ובפרשת אמור וע"ע בפרשת בא לענין פסח ומש"כ מרן דבתו"כ פרשת צו מרבה כל הקרבנות יעו"ש כ"ה שם בפ' י"ב אבל באמת שם לא מיירי רק מתחלת זביחתן לא יהא רק ע"מ לאכול ליום אחד אבל לא לענין הלאו דלא תותירו וכ"ה בתו"כ אמור פ"ט פרשה ח' יעו"ש היטב אבל י"ל כיון דמרבה שם בתו"כ דהאי קרא קאי על כל הקרבנות לענין המחשב' דזה נדרש מדרשא דביום ההוא יאכל כ"ש דקאי על הלאו דלא תותירו דמפורש בקרא בהדיא דזה ג"כ קאי על כל הזבחים וק"ל.

אינו לוקה. פסחים פ"ד א' צ"ה א' סנהדרין ס"ג א' מכות ד' ב' ט"ז א' שבועות ג' ב' חולין פ"ג א' צ"א א' קמ"א ב' תמורה ד'.

לעשה שנאמר וכו'. תפס דבר המוסכם אליבא דכו"ע וכו"ע מודים בזה אבל מפני הטעם לאו שאין בו מעשה פליג עליו ר' יהודה כמבואר שם בכל המקומות אבל אין לומר דאי לא קיים העשה א"כ מטעם זה דניתק לעשה לוקין עליו זה אינו דכבר השמיענו רבינו לקמן בפ"א מהל' קרבן פסח ה"ז דלאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו וכ"כ בדוכתי טובי. ועוד י"ל דלכן תפס טעם זה כמש"כ מרן דאפילו אם הותיר ע"י מעשה ומשכחת לה כגון שפתח עצם שיש בו מוח ואם לא היה פותחו לא היה מצווה שלא להותיר המוח משא"כ עכשו שפותחו וע"י מעשה בא לו (ועיין בס' שעה"מ בפ"ג מהל' קרבן פסח ה"ט שמבואר ממנו שבכל הקדשים מחוייב לשבור עצמות שיש בהן מוח ולאכול המוח יעו"ש וצ"ע אבל אולי אפשר לאשכוחי בגווני אחריני.

הלכה י

חייב כרת. עיין כריתות ב' א' ועיין במה שציינתי לעיל ה"ו.

מאחר שיעלה וכו'. כ"ה בתוספתא פ"ו דזבחים וז"ל חטאת ואשם וזבחי שלמי צבור וחטאת העוף וכו' ונאכלין לזכרי כהונה בכל מאכל ליום ולילה עד חצות ואין חייבין עליהן משום נותר ואין מחשבה פסול בהן משום פגול עד שיעלה עמוד השחר וכו' (וכן איתא בפ"ב דמגילה בתוספתא יעו"ש היטב רק דשם איתא אבל אין חייבין יעו"ש אבל הגר"א הגיה שם ומחק תיבת אבל יעו"ש היטב דהגיה כמו שהוא בתוספתא דזבחים יעו"ש ולפ"ז אזדא ליה מש"כ התוס' יו"ט בפ"ק דברכות מ"א בד"ה א"כ למה וכו' יעו"ש היטב והבן) השלמים והמעשר וכו' וכיון שחשיכה חייבין עליו משום נותר ומחשבה פוסלת בהן משום פגול ואין שרפתן אלא ביום עכ"ל ומכאן יצא לו לרבינו אמנם מרן הראה מקום לזבחים נ"ו ב' פלוגתא דחזקיה ור' יוחנן ופסק כר' יוחנן יעו"ש ולענ"ד תמוה דהא מחלוקתם שם הוא דווקא במחשב לאחר זמן אכילתו אם נקרא פיגול וזה כתב רבינו לעיל פי"ג ה"א וכאן מיירי מאוכל נותר אחר זמן איסורו אלא העיקר כמש"כ ומהתוספתא זו ראיה לר' יוחנן ודלא כחזקיה.

להזהיר על וכו'. פסחים כ"ד א' מכות י"ח ב' מעילה י"ז ב' ועיי"ש בתוס' בפסחים ועי' רש"י כריתות ב' א'.

הלכה יא

מצטרפין זע"ז. מעילה י"ז ב'.

הפגולים והנותרים וכו'. שם ט"ו ב' זבחים ק"ט א' ולכאורה יש לעיין דזה כ"ש הוא מהרישא דמה אם ברישא דהם שני שמות מצטרפין כ"ש כאן דהוא שם אחד ודאי דמצטרפין ומתוך זה נ"ל לחלק דברישא מיירי ממין אחד רק הם שני איסורים וכאן מיירי דהוא איסור אחד ושני מינים כגון פגול מזבח ופגול ממנחה אבל אם הם שני איסורים ושני מינים לעולם אין מצטרפין וצ"ע בזה.

הלכה יב

הקדשים או וכו'. עי' מרן ועי' פסחים י"ד א' יעו"ש היטב ועי' בפי"ב מהל' תרומה ה"א וכ"ש הכא בקדשים ופשוט הוא.

אינו לוקה. מכות י"ד ב' וזבחים ל"ג ב' וכר' יוחנן.

אדם טהור וכו'. עי' מרן וכ"כ רבינו בפי' המשניות שם ברפי"ג דזבחים וע"ע ברש"י זבחים ל"ד א' ומ"ו ב' ועי' בתוספתא דזבחים פ"ה ועי' מרן מה שהביא הא דזבחים ל"ד א' דדוקא לאחר זריקת דמים יעו"ש ולא ידעתי מה חידש בזה דהא רבינו מסיק בעצמו

וכתב דין זה בהדיא יעו"ש ויש לעיין בזה. שוב ראיתי במל"מ שהרגיש בזה (ועיין ברש"א חולין קי"ז א' ומש"כ שם על הגליון יעו"ש היטב).

מלבונת המנחה וכו'. עי' פסחים כ"ד ב' ל"ה א' זבחי' ל"ד א' מ"ו ב'.

אחר שנתקדשה וכו'. שם בזבחים ל"ד א' ועי' לעיל פ"ו מהל' איסורי מזבח ה"ה יעו"ש ועי' לקמן סוף הפרק.

כפרה או וכו'. כן משמע בזבחים ל"ד א' אף דנטמאו קודם זריקה מ"מ חייבין עליה משום טומאה ועי' מנחות כ"ה ב' ובתו"כ צו פי"ג פרשה ט' יעו"ש היטב ועי' תוספתא דמעילה פ"א.

של ד"ת. עי' פסחים י"ט א' מי לא עסקינן דנגע בשני יעו"ש והא דנקט בולד הטומאה משום דכתב רבינו בפ"ז מהל' אבות הטומאות ה"א דאין משקה מטמא אוכל ואין אוכל מטמא אוכל מדאורייתא וא"כ א"א למצוא אוכל טמא רק שנגע בכלי והכלי נגע באב הטומאה דאין כלי מיטמא רק מאב הטומאה ולכן לא תמצא בשר טמא רק במי שנגע בראשון אבל בשני או בשלישי לא הוי רק מדרבנן ועי' פסחים י"ט א' ברש"י ואין כאן מקומו להאריך בזה ועי' לקמן פי"ט ה"ו.

מכת מרדות. זה פשוט ככל איסור דרבנן (ועי' היטב במנחות ע' א').

אחר זריקת וכו'. זבחים ל"ד א'.

הלכה יג

כרת על וכו'. כ"מ קצת בתוספתא פ"ק דשבועות ובתו"כ ויקרא דבורא דחטאת פי"ב יעו"ש ועי' בשבועות ז' א' ועי' מרן משכ"כ בזה.

טהור בין וכו'. עי' מנחות כ"ה ב' ובתו"כ צו פי"ג (זבחים ק"ו א' וחולין ק"א א').

במזיד חייב וכו'. שם בזבחים ובכריתות ב' א'.

קרבן עולה וכו'. עיין שבועות פ"ק ופ"ב כל הענינים דשם זבחים מ"ה ב' הוריות ט' ב' ותוספתא דשבועות פ"ק ותו"כ ויקרא שם פי"ב וצו פט"ו ועוד בכמה דוכתי בש"ס.

בטומאת הגוף וכו'. עיין זבחים מ"ג ב' ובתו"כ צו פ' י"ד יעו"ש ויש לעיין על דברי רבינו ודלמא קרא תרתי אמר מתחלה קאמר דבטומאת בשר חייבין כרת ולבסוף קמ"ל דבטומאת הגוף ענוש כרת ומשו"ה הוכרח הש"ס לימודים אחרים ואולי כוונת רבינו לדברי רבי שם בש"ס וכדמפרשה זעירי יעו"ש היטב ודחוק.

לשאר קדשי וכו'. זבחים מ"ד א' ותו"כ צו פ"ו.

בכל קדש וכו'. מכות י"ד ב' וזבחים ל"ג ב' ועי' תוס' שם ושם ובשבועות ו' ב' ד"ה לא הזהיר וכו' יבמות ע"ה א' ד"ה והכתיב וכו'.

הלכה יד
לוקה ואינו וכו'. עי' לעיל פ"ג מהל' ביאת מקדש ה"ט יעו"ש היטב מש"כ בזה.

הלכה טו
של דבריהם וכו'. כדלעיל הלכה י"ב.

הלכה טז
אחר שקרבו וכו'. זבחים ל"ד א' מ"ה ב' מנחות כ"ה ב' מעילה י' א' תוספתא דזבחים פ"ה ועיין תו"כ צו פי"ג פרשה ט' ובאמור פ"ג פרשה ד'.

אינו לוקה משום וכו'. זבחים ל"ד א' ומש"כ משום טמא שאכל את הקדש לומר דלקי מיהת משום לא תוכל לאכול בשעריך וכמש"כ המל"מ בסעיף י"ב ויש לעיין אולי לא שייך לאו זה רק היכא דאחר זריקה מיהת חזי אבל לא כאן ויש ליישב כיון דתיכף שנשחט חל עליו לאו דלא תוכל וכו' ומהיכן פקע אם נטמא וקצ"ע בזה.

זה הכלל וכו'. עיין זבחים ל"ד א' מ"ה ב' ובמעילה י' א' וע"ע בתו"כ שם.

קודם שיטמא וכו'. זבחים ק"ח א' וחולין ק"א א' ועי' תו"כ אחרי פ"י פרשה ז'.

הנשרפות. מעילה ט' א' ועיין לעיל הלכה ז' ואף רבינו שם לא קאמר רק דאין שם פגול אבל טמא כו"ע לא פליגי דיש בה וחייבין עליו.

הלכה יז
כבר נתבאר וכו'. ר"ל ממש"כ לעיל בהלכה ז' דדבר שאין לו מתירין אין חייבין עליו משום פגול וכאן בהלכה י"ז כתב דדבר שאין לו מתירין חייבין עליו משום נותר ומשום טמא א"כ כבר נתבאר לך דין הזה.

המתירין עצמן וכו'. שם בזבחים מ"ה ב' ובתוספתא שם פ"ה יעו"ש וע"ע במקומות שציינתי בהלכה ט"ז ד"ה אחר שקרבו.

הלכה יח
חייב כרת. פסחים כ"ד ב' צ"ו א' זבחים ל"ו ב' כריתות כ"ג ב' ועיי"ש בתוס' ד"ה אשר וכו' ובפסחים כ"ד ב' תוס' ד"ה לרבות וכו' ובזבחים ד"ה בשר וכו' ובמנחות כ"ה ב' ד"ה ת"ל אשר וכו' יעו"ש היטב בכל המקומות (שוב ראיתי במל"מ שרימז עליהם על כל המקומות הנ"ל) ועי' ירושלמי פ"ט דפסחים ה"ד דמשמע שם דפטור על עולה ועל אימורין יעו"ש היטב.

הלכה יט
אבל פסח וכו'. עיין במרן שנדחק בלשון אבל יעו"ש ולענ"ד נראה דצ"ל אכל פסח שלא נצלה וכו' ועיין מרן מש"כ בזה.

שיתחייב אדם וכו'. עיין מעילה י"ד א' ועי' תוספתא זבחים פ"ה וז"ל אי אימשר לומר בפיגול ובנותר ובטמא מזבח אחר שאין חייבין עליהם משום פגול ונותר וטמא אלא לאחר זריקת דמים עכ"ל ולכאורה אין פירוש לזה ונ"ל שהוא ט"ס וכצ"ל א"א לומר בפיגול ובנותר ובטמא מזבח אחד ואין חייבין וכו' ותרתי מילי קאמר ויש לעיין בזה. ועיין מרן שהקשה הא משכחת לה בתרי איברים יעו"ש ואולי י"ל דלכן שינה רבינו וכתב על אכילה אחת ולא כתב מזבח אחד משום דכוונתו באכילה אחת דהיינו שיעור אכילה כזית משא"כ התם בכריתות דמיירי על כרחך יותר מכזית ומיירי דיש בו ככותבת מדחייב על אכילת יוה"כ יעו"ש היטב.

הלכה כ

שבללן זה וכו'. זבחים ע"ח א' ע"ט א' פלוגתא דריש לקיש ור' אלעזר ופסק כר"א ועיין מרן הטעם ונ"ל עוד טעם פשוט משום דהתם קאמר הש"ס ש"מ דהתראת ספק לא שמיה התראה יעו"ש ור"ל לשיטתיה דהכי ס"ל בפסחים ס"ג ב' יעו"ש ורבינו ס"ל כר' יוחנן דהתראת ספק שמיה התראה וכמו שפסק בהל' סנהדרין פט"ז ה"ד יעו"ש ולכן כאן חייב יעו"ש היטב והבן (ועיין ירושלמי פ"ק דחלה ושם מבואר דר' יוחנן ס"ל כר"א באיסורין ולא במצות ור"א ס"ל כמו באיסורין אין מבטלין זה את זה כך אין מצות מבטלין זא"ז וזה היפך משמעות ש"ס שלנו ע"ט א' יעו"ש היטב).

הלכה כא

פקע איסורן וכו'. עיין לעיל פ"ג ה"ט וה"י שהארכתי קצת בזה יעו"ש היטב.

מצטרפין עם וכו'. זבחים ק"ט א' ומעילה ט"ו ב' ותוספתא שם פ"א.

בעולה בין וכו'. מסקנת הש"ס שם ושם.

הלכה כב

מן העיר וכו'. זבחים ל"ה א' ובתוספתא שם פ"ג יעו"ש והוא אינו פוסק כר"א דס"ל שם בש"ס דאם נתפגל הזבח נתפגלו אלל ומוראה (ודע דשם יש ט"ס בש"ס דאיתא התם פיגל באלל נתפגלה מוראה במוראה לא נתפגל אלל יעו"ש דזהו תימה דאחר דאלל הוא גרוע דלא נתפגל ע"י המוראה וא"כ למה מפגל המוראה הא מרובה מדת להתפגל ממדות פיגול לפגל אליבא דר"א ועוד הא בברייתא דשם ע"ב מבואר דאלל ומוראה בחדא מחתא מחתינהו דאינם מתפגלים מחמת עצמן וכ"ש דאין אחד מתפגל מחמת חבירו והעיקר כמו שהגיה הגר"א דכצ"ל פיגל באלל ומוראה לא נתפגל הזבח פיגל בזבח נתפגל אלל ומוראה יעו"ש והוי דומיא דאינך דאמר ר"א שם וכ"מ שם מפירש"י והבן ורבינו לא פסק כר"א במידי כמש"כ לעיל הלכה י"ג ורק בשליל ובשליא פסק כמותו בהלכה כ"ג וכמו

שאכתוב לקמן ומשום דרבא פסק כמותו ורבא דייק לה ממתני' מדגבי שליל ושליא נקט לא פיגל לחוד וגבי ביצי תורין וחלב המוקדשין נקט ואין חייבין עליהן משום פגול ונותר וטמא יעו"ש ומשמע מזה דכל היכא דנקט האי לישנא ואין חייבין עליהן וכו' מבואר מזה דאף אם נתפגל הזבח אין חייבין על הנך והא קמן דעל כל הני מילי דמתניתין אי' ואין חייבין עליהן משום פגול נותר וטמא והבן (ועיין במל"מ לעיל הלכה ז' בד"ה ויש להסתפק וכו' מש"כ בזה).

מן הציפרנים וכו'. עי' לעיל פי"ד ה"ז יעו"ש היטב ודע דלא ידעתי אמאי השמיט רבינו הא דחלב מוקדשין וצ"ע.

הלכה כג

השליל או וכו'. מיירי שנתפגל מחמת הזבח וכמש"כ הראב"ד אבל אינן מתפגלין מחמת עצמן כמבואר לעיל פי"ד ה"ז וכ"כ מרן ופשוט הוא וכן מבואר להמדקדק בלשון רבינו כאן ועיין תו"כ צו פי"ב סוף פרשה ז'.

הלכה כד

אין חייבין וכו'. זבחים מ"ה א' תמורה ב' ב' תוספתא דזבחים פ"ה והנה שם בפי' המשניות פסק רבינו דאין הלכה כר' שמעון וכאן חזר בו ועי' מרן הטעם (וע"ע תוס' זבחים ט"ו ד"ה אלא למעוטי וכו' דמשמע כרבינו ס"ל יעו"ש) ועיין במרן מש"כ בשם ויש מי שאומר דר' יוסי לא קאי רק אשחוטי חוץ יעו"ש ובאמת הוא תמוה לכאורה דבס"ס אי' בהדיא רואה אני בכולן להחמיר וכ"ה שם בתוספתא וכן תמה התוס' יו"ט שם ע"ז יעו"ש אמנם באמת לק"מ דהן אמת דבברייתא פליגי בכולהו אמנם רבי סתם משנתנו כר"ש ולא הביא המחלוקת רק בשחוטי חוץ ועיין בצ"ק שהקשה ע"ז יעו"ש היטב ולא קשה מידי יעו"ש היטב ודוק ועי' לקמן פ"א מהל' תמורה ה"ו.

כמו שבארנו. לעיל הלכה י"ז יעו"ש.

אין חייבין וכו'. זבחים מ"ה ב' ותוספתא שם פ"ה ות"כ צו פט"ו פרשה ט' יעו"ש ופסק רבינו כר"ש (וכאן חזר בו ג"כ ממש"כ בפי' המשנה יעו"ש) ואולי לפי שבתו"כ שם ס"ל לרבי ישמעאל כר"ש יעו"ש והראב"ד השיגהו בזה עי' מרן ועי' מעילה י' א' סתם משנה כרבנן. ומה שתמה מרן עוד דהא לא פליג ר"ש רק בטומאה ולא בנותר יעו"ש מש"כ בזה דע שבתוספתא פ"ה דזבחים איתא וז"ל ר"ש אומר הקטרת והלבונה אינן ראויין לאכילה ואין חייבין עליהן משום פגול נותר וטמא עכ"ל והרי הוא כמש"כ רבינו והטעם דילפינן חילול חילול מטומאה וכמו דאיתא שם בש"ס ושם עמוד א' לענין ד"א.

גם מה שתמה מרן על מש"כ ולא משום טומאת הגוף דמשמע אבל משום טומאת עצמן

חייבין יעו"ש היטב תמה אני למה תלה במשמעות והלא בהדיא כתב רבינו לעיל הלכה י"ב שאם אכל לבונה שנטמאת לוקה יעו"ש ומש"כ מרן ע"ז עיין בתוס' יו"ט ולעיל פ"ו מהל' איסורי מזבח ה"ח במל"מ ומש"כ שם ומש"כ מרן דלא פליגי רבנן ור"ש רק לענין מלקות אבל לא לענין כרת יעו"ש באמת תמוה הוא דעיין שבועות ז' א' ובזבחים שם שלש כריתות בשלמים למה אחת לדברים שאינם נאכלים ולר"ש דאמר וכו' יעו"ש היטב ועי' בתוס' ד"ה אבל וכו' ועיין בפי' המשניות לרבינו שכתב דפליגי בין בטומאת הגוף בין בטומאת עצמן והנה רבינו דס"ל דטומאת עצמן מדאורייתא הוכרח לפרש כאן דעל טומאת עצמן לא שייך זה ויש לעיין בזה הרבה.

פרק יט

הלכה א

לשרוף כל וכו'. שבת כ"ה א' פסחים פ"ב א' ב' תוספתא פרק ד' דתמורה תו"כ צו פרק י"ג פרשה ט' יעו"ש היטב.

וכן הנותר וכו'. עיין ברכות ט' א' פסחים כ"ד א' כ"ז ב' ובתוספתא שם ובתו"כ שם.

הכל נשרפין. שם בפסחים כ"ד א' פ"ב א' ועיין בתמורה ל"ג ב' וע"ע בתוספתא שם ובתו"כ שם.

הלכה ב

במקדש. עיין לעיל פ"ז מהל' מעשה הקרבנות ה"ג ובפ"ו כאן ה"כ.

מיד. עיין פסחים ל"ד א' ע"ג ב' פ"ב א' ב'.

תעבור צורתו וכו'. שם בפסחים ועיין לעיל פ"ו ה"י הל' י"ט יעו"ש.

הלכה ג

אם הלינה. זבחים ל"ה ב' ושם ק"ה ב'.

והיציאה קודם וכו'. שם בש"ס ועיין במרן מש"כ בזה בשם ר"י קורקוס ועיין מש"כ בזה לעיל פ"ז מהל' מעשה הקרבנות ה"ג יעו"ש היטב.

חצי הבהמה וכו'. שם בש"ס ק"ו א' מסקינן לה בתיקו.

נפסלו מספק וכו'. עיין בהשגת הראב"ד שכתב ע"ז וז"ל א"א לא היתה אותה בעיא לענין פסלות אלא לענין טומאת בגדים שהן מטמאין משיצאו חוץ לחומת העזרה וביציאת רובן הן מטמאים וקא מיבעיא ליה יציאת רובן במיעוט אבר עכ"ל וכן פרש"י שם ועיי"ש בתוס' ד"ה שיצא וכו' דפירשו דהאיבעיא לענין לשורפו בפנים יעו"ש ור"ל אם נפסל אז הוי כאילו נפסל קודם יציאתן ושרפתן בפנים או דהוי כאילו נפסלו אחר יציאתן ושרפתן

בחוץ אמנם מרבינו משמע דהאיבעיא אם נפסלו או לא וצ"ל דזה פשיטא ליה דאם יצאו קודם זמנן דנפסל רק דמיבעיא ליה בכה"ג אי הוי יציאה ונפסל או לא, אבל צ"ע דהא גם ביציאה גמורה מיבעיא ליה אם נפסל או לאו כמש"כ לעיל מזה וא"כ הו"ל ס"ס להתירא דילמא לא איפסל כלל ביציאה ואת"ל נפסל שמא זה לא הוי יציאה ויש לעיין בזה. אמנם מבואר מכאן דדעת רבינו דבעיא זו נמשכת אחר האיבעיא ראשונה לענין לפסול קודם זריקה ובזה מיושב קצת קושיית ר"י קורקוס שבמרן ודו"ק.

נשאום חמשה וכו'. גם זה שם ק"ו א' והראב"ד השיג ע"ז ועיין מרן ז"ל וגם כאן צ"ע וכמש"כ לעיל ס"ק י'. ועיין מרן שכתב שהתוס' הקשו על פירש"י והעלו כרבינו יעו"ש. וקאי זה על הא דחצי ברוב אבר דלעיל מזה. וצ"ע דהא דעת התוס' הוא דלא כרש"י ודלא כדעת רבינו וכמ"ש בס"ק י' וצ"ע.

צריכין להמתין וכו'. עיין מרן בשם ר"י קורקוס ודבריו פשוטין וברורין בטעמן.

הלכה ד

איברים עולות וכו'. שקלים פ"ז מ"ג.

למי שעבר וכו'. עיין רבינו בפירוש המשניות שם והיינו לענין מעילה וכפירוש הראב"ד כאן ומש"כ מרן בשם פירוש המשניות לרבינו דאם אכל כהן חתיכות הנמצאות בעזרה אינו חייב כלום יעו"ש דמשמע מזה דאם זר אכלם חייב קרבן מעילה והוא תמוה דהא לקמן בפ"א מהל' מעילה ה"ב מבואר דזר אינו חייב קרבן מעילה על דבר שיש בו היתר לכהנים וכמש"כ מרן אח"כ בדברי הראב"ד (ומש"כ שם שהרי הם מותרים לזרים צ"ע דהא חטאת אסור לזרים וצ"ל שיש היתר לכהנים) וצ"ל דנפק"מ לענין מלקות דהוי וודאי חטאת והראיה שתמה על הראב"ד דכתב ספק מעילות יעו"ש היטב.

ועיין מל"מ מה שחקר דמוכח מכאן דהיסח הדעת הוי פסול טומאה יעו"ש ודע דהכי איתא בירושלמי שם וז"ל ר"א בשם ר' הושיעא היסח הדעת טעון עבור צורה אמר רב הושיעא מתניתא אמרה כן תעובר צורתו ויצא לבית השרפה א"ר יוסי ויאית לאכלה אין את יכול שמא נתקלקלה צורתה לפום כן צריך למימר תעובר צורתו ויצא לבית השרפה עכ"ל ועיי"ש בפי' מהר"א ובפי' קרבן העדה ובהגהות הגר"א שם יעו"ש היטב ותראה כי דברי המל"מ הן הן דברי הירושלמי ועיין בפסחים ל"ד א' בעין משפט שם נציין על דברי ר"י דאמר פסול טומאה הן לדברי רבינו בכאן וכדעת הירושלמי והמל"מ והבן ועיין תוס' חגיגה כ"א א' ד"ה האונן וכו' מש"כ בשם רבינו אלחנן יעו"ש היטב וצע"ג יעו"ש היטב.

אלא ביום וכו'. עיין ברכות ט' א' ופסחים ג' א' זבחים נ"ו ב' ועיין שבת כ"ד ב' ופסחים פ"ג ב' ותוספתא דזבחים פ"ו יעו"ש היטב ובתו"כ צו פי"ב (ויש לעיין על קושיית הר'

יוסף מארץ ישראל בתוס' קדושין ל"ד א' ד"ה מעקה וכו' שהקשה דא"כ אשה שאינה בעשה דיו"ט דהוי מ"ע שהז"ג א"כ תהיה מותרת לשרוף פסולי המוקדשין ביו"ט דאתי עשה ודחי ל"ת יעו"ש ומאי קושיא דא"כ גם שרפת קדשים הוי מ"ע שהז"ג ונשים אינן מצוות בה ולא אמרינן אתי עשה ודחי ל"ת. ושוב מצאתי שכבר דשו בה רבים בקושיא זו עיין בפני יהושע שם ובספר המקנה ובספר אור חדש לקדושין יעו"ש היטב (וע"ע בס' שער המלך מש"כ בזה יעו"ש היטב).

הלכה ה

שלא בזמנו וכו'. יבמות ע"ב ב' ועיין במכילתא פרשת בא פ"ו שאם חל ט"ז בשבת שנשרף אור י"ז יעו"ש היטב ובירושלמי פ"ב דשבת ה"א ופ"ז דפסחים ה"י יעו"ש היטב.

הפגול אינו וכו'. עיין מרן שכ' משום דפגול ונותר בחדא שייטא שייטי עכ"ל ומשמע קצת מזה דשאר פסולים נשרפין בלילה אמנם בתו"כ צו פי"ב איתא וז"ל ביום השלישי באש ישרף זה בנה אב לכל הנשרפים שלא יהיו נשרפים אלא ביום עכ"ל (ועיין בספר שעה"מ מזה שגם הוא הביא זה יעו"ש היטב משכ"כ בזה אמנם דברי הר' יוסף מא"י שהובא לעיל ה"ד בד"ה אלא ביום ודאי דיש ליישב דס"ל דפסולי המוקדשין לבד מאלו שפיר נשרפין בלילה יעו"ש היטב ודוק בזה).

את יו"ט וכו'. שבת כ"ג ב' כ"ד ב' קל"ג א' פסחים פ"ג ב' תמורה ד' ב' ביצה כ"ג ב' מכילתא שם ועי' ירושלמי שבת פ"ב ה"א ופ"ז דפסחים ה"י.

לשרוף טמא וכו'. פסחים ט"ו ב'.

הלכה ו

שורפין אותו וכו'. שקלים פ"ח מ"ז וכר"ע ועי' תוספתא פ"ג דשקלים ותוספתא סוף תמורה.

בולד הטומאה וכו'. פסחים י"ד א' ונ"ל כי צ"ל בולד ולד הטומאה יעו"ש היטב (ועיי"ש בפי' רבינו למשניות דהכל נקרא ולד הטומאה ומיושב קצת ועיין לעיל פי"ח הי"ב יעו"ש היטב מש"כ בזה ולפי האמור ניחא בפשיטות והבן).

כמו שיתבאר וכו'. היינו בהלכות אבות הטומאה יעו"ש היטב.

אפי' שמן וכו'. שם הוסיף ר"ע וכאוקים לה שם ע"ב.

הלכה ז

שורפין אותו וכו'. פסחים פ"א ב'.

הלכה ח

שיצא מירושלים וכו'. שם מ"ט א' פ"א ב'.

עבר הצופין וכו'. עיי"ש תוס' ד"ה אם עבר וכו' וכן נראה מלשון רבינו שכתב בה' הידיעה הצופים ועיין רש"י ברכות מ"ט ב' משמע כדעת תוס' יעו"ש ועיי"ש עוד ס"א ב'.
כזית או וכו'. שם כחכמים.
הוא אורח וכו'. שם פ"ב א' ואע"פ שלא החזיק בדרך עיי"ש בתוס' ד"ה רב זביד וכו' א"נ י"ל כי דעת רבינו דבעינן דווקא החזיק בדרך אבל הראשון נראה יותר.

הלכה ט

אינן טעונין וכו'. פסחים פ"ג א' ואי לא הוי בהן מוח מעולם אף עצמות הפסח לא בעי שרפה כדאיתא התם בהדיא (ועיין בתו"כ צו פי"ב) יעו"ש ומיירי הכא שהיה בהן מוח ועתה נחלץ מהם ולכן עצמות שאר קדשים דמותר בשבירה אימא נשבר קודם שנעשה נותר לכן לא בעי שרפה משא"כ בפסח דאסור בשבירת עצם ע"כ אימת נשבר לאחר שנעשה נותר והו"ל עצמות ששימשו נותר ובעי שרפה כ"ה אוקימתת ר"נ בר יצחק ורב זביד מוקי לה דמצאן ציבורין ציבורין ומהן חלוצים והנה בעצמות שאר קדשים תלינן דכולהו חלוצין ושבורין ולא בעו בדיקה ולא בעי שרפה אבל בעצמות פסח דיש בהו איסור שבירה אימר דילמא הנך חלצינהו ולהנך לא חלצינהו ובעי שרפה ועיי"ש ברש"י דרש"י פי' דרב זביד פליג ארנב"י וס"ל דאם מצאן חלוצים גם עצמות פסח לא בעי שרפה יעו"ש ומתוך דברי רבינו שכתב בסתם עצמות הקדשים שאין בהם מוח וכו' משמע דכולהו הוו חלוצים ומ"מ בעי גם פסח שרפה והיינו כרנב"י ואף דאוקימתא דרנב"י הוא אליבא דר"ש דס"ל דשבירת העצם בפסול מותר אפי' בהיה לו שעת הכושר אבל לר' יעקב דס"ל היה בו שעת הכושר אסור וכ"פ רבינו לקמן בפ"י מהל' קרבן פסח ה"ו וא"כ כך לי פסח כמו שאר הקרבנות די"ל דתברינהו מקמי דהוי נותר ואי משום דאז אסור א"כ לאחר שנעשה נותר ג"כ אסור. עיין במל"מ מה שהאריך בזה ליישב דרבינו לא ס"ל כרש"י יעו"ש היטב וי"ל דלהכי בחר רבינו באוקימתא דרנב"י משום דלדידיה מוכח דשימוש נותר מילתא היא משא"כ לרב זביד לא מוכחא מכאן דשימוש נותר מילתא היא ורבינו פסק בפ"ח מהל' אבות הטומאות ה"ד דעצמות ששימשו נותר מילתא היא יעו"ש היטב. אבל באמת אין זה מספיק דהא אף ששימוש נותר מילתא היא מ"מ אין זה מוכרח דברייתא זו באה להשמיענו זאת וק"ל.
כבר ביארנו. עי' לעיל פ"ה מהל' מעשה הקרבנות ה"כ.
זבח שהופשט וכו'. כחכמים שם בזבחים ק"ג ב' ק"ד א' דהלכה כחכמים.
במחשבת הזמן וכו'. ק"ג א' במשנה.

אינו פוסל. עיין מרן שפי' דה"ק דאם הופשט קודם זריקה ושוב נפסל הזבח ואח"כ נזרק הדם ואתי כרבי דס"ל הכי שם בזבחים ק"ג ב' ותוספתא פי"א יעו"ש היטב ויש לפרש עוד כלפי מש"כ רבינו שם לעיל בפ"ה מהל' מעשה הקרבנות הי"ח דאין מפשיטין עד שיזרוק הדם ואלהכי אמר כאן דאם עשה בהיפוך כשר ומקורו מהך סוגיא דזבחים וע"ע בירושלמי פסחים פ"ה הלכה י' ובשיירי קרבן שם יעו"ש היטב.

הלכה י

שנטמא או וכו'. עיין לעיל הלכה א'.

המנחה שנטמא וכו'. עיין מרן ועיין תוספתא סוף תמורה.

שנודע לו וכו'. תמורה ל"ד א' ועיין תוספתא סוף תמורה ועיין לעיל פ"ד הי"ט.

הבאה על וכו'. שם בתמורה ובתוספתא שם ועיין פסחים כ"ח א'.

ושער נזיר וכו'. הכי מסקינן בתמורה ל"ד א' ובירושלמי פ"ג דערלה.

והערלה וכלאי וכו'. שם במשנה בתמורה שם ועיין ביצה ג' ב' יבמות פ"א א' זבחים ע"ב ב' ועוד דוכתי טובי.

שאין דרכו וכו'. תמורה ל"ג ב' ול"ד א'.

הלכה יא

קדשי מזבח וכו'. תמורה ל"ב א' ובתוספתא שם איתא וז"ל אחד קדשי מזבח ואחד קדשי בדק הבית שאם מתו או שהפילו או שנטמאו הרי אלו ישרפו עכ"ל והוא תמוה הא מיתה ונפלים בקבורה וראיתי שם במפרש שהגיה בזה שכצ"ל שאם מתו או הפילו יקברו נטמאו ישרפו יעו"ש.

שהפילו נפל וכו'. שם בתמורה ל"ג ב' ובחולין ס"ט ב'.

שליא תקבר. שם בתמורה ובחולין שם ע"ז א'.

ושער נזיר טמא. שם בתמורה ל"ג ב' ול"ד א' ועי' לעיל בהלכה י'.

הלכה יב

הסיט משער וכו'. משנה בפ"ג דערלה מ"ג ועי' ירושלמי שם ובתמורה ל"ד א' ועיין במל"מ שהרגיש דהתם מוקמינן בציפרתא (דאל"כ בטל ברובא) ואמאי לא הביא רבינו זה יעו"ש היטב שהראה מקום למש"כ מרן בסוף פ"ג מהל' בכורות יעו"ש וראיתי להגר"א בשנות אליהו שכתב דעיקר הקושיא היא וליבטל ברובא ואמאי קאמר ישרף משום דאתי לאתהנויי מיניה ליבטל ברוב ולא יהא אלא איסור דרבנן והוא ספק איסור ויעשה כמצותה ויקבר ולא יעבור עכשו על דברי חכמים שאמרו כל הנקברים לא ישרפו בשביל ספק איסור דרבנן ומשני בציפרתא ואינה בטלה מדאורייתא ולכך ישרף ולא יקבר ופריך

ולשלפינהו ומשני הא מני ר' יהודה היא וכו' א"ל מ"מ יותר טוב למשלפינהו ומשני דבאמת אם יכול למשלפינהו מוטב ואם אינו יכול למישלף יותר טוב לשרוף מלקבור אף שאינו ציפרתא שמא ימצא אדם ויתהנה מזה והא דקשה ליה ל"ל לעבור על דבריהם לשרוף הנקברים מחשש איסור דרבנן אוקמה כר' יהודה ואין עושה איסור כלל בזה שישרוף ולכן אף משום חשש דרבנן תקנום שישרוף ולכן לא כתב רבינו האי ציפרתא כלל שאפי' לא עשאה ציפרתא ישרוף כיון דאוקמיה כר' יהודה ואין בו חשש איסור יעו"ש היטב. נמצא העולה מדבריו דלרבנן דאמרי הנקברים לא ישרפו ע"כ מוקמינן לה בציפרתא משא"כ לר' יהודה מיירי אף לא כמו ציפרתא ויש לעיין הא פסק רבינו בהלכה י"ד דכל הנקברים לא ישרפו וכרבנן וא"כ הדרא קושיא לדוכתא דאמאי לא כתב דמיירי בציפרתא וצ"ע בזה. גם צ"ע מש"כ דכמו ציפרתא הוי דאורייתא וצ"ע דהא דדבר חשוב לא בטל לא הוי דאורייתא רק מדרבנן וי"ל בזה דלאו משום חשיבות קאמר רק משום דכיון דציפרתא היא מינכר ולא בטל ויש לעיין בזה וע"ע בהלכות הרמב"ן בספ"ג דבכורות וברא"ש שם שכתב דבעינן דווקא כמו ציפרתא ועיין בר"ש בערלה שם ועיין ביו"ד סי' ש"ח ובביאורי הגר"א שם ס"ק ו' יעו"ש היטב (וע"ע בחידושי הגר"א לתמורה בש"ס החדשים יעו"ש היטב וצ"ע.

הלכה יג

אפרן אסור. תמורה ל"ד א'.

אפרן מותר. שם ובפסחים כ"ו ב'.

מדשן מזבח וכו'. וכתב הראב"ד וז"ל א"א הרמת הדשן עכ"ל ועיין מש"כ לעיל פ"ב מהל' תמידין ומוספין הט"ו יעו"ש.

הלכה יד

לא ישרפו וכו'. תמורה ל"ד א' וכרבנן ועיין מש"כ לעיל בהי"א.

הלכה טו

מקריב עמו וכו'. גיטין נ"ד ב' תוספתא דתרומות פ"ב.

נאמן לא וכו'. כאביי דהתם וס"ל דלא פליגי אביי ורבא לענין דינא וכמש"כ מרן יעו"ש ובאמת לא זכיתי להבין דאיך אפ"ל דאביי ורבא לא פליגי דהא אביי ס"ל דדוקא בידו מהימן אבל יצא מידו אינו נאמן ורבא ס"ל דאם בפעם הראשונה שראהו א"ל ג"כ נאמן ואפ"ל דפליגי בפירושא דברייתא אביי ס"ל דהרישא מיירי בעודו בידו ובסיפא מיירי דאינו בידו ולכן יש אופן דאינו נאמן (והיינו דא"ל בפעם השניה) ורבא מוקי לה הברייתא דמיירי הכל באינו בידו ורק רישא מיירי בא"ל בפעם הראשון וסיפא מיירי בא"ל פעם

שניה. אבל יש לעיין על רבינו למה לא חילק כאן בין פעם ראשונה לפעם שניה וכמו שחילק בפי"ג מהל' מטמאי משכב ומושב ה"ח ולמה שינה כאן מהתם וצע"ג.